

Conselleria d'Educació

DECRET 111/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2007/9730]

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 53, disposa que és de competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que disposen l'article 27 de la Constitució Espanyola i les Lleis Orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1) de l'article 81 d'aquella, el despleguen, de les facultats que atribuïx a l'Estat el número 30 de l'apartat 1) de l'article 149 de la Constitució Espanyola i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, que té caràcter bàsic, en l'article 6.2, estableix que el Govern ha de fixar els aspectes bàsics del currículum que constitueixen les ensenyances mínimes.

Les ensenyances mínimes determinen els aspectes essencials del currículum en relació amb els objectius, les competències bàsiques, els continguts i els criteris d'avaluació, de manera que asseguren una formació comuna a tot l'alumnat i garantisquen la validesa dels títols corresponents al sistema educatiu espanyol.

En l'article 6.4, la mencionada llei disposa que les administracions educatives competents han d'establir el currículum de les distintes ensenyances regulades en esta, del qual han de formar part els aspectes bàsics assenyalats en els apartats anteriors.

Així mateix, en els articles 18 i 19, la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià, disposa que s'ha d'incorporar a les àrees prescrites per a l'Educació Primària pel Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària, l'ensenyança del valencià, per tal que en finalitzar esta etapa l'alumnat estiga capacitat per a utilitzar oralment i per escrit el valencià en igualtat amb el castellà.

Correspon al Consell, en ús de les seues competències, establir el currículum o pla de estudis d'esta etapa educativa, d'acord amb el que disposa el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària.

Per tal de desplegar este mandat, el present decret fixa a la Comunitat Valenciana els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació corresponents al conjunt de l'etapa i a cada una de les àrees que la integren o configuren. En cada àrea es descriu la manera com contribueix al desplegament de les competències bàsiques o aprenentatges que es consideren imprescindibles, els seus objectius, els continguts organitzats per cicles i distribuïts en blocs, i els criteris d'avaluació, procurant que en totes les àrees s'aborden coneixements de caràcter instrumental, lingüístic, matemàtic, científic i tecnològic.

Així mateix, el decret ha d'assenyar les bases per a un projecte de futur en la nostra escola, la de la Comunitat Valenciana, per tal de convertir-la en àmbit privilegiat per a potenciar el coneixement i l'ús del valencià i del castellà. A la nostra comunitat, l'aprenentatge escolar de les dos llengües cooficials es considera, en el currículum, com a element bàsic de la nostra cultura, com a instrument d'aprenentatge dins del marc del programa o programes d'educació plurilingüe que apliquen els centres, d'anàlisi i busca de la realitat, d'adquisició d'una consciència d'identitat, de pertinença a una cultura i d'assumpció d'unes normes i d'uns valors compartits.

Es regula, així mateix, una avaluació de diagnòstic en finalitzar el segon cicle de l'educació primària, de caràcter orientador i formatiu, a fi de facilitar l'èxit escolar.

L'etapa de l'educació primària, que amb l'educació secundària obligatòria constitueix l'ensenyança bàsica, és especialment important, ja que inicia l'escolarització obligatòria i posa les bases de tot l'aprenentatge posterior. Per això, el present decret, encara que fa referència especialment a les capacitats, habilitats i destreses que l'alumnat ha d'adquirir en finalitzar l'etapa, ofereix els instruments necessaris perquè

Conselleria de Educación

DECRETO 111/2007, de 20 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana. [2007/9730]

El Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en el artículo 53, dispone que es de competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que disponen el artículo 27 de la Constitución Española y las Leyes Orgánicas que, de acuerdo con el apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1) del artículo 149 de la Constitución Española, y de la alta inspección necesaria para su cumplimiento y garantía.

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, que tiene carácter básico, en su artículo 6.2, establece que el Gobierno fijará los aspectos básicos del currículo que constituyen las enseñanzas mínimas.

Las enseñanzas mínimas determinan los aspectos esenciales del currículo en relación con los objetivos, las competencias básicas, los contenidos y los criterios de evaluación, de modo que aseguren una formación común a todo el alumnado y garanticen la validez de los títulos correspondientes al sistema educativo español.

En el artículo 6.4, la mencionada Ley dispone que las administraciones educativas competentes establecerán el currículo de las distintas enseñanzas reguladas en la misma, del que formarán parte los aspectos básicos señalados en los apartados anteriores.

Asimismo, en los artículos 18 y 19, la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano, dispone que se incorporará a las áreas prescrites para la educación primaria por el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria, la enseñanza del valenciano, para que al terminar dicha etapa el alumnado esté capacitado para utilizar oralmente y por escrito el valenciano en igualdad con el castellano.

Corresponde al Consell, en uso de sus competencias, establecer el currículo o plan de estudios de esta etapa educativa, de acuerdo con lo dispuesto en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria.

En desarrollo de este mandato, el presente Decreto fija en la Comunitat Valenciana los objetivos, los contenidos y los criterios de evaluación correspondientes al conjunto de la etapa y a cada una de las áreas que la integran o configuran. En cada área se describe el modo en que contribuye al desarrollo de las competencias básicas o aprendizajes que se consideran imprescindibles, sus objetivos, los contenidos organizados por ciclos y distribuidos en bloques, y los criterios de evaluación, procurando que en todas las áreas se aborden conocimientos de carácter instrumental, lingüístico, matemático, científico y tecnológico.

Asimismo, el Decreto ha de sentar las bases para un proyecto de futuro en nuestra escuela, la de la Comunitat Valenciana, convirtiéndola en ámbito privilegiado para potenciar el conocimiento y el uso del valenciano y del castellano. En nuestra Comunitat, el aprendizaje escolar de las dos lenguas cooficiales se considera, en el currículo, como elemento básico de nuestra cultura, como instrumento de aprendizaje dentro del marco del programa o programas de educación plurilingüe que apliquen los centros, de análisis y búsqueda de la realidad, de adquisición de una conciencia de identidad, de pertenencia a una cultura y de asunción de unas normas y de unos valores compartidos.

Se regula, asimismo, una evaluación de diagnóstico al finalizar el segundo ciclo de la educación primaria de carácter orientador y formativo con el fin de facilitar el éxito escolar.

La etapa de la educación primaria, que con la educación secundaria obligatoria constituye la enseñanza básica, es especialmente importante, ya que en ella se inicia la escolarización obligatoria y se ponen las bases de todo el aprendizaje posterior. Para ello, el presente decreto, aunque hace referencia especialmente a las capacidades, habilidades y destrezas que el alumnado ha de haber adquirido al finalizar

les mestres i els mestres, en la seua tasca de concreció del currículum, aconseguisquen la formació integral de les xiquetes i dels xiquets.

Els reptes dels canvis tecnològics i socials als quals haurà d'enfrontar-se l'alumnat fan necessari en l'educació primària, posar a la seua disposició fonaments sòlids que l'estimulen a mantindre l'afany d'aprendre durant tota la vida. Rau ací la transcendència d'afavorir l'interés per la lectura, l'escriptura i els diferents llenguatges, incloent el coneixement d'almenys una llengua estrangera, fonamental en el context europeu.

L'etapa de l'educació primària ha de proporcionar els límits de cada disciplina, els seus paràmetres bàsics i els seus principis vertebradors. La instrucció en les distintes àrees haurà d'estar, lògicament, condicionada per l'edat i les possibilitats de cada alumna i alumne, però sense renunciar a facilitar-los la informació necessària per a garantir el procés educatiu. Els continguts, fins i tot partint de l'entorn més pròxim, no són, per tant, complets, si no s'inserten en el seu context nacional, europeu i universal. Cal donar, per tant, carta de naturalesa a uns continguts interessants i motivadors per a l'alumnat. Tot això, per tal que l'alumnat senta els seus avantatges i avanços i s'hi veja recompensat, de manera que incorpore al seu món de valors els principis de treball i de mèrit consagrats per la Constitució Espanyola de 1978.

La creació en les aules i en tot el centre d'un clima de treball, de respecte envers els altres, d'interés per la cultura, de tasques compartides, d'atenció a tots, facilitarà la convivència i augmentarà l'estima per la mestra i el mestre com a representants d'eixa cultura que es pretén adquirir i emular, i oferirà a l'alumnat referències ètiques i models positius sobre els quals dirigir la seua pròpia construcció personal. Els valors que la nostra societat exigeix per als seus membres seran, així, el resultat d'una pràctica, d'una educació en l'esforç, de la generositat intel·lectual i de la responsabilitat.

La configuració del currículum, per tant, ha de desenvolupar-se amb la suficient flexibilitat perquè els centres, en l'ús de la seua autonomia, puguen concretar-lo en el seu projecte educatiu, per tal que la intervenció educativa tinga com a principi la diversitat de l'alumnat. D'esta manera, es garanteix el desenvolupament personal de tot l'alumnat, al mateix temps que una atenció individualitzada en funció de les necessitats de cada alumna i alumne. Així, els centres de la Comunitat Valenciana donaran resposta a les expectatives de la ciutadania, oferint una educació de qualitat que haurà de ser útil al llarg de tota la vida i que permetrà a l'alumnat afrontar els reptes del nou context social.

Amb esta finalitat, en este decret es configuren els elements organitzatius suficients perquè els equips docents adopten les decisions relatives a la distribució dels continguts i dels criteris d'avaluació en el cicle, així com la seqüenciació i l'estructuració en unitats didàctiques, que quedaran reflectides en les programacions docents.

Per tot això, amb l'informe previ del Consell Escolar Valencià, a proposta del conseller d'Educació, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 20 de juliol de 2007,

DECRETE

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. El present decret constituïx el desplegament per a l'educació primària del que disposa el títol I, capítol II, de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, així com l'article 5 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària.

2. A l'efecte del que disposa este decret, s'entén per currículum de l'educació primària el conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació d'esta etapa educativa.

3. Este decret s'ha d'aplicar als centres docents públics i privats de la Comunitat Valenciana que, degudament autoritzats, impartisquen ensenyances d'educació primària.

la etapa, ofrece los instrumentos necesarios para que las maestras y los maestros, en su tarea de concreción del currículo, consigan la formación integral de las niñas y los niños.

Los retos de los cambios tecnológicos y sociales a los que habrá de enfrentarse el alumnado hacen necesario en la educación primaria, poner a su disposición fundamentos sólidos que lo estimulen a mantener el afán de aprender durante toda la vida. Radica aquí la trascendencia de favorecer el interés por la lectura, la escritura y los diferentes lenguajes, incluyendo el conocimiento de al menos una lengua extranjera, fundamental en el contexto europeo.

La etapa de la educación primaria ha de proporcionar los límites de cada disciplina, sus parámetros básicos y sus principios vertebradores. La instrucción en las distintas áreas habrá de estar, lógicamente, condicionada por la edad y las posibilidades de cada alumna y alumno, pero sin renunciar a facilitarles la información necesaria para garantizar el proceso educativo. Los contenidos, aun partiendo del entorno más próximo, no serán completos, por tanto, si no se insertan en su contexto nacional, europeo y universal. Hay que dar, por tanto, carta de naturaleza a unos contenidos interesantes y motivadores para el alumnado. Todo ello, para que el alumnado sienta sus ventajas y avances y se vea recompensado por ellos, incorporando a su mundo de valores los principios de trabajo y de mérito consagrados por la Constitución Española de 1978.

La creación en las aulas y en todo el centro de un clima de trabajo, de respeto hacia los demás, de interés por la cultura, de tareas compartidas, de atención a todos, facilitarà la convivencia y aumentará el aprecio por la maestra y el maestro como representantes de esa cultura que se pretende adquirir y emular, y ofrecerá al alumnado referencias éticas y modelos positivos sobre los que dirigir su propia construcción personal. Los valores que nuestra sociedad exige para sus miembros serán, así, el resultado de una práctica, de una educación en el esfuerzo, de la generosidad intelectual y de la responsabilidad.

La configuración del currículo, por tanto, debe desarrollarse con la suficiente flexibilidad para que los centros, en el uso de su autonomía, puedan concretarlo en su proyecto educativo, para que la intervención educativa contemple como principio la diversidad del alumnado. De esta manera, se garantiza el desarrollo personal de todo el alumnado, al mismo tiempo que una atención personalizada en función de las necesidades de cada alumna y alumno. Así, los centros de la Comunidad Valenciana darán respuesta a las expectativas de la ciudadanía, ofreciendo una educación de calidad que deberá ser útil a lo largo de toda la vida y que permitirá afrontar al alumnado los retos del nuevo contexto social.

Con esta finalidad, en este decreto se configuran los elementos organizativos suficientes para que los equipos docentes adopten las decisiones relativas a la distribución de los contenidos y de los criterios de evaluación en el ciclo, así como la secuenciación y la estructuración en unidades didácticas, que quedarán reflejadas en las programaciones docentes.

Por todo ello, previo informe del Consejo Escolar Valenciano, a propuesta del conseller de Educación, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i previa deliberació del Consell, en la reunió del dia 20 de julio de 2007,

DECRETO

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. El presente decreto constituye el desarrollo para la educación primaria de lo dispuesto en el título I, capítulo II, de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, así como en el artículo 5 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria.

2. A los efectos de lo dispuesto en este decreto, se entiende por currículo de la educación primaria el conjunto de objetivos, competencias básicas, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación de esta etapa educativa.

3. Este decreto será de aplicación en los centros docentes públicos y privados de la Comunitat Valenciana que, debidamente autorizados, impartan enseñanzas de educación primaria.

Article 2. Principis generals

1. L'educació primària forma part de l'ensenyança bàsica. Per tant, d'acord amb el que estableix l'article 27.4 de la Constitució Espanyola, té caràcter obligatori i gratuït.

2. Esta etapa educativa comprén sis cursos acadèmics, que s'han de cursar ordinàriament entre els sis i els dotze anys d'edat i s'organitza en tres cicles de dos anys acadèmics de duració cada un. Cada cicle constituïx la unitat de programació i avaluació en l'educació primària.

3. L'alumnat s'incorporarà ordinàriament al primer curs de l'educació primària l'any natural en què complisca sis anys.

4. Els centres docents han de desplegar i completar, si és el cas, el currículum de l'educació primària establert en el present decret i en les normes que el despleguen. El resultat d'esta concreció formarà part del projecte educatiu del centre.

5. L'acció educativa en esta etapa ha de procurar la integració de les distintes experiències i aprenentatges de l'alumnat i s'ha d'adaptar al seu ritme de treball. Per això, s'ha de posar especial èmfasi en l'atenció a la diversitat de l'alumnat, en l'atenció individualitzada, en la prevenció de les dificultats d'aprenentatge i en la posada en marxa de mecanismes de reforç tan prompte com es detecten estes dificultats. La conselleria competent en matèria d'educació establirà les mesures necessàries per a atendre tot l'alumnat i, en particular, aquell que presente necessitats específiques de suport educatiu.

6. La conselleria competent en matèria d'educació afavorirà l'elaboració de projectes d'innovació, així com de models de programació docent i de materials didàctics que faciliten al professorat el desplegament del currículum.

7. La conselleria competent en matèria d'educació establirà l'horari setmanal per a cada una de les àrees de l'educació primària, respectant l'horari que figura en l'annex III del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Este horari ha de garantir el dret de tot l'alumnat a rebre l'ensenyança del valencià i en valencià, tal com disposa l'article 6.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

8. Les tecnologies de la informació i la comunicació han d'estar integrades en totes les àrees del currículum, d'acord amb el que disposa l'article 19.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Article 3. Finalitat

1. D'acord amb el que estableix l'article 2 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, l'educació primària té la finalitat de proporcionar a l'alumnat una educació que li permeta refermar el seu desenvolupament personal i el seu propi benestar, adquirir les habilitats culturals bàsiques relatives a l'expressió i comprensió oral, a la lectura i a l'escriptura en valencià i en castellà, així com els relatius al càlcul; també tracta de desenvolupar habilitats socials, hàbits de treball i estudi, el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat.

2. L'educació primària també tindrà com a finalitat preparar l'alumnat per a cursar amb aprofitament l'educació secundària obligatòria, amb la qual constituïx l'educació bàsica, per a facilitar la continuïtat del procés educatiu de l'alumnat.

Article 4. Objectius de l'etapa

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que li permeten:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb estes, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, respectant i defenent els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, amb els quals descobrir la satisfacció de la tasca ben feta.

c) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres que afavorisca un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i

Artículo 2. Principios generales

1. La educación primaria forma parte de la enseñanza básica. Por tanto, de acuerdo con lo establecido en el artículo 27.4 de la Constitución Española, tiene carácter obligatorio y gratuito.

2. Esta etapa educativa comprende seis cursos académicos, que se cursarán ordinariamente entre los seis y los doce años de edad y se organiza en tres ciclos de dos años académicos de duración cada uno. Cada ciclo constituye la unidad de programación y evaluación en la educación primaria.

3. El alumnado se incorporará ordinariamente al primer curso de la educación primaria en el año natural en el que cumpla seis años.

4. Los centros docentes desarrollarán y desarrollarán y completarán, en su caso, el currículo de la educación primaria establecido en el presente decreto y en las normas que lo desarrollen. El resultado de esta concreción formará parte del proyecto educativo del centro.

5. La acción educativa en esta etapa procurará la integración de las distintas experiencias y aprendizajes del alumnado y se adaptará a sus ritmos de trabajo. Por ello, se pondrá especial énfasis en la atención a la diversidad del alumnado, en la atención individualizada, en la prevención de las dificultades de aprendizaje y en la puesta en marcha de mecanismos de refuerzo tan pronto como se detecten estas dificultades. La conselleria competente en materia de educación establecerá las medidas necesarias para atender a todo el alumnado y, en particular, al que presente necesidades específicas de apoyo educativo.

6. La conselleria competente en materia de educación favorecerá la elaboración de proyectos de innovación, así como de modelos de programación docente y de materiales didácticos que faciliten al profesorado el desarrollo del currículum.

7. La conselleria competente en materia de educación establecerá el horario semanal para cada una de las áreas de la educación primaria, respetando el horario que figura en el anexo III del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Dicho horario garantizará el derecho de todo el alumnado a recibir la enseñanza del valenciano y en valenciano, tal como dispone el artículo 6.2 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

8. Las tecnologías de la información y la comunicación estarán integradas en todas las áreas del currículum, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 19.2 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Artículo 3. Finalidad

1. De acuerdo con lo establecido en el artículo 2 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, la educación primaria tiene la finalidad de proporcionar al alumnado una educación que le permita afianzar su desarrollo personal y su propio bienestar, adquirir las habilidades culturales básicas relativas a la expresión y comprensión oral, a la lectura y a la escritura en valenciano y en castellano, así como los relativos al cálculo; también trata de desarrollar habilidades sociales, hábitos de trabajo y estudio, el sentido artístico, la creatividad y la afectividad.

2. La educación primaria también tendrá como finalidad preparar al alumnado para cursar con aprovechamiento la educación secundaria obligatoria, con la que constituye la educación básica, para facilitar la continuidad del proceso educativo del alumnado.

Artículo 4. Objetivos de la etapa

La educación primaria contribuirá a desarrollar en el alumnado las capacidades que les permitan:

a) Conocer y apreciar los valores y las normas de convivencia, aprender a obrar de acuerdo con ellas, prepararse para el ejercicio activo de la ciudadanía respetando y defendiendo los derechos humanos, así como el pluralismo propio de una sociedad democrática.

b) Desarrollar hábitos de trabajo individual y de equipo, de esfuerzo y responsabilidad en el estudio, así como actitudes de confianza en sí mismo, sentido crítico, iniciativa personal, curiosidad, interés y creatividad en el aprendizaje, con los que descubrir la satisfacción de la tarea bien hecha.

c) Desarrollar una actitud responsable y de respeto por los demás que favorezca un clima propicio para la libertad personal, el aprendi-

la convivència, així com fomentar actituds que promoguen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.

d) Conèixer, comprendre i respectar els valors de la nostra civilització, les diferències culturals i personals, la igualtat de drets i oportunitats d'hòmens i dones, i la no-discriminació de persones amb discapacitat.

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada el valencià i el castellà, oralment i per escrit. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i els espanyols i d'idioma internacional. Desenvolupar, així mateix, hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

f) Adquirir, almenys en una llengua estrangera, la competència comunicativa bàsica que permeta a l'alumnat expressar i comprendre missatges senzills i moure's en situacions quotidianes.

g) Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciar-se en la resolució de problemes que requerisquen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seua vida quotidiana.

h) Conèixer els fets més rellevants de la història d'Espanya, amb especial referència als relatius a la Comunitat Valenciana, així com de la història universal.

i) Conèixer i valorar l'entorn natural, social, econòmic i cultural de la Comunitat Valenciana, situant-lo sempre en el seu context nacional, europeu i universal, així com les possibilitats d'acció i cura d'este. Iniciar-se, així mateix, en el coneixement de la geografia de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i universal.

j) Iniciar-se en les tecnologies de la informació i la comunicació, i desenvolupar un esperit crític davant dels missatges que reben i elaboren.

k) Valorar la higiene i la salut, conèixer i respectar el cos humà, i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social.

l) Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica, musical i matemàtica; desenvolupar la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per a disfrutar de les obres i les manifestacions artístiques.

m) Conèixer el patrimoni cultural d'Espanya, participar en la seua conservació i millora, i respectar-ne la diversitat lingüística i cultural.

n) Conèixer i valorar el patrimoni natural, social i cultural de la Comunitat Valenciana, dins del context històric, social i lingüístic propi, així com participar en la seua conservació i millora.

o) Desenvolupar tots els àmbits de la personalitat, així com una actitud contrària a la violència i als prejudis de qualsevol tipus.

p) Conèixer i valorar els animals i les plantes, i adoptar maneres de comportament que n'afavorisquen l'atenció.

q) Fomentar l'educació viària i el respecte a les normes per a prevenir els accidents de trànsit.

Article 5. Competències bàsiques

Les competències bàsiques, com a elements integrants del currículum, són les fixades en l'annex I del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Encara que estes competències s'han d'adquirir en finalitzar l'ensenyança bàsica, l'educació primària ha de contribuir a la consecució d'estes a través de les distintes àrees en què s'organitza.

Article 6. Àrees de coneixement

1. Les àrees que s'han de cursar en tots els cicles d'esta etapa són les següents:

- a) Coneixement del medi natural, social i cultural
- b) Educació artística
- c) Educació física
- d) Castellà: llengua i literatura
- e) Valencià: llengua i literatura
- f) Llengua estrangera
- g) Matemàtiques

zaje y la convivencia, así como fomentar actitudes que promuevan la convivencia en los ámbitos escolar, familiar y social.

d) Conocer, comprender y respetar los valores de nuestra civilización, las diferencias culturales y personales, la igualdad de derechos y oportunidades de hombres y mujeres, y la no discriminación de personas con discapacidad.

e) Conocer y utilizar de manera apropiada el valenciano y el castellano, oralmente y por escrito. Valorar las posibilidades comunicativas del valenciano como lengua propia de la Comunitat Valenciana y como parte fundamental de su patrimonio cultural, así como las posibilidades comunicativas del castellano como lengua común de todas las españolas y españoles y de idioma internacional. Desarrollar, asimismo, hábitos de lectura como instrumento esencial para el aprendizaje del resto de las áreas.

f) Adquirir en, al menos una lengua extranjera, la competencia comunicativa básica que permita al alumnado expresar y comprender mensajes sencillos y desenvolverse en situaciones cotidianas.

g) Desarrollar las competencias matemáticas básicas e iniciarse en la resolución de problemas que requieran la realización de operaciones elementales de cálculo, conocimientos geométricos y estimaciones, así como ser capaces de aplicarlos a las situaciones de su vida cotidiana.

h) Conocer los hechos más relevantes de la historia de España, con especial referencia a los relativos a la Comunitat Valenciana, así como de la historia universal.

i) Conocer y valorar el entorno natural, social, económico y cultural de la Comunitat Valenciana, situándolo siempre en su contexto nacional, europeo y universal, así como las posibilidades de acción y cuidado del mismo. Iniciarse, asimismo, en el conocimiento de la geografía de la Comunitat Valenciana, de España y universal.

j) Iniciarse en las tecnologías de la información y la comunicación, y desarrollar un espíritu crítico ante los mensajes que reciben y elaboran.

k) Valorar la higiene y la salud, conocer y respetar el cuerpo humano, y utilizar la educación física y el deporte como medios para favorecer el desarrollo personal y social.

l) Comunicarse a través de los medios de expresión verbal, corporal, visual, plástica, musical y matemática; desarrollar la sensibilidad estética, la creatividad y la capacidad para disfrutar de las obras y las manifestaciones artísticas.

m) Conocer el patrimonio cultural de España, participar en su conservación y mejora, y respetar su diversidad lingüística y cultural.

n) Conocer y valorar el patrimonio natural, social y cultural de la Comunitat Valenciana, dentro del contexto histórico, social y lingüístico propio, así como participar en su conservación y mejora.

o) Desarrollar todos los ámbitos de la personalidad, así como una actitud contraria a la violencia y a los prejuicios de cualquier tipo.

p) Conocer y valorar los animales y plantas, y adoptar modos de comportamiento que favorezcan su cuidado.

q) Fomentar la educación vial y el respeto a las normas para prevenir los accidentes de tráfico.

Artículo 5. Competencias básicas

Las competencias básicas, como elementos integrantes del currículum, son las fijadas en el anexo I del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Aunque dichas competencias se deben adquirir al finalizar la enseñanza básica, la educación primaria ha de contribuir a su consecución a través de las distintas áreas en que se organiza.

Artículo 6. Áreas de conocimiento

1. Las áreas que se cursarán en todos los ciclos de esta etapa serán las siguientes:

- a) Conocimiento del medio natural, social y cultural
- b) Educación artística
- c) Educación física
- d) Castellano: lengua y literatura
- e) Valenciano: lengua y literatura
- f) Lengua extranjera
- g) Matemáticas

2. L'ensenyança de la religió s'ha d'impartir en tots els cursos de l'etapa i s'ha d'ajustar al que estableix la disposició addicional segona del present decret.

3. En el quint curs, a més de les àrees incloses en els apartats 1 i 2, s'impartirà l'àrea d'Educació per a la ciutadania i els drets humans, en la qual es prestarà especial atenció a la igualtat de drets i deures entre hòmens i dones.

4. Els centres docents podran impartir, també, en el tercer cicle, una segona llengua estrangera, d'acord amb el que disposa la conselleria competent en matèria d'educació.

5. Les àrees de Valencià: llengua i literatura; de Castellà: llengua i literatura, així com de Matemàtiques, atenent el seu caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres coneixements, han de rebre una especial consideració.

6. La lectura i la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, així com les tecnologies de la informació i la comunicació s'han de treballar en totes les àrees.

7. Així mateix, d'acord amb el projecte educatiu del centre, s'ha de potenciar l'educació en valors, amb especial referència a l'educació en la convivència escolar, familiar i social, així com a la resolució de conflictes.

8. L'organització dels continguts en àrees s'ha d'entendre sense perjudici del caràcter global i integrador de l'etapa.

Article 7. Objectius, continguts i criteris d'avaluació de les àrees

El currículum de les àrees de l'educació primària per als centres docents de la Comunitat Valenciana, del qual formen part les ensenyances mínimes fixades en el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, és el que figura en l'annex del present decret, en el qual s'establixen els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació de cada àrea en els diferents cicles, així com la contribució de cada àrea al desenvolupament de les competències bàsiques.

Article 8. Avaluació dels aprenentatges

1. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat ha de ser contínua i global, i tindre en compte el seu progrés en el conjunt de les àrees del currículum.

2. Les mestres i els mestres han d'avaluar l'alumnat tenint en compte els objectius específics i els coneixements adquirits en cada una de les àrees, segons els criteris d'avaluació de les àrees establerts en el currículum, els quals seran referents fonamentals per a valorar el grau d'adquisició de les competències bàsiques.

3. En el procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'una alumna o alumne no siga l'adequat, s'han d'establir mesures de reforç educatiu. Estes mesures s'adoptaran en qualsevol moment del cicle, tan prompte com es detecten les dificultats, i estaran dirigides a l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per a continuar el procés educatiu.

4. La conselleria competent en matèria d'educació establirà els criteris sobre el procés d'avaluació de l'alumnat i sobre les decisions que se'n deriven d'este procés. Així mateix, concretarà els documents d'avaluació corresponents, d'acord amb el que estableix l'article 12 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre.

5. Les mestres i els mestres han d'avaluar, a més dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, els processos d'ensenyança i la seua pròpia pràctica docent.

Article 9. Promoció

1. En finalitzar cada un dels cicles i, com a conseqüència del procés d'avaluació, el professorat del grup ha d'adoptar les decisions corresponents sobre la promoció de l'alumnat, prenent-se especialment en consideració la informació i el criteri de la mestra o mestre tutor.

2. L'alumnat accedirà al cicle següent sempre que es considere, d'acord amb els criteris d'avaluació de les diferents àrees, que ha aconseguit el desenvolupament corresponent de les competències bàsiques i l'adequat grau de maduresa.

2. La enseñanza de la religión se impartirá en todos los cursos de la etapa y se ajustará a lo establecido en la disposición adicional segunda del presente Decreto.

3. En el quinto curso, además de las áreas incluidas en los apartados 1 y 2, se impartirá el área de Educación para la ciudadanía y los derechos humanos, en la que se prestará especial atención a la igualdad de derechos y deberes entre hombres y mujeres.

4. Los centros docentes podrán impartir, también, en el tercer ciclo, una segunda lengua extranjera, de acuerdo con lo que disponga la conselleria competente en materia de educación.

5. Las áreas de Valenciano: lengua y literatura; Castellano: lengua y literatura, así como de Matemáticas, dado su carácter instrumental para la adquisición de otros conocimientos, recibirán una especial consideración.

6. La lectura y la comprensión lectora, la expresión oral y escrita, la comunicación audiovisual, así como las tecnologías de la información y la comunicación se trabajarán en todas las áreas.

7. Asimismo, de acuerdo con el proyecto educativo del centro, se potenciará la educación en valores, con especial referencia a la educación en la convivencia escolar, familiar y social, así como a la resolución de conflictos.

8. La organización de los contenidos en áreas se entenderá sin perjuicio del carácter global e integrador de la etapa.

Artículo 7. Objetivos, contenidos y criterios de evaluación de las áreas

El currículo de las áreas de la educación primaria para los centros docentes de la Comunitat Valenciana, del que forman parte las enseñanzas mínimas fijadas en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, es el que figura en el anexo del presente decreto, en el que se establecen los objetivos, contenidos y criterios de evaluación de cada área en los diferentes ciclos, así como la contribución de cada área al desarrollo de las competencias básicas.

Artículo 8. Evaluación de los aprendizajes

1. La evaluación de los procesos de aprendizaje del alumnado será continua y global y tendrá en cuenta su progreso en el conjunto de las áreas del currículo.

2. Las maestras y maestros evaluarán al alumnado teniendo en cuenta los objetivos específicos y los conocimientos adquiridos en cada una de las áreas, según los criterios de evaluación de las áreas establecidos en el currículo, que serán referentes fundamentales para valorar el grado de adquisición de las competencias básicas.

3. En el proceso de evaluación continua, cuando el progreso de una alumna o alumno no sea el adecuado, se establecerán medidas de refuerzo educativo. Estas medidas se adoptarán en cualquier momento del ciclo, tan pronto como se detecten las dificultades, y estarán dirigidas a la adquisición de los aprendizajes imprescindibles para continuar el proceso educativo.

4. La conselleria competente en materia de educación establecerá los criterios sobre el proceso de evaluación del alumnado y sobre las decisiones que se deriven de dicho proceso. Asimismo, concretará los documentos de evaluación correspondientes, de acuerdo con lo establecido en el artículo 12 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre.

5. Las maestras y maestros evaluarán, además de los procesos de aprendizaje del alumnado, los procesos de enseñanza y su propia práctica docente.

Artículo 9. Promoción

1. Al finalizar cada uno de los ciclos y, como consecuencia del proceso de evaluación, el profesorado del grupo adoptará las decisiones correspondientes sobre la promoción del alumnado, tomándose especialmente en consideración la información y el criterio de la maestra o maestro tutor.

2. El alumnado accederá al ciclo siguiente siempre que se considere, de acuerdo con los criterios de evaluación de las diferentes áreas, que ha alcanzado el desarrollo correspondiente de las competencias básicas y el adecuado grado de madurez.

3. Així mateix, accedirà al cycle següent l'alumnat amb avaluació negativa en alguna de les àrees, sempre que els aprenentatges no aconseguits no li impedisquen seguir amb aprofitament el cycle nou.

4. L'alumnat que accedisca a un cycle amb avaluació negativa en alguna de les àrees del cycle o cycles precedents, rebrà els suports necessaris per a la recuperació d'estes. A este efecte, les programacions didàctiques han d'incloure activitats destinades a l'adquisició d'estos aprenentatges, amb la indicació del professorat responsable.

5. Quan no es complisquen les condicions assenyalades en els apartats 2 i 3 del present article, s'ha d'estar un any més en el mateix cycle. Esta mesura es pot adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària i haurà d'anar acompanyada d'un pla específic de reforç o recuperació.

6. S'accedirà a l'educació secundària obligatòria si s'ha aconseguit el desenrotllament corresponent de les competències bàsiques i l'adequat grau de maduresa. S'accedirà, així mateix, sempre que els aprenentatges no aconseguits no impedisquen seguir amb aprofitament la nova etapa. Quan no es complisquen les condicions assenyalades en el paràgraf anterior, no es podrà promocionar a l'etapa següent si no s'han esgotat les mesures previstes en els articles 8.3 i 9.4 del present decret.

7. De conformitat amb el que estableix l'article 4.2 en la lletra e), de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'Educació, les mares, els pares o tutors hauran de participar i donar suport en l'evolució del procés educatiu de les seues filles, fills o tutelats, així com conèixer les decisions relatives a l'avaluació i promoció, i col·laborar en les mesures de suport o reforç que adopten els centres per a facilitar el seu progrés educatiu.

8. La conselleria competent en matèria d'educació establirà els criteris sobre la promoció al cycle o etapa següent o la permanència en el mateix cycle, així com els relatius al pla de reforç o recuperació a què es referix l'apartat 5 del present article, que haurà d'organitzar cada centre.

Article 10. Informe d'aprenentatge

D'acord amb el que estableix l'article 20.5 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, quan finalitze l'etapa, els centres han d'elaborar per a cada alumna i alumne un informe sobre el grau d'adquisició dels aprenentatges, especialment els que condicionen més el seu progrés educatiu i sobre aquells altres aspectes que es consideren rellevants per a garantir una atenció individualitzada, segons el model que elabore la conselleria competent en matèria d'educació. Cal garantir la confidencialitat d'esta informació en determinar les característiques dels informes i en els mecanismes de coordinació que s'establisquen amb l'educació secundària obligatòria.

Article 11. Tutoria

1. En l'educació primària, les tutores i els tutors han d'orientar el procés educatiu individual i col·lectiu de l'alumnat.

2. La tutora o el tutor coordinarà el treball del grup del professorat corresponent i mantindrà una relació permanent amb la família a fi de facilitar l'exercici dels drets reconeguts en l'article 4.1 d) i g) de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'Educació.

Article 12. Autonomia dels centres

1. D'acord amb el que disposa l'article 120 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, la conselleria competent en matèria d'educació facilitarà l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres, afavorirà el treball en equip del professorat i la seua activitat investigadora. A més, vetllarà perquè el professorat reba el tracte, la consideració i el respecte d'acord amb la importància social de la seua professió i la realitat de la seua tasca diària.

2. Els centres docents han de desplegar i completar el currículum establert en este decret, així com les mesures d'atenció a la diversitat establides per la conselleria competent en matèria d'educació, adaptant-les a les característiques de l'alumnat, a fi d'atendre tant el que té dificultats d'aprenentatge com el de major capacitat o motivació per

3. Asimismo, accederá al ciclo siguiente el alumnado con evaluación negativa en alguna de las áreas, siempre que los aprendizajes no alcanzados no le impidan seguir con aprovechamiento el nuevo ciclo.

4. El alumnado que acceda a un ciclo con evaluación negativa en alguna de las áreas del ciclo o ciclos precedentes, recibirá los apoyos necesarios para la recuperación de éstas. A estos efectos, las programaciones didácticas incluirán actividades destinadas a la adquisición de dichos aprendizajes, con indicación del profesorado responsable.

5. Cuando no se cumplan las condiciones señaladas en los apartados 2 y 3 del presente artículo, se permanecerá un año más en el mismo ciclo. Esta medida se podrá adoptar una sola vez a lo largo de la educación primaria y deberá ir acompañada de un plan específico de refuerzo o recuperación.

6. Se accederá a la educación secundaria obligatoria si se ha alcanzado el desarrollo correspondiente de las competencias básicas y el adecuado grado de madurez. Se accederá, asimismo, siempre que los aprendizajes no alcanzados no impidan seguir con aprovechamiento la nueva etapa. Cuando no se cumplan las condiciones señaladas en el párrafo anterior, no se podrá promocionar a la etapa siguiente si no se han agotado las medidas previstas en los artículos 8.3 y 9.4 del presente decreto.

7. De conformidad con lo establecido en el artículo 4.2 en su letra e), de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación, las madres, los padres o tutores deberán participar y apoyar la evolución del proceso educativo de sus hijas, hijos o tutelados, así como conocer las decisiones relativas a la evaluación y promoción, y colaborar en las medidas de apoyo o refuerzo que adopten los centros para facilitar su progreso educativo.

8. La conselleria competente en materia de educación establecerá los criterios acerca de la promoción al ciclo o etapa siguiente o la permanencia en el mismo ciclo, así como los relativos al plan de refuerzo o recuperación al que se refiere el apartado 5 del presente artículo, que deberá organizar cada centro.

Artículo 10. Informe de aprendizaje

De acuerdo con lo establecido en el artículo 20.5 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, al finalizar la etapa, los centros elaborarán para cada alumna y alumno un informe sobre el grado de adquisición de los aprendizajes, especialmente los que condicionen más su progreso educativo y sobre aquellos otros aspectos que se consideren relevantes para garantizar una atención individualizada, según el modelo que elabore la conselleria competente en materia de educación. Se garantizará la confidencialidad de esta información al determinar las características de los informes y en los mecanismos de coordinación que se establezcan con la educación secundaria obligatoria.

Artículo 11. Tutoría

1. En la educación primaria, las tutoras y tutores orientarán el proceso educativo individual y colectivo del alumnado.

2. La tutora o tutor coordinará el trabajo del grupo del profesorado correspondiente y mantendrá una relación permanente con la familia, a fin de facilitar el ejercicio de los derechos reconocidos en el artículo 4.1.d) y g) de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación.

Artículo 12. Autonomía de los centros

1. De acuerdo con lo dispuesto en el artículo 120 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, la conselleria competente en materia de educación facilitarà la autonomía pedagógica y organizativa de los centros, favorecerá el trabajo en equipo del profesorado y su actividad investigadora. Además, velará para que el profesorado reciba el trato, la consideración y el respeto acordes con la importancia social de su profesión y la realidad de su tarea diaria.

2. Los centros docentes desarrollarán y completarán el currículum establecido en este decreto, así como las medidas de atención a la diversidad establecidas por la conselleria competente en materia de educación, adaptándolos a las características del alumnado, con el fin de atender tanto al que tiene dificultades de aprendizaje como al

a aprendre. Esta concreció s'ha d'incorporar al projecte educatiu de centre.

3. Amb la finalitat de respectar i potenciar la responsabilitat fonamental de les famílies en esta etapa, els centres hi han de cooperar estretament i han d'establir mecanismes per a afavorir la seua participació d'estes en el procés educatiu de les seues filles i fills, donant suport a l'autoritat del professorat.

4. Per tal d'afavorir el dret a l'estudi de tot l'alumnat, el claustre i l'equip directiu propiciaran un clima ordenat i cooperatiu entre tots els membres de la comunitat educativa.

5. Els centres, en l'exercici de la seua autonomia, podran adoptar experimentacions, plans de treball, formes d'organització o ampliació de l'horari escolar en els termes que estableisca la conselleria competent en matèria d'educació, sense que, en cap cas, s'imposen aportacions de les famílies ni exigències per a la mateixa conselleria.

Article 13. Avaluació de l'etapa

1. L'avaluació de diagnòstic, regulada en l'article 21 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, que ha de realitzar tot l'alumnat en finalitzar el segon cicle de l'educació primària, no té efectes acadèmics, té caràcter formatiu i orientador per als centres i informatiu per a les famílies i per al conjunt de la comunitat educativa.

2. La conselleria competent en matèria d'educació, d'acord amb el seu propi pla d'avaluació, podrà realitzar avaluacions externes a tot l'alumnat en finalitzar qualsevol dels cicles de l'educació primària.

3. Els centres utilitzaran els resultats de les avaluacions que es realitzen, per a, entre altres fins, organitzar les mesures de reforç dirigides a garantir que tot l'alumnat aconseguisca les corresponents competències bàsiques.

4. Les avaluacions de l'etapa permetran analitzar, valorar i reorientar, si és el cas, les distintes actuacions educatives.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Ensenyances del sistema educatiu espanyol impartides en llengües estrangeres

1. La conselleria competent en matèria d'educació podrà autoritzar la implantació de programes d'educació plurilingüe, que permetrà als centres docents impartir una part de les àrees del currículum en llengua estrangera, sense que això supose modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Així mateix, facilitarà la corresponent formació al professorat dels centres sostinguts amb fons públics. Al llarg de l'etapa l'alumnat ha d'adquirir la terminologia bàsica de les àrees en les llengües del programa.

2. Els centres que impartisquen una part de les àrees del currículum en llengües estrangeres han d'aplicar, en tot cas, per a l'admissió de l'alumnat, els criteris establits en la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, així com la normativa pròpia de la Comunitat Valenciana.

Segona. Ensenyança de la religió

1. L'ensenyança de la religió s'ha d'ajustar al que estableix la disposició addicional segona de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

2. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir que, a l'inici de l'etapa, les mares, pares o tutors puguem manifestar la voluntat que les seues filles i fills reben o no ensenyances de religió. Esta decisió pot ser modificada al principi de cada curs acadèmic. Així mateix, s'ha de garantir que estes ensenyances s'impartisquen en horari lectiu i en condicions de no-discriminació horària.

3. Els centres docents, de conformitat amb els criteris que determine la conselleria competent en matèria d'educació, aplicaran les mesures organitzatives perquè l'alumnat, les mares, els pares o els tutors dels quals no hagen optat per les ensenyances de religió, reben la deguda atenció educativa, de manera que l'elecció d'una o altra opció

de mayor capacidad o motivación para aprender. Esta concreción se incorporará al proyecto educativo de centro.

3. Con el objeto de respetar y potenciar la responsabilidad fundamental de las familias en esta etapa, los centros cooperarán estrechamente con ellas y establecerán mecanismos para favorecer su participación en el proceso educativo de sus hijas e hijos, apoyando la autoridad del profesorado.

4. Para favorecer el derecho al estudio de todo el alumnado, el claustro y el equipo directivo propiciará un clima ordenado y cooperativo entre todos los miembros de la comunidad educativa.

5. Los centros, en el ejercicio de su autonomía, podrán adoptar experimentaciones, planes de trabajo, formas de organización o ampliación del horario escolar en los términos que establezca la conselleria competente en materia de educación, sin que, en ningún caso, se impongan aportaciones de las familias ni exigencias para la propia conselleria.

Artículo 13. Evaluación de la etapa

1. La evaluación de diagnóstico, regulada en el artículo 21 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, que realizará todo el alumnado al finalizar el segundo ciclo de la educación primaria, no tendrá efectos académicos, tendrá carácter formativo y orientador para los centros e informativo para las familias y para el conjunto de la comunidad educativa.

2. La conselleria competente en materia de educación, conforme a su propio plan de evaluación, podrá realizar evaluaciones externas a todo el alumnado al finalizar cualquiera de los ciclos de la educación primaria.

3. Los centros utilizarán los resultados de las evaluaciones que se realicen para, entre otros fines, organizar las medidas de refuerzo dirigidas a garantizar que todo el alumnado consiga las correspondientes competencias básicas.

4. Las evaluaciones de la etapa permitirán analizar, valorar y reorientar, si procede, las distintas actuaciones educativas.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Enseñanzas del sistema educativo español impartidas en lenguas extranjeras

1. La conselleria competente en materia de educación podrá autorizar la implantación de programas de educación plurilingüe, que permitirá a los centros docentes impartir una parte de las áreas del currículum en lengua extranjera, sin que ello suponga modificación de los aspectos básicos del currículum regulados en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Asimismo, facilitará la correspondiente formación al profesorado de los centros sostenidos con fondos públicos. A lo largo de la etapa el alumnado adquirirá la terminología básica de las áreas en las lenguas del programa.

2. Los centros que impartan una parte de las áreas del currículum en lenguas extranjeras aplicarán, en todo caso, para la admisión del alumnado, los criterios establecidos en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, así como la normativa propia de la Comunitat Valenciana.

Segunda. Enseñanza de la religión

1. La enseñanza de la religión se ajustará a lo establecido en la disposición adicional segunda de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

2. La conselleria competente en materia de educación garantizará que, al inicio de la etapa, las madres, padres o tutores puedan manifestar la voluntad de que sus hijas e hijos reciban o no enseñanzas de religión. Dicha decisión podrá ser modificada al principio de cada curso académico. Asimismo se garantizará que dichas enseñanzas se impartan en horario lectivo y en condiciones de no discriminación horaria.

3. Los centros docentes, de conformidad con los criterios que determine la conselleria competente en materia de educación, desarrollarán las medidas organizativas para que el alumnado cuyas madres, padres o tutores bé no hayan optado por las enseñanzas de religión reciba la debida atención educativa, de modo que la elección de una

no supose cap discriminació. Estes mesures s'han d'incloure en el projecte educatiu del centre per tal que siguen conegudes per la comunitat educativa.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Única. Calendari d'implantació

1. El currículum establert en este decret s'implantarà en el primer cicle a partir del curs acadèmic 2007-2008; en el segon cicle, a partir del curs acadèmic 2008-2009, i en el tercer cicle, a partir del curs acadèmic 2009-2010.

2. Fins a la implantació de la nova ordenació de l'educació primària, d'acord amb el que disposa el punt anterior, les ensenyances d'esta etapa es regixen pel que disposa el Decret 20/1992, de 17 de febrer, del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, així com pel que disposa el Reial Decret 2438/1994, de 16 de desembre, pel qual es regula l'Ensenyança de la Religió, en allò que es referix a esta etapa educativa.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 20/1992, de 17 de febrer, del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que s'estableix la disposició transitòria única d'este decret.

2. Queden derogades les altres normes del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que s'estableix este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Desplegament normatiu

S'autoriza la conselleria competent en matèria d'educació per a dictar totes les disposicions que siguen necessàries per a la interpretació, aplicació i desplegament d'este decret.

Segona. Entrada en vigor

El present decret entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, 20 de juliol de 2007.

El President de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ.

El Conseller d'Educació,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN.

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA
CASTELLÀ: LLENGUA I LITERATURA

La finalitat de l'aprenentatge de llengües és dotar les xiquetes i els xiquets d'una competència plurilingüe i pluricultural. Esta estarà constituïda per una competència elevada en els dos idiomes cooficials de la Comunitat Valenciana i per un domini funcional de l'idioma estranger, per mitjà dels quals podrà relacionar-se, entendre millor el món i apropiarse dels conceptes, normes i valors de la pròpia cultura, al mateix temps que construeix i referma la seua identitat personal i social. Ara bé, encara que els currículums de les diferents llengües són l'instrument privilegiat per a fer progressar estes capacitats, algunes exigiran reafirmar-se en la resta d'àrees no lingüístiques on la llengua s'utilitza com a vehicle de comunicació i construcció de coneixements.

L'educació relativa al llenguatge i a la comunicació és un dels eixos fonamentals en l'Educació Primària, ja que permet a l'alumnat comunicar-se de manera eficient oralment i per escrit, expressar i compartir idees, percepcions i sentiments, apropiarse dels continguts culturals, regular la conducta pròpia i la dels altres, exercir el seu sentit crític, adoptar una postura creativa i construir, en definitiva, la pròpia

u otra opción no suponga discriminación alguna. Las mencionadas medidas se incluirán en el proyecto educativo del centro para que sean conocidas por la comunidad educativa.

DISPOSICIÓN TRANSITORIA

Única. Calendario de implantación

1. El currículo establecido en este decreto se implantará en el primer ciclo a partir del curso académico 2007-2008; en el segundo ciclo, a partir del curso académico 2008-2009; en el tercer ciclo, a partir del curso académico 2009-2010.

2. Hasta la implantación de la nueva ordenación de la educación primaria, de acuerdo con lo dispuesto en el punto anterior, las enseñanzas de esta etapa se regirán por lo dispuesto en el Decreto 20/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana, así como por lo dispuesto en el Real Decreto 2438/1994, de 16 de diciembre, por el que se regula la Enseñanza de la Religión, en lo relativo a esta etapa educativa.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

1. Queda derogado el Decreto 20/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo establecido en la disposición transitòria única de este decreto.

2. Quedan derogadas las demás normas de igual o inferior rango que se opongan a lo establecido en este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Desarrollo normativo

Se autoriza a la conselleria competente en materia de educación para dictar cuantas disposiciones sean precisas para la interpretación, aplicación y desarrollo de este decreto.

Segunda. Entrada en vigor

El presente Decreto entrarà en vigor al día siguiente de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, a 20 de julio de 2007.

El President de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ.

El Conseller de Educación,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN.

CASTELLANO: LENGUA Y LITERATURA
VALENCIANO: LENGUA Y LITERATURA

La finalidad del aprendizaje de lenguas es dotar a las niñas y a los niños de una competencia plurilingüe y pluricultural. Ésta estará constituïda por una competencia elevada en los dos idiomas cooficiales de la Comunitat Valenciana y por un dominio funcional del idioma extranjero, mediante los que podrá relacionarse, entender mejor el mundo y apropiarse de los conceptos, normas y valores de la propia cultura, a la vez que construye y afianza su identidad personal y social. Ahora bien, aun cuando los currículos de las diferentes lenguas son el instrumento privilegiado para hacer progresar estas capacidades, algunas exigirán reafirmarse en el resto de áreas no lingüísticas donde la lengua se utiliza como vehículo de comunicación y construcción de conocimientos.

La educación relativa al lenguaje y a la comunicación es uno de los ejes fundamentales en la Educación Primaria, puesto que permite al alumnado comunicarse de manera eficiente oralmente y por escrito, expresar y compartir ideas, percepciones y sentimientos, apropiarse de los contenidos culturales, regular la conducta propia y la de los demás, ejercer su sentido crítico, adoptar una postura creativa y construir, en

visió del món. Al llarg d'esta etapa, les xiquetes i els xiquets han de començar a adquirir un saber reflexiu sobre les pràctiques comunicatives necessàries per a viure en la societat del segle XXI. Així, l'ensenyança i l'aprenentatge en esta àrea té com a objecte desenrotllar les habilitats lingüístiques: parlar, escoltar i conversar, llegir i escriure. També, i de manera específica, pretén apropar a la lectura i a la comprensió de textos literaris.

Situar l'ensenyança i l'aprenentatge de la llengua en el marc de la competència comunicativa significa que el currículum se centra a aprendre les destreses discursives, el domini de les quals requereix de procediments i coneixements explícits sobre el funcionament del llenguatge en totes les seues dimensions: tant els elements formals com les normes sociolingüístiques que presidixen els intercanvis; la planificació i l'estructuració dels textos, l'articulació dels enunciats per mitjà de procediments de cohesió i l'organització de les oracions d'acord amb regles lexicosintàctiques.

Aprendre llengua significa, per tant, assolir la competència necessària per a tindre èxit en les diferents situacions de la vida, inclosa l'escolar. Els textos acadèmics per a aprendre continguts d'altres àrees ocupen en este currículum un lloc destacat.

Esta educació lingüística s'ha d'impartir a alumnat de procedència molt diversa. Açò comporta, d'entrada, unes competències desiguals respecte a les llengües que configuren el currículum. Les alumnes i els alumnes arriben a l'escola amb una llengua familiar o habitual, amb un repertori verbal i amb unes experiències culturals diferents, que han anat adquirint en les seues interaccions amb altres parlants a casa o en l'entorn immediat. Així mateix, tenen un coneixement en potència sobre els diferents tipus de discursos o textos, divers en cada cas, segons el major o menor contacte amb l'alfabetització o amb els mitjans de comunicació en el seu entorn social de procedència.

D'esta manera arribarà als primers cursos de l'Educació Primària alumnat bilingüe, monolingüe i plurilingüe, tant nascut a la nostra Comunitat, com procedent de llengües o cultures diferents. El paper de l'Educació Primària serà ampliar esta competència lingüística i comunicativa inicial de manera que siguen capaços d'interactuar en els diversos àmbits socials en què es voran immersos. D'estos s'han seleccionat aquells que s'estimen més apropiats per al treball escolar: el de les relacions socials que conformen la vida quotidiana en l'aula i en el centre, el dels mitjans de comunicació, el literari i, de manera privilegiada, l'àmbit acadèmic. En tals àmbits s'interpreten i produeixen els distints textos i és ací on s'han de desenrotllar les diferents habilitats lingüístiques.

Els objectius de l'aprenentatge de llengües, propis de l'educació plurilingüe, han de ser comuns per a totes les alumnes i els alumnes, independentment de la seua procedència geogràfica, lingüística i cultural, i del nivell social i cultural de les seues famílies.

Per a l'èxit d'estos objectius comuns de l'educació plurilingüe i pluricultural cal partir de les característiques específiques de l'alumnat plurilingüe que volem formar, la competència global del qual no és la suma de les competències independents en cada una de les llengües sinó una competència específica amb característiques pròpies, diferents de les de la persona monolingüe. Estes característiques de l'alumnat plurilingüe, de les quals partim i a les quals volem arribar, ens obliguen a un tractament específic de les llengües del currículum que denominem enfocament integrat. Este plantejament integrat consisteix en una educació lingüística unitària, aconseguida per mitjà de la participació conjunta de les tres llengües del currículum. Però esta coexistència en el currículum de Primària podria comportar un excés de temps curricular dedicat a les llengües, per això cal abordar alguns continguts, especialment els que fan referència al llenguatge acadèmic, units a l'ús vehicular en les àrees no lingüístiques, per mitjà d'un tractament integrat de les llengües i els continguts.

Quan parlem d'ensenyança i aprenentatge de més d'una llengua des d'una perspectiva integrada, hem de tindre en compte dos factors: d'una banda, que hi ha unes competències comunes –conceptuals, cognitives i estratègiques(en les diferents llengües, que es podran construir a partir de qualsevol d'estes llengües i tot seguit ser recuperades i reutilitzades per totes i cada una de les altres; i, d'una altra, que hi ha

definitiva, la propia visión del mundo. A lo largo de esta etapa, las niñas y los niños deben empezar a adquirir un saber reflexivo sobre las prácticas comunicativas necesarias para vivir en la sociedad del siglo XXI. Así pues, la enseñanza y el aprendizaje en esta área tiene como objeto desarrollar las habilidades lingüísticas: hablar, escuchar y conversar, leer y escribir. También, y de manera específica, pretende acercar a la lectura y comprensión de textos literarios.

Situar la enseñanza y el aprendizaje de la lengua en el marco de la competencia comunicativa significa que el currículo se centra en aprender las destrezas discursivas, cuyo dominio requiere de procedimientos y conocimientos explícitos acerca del funcionamiento del lenguaje en todas sus dimensiones: tanto los elementos formales como las normas sociolingüísticas que presiden los intercambios; la planificación y estructuración de los textos, la articulación de los enunciados mediante procedimientos de cohesión y la organización de las oraciones de acuerdo con reglas léxico-sintácticas.

Aprender lengua significa, por tanto, alcanzar la competencia necesaria para tener éxito en las diferentes situaciones de la vida, incluida la escolar. Los textos académicos para aprender contenidos de otras áreas ocupan en este currículo un lugar destacado.

Esta educación lingüística tiene que impartirse a alumnado de procedencia muy diversa. Esto comporta, de entrada, unas competencias desiguales con respecto a las lenguas que configuran el currículo. Las alumnas y los alumnos llegan a la escuela con una lengua familiar o habitual, con un repertorio verbal y con unas experiencias culturales diferentes, que han ido adquiriendo en sus interacciones con otros hablantes en casa o en el entorno inmediato. Asimismo, tienen un conocimiento en ciernes sobre los diferentes tipos de discursos o textos, diverso en cada caso, según el mayor o menor contacto con la alfabetización o con los medios de comunicación en su entorno social de procedencia.

De esta manera llegarán a los primeros cursos de la Educación Primaria alumnas y alumnos bilingües, monolingües y plurilingües, tanto nacidos en nuestra Comunitat, como procedentes de lenguas o culturas diferentes. El papel de la Educación Primaria será ampliar esta competencia lingüística y comunicativa inicial de modo que sean capaces de interactuar en los diversos ámbitos sociales en los que se van a ver inmersos. De éstos se han seleccionado aquellos que se estiman más apropiados para el trabajo escolar: el de las relaciones sociales que conforman la vida cotidiana en el aula y en el centro, el de los medios de comunicación, el literario y, de manera privilegiada, el ámbito académico. En dichos ámbitos se interpretan y producen los distintos textos y allí mismo se deben desarrollar las diferentes habilidades lingüísticas.

Los objetivos del aprendizaje de lenguas, propios de la educación plurilingüe, tienen que ser comunes para todas las alumnas y los alumnos, independientemente de su procedencia geográfica, lingüística y cultural, y del nivel social y cultural de sus familias.

Para el logro de estos objetivos comunes de la educación plurilingüe y pluricultural hace falta partir de las características específicas del alumnado plurilingüe que queremos formar, cuya competencia global no es la suma de las competencias independientes en cada una de las lenguas sino una competencia específica con características propias, diferentes de las de la persona monolingüe. Estas características del alumnado plurilingüe, de las cuales partimos y a las cuales queremos llegar, nos obligan a un tratamiento específico de las lenguas del currículo al que llamamos enfoque integrado. Este planteamiento integrado consiste en una educación lingüística unitària, lograda mediante la participación conjunta de las tres lenguas del currículum. Pero esta coexistència en el currículum de Primària podria comportar un exceso de tiempo curricular dedicado a las lenguas, por ello hay que abordar algunos contenidos, especialmente los que hacen referencia al lenguaje académico, unidos al uso vehicular en las áreas no lingüísticas, mediante un tratamiento integrado de las lenguas y los contenidos.

Cuando hablamos de enseñanza y aprendizaje de más de una lengua desde una perspectiva integrada, hemos de tener en cuenta dos factores: por una parte, que hay unas competencias comunes –conceptuales, cognitivas y estratégicas(en las diferentes lenguas, que se podrán construir a partir de cualquiera de ellas y acto seguido ser recuperadas y reutilizadas por todas y cada una de las demás; y, por otra,

unes competències lingüístiques superficials, específiques de cada una de les llengües i que han de ser apreses de manera independent en cada una, cosa que pot ocasionar processos de transferències i d'interferències que caldrà tindre en compte.

Per fer un tractament integrat en el centre docent el professorat ha d'adoptar uns criteris comuns i compartits: consideració de la llengua com objecte d'aprenentatge, coneixement dels principis globals que regulen l'adquisició i l'aprenentatge de llengües i l'enfocament metodològic per a totes en comú i per a cada una en particular. A partir d'estos criteris comuns, s'establirà un tractament diferenciat per a les llengües que s'impartixen, segons siga la L1, L2 o L3 de l'alumnat, d'acord amb l'estatus sociolingüístic, la presència en l'activitat social i en el currículum del centre i d'acord també amb les característiques concretes de l'alumnat (competències lingüístiques i culturals, usos lingüístics a la llar, facilitat o dificultat en l'adquisició...). Finalment, s'articularan els continguts de la competència comuna per a les tres llengües, perquè s'aconseguiquen de la manera més eficaç i econòmica, evitant incongruències i repeticions innecessàries; i realitzaran les actuacions necessàries per a construir les competències específiques en cada llengua promovent les transferències positives i evitant o corregint progressivament les inevitables interferències.

Respecte a l'aplicació del tractament integrat de les llengües i els continguts, és necessària una perspectiva unitària sobre quins són els continguts lingüístics que s'han d'aconseguir per mitjà de l'ús vehicular de les llengües. A més s'ha de diversificar el tractament d'este ús vehicular, especialment quan es tracta d'una llengua segona o d'una llengua estrangera. En este cas, els continguts específics de les àrees no lingüístiques s'han de vehicular a través d'una llengua en la qual les alumnes i els alumnes no tenen una competència idèntica a la que posseïxen en la primera llengua. En este cas haurà de realitzar-se un tractament metodològic que contemple eixa situació: el denominat ús vehicular protegit. Al mateix temps, caldrà articular les mesures necessàries per a distribuir l'ús vehicular de les diferents llengües entre els continguts de les àrees no lingüístiques, d'acord amb el projecte de cada centre.

Quant a la metodologia, per a la perspectiva integrada, són vàlids tant els principis comunicatius com les aportacions més recents de l'ensenyança de llengües. Des d'una perspectiva global i atenent el major progrés metalingüístic que sol experimentar l'alumnat plurilingüe, el considerarem: com a comunicador i com a investigador de la llengua. Com a comunicador, el treball de llengua es basarà a adquirir competències a partir de la seua activitat comunicativa oral i escrita en situacions rellevants i significatives; com a investigador, s'aprofitarà la seua capacitat de reflexió per a prendre consciència de com funcionen les llengües, i per a ampliar i perfeccionar la seua competència comunicativa en cada una d'estes a través d'activitats intralingüístiques i interlingüístiques.

Dins d'este marc comunicatiu i de construcció del coneixement, la lectura i l'escriptura s'han d'entendre com a activitats cognoscitives complexes. El seu aprenentatge no es pot reduir al fet que les i els alumnes siguen capaços d'establir relacions entre el codi oral i el codi escrit. Ha de comportar, a més, que siguen capaços d'interpretar i de produir tota classe de gèneres textuais i de discursos al seu abast, i que dominen els conceptes i les estratègies que els permeten construir-los i usar-los tant en la comunicació com en l'aprenentatge. A més, la llengua escrita ha de permetre descobrir les possibilitats que ofereixen la lectura i l'escriptura com a font de plaer, de fantasia, d'informació i de saber. Així mateix, en este nivell la literatura afavorirà l'expressió personal i la creativitat i permetrà el coneixement i el gaudi tant del llegat tradicional com de les produccions contemporànies més rellevants, adequades als seus interessos i capacitats.

El tractament del valencià en el currículum de les àrees lingüístiques ha de tindre unes característiques específiques, tant si es tracta d'alumnat valencianoparlant com si no. Les competències de l'alumnat valencianoparlant estan relacionades, generalment, amb el discurs col·loquial familiar i amb les competències formals adquirides en Educació Infantil. Durant l'Educació Primària cal enriquir els recursos expressius i la competència oral: s'ha de depurar la llengua de barba-

que existen unas competencias lingüísticas superficiales, específicas para cada una de las lenguas y que tienen que aprenderse de manera independiente en cada una de ellas, lo que puede ocasionar procesos de transferencias y de interferencias que habrá que tener en cuenta.

Para realizar un tratamiento integrado en el centro docente, el profesorado ha de adoptar unos criterios comunes y compartidos: consideración de la lengua como objeto de aprendizaje, conocimiento de los principios globales que regulan la adquisición y el aprendizaje de lenguas y el enfoque metodológico para todas ellas en común y para cada una en particular. A partir de estos criterios comunes, se establecerá un tratamiento diferenciado para las lenguas que se imparten, según sea la L1, L2 o L3 del alumnado, de acuerdo con su estatus sociolingüístico, su presencia en la actividad social y en el currículo del centro y de acuerdo también con las características concretas del alumnado (competencias lingüísticas y culturales, usos lingüísticos en el hogar, facilidad o dificultad en la adquisición...). Finalmente, se articularán los contenidos de la competencia común para las tres lenguas, para que se logren de la manera más eficaz y económica, evitando incongruencias y repeticiones innecesarias; y se realizarán las actuaciones necesarias para construir las competencias específicas en cada lengua promoviendo las transferencias positivas y evitando o corrigiendo progresivamente las inevitables interferencias.

Con respecto a la aplicación del tratamiento integrado de las lenguas y los contenidos, es necesaria una perspectiva unitaria sobre cuáles son los contenidos lingüísticos que han de lograrse mediante el uso vehicular de las lenguas. Además, debe diversificarse del tratamiento de este uso vehicular, especialmente cuando se trata de una lengua segunda o de una lengua extranjera. En este caso, los contenidos específicos de las áreas no lingüísticas tienen que vehicularse a través de una lengua en la cual las alumnas y los alumnos no tienen una competencia idéntica a la que poseen en la primera lengua. En este caso deberá realizarse un tratamiento metodológico que contemple esa situación: el llamado uso vehicular protegido. Al mismo tiempo, hará falta articular las medidas necesarias para distribuir del uso vehicular de las diferentes lenguas entre los contenidos de las áreas no lingüísticas, de acuerdo con el proyecto de cada centro.

En cuanto a la metodología, para la perspectiva integrada, son válidos tanto los principios comunicativos como las aportaciones más recientes de la enseñanza de lenguas. Desde una perspectiva global y atendiendo al mayor progreso metalingüístico que suele experimentar el alumnado plurilingüe, lo consideraremos como comunicador y como investigador de la lengua. Como comunicador, el trabajo de lengua se basará en adquirir competencias a partir de su actividad comunicativa oral y escrita en situaciones relevantes y significativas; como investigador, se aprovechará su capacidad de reflexión para tomar conciencia de cómo funcionan las lenguas, y para ampliar y perfeccionar su competencia comunicativa en cada una de ellas a través de actividades intralingüísticas y interlingüísticas.

Dentro de este marco comunicativo y de construcción del conocimiento, la lectura y la escritura tienen que entenderse como actividades cognoscitivas complejas. Su aprendizaje no se puede reducir a que las alumnas y los alumnos sean capaces de establecer relaciones entre el código oral y el código escrito. Debe comportar, además, que sean capaces de interpretar y producir toda clase de géneros textuales y de discursos a su alcance, y que dominen los conceptos y las estrategias que les permitirán construirlos y usarlos tanto en la comunicación como en el aprendizaje. Asimismo, la lengua escrita tiene que permitir descubrir las posibilidades que ofrecen la lectura y la escritura como fuente de placer, de fantasía, de información y de saber. Igualmente, en este nivel, la literatura favorecerá la expresión personal y la creatividad y permitirá el conocimiento y goce tanto del legado tradicional como de las producciones contemporáneas más relevantes, adecuadas a sus intereses y capacidades.

El tratamiento del valenciano en el currículo de las áreas lingüísticas ha de tener unas características específicas, tanto si se trata de alumnado valencianohablante como si no. Las competencias del alumnado valencianohablante están relacionadas, generalmente, con el discurso coloquial familiar y con las competencias formales adquiridas en Educación Infantil. Durante la Educación Primaria hará falta enriquecer los recursos expresivos y la competencia oral: se debe depurar la

rismes i de formes incorrectes i substituir-les per les formes correctes i genuïnes, i han d'incorporar el llenguatge propi dels usos formals tant orals com escrits. Si el valencià no és la llengua primera de l'alumnat, cal seguir el mateix procés –progrèssiu del llenguatge col·loquial al formal(però utilitzant un plantejament propi de segones llengües.

L'educació plurilingüe i pluricultural exigeix, a més del tractament curricular de les llengües, considerar l'estatus de cada una dins la societat, per a quines funcions les utilitzen els parlants, com les valoren i quines actituds tenen cap a unes i altres, i finalment quins valors han de configurar una societat tolerant, solidària i integradora.

El Currículum s'articula al voltant d'un eix que és l'ús social de la llengua en els diferents contextos: privats i públics, familiars i escolars. La configuració del Currículum en diferents blocs i la seua seqüència per cicles responen a les finalitats educatives i a l'objectiu fonamental de les àrees lingüístiques que és dotar l'alumnat de competència comunicativa. L'educació lingüística ha de tindre en compte tres aspectes fonamentals que intervenen en qualsevol acte d'ús de la llengua: els components del context comunicatiu, amb les regles que permeten adequar el discurs a la situació; el coneixement i l'ús reflexiu del codi lingüístic –oral i escrit(en els nivells de paraula, d'oració i de text; i el manteniment d'actituds que eradiquen l'ús de determinats prejudis sociolingüístics que transmet el llenguatge. La divisió dels continguts en blocs no constitueix una ordenació seqüencial ni una jerarquització, sinó una manera d'especificar la complexitat de les competències que s'han d'adquirir. Les activitats d'adquisició-aprenentatge articularan estos continguts amb criteris comunicatius i didàctics d'acord amb la tasca i la situació de comunicació.

Els continguts s'han classificat en sis blocs que responen a diferents aspectes relacionats amb la complexitat de la funció comunicativa de la llengua:

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

Bloc 3. Llegir i escriure

3.1 Comprensió de textos escrits

3.2 Composició de textos escrits

Bloc 4. Educació literària

Bloc 5. Coneixement de la llengua

Bloc 6. La llengua com a instrument d'aprenentatge

El bloc 1 té un marcat caràcter actitudinal i, per tant, els seus continguts afecten la resta. Els blocs 2, 3, 4 i 6 es referixen a l'aprenentatge de la llengua en diferents àmbits d'ús, a més tenen un marcat caràcter procedimental que fomenta actituds favorables al funcionament de la comunicació i requereixen de la reflexió i la conceptualització en relació amb les activitats de producció i d'anàlisi del discurs. El bloc 5 es referix a l'activitat reflexiva de l'alumnat a partir de l'observació i manipulació de models i de les produccions pròpies i dels altres, cosa que permet a l'alumna i a l'alumne enriquir les seues possibilitats expressives, millorar el seu coneixement de la llengua i descobrir i verbalitzar les regles de funcionament que ja coneix de forma implícita.

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Al llarg de l'Educació Primària, i alhora que es produïx el procés de socialització de l'alumnat, van produint-se diferents situacions de comunicació on coneixerà l'existència de la varietat lingüística i cultural que els envolta i que configura la societat en què viu. La realitat lingüística a la Comunitat Valenciana es caracteritza per la cooficialitat de dos idiomes, el valencià i el castellà, que l'alumnat haurà de dominar i al voltant dels quals anirà formant-se uns criteris, unes actituds i uns valors, sempre de respecte i valoració de la diversitat lingüística i, alhora, compromesos amb la recuperació dels usos del valencià.

El respecte i l'interés per conèixer què pensen i com s'expressen els parlants de les altres llengües serà fonamental per a eliminar els possibles prejudis i usos discriminatoris de les llengües per raons socials, lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.

lengua de barbarismos y formas incorrectas y sustituirlos por las formas correctas y genuinas, y tienen que incorporar el lenguaje propio de los usos formales tanto orales como escritos. Si el valenciano no es la lengua primera del alumnado, hará falta seguir el mismo proceso –progresión del lenguaje coloquial al formal(pero utilizando un planteamiento propio de segundas lenguas.

La educación plurilingüe y pluricultural exige, además del tratamiento curricular de las lenguas, considerar el estatus de cada una dentro de la sociedad, para qué funciones las utilizan sus hablantes, cómo las valoran y qué actitudes tienen hacia unas y otras, y finalmente, qué valores tienen que configurar una sociedad tolerante, solidaria e integradora.

El currículo se articula alrededor de un eje que es el uso social de la lengua en los diferentes contextos: privados y públicos, familiares y escolares. La configuración del currículo en diferentes bloques y su secuencia por ciclos responden a las finalidades educativas y al objetivo fundamental de las áreas lingüísticas que es dotar al alumnado de competencia comunicativa. La educación lingüística debe tener en cuenta tres aspectos fundamentales que intervienen en cualquier acto de uso de la lengua: los componentes del contexto comunicativo, con las reglas que permiten adecuar el discurso a la situación; el conocimiento y el uso reflexivo del código lingüístico –oral y escrito(en los niveles de palabra, de oración y de texto; y el mantenimiento de actitudes que erradicen el uso de determinados prejuicios sociolingüísticos que transmite el lenguaje. La división de los contenidos en bloques no constituye una ordenación secuencial ni una jerarquización, sino una manera de especificar la complejidad de las competencias que se deben adquirir. Las actividades de adquisición-aprendizaje articularán estos contenidos con criterios comunicativos y didácticos de acuerdo con la tarea y la situación de comunicación.

Los contenidos se han clasificado en seis bloques que responden a diferentes aspectos relacionados con la complejidad de la función comunicativa de la lengua:

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

Bloque 2. Hablar, escuchar y conversar

Bloque 3. Leer y escribir

3.1 Comprensión de textos escritos

3.2 Composición de textos escritos

Bloque 4. Educación literaria

Bloque 5. Conocimiento de la lengua

Bloque 6. La lengua como instrumento de aprendizaje

El bloque 1 tiene un marcado carácter actitudinal y, por lo tanto, sus contenidos afectan al resto. Los bloques 2, 3, 4 y 6 se refieren al aprendizaje de la lengua en diferentes ámbitos de uso, además tienen un marcado carácter procedimental que fomenta actitudes favorables al funcionamiento de la comunicación y requieren de la reflexión y la conceptualización en relación con las actividades de producción y análisis del discurso. El bloque 5 se refiere a la actividad reflexiva del alumnado a partir de la observación y manipulación de modelos y de las producciones propias y de los demás, lo que permite a la alumna y al alumno enriquecer sus posibilidades expresivas, mejorar su conocimiento de la lengua y descubrir y verbalizar las reglas de funcionamiento que ya conoce de forma implícita.

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

A lo largo de la Educación Primaria, y al tiempo que se produce el proceso de socialización del alumnado, van produciéndose diferentes situaciones de comunicación donde conocerá la existencia de la variedad lingüística y cultural que les rodea y que configura la sociedad en la que vive. La realidad lingüística en la Comunitat Valenciana se caracteriza por la cooficialidad de dos idiomas, el valenciano y el castellano, que el alumnado tendrá que dominar y alrededor de los cuales irá formándose unos criterios, unas actitudes y unos valores, siempre de respeto y valoración de la diversidad lingüística y, al mismo tiempo, comprometidos con la recuperación de los usos del valenciano.

El respeto y el interés por conocer qué piensan y cómo se expresan los hablantes de las demás lenguas será fundamental para eliminar los posibles prejuicios y usos discriminatorios de las lenguas por razones sociales, lingüísticas, culturales, étnicas o de género.

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar i bloc 3. Llegir i escriure

Hi ha dos blocs de continguts referits a les habilitats lingüístiques, el bloc 2, Escoltar, parlar i conversar i el bloc 3, Llegir i escriure. Apareixen en el Currículum separats a fi d'abordar de forma específica els aspectes essencials en cada tipus de discurs. No obstant això, l'ús oral formal i l'escrit tenen molts aspectes comuns (tema prefixat, planificació del contingut, sintaxi i lèxic, subjecció a una norma estàndard...) i hi ha nombroses situacions de comunicació que combinen diversos usos i permeten relacionar ambdós aprenentatges i donar suport un en un altre. L'aprenentatge d'este nivell formal es realitza, òbviament, en les situacions d'interacció comunicativa que ofereix el context de l'aula i del centre escolar.

L'ús oral informal –l'ús espontani entre interlocutors amb tracte freqüent i familiar (és objecte d'observació i d'anàlisi a fi de reconèixer les normes sociocomunicatives que regixen l'intercanvi, per a observar les estratègies que posen en funcionament els parlants amb el propòsit d'aconseguir una comunicació satisfactòria i per a reconèixer i criticar estereotips i prejudis, tant socials com sociolingüístics, especialment en el final de l'etapa.

En definitiva l'alumnat ha d'aprendre a usar la llengua per la qual cosa és fonamental: parlar de si mateix i de les seues necessitats, aconseguir que els altres l'entenguen, planificar els seus actes, solucionar problemes, demanar i donar la informació que els interessa. Ha d'aprendre, d'acord amb les seues possibilitats, a relatar, explicar, argumentar, formular hipòtesis, predir, preguntar, aclarir, opinar... Tots estos usos de la llengua oral es treballaran de manera sistemàtica inserint-los en la vida quotidiana de l'aula i en l'activitat social i acadèmica.

La llengua escrita s'ha d'entendre com a objecte de coneixement diferent del de la llengua oral. Ambdós són representacions diferents del llenguatge verbal que tenen un repartiment divers d'usos, encara que en alguns casos vagen estretament unides. Este fet permet situar l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura en l'adquisició de determinats procediments –estratègies de comprensió i procés de construcció del text escrit (i no en la simple traducció del codi oral a l'escrit).

Per tot açò, l'ensenyança de la lectura no acaba en el primer cicle de Primària, ja que no es pot considerar l'adquisició inicial del codi com una culminació. En conseqüència, fa falta treballar, ni que fora fins a la finalització de l'escolaritat obligatòria, tot el conjunt de coneixements i d'habilitats que aporten cada vegada un major domini tant interpretatiu com de comprensió de la llengua escrita.

Quant a l'ús escrit, l'aprenentatge de la lectura i de la composició, presenta progressivament nivells de complexitat en la planificació i l'estructuració dels textos i una major diversificació en els contextos. Molt especialment, s'ha de consolidar en esta etapa el domini de les tècniques gràfiques, la relació so-grafia, les normes ortogràfiques convencionals i la disposició del text en la pàgina, tenint en compte que la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació no ha d'obviar l'aprenentatge dels rudiments d'escriptura autònoms socialment rellevants i valorats.

Bloc 4. Educació Literària

La lectura i interpretació de textos literaris requereixen unes competències específiques per al desenrotllament de les quals el currículum selecciona els continguts que agrupa el bloc 4, Educació Literària. L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seues expressions més senzilles. La lectura, l'exploració de l'escriptura, el recitat, la pràctica de jocs retòrics o l'escolta de textos propis de la literatura oral, han de contribuir al desenrotllament de la competència literària, com a integrant de la competència comunicativa, i com un acostament a l'expressió artística i al valor patrimonial de les obres literàries. A més, no podem oblidar que a través de la lectura hem d'oferir a l'alumnat una autèntica educació literària que facilite el contacte amb tots aquells textos en què es fa patent la identitat cultural i lingüística del nostre poble i de la humanitat en general. La lectura literària ha d'aportar una visió de la llengua com a font de fruïció, de goig i de diversió.

La literatura posseïx característiques pròpies i convencions específiques que s'han de conèixer perquè la lectora o el lector puga crear el context adequat. En esta etapa el Currículum se centra a afavorir

Bloque 2. Hablar, escuchar y conversar y bloque 3. Leer y escribir

Hay dos bloques de contenidos referidos a las habilidades lingüísticas: el bloque 2, Escuchar, hablar y conversar y el bloque 3, Leer y escribir. Aparecen en el currículo separados con el fin de abordar de forma específica los aspectos esenciales en cada tipo de discurso. No obstante, el uso oral formal y el escrito tienen muchos aspectos comunes (tema prefijado, planificación del contenido, sintaxis y léxico, sujeción a una norma estándar...) y hay numerosas situaciones de comunicación que combinan varios usos y permiten relacionar ambos aprendizajes y apoyar uno en otro. El aprendizaje de este nivel formal se realiza, obviamente, en las situaciones de interacción comunicativa que ofrece el contexto del aula y del centro escolar.

El uso oral informal –el uso espontáneo entre interlocutores con trato frecuente y familiar (es objeto de observación y análisis con el fin de reconocer las normas socio-comunicativas que rigen el intercambio, para observar las estrategias que ponen en funcionamiento los hablantes con el propósito de lograr una comunicación satisfactoria y para reconocer y criticar estereotipos y prejuicios, tanto sociales como sociolingüísticos, especialmente en el final de la etapa.

En definitiva, el alumnado ha de aprender a usar la lengua para lo que es fundamental: hablar de sí mismo y de sus necesidades, conseguir que los demás le atiendan, planificar sus actos, solucionar problemas, pedir y dar la información que les interesa. Ha de aprender, de acuerdo con sus posibilidades, a relatar, explicar, argumentar, formular hipótesis, predecir, preguntar, aclarar, opinar... Todos estos usos de la lengua oral se trabajarán de manera sistemática insertándolos en la vida cotidiana del aula y en la actividad social y académica.

La lengua escrita se debe entender como objeto de conocimiento distinto al de la lengua oral. Ambas son representaciones diferentes del lenguaje verbal que tienen un reparto diverso de usos, aun cuando en algunos casos vayan estrechamente unidas. Este hecho permite situar el aprendizaje de la lectura y de la escritura en la adquisición de determinados procedimientos –estrategias de comprensión y proceso de construcción del texto escrito (y no en la simple traducción del código oral al escrito).

Por esto, la enseñanza de la lectura no acaba en el primer ciclo de Primaria, puesto que no se puede considerar la adquisición inicial del código como una culminación. En consecuencia, hace falta trabajar, siquiera hasta la finalización de la escolaridad obligatoria, todo el conjunto de conocimientos y habilidades que aportan cada vez un mayor dominio tanto interpretativo como de comprensión de la lengua escrita.

En cuanto al uso escrito, el aprendizaje de la lectura y de la composición, presenta progresivamente niveles de complejidad en la planificación y estructuración de los textos y una mayor diversificación en los contextos. Muy especialmente, se ha de consolidar en esta etapa el dominio de las técnicas gráficas, la relación sonido-grafia, las normas ortográficas convencionales y la disposición del texto en la página, teniendo en cuenta que la incorporación de las tecnologías de la información y la comunicación no debe obviar el aprendizaje de los rudimentos de escritura autònoms socialmente relevantes y valorados.

Bloque 4. Educación Literaria

La lectura e interpretación de textos literarios requieren unas competencias específicas para cuyo desarrollo el currículo selecciona los contenidos que agrupa el bloque 4, Educación literaria. La educación literaria se concibe como una aproximación a la literatura desde sus expresiones más sencillas. La lectura, la exploración de la escritura, el recitado, la práctica de juegos retóricos o la escucha de textos propios de la literatura oral, deben contribuir al desarrollo de la competencia literaria, como integrante de la competencia comunicativa, y como un acercamiento a la expresión artística y al valor patrimonial de las obras literarias. Además, no podemos olvidar que a través de la lectura tenemos que ofrecer al alumnado una auténtica educación literaria que facilite el contacto con todos aquellos textos en los que se hace patente la identidad cultural y lingüística de nuestro pueblo y de la humanidad en general. La lectura literaria debe aportar una visión de la lengua como fuente de fruición, de gozo y de diversión.

La literatura posee características propias y convenciones específicas que se deben conocer para que la lectora o el lector puedan crear el contexto adecuado. En esta etapa el currículo se centra en favorecer

experiències plaents amb la lectura i la recreació de textos literaris. Acosta xiquetes i xiquets a la representació i interpretació simbòlica, tant de l'experiència interior com de la col·lectiva, per a crear hàbit lector. Els continguts d'este bloc es referixen, d'una banda, al coneixement de les convencions literàries bàsiques, especialment relacionades amb la poesia i la narració, i, d'una altra, a l'aplicació d'informacions sobre el context lingüístic, històric i cultural en què les obres literàries s'han produït, en la mesura que estes dades siguen significatives per a la interpretació del text i d'acord amb les expectatives d'un lector d'esta etapa escolar.

Bloc 5. Coneixement de la llengua

El bloc 5, Coneixement de la llengua integra els continguts relacionats amb la reflexió lingüística. En l'Educació Primària, els docents han de continuar i perfeccionar el procés d'adquisició de la llengua per part de l'alumnat, promovent interaccions i situacions d'ús que possibiliten un millor i major domini d'este instrument. Però, a més, han de fomentar en els aprenents un ús reflexiu, proposant, progressivament, activitats d'observació, d'anàlisi i de manipulació de les pròpies produccions, que afavorisquen la conceptualització i l'èxit d'uns coneixements lingüístics i d'una terminologia bàsica per a utilitzar-los amb més propietat.

La reflexió gramatical a estes edats únicament té sentit si es fa amb una doble finalitat: d'una part, aconseguir que les nostres alumnes i els nostres alumnes facen explícits els coneixements implícits que sobre el funcionament de la llengua, que han adquirit en les interaccions amb els altres parlants, a fi de corregir-los o perfeccionar-los; i d'una altra, ampliar les seues possibilitats d'expressió; és a dir, millorar la seua competència comunicativa.

En la reflexió sistemàtica sobre el llenguatge i les seues condicions d'ús es proposa que xiquetes i xiquets comencen a elaborar un sistema conceptual bàsic i un metallenguatge que facilite la comunicació en l'aula durant el procés d'aprenentatge i que servisca de suport per a aprendre altres llengües. La reflexió sobre les unitats del sistema lingüístic, sempre ajustada als coneixements i possibilitats d'abstracció d'estes edats, es planteja en relació amb les condicions d'ús i com un requisit imprescindible per a incorporar l'avaluació i la correcció de les pròpies produccions orals i escrites, a fi d'afavorir l'aprenentatge autònom. Així, els continguts d'este bloc no es plantegen de manera autònoma, sinó com l'inici per a construir els coneixements imprescindibles sobre la llengua en un millor ús i una comunicació més eficaç.

El bloc de continguts sobre la reflexió lingüística segueix un fil conductor que s'inicia amb l'anàlisi del context i dels elements que intervien en qualsevol situació comunicativa; continua amb l'observació dels modes en què s'articulen els discursos, les diferents estructures que presenten i els elements que els donen coherència i cohesió; i acaba amb l'estudi dels elements lingüístics més simples: l'oració simple i els seus components, en el nivell sintàctic, i la paraula i la seua articulació, en el nivell lèxic, fonològic i ortogràfic.

Bloc 6. La llengua com a instrument d'aprenentatge

El paper del llenguatge en el coneixement científic és fonamental en tota l'educació. Aprendre una llengua no és únicament apropiarse d'un sistema de signes, sinó també aprendre els significats culturals que eixos signes transmeten i, amb eixos significats, fer propis els modes d'entendre o d'interpretar la realitat per part de les persones de l'entorn.

La competència acadèmica, no s'adquirix de forma automàtica, és necessària una adequada intervenció didàctica que ajude l'alumnat a anar adquirint les estratègies necessàries per a comprendre i produir textos, orals i escrits, relacionats amb el discurs acadèmic, base de l'aprenentatge en totes les àrees, alhora que es reflexiona sobre el llenguatge específic de cada una d'estes. Hi ha algunes estratègies relacionades amb el treball sobre continguts, que poden i s'han de tractar amb més propietat en les àrees curriculars no lingüístiques: estratègies cognitivolingüístiques com justificar, descriure, definir, resumir, demos-

tratar, demostrar... y estrategias de procesamiento de la información

Bloque 5. Conocimiento de la lengua

El bloque 5, Conocimiento de la lengua integra los contenidos relacionados con la reflexión lingüística. En la Educación Primaria, los docentes tienen que continuar y perfeccionar el proceso de adquisición de la lengua por parte de las alumnas y de los alumnos, promoviendo interacciones y situaciones de uso que posibilitan un mejor y mayor dominio de este instrumento. Pero, además, tienen que fomentar en los aprendices un uso reflexivo, proponiendo, progresivamente, actividades de observación, análisis y manipulación de las propias producciones, que favorezcan la conceptualización y el logro de unos conocimientos lingüísticos y de una terminología básica para utilizarlos con más propiedad.

La reflexión gramatical a estas edades únicamente tiene sentido si se hace con una doble finalidad: de una parte, conseguir que nuestras alumnas y alumnos hagan explícitos los conocimientos implícitos sobre el funcionamiento de la lengua que han adquirido en las interacciones con los demás hablantes, con el fin de corregirlos o perfeccionarlos; y de otra, ampliar sus posibilidades de expresión; es decir, mejorar su competencia comunicativa.

En la reflexión sistemática sobre el lenguaje y sus condiciones de uso se propone que niñas y niños comiencen a elaborar un sistema conceptual básico y un metallenguaje que facilite la comunicación en el aula durante el proceso de aprendizaje y que sirva de apoyo para aprender otras lenguas. La reflexión sobre las unidades del sistema lingüístico, siempre ajustada a los conocimientos y posibilidades de abstracción de estas edades, se plantea en relación con las condiciones de uso y como un requisito imprescindible para incorporar la evaluación y la corrección de las propias producciones orales y escritas, con el fin de favorecer el aprendizaje autónomo. Así pues, los contenidos de este bloque no se plantean de manera autónoma, sino como el inicio para construir los conocimientos imprescindibles sobre la lengua en un mejor uso y una comunicación más eficaz.

El bloque de contenidos sobre la reflexión lingüística sigue un hilo conductor que se inicia con el análisis del contexto y de los elementos que intervienen en cualquier situación comunicativa; continúa con la observación de los modos en que se articulan los discursos, las diferentes estructuras que presentan y los elementos que les dan coherencia y cohesión; y acaba con el estudio de los elementos lingüísticos más simples: la oración simple y sus componentes, en el nivel sintáctico, y la palabra y su articulación, en el nivel léxico, fonológico y ortográfico.

Bloque 6. La lengua como instrumento de aprendizaje

El papel del lenguaje en el conocimiento científico es fundamental en toda la educación. Aprender una lengua no es únicamente apropiarse de un sistema de signos, sino también aprehender los significados culturales que esos signos transmiten y, con esos significados, hacer propios los modos de entender o interpretar la realidad por parte de las personas.

La competencia académica, no se adquiere de forma automática, es necesaria una adecuada intervención didáctica que ayude al alumnado a ir adquiriendo las estrategias necesarias para comprender y producir textos, orales y escritos, relacionados con el discurso académico, base del aprendizaje en todas las áreas, al tiempo que se reflexiona sobre el lenguaje específico de cada una de éstas. Sin embargo hay algunas estrategias relacionadas con el trabajo sobre contenidos, que pueden y deben tratarse con más propiedad en las áreas curriculares no lingüísticas: estrategias cognitivolingüísticas como justificar, describir, definir, resumir, demostrar... y estrategias de procesamiento de la información

trar... i estratègies de processament de la informació com localitzar-la, seleccionar-la, valorar-la, organitzar-la i comunicar-la.

L'alumnat ha de progressar en les destreses bàsiques de lectura i d'escriptura en contextos el més significatius possible. Este aprenentatge l'ajudarà a comprendre les explicacions científiques sobre el món, li permetrà la construcció de les pròpies explicacions i a situar-se en la realitat concreta de manera personal i activa. D'esta manera, les habilitats bàsiques de lectura i d'escriptura es desenvoluparan simultàniament, realitzant aprenentatge i construint coneixement.

En síntesi, l'eix de l'educació lingüística en este Currículum són els procediments encaminats a desenvolupar les habilitats d'expressió i de comprensió oral i escrita, en contextos socials significatius, així com en l'àmbit de la comunicació literària, tenint en compte que un procés d'alfabetització cultural és sempre de llarga duració. Per això, el plantejament del currículum en esta etapa ha de prolongar-se en l'Educació Secundària Obligatoria. Les diferències entre una etapa i una altra residixen en la selecció dels discursos que s'analitzen i produeixen (que atén a la complexitat d'estos en les situacions de comunicació), en la profunditat de la reflexió lingüística i literària, en la selecció de continguts de reflexió sobre la llengua i en el grau de sistematització que tot això ha d'aconseguir.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

La pròpia concepció del currículum d'esta àrea, al posar l'èmfasi en l'ús social de la llengua en diferents contextos comunicatius, fa evident la seua contribució directa al desenvolupament de tots els aspectes que conformen la competència en comunicació lingüística.

Cal també destacar que les estratègies que constitueixen la competència comunicativa s'adquireixen des d'una llengua determinada, però no es referixen exclusivament a saber usar esta llengua, sinó a l'ús del llenguatge en general. Esta característica de l'aprenentatge lingüístic té una gran importància, ja que els aprenentatges que s'efectuen en una llengua s'apliquen a l'aprenentatge d'altres, el coneixement de les quals contribueix, al seu torn, a acreixar esta competència sobre l'ús del llenguatge en general.

L'accés al saber i a la construcció de coneixements per mitjà del llenguatge es relaciona directament amb les competències bàsiques d'aprendre a aprendre, i amb la competència d'autonomia i iniciativa personal. El llenguatge, a més d'instrument de comunicació, és un mitjà de representació del món i està en la base del pensament i del coneixement, permet comunicar-se amb un mateix, analitzar problemes, elaborar plans i mamprendre processos de decisió. En definitiva, regula i orienta la pròpia activitat amb progressiva autonomia. Per això el desenvolupament i la millora des de l'àrea contribueix a organitzar el pensament, a comunicar afectes i sentiments, a regular emocions i afavorir el desenvolupament de les dos competències.

L'àrea de llengua és un àmbit privilegiat per a desenvolupar l'habilitat d'interpretar i d'expressar amb claredat i precisió informacions, dades i argumentacions i, així, col·laborar en la construcció de la competència matemàtica de què l'habilitat mencionada forma part. La lectura atenta i la comprensió literal i inferencial d'enunciacions formen part del procés de resolució de problemes, motiu pel qual l'àrea de llengua també contribueix a desenvolupar esta competència.

Al tractament de la informació i competència digital, l'àrea contribueix en quant que proporciona coneixements i destreses per a la recerca, selecció, tractament de la informació i comunicació, en especial, per a comprendre la dita informació, la seua estructura i organització textual, i per a la seua utilització en la producció oral i escrita. El Currículum de l'àrea inclou l'ús de suports electrònics en la composició de textos. Açò significa alguna cosa més que un canvi de suport, ja que afecta les operacions mateixes que intervien en el procés d'escriptura (planificació, execució del text, revisió...) i que constitueixen un dels continguts bàsics d'esta àrea. Per això, en la mesura que s'utilitzen s'està millorant, al mateix temps, la competència digital i el tractament de la informació. Però, a més, els nous mitjans de comunicació digitals que sorgixen continuament, impliquen un ús social i col·laboratiu de l'escriptura, la qual cosa permet concebre l'aprenentatge de la llengua escrita en el marc d'un vertader intercanvi comunicatiu.

como localizar información, seleccionarla, valorarla, organizarla y comunicarla.

El alumnado tiene que progresar en las destrezas básicas de lectura y escritura en contextos lo más significativos posible. Este aprendizaje le ayudará a comprender las explicaciones científicas sobre el mundo, le permitirá la construcción de las propias explicaciones y a situarse en la realidad concreta de manera personal y activa. De este modo, las habilidades básicas de lectura y de escritura se desarrollarán simultáneamente, realizando aprendizaje y construyendo conocimiento.

En síntesis, el eje de la educación lingüística en este currículo son los procedimientos encaminados a desarrollar las habilidades de expresión y comprensión oral y escrita, en contextos sociales significativos, así como en el ámbito de la comunicación literaria, teniendo en cuenta que un proceso de alfabetización cultural es siempre de larga duración. Por ello, el planteamiento del currículo en esta etapa debe prolongarse en la Educación Secundaria Obligatoria. Las diferencias entre una etapa y otra residen en la selección de los discursos que se analizan y producen (que atiende a la complejidad de éstos en las situaciones de comunicación), en la profundidad de la reflexión lingüística y literaria, en la selección de contenidos de reflexión sobre la lengua y en el grado de sistematización que todo ello debe lograr.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

La propia concepción del currículo de esta área, al poner el énfasis en el uso social de la lengua en diferentes contextos comunicativos, hace evidente su contribución directa al desarrollo de todos los aspectos que conforman la competencia en comunicación lingüística.

Cabe también destacar que las estrategias que constituyen la competencia comunicativa se adquieren desde una lengua determinada, pero no se refieren exclusivamente a saber usar esta lengua, sino al uso del lenguaje en general. Esta característica del aprendizaje lingüístico tiene una gran importancia, ya que los aprendizajes que se efectúan en una lengua se aplican al aprendizaje de otras, cuyo conocimiento contribuye, a su vez, a acrecentar esta competencia sobre el uso del lenguaje en general.

El acceso al saber y a la construcción de conocimientos mediante el lenguaje se relaciona directamente con las competencias básicas de aprender a aprender, y con la competencia de autonomía e iniciativa personal. El lenguaje, además de instrumento de comunicación, es un medio de representación del mundo y está en la base del pensamiento y del conocimiento, permite comunicarse con uno mismo, analizar problemas, elaborar planes y emprender procesos de decisión. En suma, regula y orienta nuestra propia actividad con progresiva autonomía. Por ello su desarrollo y su mejora desde el área contribuye a organizar el pensamiento, a comunicar afectos y sentimientos, a regular emociones y favorecer el desarrollo de ambas competencias.

El área de lengua es un ámbito privilegiado para desarrollar la habilidad de interpretar y expresar con claridad y precisión informaciones, datos y argumentaciones y, así, colaborar en la construcción de la competencia matemática de la que la habilidad mencionada forma parte. La lectura atenta y la comprensión literal e inferencial de enunciados forman parte del proceso de resolución de problemas, motivo por el cual el área de lengua también contribuye a desarrollar esta competencia.

Al tratamiento de la información y competencia digital, el área contribuye en cuanto que proporciona conocimientos y destrezas para la búsqueda, selección, tratamiento de la información y comunicación, en especial, para comprender dicha información, su estructura y organización textual, y para su utilización en la producción oral y escrita. El currículo del área incluye el uso de soportes electrónicos en la composición de textos. Esto significa algo más que un cambio de soporte, ya que afecta a las operaciones mismas que intervien en el proceso de escritura (planificación, ejecución del texto, revisión...) y que constituyen uno de los contenidos básicos de esta área. Por ello, en la medida en que se utilicen, se está mejorando, a la vez, la competencia digital y el tratamiento de la información. Pero, además, los nuevos medios de comunicación digitales que surgen continuamente, implican un uso social y colaborativo de la escritura, lo que permite concebir el aprendizaje de la lengua escrita en el marco de un verdadero intercambio comunicativo.

L'assertivitat, l'empatia, així com la lectura i l'anàlisi crítica dels missatges informatius i publicitaris són elements que des de l'àrea de llengua contribuïxen al desenrotllament de la competència en el coneixement i interacció amb el món físic.

La llengua contribuïx poderosament al desenrotllament de la competència social i ciutadana, entesa com a habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'enteniment entre les persones, ja que necessàriament la seua adquisició requereix l'ús de la llengua com a base de la comunicació. Aprendre llengua és, abans que res, aprendre a comunicar-se amb els altres, a comprendre el que estos transmeten, a prendre contacte amb distintes realitats i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

D'altra banda en la mesura en què una educació lingüística satisfactòria valora totes les llengües com igualment aptes per a exercir les funcions de comunicació i de representació, analitza els modes per mitjà dels quals el llenguatge transmet i sanciona prejudis i imatges estereotipades del món, amb l'objecte de contribuir a l'eradicació dels usos discriminatoris del llenguatge s'està contribuint al desenrotllament d'esta competència.

A més de reconèixer la pròpia llengua com a element cultural de primer orde, en esta àrea la lectura, comprensió i valoració de les obres literàries contribuïxen al desenrotllament de la competència artística i cultural.

OBJECTIUS

L'ensenyança del Valencià i del Castellà en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, i analitzar-los amb sentit crític.
2. Expressar-se oralment i per escrit de forma adequada en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, per a satisfer necessitats de comunicació i per a explorar camins que desenrotllen la sensibilitat, la creativitat i l'estètica.
3. Conèixer i valorar la riquesa lingüística d'Espanya com a patrimoni cultural comú.
4. Apreciar l'existència i la importància de la llengua castellana com a llengua comuna de tots els espanyols i les extraordinàries possibilitats de comunicació universal que això suposa.
5. Apreciar l'existència i la importància de l'idioma valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del patrimoni cultural de totes les valencianes i valencians.
6. Apreciar la necessitat de l'ús dels dos idiomes oficials de la Comunitat Valenciana, valencià i castellà, adoptar una actitud positiva cap al seu aprenentatge i ampliar els usos personals com a instrument de comunicació, d'experiència estètica, d'informació i d'aprenentatge.
7. Participar en diverses situacions de comunicació i utilitzar la llengua oral de manera adequada en l'activitat social i cultural, aplicar les regles bàsiques de la comunicació oral i adoptar una actitud de cooperació i de respecte amb els sentiments, les idees, les opinions i els coneixements dels altres.
8. Utilitzar les diverses classes d'escrits que servixen per a comunicar-se amb les institucions públiques o privades, en situacions relacionades amb l'escola i la seua activitat.
9. Usar els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació per a obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, i com a instruments de treball i d'aprenentatge.
10. Utilitzar les destreses bàsiques de la llengua (escoltar, parlar, llegir, escriure i conversar) eficaçment en l'activitat escolar tant per a buscar, arregar, processar informació, elaborar i memoritzar conceptes, com per a escriure textos propis de l'àmbit acadèmic amb iniciativa, responsabilitat i esforç.
11. Llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprendre distints tipus de textos adaptats a l'edat, i utilitzar la lectura com a mitjà per a ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia correcta.
12. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'informació, considerar-la com un mitjà d'aprenentatge i d'enriquiment personal, i acostar-se a les obres de la tradició literària per a desenrotllar hàbits de lectura.

La asertividad, la empatia, así como la lectura y el análisis crítico de los mensajes informativos y publicitarios son elementos que desde el área de lengua contribuyen al desarrollo de la competencia en el conocimiento e interacción con el mundo físico.

La lengua contribuye poderosamente al desarrollo de la competencia social y ciudadana, entendida como habilidades y destrezas para la convivencia, el respeto y el entendimiento entre las personas, ya que necesariamente su adquisición requiere el uso de la lengua como base de la comunicación. Aprender lengua es, ante todo, aprender a comunicarse con los otros, a comprender lo que éstos transmiten, a tomar contacto con distintas realidades y a asumir la propia expresión como modalidad fundamental de apertura a los demás.

Por otra parte en la medida en que una educación lingüística satisfactoria valora todas las lenguas como igualmente aptas para desempeñar las funciones de comunicación y de representación, analiza los modos mediante los que el lenguaje transmite y sanciona prejuicios e imágenes estereotipadas del mundo, con el objeto de contribuir a la erradicación de los usos discriminatorios del lenguaje se está contribuyendo al desarrollo de esta competencia.

Además de reconocer la propia lengua como elemento cultural de primer orden, en esta área la lectura, comprensión y valoración de las obras literarias contribuyen al desarrollo de la competencia artística y cultural.

OBJETIVOS

La enseñanza del Valenciano y del Castellano en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Comprender discursos orales y escritos en los diversos contextos de la actividad social y cultural, y analizarlos con sentido crítico.
2. Expresarse oralmente y por escrito de forma adecuada en los diversos contextos de la actividad social y cultural, para satisfacer necesidades de comunicación y explorar cauces que desarrollen la sensibilidad, la creatividad y la estética.
3. Conocer y valorar la riqueza lingüística de España como patrimonio cultural común.
4. Apreciar la existencia y la importancia de la lengua castellana como lengua común de todos los españoles y las extraordinarias posibilidades de comunicación universal que ello supone.
5. Apreciar la existencia y la importancia del idioma valenciano como lengua propia de la Comunitat Valenciana y como parte fundamental del patrimonio cultural de todas las valencianas y valencianos.
6. Apreciar la necesidad del uso de los dos idiomas oficiales de la Comunitat Valenciana, valenciano y castellano, adoptar una actitud positiva hacia su aprendizaje y ampliar los usos personales como instrumento de comunicación, de experiencia estética, de información y de aprendizaje.
7. Participar en diversas situaciones de comunicación y utilizar la lengua oral de manera adecuada en la actividad social y cultural, aplicar las reglas básicas de la comunicación oral y adoptar una actitud de cooperación y respeto con los sentimientos, ideas, opiniones y conocimientos de los demás.
8. Utilizar las diversas clases de escritos mediante los que se produce la comunicación con las instituciones públicas o privadas, en situaciones relacionadas con la escuela y su actividad.
9. Usar los medios de comunicación social y las tecnologías de la información para obtener, interpretar y valorar informaciones de diversos tipos y opiniones diferentes, y como instrumentos de trabajo y aprendizaje.
10. Utilizar las destrezas básicas de la lengua (escuchar, hablar, leer, escribir y conversar) eficazmente en la actividad escolar tanto para buscar, recoger, procesar información, elaborar y memorizar conceptos, como para escribir textos propios del ámbito académico con iniciativa, responsabilidad y esfuerzo.
11. Leer con fluidez y entonación adecuadas, comprender distintos tipos de textos adaptados a la edad y utilizar la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.
12. Utilizar la lectura como fuente de placer y de información, considerarla como un medio de aprendizaje y de enriquecimiento personal, y acercarse a las obras de la tradición literaria para desarrollar hábitos de lectura.

13. Comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a temàtica i complexitat, així com iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.

14. Usar els coneixements sobre la llengua i sobre les normes de l'ús lingüístic per a escriure i parlar de forma adequada, coherent i correcta (cuidant l'estructura del text, els aspectes normatius, la cal·ligrafia, l'orde i la neteja), i per a comprendre textos orals i escrits.

15. Reflexionar sobre els diferents usos socials de les llengües per a evitar els estereotips lingüístics que suposen juïcs de valor i prejudis de tot tipus.

16. Interpretar i traduir textos breus en situacions que ho exigisquen i amb diversos propòsits comunicatius i utilitzar simultàniament les llengües del currículum com a eines d'informació i d'aprenentatge tenint en compte la competència que es té en cada una.

17. Saber aprofitar, en l'adquisició d'una llengua, certes competències conceptuals i estratègiques ja apreses en el procés d'adquisició de les altres llengües, així com usar les semblances i diferències dels codis per a aclarir algun punt conflictiu de l'estructura, del significat o de l'ús.

13. Comprender textos literarios de géneros diversos adecuados en cuanto a temática y complejidad, así como iniciarse en los conocimientos de las convenciones específicas del lenguaje literario.

14. Usar los conocimientos sobre la lengua y las normas del uso lingüístico para escribir y hablar de forma adecuada, coherente y correcta (cuidando la estructura del texto, los aspectos normativos, la caligrafía, el orden y la limpieza), y para comprender textos orales y escritos.

15. Reflexionar sobre los diferentes usos sociales de las lenguas para evitar los estereotipos lingüísticos que suponen juicios de valor y prejuicios de todo tipo.

16. Interpretar y traducir textos breves en situaciones que lo exijan y con varios propósitos comunicativos y utilizar simultáneamente las lenguas del currículo como herramientas de información y de aprendizaje teniendo en cuenta la competencia que se tiene en cada una.

17. Saber aprovechar, en la adquisición de una lengua, ciertas competencias conceptuales y estratégicas ya aprendidas en el proceso de adquisición de las demás lenguas, así como usar las semejanzas y diferencias de los códigos para clarificar algún punto conflictivo de la estructura, del significado o del uso.

PRIMER CICLE
CONTINGUTS

Els continguts de la competència comuna apareixen en la columna central de la taula dels continguts i els específics de cada llengua en la columna lateral corresponent. Els continguts que s'han de treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la columna específica i els de la competència comuna.

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Valencià	Castellà
	1 Reconeixement del valencià com a llengua pròpia del nostre poble i element fonamental de la nostra cultura.
	2 Interés per conèixer i per assolir competència en els dos idiomes cooficials de la Comunitat Valenciana.
	3 Interés per utilitzar el valencià en els usos personals i per a tota funció comunicativa.
	4 Consciència de les variants lingüístiques de les diferents llengües presents en el context social i escolar.
	5 Actitud positiva davant dels usos de les llengües, evitant qualsevol acte de discriminació.

	6 Interés per les sensacions, les experiències i les idees expressades pels parlants d'altres llengües.	
	7 Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

Castellà	
Valencià	<p>1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (avisos, instruccions, converses, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, regles de joc...), amb actitud de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades utilitzant un discurs cronològic o lògic i un orde espacial, a fi d'arreglar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes; en grups grans o xicotets.</p>
	<p>1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (avisos, instruccions, converses, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, regles de joc...), amb actitud de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades utilitzant un discurs cronològic o lògic i un orde espacial, a fi d'arreglar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes; en grups grans o xicotets.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>3. Comprensió i valoració de textos orals, procedents dels mitjans de comunicació (pel·lícules i documentals), amb seqüències narratives, descriptives i informatives, captant el sentit global del text i la informació rellevant i irrellevant, permetent l'ampliació de vocabulari.</p>	<p>2. Coneixement i ús de les estratègies i les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara, respecte del torn de paraula, a través de la participació i les aportacions, del control de la impulsivitat, el manteniment del tema de conversa i amb atenció a les fórmules de cortesia i de relació social.</p>
<p>3. Comprensió i valoració de textos orals, procedents dels mitjans de comunicació (pel·lícules i documentals), amb seqüències narratives, descriptives i informatives, captant el sentit global del text i la informació rellevant i irrellevant, permetent l'ampliació de vocabulari.</p>	<p>3. Comprensió i valoració de textos orals, procedents dels mitjans de comunicació (pel·lícules i documentals), amb seqüències narratives, descriptives i informatives, captant el sentit global del text i la informació rellevant i irrellevant, permetent l'ampliació de vocabulari.</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>4. Comprensió i producció de textos orals per a aprendre, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, converses entre iguals) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles de persones, animals i objectes, resums orals de textos orals de textos populars) amb diferents propòsits: organitzar el treball de classe, enumerar, sol·licitar i donar informació, narrar situacions o experiències personals i realitzar breus exposicions de coneixements.</p>	<p>4. Comprensió i producció de textos orals per a aprendre, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, converses entre iguals) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles de persones, animals i objectes, resums orals de textos populars) amb diferents propòsits: organitzar el treball de classe, enumerar, sol·licitar i donar informació, narrar situacions o experiències personals i realitzar breus exposicions de coneixements.</p>
	<p>5. Ús adequat dels elements lingüístics i dels elements no lingüístics en les produccions orals. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.</p>
	<p>6. Valoració de l'escolta com a mitjà per a adquirir informació i per a aprendre.</p>

Bloc 3. Llegir i escriure
 3.1. Comprensió de textos escrits

Castellà	
Valencià	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana, pròxims a l'experiència infantil, amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, normes, catàlegs, fulllets d'instruccions senzills, receptes, invitacions, felicitacions, notes, avisos...) i dels mitjans de comunicació (notícies) per a identificar la informació rellevant, tant la de caràcter general com la concreta, i aplicar-la en contextos de lectures significatives.</p>
	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana, pròxims a l'experiència infantil, amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, normes, catàlegs, fulllets d'instruccions senzills, receptes, invitacions, felicitacions, notes, avisos...) i dels mitjans de comunicació (notícies) per a identificar la informació rellevant, tant la de caràcter general com la concreta, i aplicar-la en contextos de lectures significatives.</p>
	<p>2. Introducció progressiva a l'ús d'estratègies per a la comprensió: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències sobre el text a partir dels coneixements i experiències prèvies, presa de mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura), i resum dels elements o aspectes més destacats o visibles.</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>3. Introducció al coneixement funcional dels elements bàsics dels discursos narratius (identificació de les parts elementals de l'estructura narrativa lineal, i dels personatges principals), poètics (introducció als recursos expressius bàsics) i teatrals (identificació dels textos dels diferents personatges per la tipografia diversa per als noms i els seus parlaments...), i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.</p> <p>4. Presentació dels elements bàsics dels textos il·lustrats —els àlbums— com a introducció posterior al còmic: conjunció entre els textos i els dibuixos, seqüenciació de la història... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació de les produccions.</p> <p>5. Integració de coneixements i informacions procedents de diferents suports: llibres, ràdio, televisió, premsa.</p>
6. Adquisició de les convencions del codi escrit.	6. Adquisició de les convencions del codi escrit.

Castellà	
Valencià	
	<p>7. Introducció dels elements bàsics dels textos descriptius i de les exposicions senzilles de temes diversos i adequats a l'edat, i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.</p> <p>8. Identificació de sentits figurats senzills en els textos, com també aspectes no explícits evidents, especialment en els mitjans de comunicació, i adopció d'una actitud crítica i participativa davant dels missatges que transmeten.</p> <p>9. Iniciació a la utilització dirigida de les TIC i de les biblioteques, de manera que es mostre respecte per les seues normes de funcionament, per a obtenir informació i models per a la composició escrita.</p>
10. Interés per expressar-se oralment amb la pronúncia i l'entonació adequades.	10. Interés per expressar-se oralment amb la pronúncia i l'entonació adequades.
	11. Actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit.

Castellà	
Valencià	
<p>12. Lectura comprensiva i memorització de textos que contenen jocs amb el llenguatge on s'exercite la pronúncia, la comprensió del significat i el coneixement gramatical així com la imaginació i la creativitat, llegits en veu alta i en silenci, a partir de textos populars breus (endevinalles, embarbussaments, acudits...) i cultes (sopes de lletres senzilles, jeroglífics i cal·ligrames apropiats a l'edat...).</p>	<p>12. Lectura comprensiva i memorització de textos que contenen jocs amb el llenguatge on s'exercite la pronúncia, la comprensió del significat i el coneixement gramatical així com la imaginació i la creativitat, llegits en veu alta i en silenci, a partir de textos populars breus (endevinalles, embarbussaments, acudits...) i cultes (sopes de lletres senzilles, jeroglífics i cal·ligrames apropiats a l'edat...).</p>
	<p>13. Familiarització amb llibres i diferents fonts d'informació que els ajuden en la localització de conceptes i temes d'interès per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).</p>

Bloc 3. Llegir i escriure
 3.2. Composició de textos escrits

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>1. Coneixement i ús del codi escrit per a produir textos breus que ajuden a comunicar coneixements, experiències o necessitats (llistes, notes, avisos...)</p>	<p>1. Coneixement i ús del codi escrit per a produir textos breus que ajuden a comunicar coneixements, experiències o necessitats (llistes, notes, avisos...).</p>
<p>2. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (suport textual, silueta, variacions tipogràfiques, presència d'il·lustracions...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>	<p>2. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (suport textual, silueta, variacions tipogràfiques, presència d'il·lustracions...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>
<p>3. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema de lectoescriptura, per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos...) de forma que utilitzen les característiques usuals d'eixos gèneres.</p>	<p>3. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema de lectoescriptura, per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos...) de forma que utilitzen les característiques usuals d'eixos gèneres.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>4. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus...) sobre esdeveniments pròxims a l'experiència infantil, a través de suports adequats a l'àmbit escolar (murals, periòdics escolars, revistes...).</p> <p>5. Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) per a obtenir, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions simples, llistats utilitzats com a resum o esquema.</p>	<p>4. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus...) sobre esdeveniments pròxims a l'experiència infantil, a través de suports adequats a l'àmbit escolar (murals, periòdics escolars, revistes...).</p> <p>5. Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) per a obtenir, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions simples, llistats utilitzats com a resum o esquema.</p>
<p>6. Ús de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (observació de models, funció, destinatari, tipus de text, estructura), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo amb ajuda de la professora o del professor i dels companys (reescriptura).</p>	<p>6. Ús de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (observació de models, funció, destinatari, tipus de text, estructura), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo amb ajuda de la professora o del professor i dels companys (reescriptura).</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>7. Iniciació al coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, descriptius i informatius, i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>	<p>7. Iniciació al coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, descriptius i informatius, i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>
<p>8. Coneixement i interès de les normes ortogràfiques (el punt i les seues conseqüències en relació amb l'ortografia, utilització correcta de majúscules i minúscules, identificació i ús dels signes d'interrogació i d'exclamació). Ús de l'ortografia natural.</p>	<p>8. Coneixement i interès de les normes ortogràfiques (el punt i les seues conseqüències en relació amb l'ortografia, utilització correcta de majúscules i minúscules, identificació i ús dels signes d'interrogació i d'exclamació). Ús de l'ortografia natural.</p>
<p>9. Atenció a l'orde, la cal·ligrafia i la presentació dels textos propis i els dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida i clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.</p>	<p>9. Atenció a l'orde, la cal·ligrafia i la presentació dels textos propis i els dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida i clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.</p>
<p>10. Iniciació progressiva a la valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i per a resoldre problemes de la vida quotidiana.</p>	<p>10. Iniciació progressiva a la valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i per a resoldre problemes de la vida quotidiana.</p>
<p>11. Iniciació a l'ús de programes informàtics de processament de textos.</p>	<p>11. Iniciació a l'ús de programes informàtics de processament de textos.</p>

Bloc 4. Educació Literària

Castellà	
Valencià	
<p>1. Coneixement i identificació de textos de la literatura tradicional oral i de la literatura infantil, apropiats a l'edat.</p> <p>2. Lectura guiada i autònoma, silenciosa i en veu alta, d'alguns textos literaris de caràcter popular (endevinalles, refranys rimats, cançons de triar, faules, retafiles, etc.) adequats a l'edat d'este alumnat, als seus interessos comunicatius i a les seues necessitats de formació.</p> <p>3. Foment de l'hàbit lector tant per l'audició de textos, literaris o no, llegits per la professora o el professor, com per la lectura individualitzada de llibres i fragments de literatura infantil propis de l'edat de l'alumnat i estimulació de criteris i gustos personals en la selecció de textos que propicien l'autonomia i la voluntarietat de la pràctica lectora.</p>	<p>1. Coneixement i identificació de textos de la literatura tradicional oral i de la literatura infantil, apropiats a l'edat.</p> <p>2. Lectura guiada i autònoma, silenciosa i en veu alta, d'alguns textos literaris de caràcter popular (endevinalles, refranys rimats, cançons de triar, faules, retafiles, etc.) adequats a l'edat d'este alumnat, als seus interessos comunicatius i a les seues necessitats de formació.</p> <p>3. Foment de l'hàbit lector tant per l'audició de textos, literaris o no, llegits per la professora o el professor, com per la lectura individualitzada de llibres i fragments de literatura infantil propis de l'edat de l'alumnat i estimulació de criteris i gustos personals en la selecció de textos que propicien l'autonomia i la voluntarietat de la pràctica lectora.</p>

Castellà	
Valencià	
4. Valoració de l'autonomia lectora, interès per l'elecció de temes i de textos i per la comunicació de les preferències personals; apreciació del text literari com a recurs de gaudi personal.	4. Valoració de l'autonomia lectora, interès per l'elecció de temes i de textos i per la comunicació de les preferències personals; apreciació del text literari com a recurs de gaudi personal.
5. Audició, comprensió, memorització i recitat de poemes, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.	5. Audició, comprensió, memorització i recitat de poemes, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
6. Ús de la biblioteca d'aula, de centre i pública, incloent documents videogràfics i sonors, com a mitjà d'apropar-se a la literatura.	6. Ús de la biblioteca d'aula, de centre i pública, incloent documents videogràfics i sonors, com a mitjà d'apropar-se a la literatura.
7. Producció de textos d'intenció literària adequats a l'edat (narracions, poemes, endevinalles, refranys...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua a través de l'observació i de l'anàlisi de textos models (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.	7. Producció de textos d'intenció literària adequats a l'edat (narracions, poemes, endevinalles, refranys...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua a través de l'observació i de l'anàlisi de textos models (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.
8. Dramatització de textos literaris (poemes, cançons, contes...) i de situacions de la vida quotidiana.	8. Dramatització de textos literaris (poemes, cançons, contes...) i de situacions de la vida quotidiana.

Castellà	
Valencià	
	9. Reflexió i explicitació dels sentiments i de les emocions que transmeten els textos literaris; identificació i crítica dels missatges i valors transmesos pels textos, de manera que es tinga en compte l'edat de l'alumnat i la senzillesa de les conclusions que puguem ser assimilades.

Bloc 5. Coneixement de la llengua

Castellà	
Valencià	
	1. Reconeixement del paper de les situacions socials com a factor condicionant de la producció i interpretació dels intercanvis comunicatius. Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals. Observació de les diferències entre llengua oral i escrita i dels registres més adequats per a cada situació.

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>2. Identificació dels contextos en què la comunicació es produïx a través de textos escrits i valoració de la importància en l'escriptura en determinats àmbits. Anàlisi de la importància del context en el text escrit i identificació dels principals components de les situacions comunicatives que requereixen l'ús de l'escriptura.</p> <p>3. Observació en les seqüències textuals de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.</p> <p>4. Consideració de la coherència i de la cohesió textual com imprescindibles per a l'organització del discurs. Reconeixement de l'estructura dels textos més habituals a través dels elements textuals i paratextuals.</p> <p>5. Observació i reconeixement de les unitats que formen una frase o enunciat. Separació de paraules en la frase. Anàlisi i exploració de les dites unitats per a captar i conèixer les normes d'ortografia més senzilles. Ortografia natural. Ús de la majúscula. Ortografia preventiva de les paraules d'ús més freqüent.</p>	<p>2. Identificació dels contextos en què la comunicació es produïx a través de textos escrits i valoració de la importància en l'escriptura en determinats àmbits. Anàlisi de la importància del context en el text escrit i identificació dels principals components de les situacions comunicatives que requereixen l'ús de l'escriptura.</p> <p>3. Observació en les seqüències textuals de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.</p> <p>4. Consideració de la coherència i de la cohesió textual com imprescindibles per a l'organització del discurs. Reconeixement de l'estructura dels textos més habituals a través dels elements textuals i paratextuals.</p> <p>5. Observació i reconeixement de les unitats que formen una frase o enunciat. Separació de paraules en la frase. Anàlisi i exploració de les dites unitats per a captar i conèixer les normes d'ortografia més senzilles. Ortografia natural. Ús de la majúscula. Ortografia preventiva de les paraules d'ús més freqüent.</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>6. Inici en la reflexió gramatical a partir d'activitats d'identificació i d'ús d'alguns termes com ara:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciat, paraula i síl·laba. – Classes del noms: propis i comuns. – Número: singular i plural. – Gènere: masculí i femení. <p>7. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <p>8. Identificació de la paraula com a unitat bàsica amb significat i observació del seu funcionament dins de l'oració. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules per mitjà d'algunes operacions per a descobrir les formes, significats i usos bàsics. Concordança de gènere i nombre. Observació del significat de les paraules: vocabulari, camps semàntics, famílies de paraules, sinònims i antònims. La polisèmia d'algunes paraules.</p>	<p>6 Inici en la reflexió gramatical a partir d'activitats d'identificació i d'ús d'alguns termes com ara:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciat, paraula i síl·laba. – Classes del noms: propis i comuns. – Número: singular i plural. – Gènere: masculí i femení. <p>7. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <p>8. Identificació de la paraula com a unitat bàsica amb significat i observació del seu funcionament dins de l'oració. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules per mitjà d'algunes operacions per a descobrir les formes, significats i usos bàsics. Concordança de gènere i nombre. Observació del significat de les paraules: vocabulari, camps semàntics, famílies de paraules, sinònims i antònims. La polisèmia d'algunes paraules.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>9. Manipulació de frases i d'enunciats per a observar com s'expressen les accions i la seua temporalitat. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.</p> <p>10. Reconeixement de la relació so i grafia en el sistema de la llengua.</p> <p>11. Descobriment de l'articulació de les paraules en síl·labes. Reconeixement de les síl·labes dins de les paraules. L'abecedari. Iniciació a l'orde alfabètic.</p>	<p>9. Manipulació de frases i d'enunciats per a observar com s'expressen les accions i la seua temporalitat. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.</p> <p>10. Reconeixement de la relació so i grafia en el sistema de la llengua.</p> <p>11. Descobriment de l'articulació de les paraules en síl·labes. Reconeixement de les síl·labes dins de les paraules. L'abecedari. Iniciació a l'orde alfabètic.</p>
	<p>12. Observació de semblances i diferències en valencià i en castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.</p> <p>13. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals per a assolir una bona comprensió i una expressió correcta, apropiada i genuïna. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques.</p>

Bloc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

Castellà	
Valencià	
<p>1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal, per a aprendre i per a informar-se. Participació, com a oient i com a ponent, en intervencions orals formals.</p>	<p>1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal, per a aprendre i per a informar-se. Participació, com a oient i com a ponent, en intervencions orals formals.</p>
<p>2. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.</p>	<p>2. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.</p>
<p>3. Identificació, comprensió, classificació i comparació d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals de forma que s'establisquen relacions entre els coneixements i les informacions per a donar sentit als aprenentatges.</p>	<p>3. Identificació, comprensió, classificació i comparació d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals de forma que s'establisquen relacions entre els coneixements i les informacions per a donar sentit als aprenentatges.</p>
<p>4. Iniciació a l'ús d'estratègies elementals adequades en una exposició oral formal (saludar, mirar l'interlocutor...)</p>	<p>4. Iniciació a l'ús d'estratègies elementals adequades en una exposició oral formal (saludar, mirar l'interlocutor...)</p>

Castellà	
Valencià	
5. Comprensió de textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions), per a aprendre i per a informar-se, comparant, identificant i classificant els coneixements i les informacions per a ampliar els aprenentatges.	5. Comprensió de textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions), per a aprendre i per a informar-se, comparant, identificant i classificant els coneixements i les informacions per a ampliar els aprenentatges.
	6. Interés pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
	7. Familiarització amb llibres i amb diferents fonts d'informació que ens ajudaran en la localització de conceptes i temes d'interès per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).
8. Producció guiada de textos explicatius relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar i comunicar informació.	8. Producció guiada de textos explicatius relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar i comunicar informació.

Valencià	Castellà	
	9. Iniciació progressiva a la valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eines de comunicació, fonts d'informació i d'aprenentatge.	

PRIMER CICLO
CONTENIDOS

Los contenidos de la competencia común aparecen en la columna central de la tabla de los contenidos y los específicos de cada lengua en la columna lateral correspondiente. Los contenidos para trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la columna específica y los de la competencia común.

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

Valenciano	Castellano
	1. Reconocimiento del valenciano como lengua propia de nuestro pueblo y elemento fundamental de nuestra cultura.
	2. Interés por conocer y por tener competencia en los dos idiomas cooficiales de la Comunitat Valenciana.
	3. Interés por utilizar el valenciano en los usos personales y para toda función comunicativa.
	4. Conciencia de las variantes lingüísticas de las diferentes lenguas presentes en el contexto social y escolar.
	5. Actitud positiva ante los usos de las lenguas, evitando cualquier acto de discriminación.

	<p>6. Interés por las sensaciones, las experiencias y las ideas expresadas por los hablantes de otras lenguas.</p>	
	<p>7. Uso de un lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias.</p>	

Bloque 2. Hablar, escuchar y conversar

Castellano	
Valenciano	<p>1. Participación activa y cooperadora en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (avisos, instrucciones, conversaciones, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (asambleas, diálogos, explicaciones, reglas de juego...), con actitud de respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse por entonación y pronunciación adecuadas utilizando un discurso cronológico o lógico y un orden espacial, con el fin de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar las propias opiniones o planificar acciones conjuntas; en grupos grandes o pequeños.</p>
	<p>1. Participación activa y cooperadora en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (avisos, instrucciones, conversaciones, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (asambleas, diálogos, explicaciones, reglas de juego...), con actitud de respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse con entonación y pronunciación adecuadas utilizando un discurso cronológico o lógico y un orden espacial, con el fin de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar las propias opiniones o planificar acciones conjuntas; en grupos grandes o pequeños.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>2. Conocimiento y uso de las estrategias y las normas para el intercambio comunicativo como instrumento de comunicación: escucha atenta, exposición clara, respeto del turno de palabra, mediante la participación y las aportaciones, el control de la impulsividad, el mantenimiento del tema de conversación y con atención a las fórmulas de cortesía y de relación social.</p>
<p>3. Comprensión y valoración de textos orales, procedentes de los medios de comunicación (películas y documentales), con secuencias narrativas, descriptivas e informativas, captando el sentido global del texto y la información relevante e irrelevante, permitiendo la ampliación de vocabulario.</p>	<p>3. Comprensión y valoración de textos orales, procedentes de los medios de comunicación (películas y documentales), con secuencias narrativas, descriptivas e informativas, captando el sentido global del texto y la información relevante e irrelevante, permitiendo la ampliación de vocabulario.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>4. Comprensi3n y producci3n de textos orales para aprender, tanto de car3cter cotidiano (explicaciones de clase, conversaciones entre iguales) como de car3cter m3s formal y did3ctico (descripciones sencillas de personas, animales y objetos) como de car3cter m3s formal y did3ctico (descripciones sencillas de personas, animales y objetos, res3menes orales de textos populares) con diferentes prop3sitos: organizar el trabajo de el trabajo de clase, enumerar, solicitar y dar informaci3n, narrar situaciones o experiencias personales y realizar breves exposiciones de conocimientos.</p>
	<p>4. Comprensi3n y producci3n de textos orales para aprender, tanto de car3cter cotidiano (explicaciones de clase, conversaciones entre iguales) como de car3cter m3s formal y did3ctico (descripciones sencillas de personas, animales y objetos, res3menes orales de textos populares) con diferentes prop3sitos: organizar el trabajo de clase, enumerar, solicitar y dar informaci3n, narrar situaciones o experiencias personales y realizar breves exposiciones de conocimientos.</p>
	<p>5. Uso adecuado de los elementos lingüísticos y de los elementos no lingüísticos en las producciones orales. Comprensi3n y expresi3n de mensajes verbales y no verbales.</p>
	<p>6. Valoraci3n de saber escuchar como medio para adquirir informaci3n y para aprender.</p>
Castellano	

Bloque 3. Leer y escribir
 3.1 Comprensi3n de textos escritos

Valenciano	<p>1. Comprensi3n de textos de la vida cotidiana, pr3ximos a la experiencia infantil, con una correcta correspondencia entre fonemas y grafias (carteles, horarios, normas, cat3logos, folletos de instrucciones sencillos, recetas, invitaciones, felicitaciones, notas, avisos...) y de los medios de comunicaci3n (noticias) para identificar la informaci3n relevante, la de car3cter general y la concreta, y aplicarla en contextos de lecturas significativas.</p>	<p>1. Comprensi3n de textos de la vida cotidiana, pr3ximos a la experiencia infantil, con una correcta correspondencia entre fonemas y grafias (carteles, horarios, normas, cat3logos, folletos de instrucciones sencillos, recetas, invitaciones, felicitaciones, notas, avisos...) y de los medios de comunicaci3n (noticias) para identificar la informaci3n relevante, la de car3cter general y la concreta, y aplicarla en contextos de lecturas significativas.</p>
	<p>2. Introducci3n progresiva al uso de estrategias para la comprensi3n: elaborar y comprobar hip3tesis, inferir sobre el texto a partir de sus conocimientos y experiencias previas, emplear medidas correctoras necesarias si falla la comprensi3n (relectura), y resumir los elementos o aspectos m3s destacados o visibles.</p>	

Castellano	
Valenciano	
	<p>3. Introducción al conocimiento funcional de los elementos básicos de los discursos narrativos (identificación de las partes elementales de la estructura narrativa lineal y de los personajes principales) poéticos (introducción a los recursos expresivos básicos y teatrales (identificación de los textos de los diversos personajes por la tipografía diferente para los nombres y sus parlamentos...), y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.</p> <p>4. Presentación de los elementos básicos de los textos ilustrados —los álbumes— como introducción posterior al cómic: conjunción entre los textos y los dibujos, secuenciación de la historia..., y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de las producciones.</p> <p>5. Integración de conocimientos e informaciones procedentes de diferentes soportes: libros, radio, televisión, prensa.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
6. Adquisición de las convenciones del código escrito.	6. Adquisición de las convenciones del código escrito.
	7. Introducción de los elementos básicos de los textos descriptivos y de las exposiciones sencillas de temas diversos y adecuados a la edad, y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.
	8. Identificación de sentidos figurados sencillos en los textos, como también aspectos no explícitos evidentes, especialmente en los medios de comunicación, y adopción de una actitud crítica y participativa ante los mensajes que transmiten.
	9. Iniciación a la utilización dirigida de las TIC y de las bibliotecas, de modo que se muestre respeto por sus normas de funcionamiento, para obtener información y modelos para la composición escrita.
10. Interés por expresarse oralmente con pronunciación y entonación adecuadas.	10. Interés por expresarse oralmente con pronunciación y entonación adecuadas.
	11. Actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido.

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>12. Lectura comprensiva y memorización de textos que contienen juegos con el lenguaje donde se ejercite la pronunciación, la comprensión del significado y el conocimiento gramatical, así como la imaginación y la creatividad, leídos en voz alta y en silencio a partir de textos populares breves (adivinanzas, trabalenguas, chistes...) y cultos (sopas de letras sencillas, jeroglíficos y caligramas apropiados a la edad...).</p>	<p>12. Lectura comprensiva y memorización de textos que contienen juegos con el lenguaje donde se ejercite la pronunciación, la comprensión del significado y el conocimiento gramatical, así como la imaginación y la creatividad, leídos en voz alta y en silencio a partir de textos populares breves (adivinanzas, trabalenguas, chistes...) y cultos (sopas de letras sencillas, jeroglíficos y caligramas apropiados a la edad...).</p>
<p>13. Familiarización con libros y diferentes fuentes de información que ayudarán en la localización de conceptos y temas de interés para la formación y el aprendizaje (diccionarios de imágenes, fichas de ortografía, libros de divulgación, revistas...).</p>	<p>13. Familiarización con libros y diferentes fuentes de información que ayudarán en la localización de conceptos y temas de interés para la formación y el aprendizaje (diccionarios de imágenes, fichas de ortografía, libros de divulgación, revistas...).</p>

Bloque 3. Leer y escribir

3.2 Composición de textos escritos

Castellano	
Valenciano	Castellano

Castellano	
Valenciano	
<p>1. Conocimiento y uso del código escrito para producir textos breves que ayuden a comunicar conocimientos, experiencias o necesidades (listas, notas, avisos...)</p>	<p>1. Conocimiento y uso del código escrito para producir textos breves que ayuden a comunicar conocimientos, experiencias o necesidades (listas, notas, avisos...).</p>
	<p>2. Conocimiento y uso de los elementos básicos de los textos (soporte textual, silueta, variaciones tipográficas, presencia de ilustraciones...) y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>
<p>3. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema de lectoescritura, para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (invitaciones, felicitaciones, notas, cartas, avisos...) de forma que utilicen las características usuales de esos géneros.</p>	<p>3. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema de lectoescritura, para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (invitaciones, felicitaciones, notas, cartas, avisos...) de forma que utilicen las características usuales de esos géneros.</p>
<p>4. Composición de textos propios de los medios de comunicación social (titulares, pies de foto, breves noticias...) sobre acontecimientos próximos a la experiencia infantil, a través de soportes adecuados al ámbito escolar (murales, periódicos escolares, revistas...).</p>	<p>4. Composición de textos propios de los medios de comunicación social (titulares, pies de foto, breves noticias...) sobre acontecimientos próximos a la experiencia infantil, a través de soportes adecuados al ámbito escolar (murales, periódicos escolares, revistas...).</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>5. Creación de textos relacionados con el ámbito escolar mediante lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, imágenes, gráficos...) para obtener, organizar y comunicar información: carteles, murales, cuestionarios, descripciones, explicaciones simples, listados utilizados como resumen o esquema.</p>	<p>5. Creación de textos relacionados con el ámbito escolar mediante lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, imágenes, gráficos...) para obtener, organizar y comunicar información: carteles, murales, cuestionarios, descripciones, explicaciones simples, listados utilizados como resumen o esquema.</p>
<p>6. Uso de las estrategias y normas básicas en la producción de textos: planificación (observación de modelos, función, destinatario, tipo de texto, estructura), redacción del borrador, evaluación y revisión del texto para mejorarlo con ayuda de la profesora o profesor y de los compañeros (reescritura).</p>	<p>6. Uso de las estrategias y normas básicas en la producción de textos: planificación (observación de modelos, función, destinatario, tipo de texto, estructura), redacción del borrador, evaluación y revisión del texto para mejorarlo con ayuda de la profesora o profesor y de los compañeros (reescritura).</p>
<p>7. Iniciación al conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos, explicativos, descriptivos e informativos, y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>	<p>7. Iniciación al conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos, explicativos, descriptivos e informativos, y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>

Castellano	
Valenciano	
8. Conocimiento e interés de las normas ortográficas (el punto y sus consecuencias en relación con la ortografía, utilización correcta de mayúsculas y minúsculas, identificación y uso de los signos de interrogación y exclamación). Uso de la ortografía natural.	8. Conocimiento e interés de las normas ortográficas (el punto y sus consecuencias en relación con la ortografía, utilización correcta de mayúsculas y minúsculas, identificación y uso de los signos de interrogación y exclamación). Uso de la ortografía natural.
	9. Cuidado en el orden, la caligrafía y la presentación de los textos propios y los de los demás como medio para garantizar una comunicación fluida y clara, y como herramienta de búsqueda de expresividad y de creatividad.
10. Iniciación progresiva a la valoración de la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje, y como medio de organizarse y para resolver problemas de la vida cotidiana.	10. Iniciación progresiva a la valoración de la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje, y como medio de organizarse y para resolver problemas de la vida cotidiana.
	11. Iniciación al uso de programas informáticos de procesamiento de texto.
Castellano	

Bloque 4. Educación literaria

Valenciano	
<p>1. Conocimiento e identificación de textos de la literatura de tradición oral y de la literatura infantil, apropiados a la edad.</p> <p>2. Lectura guiada y autónoma, silenciosa y en voz alta, de algunos textos literarios de carácter popular (adivinanzas, refranes rimados, canciones de elegir, fábulas, retahílas, etc.) adecuados a la edad de estas alumnas y alumnos, a sus intereses comunicativos y a sus necesidades de formación.</p> <p>3. Fomento del hábito lector tanto por la audición de textos, literarios o no, leídos por la profesora o el profesor, como por la lectura individualizada de libros y fragmentos de literatura infantil propios de la edad del alumnado y estimulación de criterios y gustos personales en la selección de textos que propicien la autonomía y la voluntariedad de la práctica lectora.</p>	<p>1. Conocimiento e identificación de textos de la literatura de tradición oral y de la literatura infantil, apropiados a la edad.</p> <p>2. Lectura guiada y autónoma, silenciosa y en voz alta, de algunos textos literarios de carácter popular (adivinanzas, refranes rimados, canciones de elegir, fábulas, retahílas, etc.) adecuados a la edad de estas alumnas y alumnos, a sus intereses comunicativos y a sus necesidades de formación.</p> <p>3. Fomento del hábito lector tanto por la audición de textos, literarios o no, leídos por la profesora o el profesor, como por la lectura individualizada de libros y fragmentos de literatura infantil propios de la edad del alumnado y estimulación de criterios y gustos personales en la selección de textos que propicien la autonomía y la voluntariedad de la práctica lectora.</p>
<p>4. Valoración de la autonomía lectora, interés por la elección de temas y textos y por la comunicación de las preferencias personales; apreciación del texto literario como recurso de disfrute personal.</p>	<p>4. Valoración de la autonomía lectora, interés por la elección de temas y textos y por la comunicación de las preferencias personales; apreciación del texto literario como recurso de disfrute personal.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>5. Audición, comprensión, memorización y recitado de poemas, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuados.</p> <p>6. Uso de la biblioteca de aula, de centro y pública, incluyendo documentos videográficos y sonoros, como medio de acercarse a la literatura.</p> <p>7. Producción de textos de intención literaria adecuados a la edad (narraciones, poemas, adivinanzas, refranes...), a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos modelos (historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulan la imaginación y la creatividad.</p> <p>8. Dramatización de textos literarios (poemas, canciones, cuentos...) y de situaciones de la vida cotidiana.</p>	<p>5. Audición, comprensión, memorización y recitado de poemas, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuados.</p> <p>6. Uso de la biblioteca de aula, de centro y pública, incluyendo documentos videográficos y sonoros, como medio de acercarse a la literatura.</p> <p>7. Producción de textos de intención literaria adecuados a la edad (narraciones, poemas, adivinanzas, refranes...), a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos modelos (historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulan la imaginación y la creatividad.</p> <p>8. Dramatización de textos literarios (poemas, canciones, cuentos...) y de situaciones de la vida cotidiana.</p>

Castellano	
Valenciano	
	9. Reflexión y explicitación de los sentimientos y de las emociones que transmiten los textos literarios; identificación y crítica de los mensajes y valores transmitidos por los textos, de modo que se tenga en cuenta la edad del alumnado y la sencillez de las conclusiones que puedan ser asimiladas.

Bloque 5. Conocimiento de la lengua

Castellano	
Valenciano	
	1. Reconocimiento del papel de las situaciones sociales como factor condicionante de la producción e interpretación de los intercambios comunicativos. Identificación de diferentes tipos de situaciones comunicativas, informales y formales. Observación de las diferencias entre lengua oral y escrita y de los registros más adecuados para cada situación.

Castellano	
Valenciano	
<p>2. Identificación de los contextos en los que la comunicación se produce mediante textos escritos y valoración de la importancia en la escritura en determinados ámbitos. Análisis de la importancia del contexto en el texto escrito e identificación de los principales componentes de las situaciones comunicativas que requieren el uso de la escritura.</p> <p>3. Observación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa.</p> <p>4. Consideración de la coherencia y la cohesión textual como imprescindibles para la organización del discurso. Reconocimiento de la estructura de los textos más habituales a través de los elementos textuales y paratextuales.</p>	<p>2. Identificación de los contextos en los que la comunicación se produce mediante textos escritos y valoración de la importancia en la escritura en determinados ámbitos. Análisis de la importancia del contexto en el texto escrito e identificación de los principales componentes de las situaciones comunicativas que requieren el uso de la escritura.</p> <p>3. Observación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa.</p> <p>4. Consideración de la coherencia y la cohesión textual como imprescindibles para la organización del discurso. Reconocimiento de la estructura de los textos más habituales a través de los elementos textuales y paratextuales.</p>

Valenciano	Castellano
<p>5. Observación y reconocimiento de las unidades que forman una frase o enunciado. Separación de palabras en la frase. Análisis y exploración de dichas unidades para captar y conocer las normas de ortografía más sencillas. Ortografía natural. Uso de la mayúscula. Ortografía preventiva de las palabras de uso más frecuente.</p> <p>6. Inicio en la reflexión gramatical, mediante actividades de identificación y uso de los siguientes términos:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciado, palabra y sílaba. – Clases de nombres: propios y comunes. – Número: singular y plural. – Género: masculino y femenino <p>7. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p>	<p>5. Observación y reconocimiento de las unidades que forman una frase o enunciado. Separación de palabras en la frase. Análisis y exploración de dichas unidades para captar y conocer las normas de ortografía más sencillas. Ortografía natural. Uso de la mayúscula. Ortografía preventiva de las palabras de uso más frecuente.</p> <p>6. Inicio en la reflexión gramatical, mediante actividades de identificación y uso de los siguientes términos:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciado, palabra y sílaba. – Clases de nombres: propios y comunes. – Número: singular y plural. – Género: masculino y femenino <p>7. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>8. Identificación de la palabra como unidad básica con significado y observación de su funcionamiento dentro de la oración. Exploración de la estructura morfológica de las palabras mediante algunas operaciones para descubrir las formas, significados y usos básicos. Concordancia de género y número. Observación del significado de las palabras: vocabulario, campos semánticos, familias de palabras, sinónimos y antónimos. La polisemia de algunas palabras</p> <p>9. Manipulación de frases y enunciados para observar cómo se expresan las acciones y su temporalidad. Distinción de los tiempos verbales: presente, pasado y futuro.</p> <p>10. Reconocimiento de la relación sonido y grafía en el sistema de la lengua.</p> <p>11. Descubrimiento de la articulación de las palabras en sílabas. Reconocimiento de las sílabas dentro de las palabras. El abecedario. Iniciación al orden alfabético.</p>
	<p>8. Identificación de la palabra como unidad básica con significado y observación de su funcionamiento dentro de la oración. Exploración de la estructura morfológica de las palabras mediante algunas operaciones para descubrir las formas, significados y usos básicos. Concordancia de género y número. Observación del significado de las palabras: vocabulario, campos semánticos, familias de palabras, sinónimos y antónimos. La polisemia de algunas palabras</p> <p>9. Manipulación de frases y enunciados para observar cómo se expresan las acciones y su temporalidad. Distinción de los tiempos verbales: presente, pasado y futuro.</p> <p>10. Reconocimiento de la relación sonido y grafía en el sistema de la lengua.</p> <p>11. Descubrimiento de la articulación de las palabras en sílabas. Reconocimiento de las sílabas dentro de las palabras. El abecedario. Iniciación al orden alfabético.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>12. Observación de parecidos y diferencias en valenciano y castellano para aclarar determinadas formas, significados y usos.</p> <p>13. Valoración de la reflexión sobre la lengua como medio de enriquecimiento de los recursos lingüísticos personales en el logro de una buena comprensión y de una expresión correcta, apropiada y genuina. Aceptación, respeto y valoración positiva de las normas y convenciones lingüísticas básicas.</p>

Bloque 6. La lengua como instrumento de aprendizaje

Castellano	
Valenciano	
	<p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal, para aprender y para informarse. Participación, como oyente y como ponente, en intervenciones orales formales.</p> <p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal, para aprender y para informarse. Participación, como oyente y como ponente, en intervenciones orales formales.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>2. Valoración de los medios de comunicación social como instrumento para aprender y acceder a informaciones y experiencias de otras personas.</p>	<p>3. Identificación, comprensión, clasificación y comparación de informaciones procedentes de diferentes soportes audiovisuales de forma que se establezcan relaciones entre los conocimientos e informaciones para dar sentido a los aprendizajes.</p>
<p>3. Identificación, comprensión, clasificación y comparación de informaciones procedentes de diferentes soportes audiovisuales de forma que se establezcan relaciones entre los conocimientos e informaciones para dar sentido a los aprendizajes.</p>	<p>3. Identificación, comprensión, clasificación y comparación de informaciones procedentes de diferentes soportes audiovisuales de forma que se establezcan relaciones entre los conocimientos e informaciones para dar sentido a los aprendizajes.</p>
<p>4. Iniciación al uso de estrategias elementales adecuadas en una exposición oral formal (saludar, mirar al interlocutor...).</p>	<p>4. Iniciación al uso de estrategias elementales adecuadas en una exposición oral formal (saludar, mirar al interlocutor...).</p>
<p>5. Comprensión de textos muy vinculados a la experiencia, producidos con finalidad didáctica o de uso social (folletos, descripciones, instrucciones y explicaciones), para aprender y para informarse, comparando, identificando y clasificando los conocimientos y las informaciones para ampliar los aprendizajes.</p>	<p>5. Comprensión de textos muy vinculados a la experiencia, producidos con finalidad didáctica o de uso social (folletos, descripciones, instrucciones y explicaciones), para aprender y para informarse, comparando, identificando y clasificando los conocimientos y las informaciones para ampliar los aprendizajes.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>6. Interés por los textos escritos como fuente de información y aprendizaje y como medio de comunicación de experiencias y de regulación de la convivencia.</p> <p>7. Familiarización con libros y diferentes fuentes de información que ayudarán en la localización de conceptos y temas de interés para la formación y el aprendizaje (diccionarios de imágenes, fichas de ortografía, libros de divulgación, revistas...).</p>
8. Producción guiada de textos explicativos relacionados con el ámbito escolar para organizar y comunicar información.	8. Producción guiada de textos explicativos relacionados con el ámbito escolar para organizar y comunicar información.
	9. Iniciación progresiva a la valoración de la escucha, la lectura y la escritura como herramientas de comunicación, fuentes de información y de aprendizaje.

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, amb les companyes i els companys i la professora o el professor, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor, mantindre el tema.
2. Expressar-se de forma oral amb vocabulari adequat, pronunciació correcta i orde en les idees.
3. Comprendre el sentit global dels textos orals, identificant la informació més rellevant.
4. Llegir en silenci i en veu alta, memoritzar i reproduir textos senzills.
5. Donar sentit als textos escrits pròxims a l'experiència infantil, utilitzant les estratègies de comprensió lectora i relacionant la informació que contenen amb les pròpies vivències i idees i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta.
6. Redactar i reescriure diferents textos relacionats amb l'experiència infantil atenint-se a models clars, utilitzant la planificació i revisió dels textos, tenint cura amb les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles i la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.
7. Llegir ben sovint per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer alguns aspectes formals simples de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.
8. Utilitzar les estratègies de la comprensió lectora per a localitzar informació concreta, realitzar inferències i comprendre el sentit global dels textos llegits.
9. Usar la biblioteca de l'aula i del centre, conèixer alguns mecanismes d'organització i de funcionament, i accedir amb soltesa als materials específics del seu cicle.
10. Identificar de forma guiada per mitjà de segmentacions, canvis en l'orde, supressions i insercions, els canvis que es produeixen en les paraules, els enunciats i els textos per a millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.
11. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística bàsica en les activitats relacionades amb la producció i comprensió de textos.
12. Conèixer i apreciar la diversitat lingüística del seu entorn.
13. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.
14. Familiaritzar-se amb programes informàtics educatius senzills.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Participar en situaciones de comunicación, dirigidas o espontáneas, con las compañeras y compañeros y la profesora o el profesor, respetando las normas de la comunicación: turno de palabra, escuchar, mirar al interlocutor, mantener el tema.
2. Expresarse de forma oral con vocabulario adecuado, pronunciación correcta y orden en las ideas.
3. Comprender el sentido global de los textos orales, identificando la información más relevante.
4. Leer en silencio y en voz alta, memorizar y reproducir textos sencillos.
5. Dar sentido a los textos escritos próximos a la experiencia infantil, utilizando las estrategias de comprensión lectora y relacionando la información contenida en ellos con las propias vivencias e ideas y mostrar la comprensión a través de la lectura en voz alta.
6. Redactar y reescribir diferentes textos relacionados con la experiencia infantil ateniéndose a modelos claros, utilizando la planificación y revisión de los textos, cuidando las normas gramaticales y ortográficas más sencillas y la caligrafía, el orden y la presentación.
7. Leer con frecuencia por propia iniciativa como fuente de placer textos literarios de la tradición oral y de la literatura infantil adecuados al ciclo, para conocer algunos aspectos formales simples de la narración y de la poesía y para facilitar la escritura de dichos textos.
8. Utilizar las estrategias de la comprensión lectora para localizar información concreta, realizar inferencias y comprender el sentido global de los textos leídos.
9. Usar la biblioteca del aula y del centro, conocer algunos mecanismos de organización y de funcionamiento, y acceder con soltura a los materiales específicos de su ciclo.
10. Identificar de forma guiada mediante segmentaciones, cambios en el orden, supresiones e inserciones, los cambios que se producen en las palabras, los enunciados y los textos para mejorar la comprensión y la expresión oral y escrita.
11. Comprender y utilizar la terminología gramatical y lingüística básica, en las actividades relacionadas con la producción y comprensión de textos.
12. Conocer y apreciar la diversidad lingüística de su entorno.
13. Estimar el valenciano, estar motivado hacia su dominio y usarlo progresivamente en situaciones informales y formales, para comunicarse y para aprender.
14. Familiarizarse con programas informáticos educativos sencillos.

SEGON CICLE
 CONTINGUTS

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Valencià	Castellà
	1. Consideració del valencià com a idioma propi del nostre poble, apte per a tot tipus d'usos funcionals i vehicle necessari de cultura. 2. Acceptació de la conveniència i la necessitat d'assolir competència en les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana. 3. Interés per incorporar, de manera gradual, el valencià en tots els àmbits d'ús de la llengua i per a tota funció comunicativa, en un procés d'implicació personal en la recuperació cultural i de normalitat lingüística. 4. Consciència positiva de la varietat lingüística i cultural existent en el context social i escolar com una manifestació enriquidora a la qual s'aporta i de la qual es participa.

	<p>5. Coneixement de les llengües d'Espanya, la seua localització en les diferents comunitats autònomes i valoració positiva davant d'esta riquesa lingüística, de forma que s'eviten els prejudis sobre les llengües i els seus parlants.</p>	
	<p>6. Interés i respecte per les sensacions, les experiències, les idees, les opinions i els coneixements expressats pels parlants d'altres llengües.</p>	
	<p>7. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.</p>	

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

Castellà	
Valencià	<p>1. Participació activa en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, planificació, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (consell de classe, debats, entrevistes, explicacions...), respectant l'orde espacial, cronològic o lògic en el discurs, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; a fi d'arreglar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes.</p>
	<p>1. Participació activa en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (consell de classe, assemblees, debats, entrevistes, explicacions...), respectant l'orde espacial, cronològic o lògic en el discurs, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; a fi d'arreglar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>2. Coneixement i ús de les estratègies i de les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara i respecte del torn de paraula; a través de la participació i les aportacions, el control de la impulsivitat, amb respecte amb les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres, amb atenció a les fórmules de cortesia i de relació social.</p>	<p>2. Coneixement i ús de les estratègies i de les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara i respecte del torn de paraula; a través de la participació i les aportacions, el control de la impulsivitat, amb respecte amb les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres, amb atenció a les fórmules de cortesia i de relació social.</p>
<p>3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives, procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, alhora que es reconeixen les idees no explícites i es valoren els continguts transmesos.</p>	<p>3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives, procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, alhora que es reconeixen les idees no explícites i es valoren els continguts transmesos.</p>

Castellà	
Valencià	<p>4. Comprensió i producció de textos orals, en prosa o en vers, tant de caràcter quotidiana (aplicacions de classe, treballs en equip, documentals, mentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a informar-se</p>
<p>4. Comprensió i producció de textos orals, en prosa o en vers, tant de caràcter quotidiana (aplicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a informar-se</p>	<p>4. Comprensió i producció de textos orals, en prosa o en vers, tant de caràcter quotidiana (aplicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a informar-se</p>
	<p>5. Ús adequat dels elements lingüístics i no lingüístics en les produccions orals: gest, ritme i entonació. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.</p>
	<p>6. Valoració de l'escolta com a mitjà per a adquirir informació i per a aprendre.</p>

Bloc 3. Llegir i escriure.

3.1. Comprensió de textos escrits

Castellà	
Valencià	

Castellà	
Valencià	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correspondència correcta entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments senzills, catàlegs, fullets d'instruccions, receptes...) i dels mitjans de comunicació social (webs infantils, notícies, cartes al director...), per a buscar informació dels aspectes rellevants i la creació d'una opinió pròpia respecte dels continguts exposats en cada un dels textos.</p>
	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correspondència correcta entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments senzills, catàlegs, fullets d'instruccions, receptes...) i dels mitjans de comunicació social (webs infantils, notícies, cartes al director...), per a buscar informació, amb identificació dels aspectes rellevants i la creació d'una opinió pròpia respecte dels continguts exposats en cada un dels textos.</p>
	<p>2. Ús d'estratègies per a la comprensió: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències d'informació sobre el text a partir dels coneixements i de les experiències prèvies, consulta al diccionari, utilització de mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura) i resum de les idees bàsiques dels textos llegits o dels aspectes més destacats.</p>

Castellà	
Valencià	<p>3. Coneixement funcional dels elements bàsics dels discursos narratius (estructura narrativa lineal, personatges principals i secundaris, missatge de la història, narració en primera i tercera persona...), poètics (longitud dels versos, introducció als recursos expressius bàsics del llenguatge poètic, rima, formació de les estrofes més senzilles i habituals...) i teatrals (divisió del text en escenes, estructura de la història en: plantejament, nus i desenllaç, tipografia diferent per als noms dels personatges, els seus parlaments i les acotacions...) i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació dels textos.</p> <p>4. Estudi i anàlisi dels elements característics del còmic: concepte, elements (text i dibuix), vinyeta, globus, onomatopeies... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació de les produccions.</p>

Castellà	
Valencià	
	5. Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos expositius i argumentatius i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i a la interpretació dels textos.
	6. Explicació de sentits figurats i de significats no explícits en els textos, especialment en els mitjans de comunicació; adopció d'actituds crítiques elementals cap a les perspectives ideològiques que transmeten.
	7. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació i dels diferents tipus de biblioteques (d'aula i de centre), i mostrar respecte per les normes de funcionament, amb la finalitat d'obtenir informació i models per a la composició escrita.

Valencià	Castellà
<p>8. Lectura comprensiva, en veu alta i en silenci, i memorització de textos que contenen jocs lingüístics, fonètics, semàntics o gramaticals, caràcter popular (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites...) com cultes (mots encreuats senzills, sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.</p>	<p>8. Lectura comprensiva, en veu alta i en silenci, i memorització de textos que contenen jocs lingüístics, fonètics, semàntics o gramaticals, tant de caràcter popular (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites...) com cultes (mots encreuats senzills, sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.</p>
<p>9. Utilització dirigida de llibres i diferents fonts d'informació que ajudaran en la localització de conceptes i temes d'interès per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).</p>	<p>9. Utilització dirigida de llibres i diferents fonts d'informació que ajudaran en la localització de conceptes i temes d'interès per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).</p>

Bloc 3. Llegir i escriure
 3.2. Composició de textos escrits

Valencià	Castellà
----------	----------

Castellà	
Valencià	
	<p>1. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (silueta, organització i recursos lingüístics específics) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>
<p>2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, avisos, sol·licituds...), d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.</p>	<p>2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, avisos, sol·licituds...), d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.</p>
<p>3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments que resulten significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, per mitjà de suports de l'àmbit escolar i alguns mitjans de premsa local.</p>	<p>3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments que resulten significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, per mitjà de suports de l'àmbit escolar i alguns mitjans de premsa local.</p>
<p>4. Producció de textos que utilitzen llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, tipografia, gràfics...) amb intenció informativa: cartells publicitaris, còmics...</p>	<p>4. Producció de textos que utilitzen llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, tipografia, gràfics...) amb intenció informativa: cartells publicitaris, còmics...</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>5. Ús de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (funció comunicativa i del destinatari, selecció de la informació rellevant, del tipus de text, de l'estructura del contingut...), redacció de l'esborrany, i avaluació i revisió del text en el procés d'escriptura per a millorar-lo.</p> <p>6. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, descriptius, informatius i persuasius (estructura, sentit global, intenció...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>
<p>7. Valoració i ús de les normes ortogràfiques (conèixer i usar les correspondències regulars entre so i lletra: r o rr entre vocals, c, ç, g, j, q, digrafs...); les que regulen l'accentuació gràfica, l'apòstrof, els signes de puntuació i l'accentuació de paraules freqüents, per a escriure correctament, des del punt de vista ortogràfic, paraules d'ús habitual.</p>	<p>7. Valoració i ús de les normes ortogràfiques (conèixer i usar les correspondències regulars entre so i lletra: r o rr entre vocals, c, ç, g, j, q, digrafs...); les que regulen l'accentuació gràfica, l'apòstrof, els signes de puntuació i l'accentuació de paraules freqüents, per a escriure correctament, des del punt de vista ortogràfic, paraules d'ús habitual.</p>

Castella	
Valencià	<p>8. Atenció en la qualitat, orde, cal·ligrafia i presentació dels textos propis i els dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida, clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.</p>
<p>9. Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge i mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.</p> <p>10. Iniciació a l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció i a la transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un còmic, recitació d'un poema amb acompanyament musical).</p>	<p>9. Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.</p> <p>10. Iniciació a l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció i a la transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, recitació d'un poema amb acompanyament musical).</p>
	<p>11. Utilització guiada de programes informàtics de processament de text i dels mitjans informàtics per a la producció de textos senzills amb especial atenció als estils de lletra, títols i subtítols, puntuació...</p> <p>12. Manipulació de procediments per a l'obtenció directa d'informació: participació en entrevistes i enquestes.</p>

Bloc 4. Educació Literària

Castellà	
Valencià	
<p>1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral (rondalles, faules, contalles, llegendes, cançons, auques, retafiles...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura infantil o actual del gènere narratiu (contes, biografies, relats...) i d'altres gèneres (el teatre, el còmic o la poesia), tant en suport escrit com audiovisual.</p> <p>2. Pràctica de diferents tipus d'audició i de lectura d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat: escolta guiada, lectura guiada, lectura personal i silenciosa i lectura en veu alta.</p> <p>3. Foment de la lectura per mitjà d'activitats d'animació que estimulen l'hàbit lector, com ara, el contacte amb autors que visiten el centre, les presentacions de llibres adequats a l'edat de l'alumnat o la recollida d'informació de les portades de publicacions diverses, que promoguen la formació de criteris i gustos personals.</p>	<p>1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral (rondalles, faules, contalles, llegendes, cançons, auques, retafiles...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura infantil o actual del gènere narratiu (contes, biografies, relats...) i d'altres gèneres (el teatre, el còmic o la poesia), tant en suport escrit com audiovisual.</p> <p>2. Pràctica de diferents tipus d'audició i de lectura d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat: escolta guiada, lectura guiada, lectura personal i silenciosa i lectura en veu alta.</p> <p>3. Foment de la lectura per mitjà d'activitats d'animació que estimulen l'hàbit lector, com ara, el contacte amb autors que visiten el centre, les presentacions de llibres adequats a l'edat de l'alumnat o la recollida d'informació de les portades de publicacions diverses, que promoguen la formació de criteris i gustos personals.</p>

Castellà	
Valencià	
	4. Valoració del text literari com a font de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres mons, temps i cultures, d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i de resoldre problemes de la vida quotidiana.
5. Audició, comprensió i memorització de diferents textos, recitació de poemes, dramatització de textos teatrals adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.	5. Audició, comprensió i memorització de diferents textos, recitació de poemes, dramatització de textos teatrals adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
6. Dramatització de textos literaris no teatrals adequats a l'edat i de produccions pròpies.	6. Dramatització de textos literaris no teatrals adequats a l'edat i de produccions pròpies.
7. Iniciació al coneixement actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula i en el centre.	7. Iniciació al coneixement actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula i en el centre.

Valencià	Castellà
<p>8. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (narracions, poemes, diàlegs escenificats, descripcions, còmics, redaccions...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i de l'anàlisi de textos models (com històries o contes narrats per la professora o professor) i de l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.</p>	<p>8. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (narracions, poemes, diàlegs escenificats, descripcions, còmics, redaccions...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i de l'anàlisi de textos models (com històries o contes narrats per la professora o professor) i de l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.</p>
<p>9. Reflexió i explicitació dels aprenentatges extraliteraris que s'adquirixen a través de la lectura: interrelació de les experiències exposades amb les pròpies del lector i manifestació de l'opinió personal sobre l'anàlisi i crítica dels missatges i valors transmesos pels textos.</p>	<p>9. Reflexió i explicitació dels aprenentatges extraliteraris que s'adquirixen a través de la lectura: interrelació de les experiències exposades amb les pròpies del lector i manifestació de l'opinió personal sobre l'anàlisi i crítica dels missatges i valors transmesos pels textos.</p>

Bloc 5. Coneixement de la llengua

Valencià	Castellà
----------	----------

Valencià		Castellà	
		<p>1. Reconeixement de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals.</p> <p>2. Reconeixement de les diferències entre llengua oral i escrita i dels registres més adequats per a cada situació.</p>	<p>1. Reconeixement de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals.</p> <p>2. Reconeixement de les diferències entre llengua oral i escrita i dels registres més adequats per a cada situació.</p>
<p>3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.</p> <p>4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.</p> <p>5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.</p>	<p>3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.</p> <p>4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.</p> <p>5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.</p>	<p>3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.</p> <p>4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.</p> <p>5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.</p>	<p>3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.</p> <p>4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.</p> <p>5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.</p>

Castellà	
Valencià	
6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (addició, causa, oposició, contradicció...) com imprescindibles per a l'organització del discurs.	6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (addició, causa, oposició, contradicció...) com imprescindibles per a l'organització del discurs.
7. Reconeixement de l'estructura textual dels textos més habituals. Descobriments dels recursos lingüístics bàsics per a mantindre el referent i fer progressar el tema, especialment la inserció i coordinació d'oracions.	7. Reconeixement de l'estructura textual dels textos més habituals. Descobriments dels recursos lingüístics bàsics per a mantindre el referent i fer progressar el tema, especialment la inserció i coordinació d'oracions.
8. Coneixement de les normes bàsiques de l'ortografia apreciada el seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Aplicació de les regles ortogràfiques bàsiques en les paraules freqüents. Ús dels principals signes de puntuació. Preocupació per consultar dubtes i paraules difícils.	8. Coneixement de les normes bàsiques de l'ortografia apreciada el seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Aplicació de les regles ortogràfiques bàsiques en les paraules d'ús freqüent. Ús dels principals signes de puntuació. Preocupació per consultar dubtes i paraules d'ortografia difícil.

Castellà	
Valencià	
9. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació. Sistematització de les observacions realitzades.	9. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació. Sistematització de les observacions realitzades.

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>10. Explicitació de coneixements gramaticals que dominen implícitament. Ús i definició intuïtiva de la terminologia següent en les activitats d'interpretació i producció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciat, paraula i síl·laba – Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article i pronom personal – Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis – Gènere: masculí i femení – Número: singular i plural – Determinants: article i quantificadors – Verb: temps (present, passat i futur d'indicatiu) – Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu. <p>11. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p>	<p>10. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Ús i definició intuïtiva de la terminologia següent en les activitats d'interpretació i producció:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciat, paraula i síl·laba – Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article i pronom personal – Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis – Gènere: masculí i femení – Número: singular i plural – Determinants: article i quantificadors – Verb: temps (present, passat i futur d'indicatiu) – Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu. <p>11. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>12. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules, per a descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió, la composició i la derivació així com en el significat (sinònims i antònims): les marques que representen el femení i l'estructura de les paraules (l'arrel, els prefixos i els sufixos). Augmentatius i diminutius. Paraules simples i compostes; primitives i derivades.</p>	<p>12. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules, per a descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió, la composició i la derivació així com en el significat (sinònims i antònims): les marques que representen el femení i el plural i l'estructura de les paraules (l'arrel, els prefixos i els sufixos). Augmentatius i diminutius. Paraules simples i compostes; primitives i derivades.</p>
<p>13. Descobriment de les diferents formes que pot presentar una oració com a unitat de significat. Manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir alguns papers semàntics del subjecte (agent i pacient).</p>	<p>13. Descobriment de les diferents formes que pot presentar una oració com a unitat de significat. Manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir alguns papers semàntics del subjecte (agent i pacient).</p>
<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari. L'ordenació alfabètica de paraules.</p>	<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari. L'ordenació alfabètica de paraules.</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>15. Comparació, manipulació (per mitjà d'ampliacions, supressions, annexions o coordinacions) i transformació d'estructures sintàctiques elementals i de frases o enunciats per a observar la seua equivalència semàntica o possibles canvis de significat, per a millorar la composició escrita i per a explorar les possibilitats d'usar diferents enllaços (addició, causa, oposició i contradicció).</p>	<p>15. Comparació, manipulació (per mitjà d'ampliacions, supressions, annexions o coordinacions) i transformació d'estructures sintàctiques elementals i de frases o enunciats per a observar la seua equivalència semàntica o possibles canvis de significat, per a millorar la composició escrita i per a explorar les possibilitats d'usar diferents enllaços (addició, causa, oposició i contradicció).</p>
<p>16. Observació i anàlisi de descripcions senzilles: l'adjectiu qualificatiu. Funcions. Pràctica de l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció. La concordança de gènere i nombre.</p>	<p>16. Observació i anàlisi de descripcions senzilles: l'adjectiu qualificatiu. Funcions. Pràctica de l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció. La concordança de gènere i nombre.</p>
<p>17. Observació de l'articulació de les paraules i dels fenòmens sil·làbics. La sil·laba tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones. Classificació de paraules segons la posició de la síl·laba tònica. Observació de les normes d'accentuació gràfica en paraules agudes, planes i esdrúixoles. La dièresi en casos usuals.</p>	<p>17. Observació de l'articulació de les paraules i dels fenòmens sil·làbics. La sil·laba tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones. Classificació de paraules segons la posició de la síl·laba tònica. Observació de les normes d'accentuació gràfica en paraules agudes, planes i esdrúixoles. La dièresi en casos usuals.</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>18. Descobriment de com funciona la llengua a partir de l'observació i manipulació d'enunciats o textos senzills. Formulació i comprovació d'hipòtesis per a identificar estructures morfològiques i sintàctiques simples en la parla habitual i en les expressions més usuals.</p>
<p>19. Adquisició i automatització de formes genuïnes que fa falta preservar: ús dels pronoms adverbials en i hi, haver de + infinitiu per a indicar oblitament.</p>	
<p>20. Pràctica constant de la pronunciació correcta de certs elements (consonants sonores, emmudiments...) relacionant-los amb la seua realització gràfica.</p>	
	<p>21. Observació de semblances i diferències en valencià i en castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.</p>

Valencià	Castellà
	<p>22. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals en l'èxit d'una bona comprensió i d'una expressió correcta, apropiada i genuïna. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques.</p>

Bloc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

Valencià	Castellà
<p>1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.</p> <p>2. Participació com a oient i com a ponent en situacions d'aula per a la construcció del coneixement: treballs en grup, posades en comú, explicacions de la mestra o el mestre.</p>	<p>1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.</p> <p>2. Participació com a oient i com a ponent en situacions d'aula per a la construcció del coneixement: treballs en grup, posades en comú, explicacions de la mestra o el mestre.</p>
	<p>3. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i per a accedir a informacions i experiències d'altres persones.</p>

Castellà	
Valencià	
4. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtenir, seleccionar i relacionar informacions rellevants. Comprensió, identificació, classificació i comparació de la informació seleccionada.	4. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtenir, seleccionar i relacionar informacions rellevants. Comprensió, identificació, classificació i comparació de la informació seleccionada.
	5. Pràctica i aplicació de les estratègies adequades en una exposició oral formal (salutació, exposició i conclusió) amb ajuda d'un guió.
6. Comprensió de textos de l'àmbit escolar, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per a aprendre i per a informar-se, i de la comparació, la classificació, la identificació i la interpretació dels coneixements i de les informacions per a ampliar els aprenentatges.	6. Comprensió de textos de l'àmbit escolar, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per a aprendre i per a informar-se, i de la utilització de la comparació, la classificació, la identificació i la interpretació dels coneixements i de les informacions per a ampliar els aprenentatges.
	7. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i de la comunicació i dels diferents tipus de biblioteques (d'aula i de centre), de forma que es mostre respecte per les seues normes de funcionament, amb la finalitat d'obtenir informació i models per a la composició escrita.

Castellà	
Valencià	
	<p>8. Interés pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.</p> <p>9. Ús d'estratègies per a la localització de la informació continguda en textos documentals (enciclopèdies, diccionaris, llibres de divulgació...) i reestructuració de la informació localitzada per mitjà de notes, esquemes, resums, mapes conceptuais, croquis i frases mnemotècniques.</p> <p>10. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic (qüestionaris, resums, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació d'estos coneixements a la seua comprensió.</p>
<p>11. Producció guiada de treballs relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar informació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, treballs monogràfics, explicacions d'experiments...).</p>	<p>11. Producció guiada de treballs relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar informació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, treballs monogràfics, explicacions d'experiments...).</p>
	<p>12. Valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge.</p>

SEGUNDO CICLO
CONTENIDOS

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

Valenciano	Castellano
	1. Consideración del valenciano como idioma propio de nuestro pueblo, apto para todo tipo de usos funcionales y vehículo necesario de cultura.
	2. Aceptación de la conveniencia y necesidad de alcanzar competencia en las lenguas cooficiales de la Comunitat Valenciana.
	3. Interés por incorporar, de manera gradual, el valenciano en todos los ámbitos de uso de la lengua y para toda función comunicativa, en un proceso de implicación personal en la recuperación cultural y de normalidad lingüística.
	4. Conciencia positiva de la variedad lingüística y cultural existente en el contexto social y escolar como una manifestación enriquecedora a la cual se aporta y de la cual se participa.

	<p>5. Conocimiento de las lenguas de España, su localización en las diferentes Comunidades Autónomas y valoración positiva ante esta riqueza lingüística, de forma que se eviten los prejuicios sobre las lenguas y sus hablantes.</p>	
	<p>6. Interés y respeto por las sensaciones, las experiencias, las ideas, las opiniones y los conocimientos expresados por los hablantes de otras lenguas.</p>	
	<p>7. Uso de un lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias lingüísticas, culturales, étnicas o de género.</p>	

3bloque 2. Hablar, escuchar y conversar

Castellano	
Valenciano	<p>1. Participación activa en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (conversación, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (consejo de clase, asambleas, debates, entrevistas, explicaciones...), respetando el orden espacial, cronológico o lógico en el discurso, con actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse con entonación adecuadas; con el fin de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar las propias opiniones o planificar acciones conjuntas.</p>
	<p>1. Participación activa en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (conversación, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (consejo de clase, asambleas, debates, entrevistas, explicaciones...), respetando el orden espacial, cronológico o lógico en el discurso, con actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse con entonación y pronunciación adecuadas; con el fin de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar las propias opiniones o planificar acciones conjuntas.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>3. Comprensión de textos orales con secuencias narrativas, descriptivas, informativas y persuasivas, procedentes de los medios de comunicación o de Internet, captando el sentido global del texto y las ideas principales y secundarias, al tiempo que se reconocen las ideas no explícitas y se valoran los contenidos transmitidos.</p>	<p>2. Conocimiento y uso de las estrategias y de las normas para el intercambio comunicativo como instrumento de comunicación: escucha atenta, exposición clara y respeto del turno de palabra; mediante la participación y las aportaciones, el control de la impulsividad, con respeto a las sensaciones, experiencias, ideas, opiniones y conocimientos de los demás y con atención a las fórmulas de cortesías y de relación social.</p>
<p>3. Comprensión de textos orales con secuencias narrativas, descriptivas, informativas y persuasivas, procedentes de los medios de comunicación o de Internet, captando el sentido global del texto y las ideas principales y secundarias, al tiempo que se reconocen las ideas no explícitas y se valoran los contenidos transmitidos.</p>	<p>3. Comprensión de textos orales con secuencias narrativas, descriptivas, informativas y persuasivas, procedentes de los medios de comunicación o de Internet, captando el sentido global del texto y las ideas principales y secundarias, al tiempo que se reconocen las ideas no explícitas y se valoran los contenidos transmitidos.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>4. Comprensión y producción de textos orales, en prosa o en verso, tanto de carácter cotidiano (explicaciones de clase, trabajos en equipo, documentales, entrevistas, debates y conversaciones entre iguales) como de carácter más formal (narraciones de experiencias personales, resúmenes orales de textos, exposiciones de conocimientos y opiniones, cuentos populares y descripciones sencillas) para aprender y para informarse.</p>
<p>4. Comprensión y producción de textos orales, en prosa o en verso, tanto de carácter cotidiano (explicaciones de clase, trabajos en equipo, documentales, entrevistas, debates y conversaciones entre iguales) como de carácter más formal (narraciones de experiencias personales, resúmenes orales de textos, exposiciones de conocimientos y opiniones, cuentos populares y descripciones sencillas) para aprender y para informarse.</p>	<p>4. Comprensión y producción de textos orales, en prosa o en verso, tanto de carácter cotidiano (explicaciones de clase, trabajos en equipo, documentales, entrevistas, debates y conversaciones entre iguales) como de carácter más formal (narraciones de experiencias personales, resúmenes orales de textos, exposiciones de conocimientos y opiniones, cuentos populares y descripciones sencillas) para aprender y para informarse.</p>
<p>5. Uso adecuado de los elementos lingüísticos y no lingüísticos en las producciones orales: gesto, ritmo y entonación. Comprensión y expresión de mensajes verbales y no verbales.</p>	<p>5. Uso adecuado de los elementos lingüísticos y no lingüísticos en las producciones orales: gesto, ritmo y entonación. Comprensión y expresión de mensajes verbales y no verbales.</p>
<p>6. Valoración de saber escuchar como medio para adquirir información y para aprender.</p>	<p>6. Valoración de saber escuchar como medio para adquirir información y para aprender.</p>

Bloque 3. Leer y escribir
 3.1 Comprensión de textos escritos

Castellano	
Valenciano	<p>1. Comprensión de textos de la vida cotidiana con una correcta correspondencia entre fonemas y grafías (carteles, horarios, reglamentos sencillos, reglas de juego, catálogos, folletos de instrucciones, recetas...) y de los medios de comunicación social (webs infantiles, noticias, cartas al director...), para buscar información, con identificación de los aspectos relevantes y la creación de una opinión propia respecto de los contenidos expuestos en cada uno de los textos.</p>
	<p>1. Comprensión de textos de la vida cotidiana con una correcta correspondencia entre fonemas y grafías (carteles, horarios, reglamentos sencillos, reglas de juego, catálogos, folletos de instrucciones, recetas...) y de los medios de comunicación social (webs infantiles, noticias, cartas al director...), para buscar información, con identificación de los aspectos relevantes y la creación de una opinión propia respecto de los contenidos expuestos en cada uno de los textos.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>2. Uso de estrategias para la comprensión: elaboración y comprobación de hipótesis, realización de inferencias de información sobre el texto a partir de sus conocimientos y experiencias previas, consulta al diccionario, utilización de las medidas correctoras necesarias si falla la comprensión (relectura) y resumen de las ideas básicas de los textos leídos o de los aspectos más destacados.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>3. Conocimiento funcional de los elementos básicos de los discursos narrativos (estructura narrativa lineal, personajes principales y secundarios, mensaje de la historia, narración en primera y tercera persona), poéticos (longitud de los versos, introducción a los recursos expresivos básicos del lenguaje poético, rima, formación de las estrofas más sencillas y habituales...) y teatrales (división del texto en escenas, estructura de la historia en: planteamiento, nudo y desenlace, tipografía diferente para los nombres de los personajes, sus parámetros y las acotaciones...) y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.</p>
	<p>4. Estudio y análisis de los elementos característicos del cómic: concepto, elementos (texto y dibujo), viñeta, globo, onomatopeyas... y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de las producciones.</p>

Castellano	
Valenciano	
	5. Estudio y análisis de los elementos básicos de los textos expositivos y argumentativos y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.
	6. Explicación de sentidos figurados y de significados no explícitos en los textos, especialmente en los de los medios de comunicación; adopción de actitudes críticas elementales hacia las perspectivas ideológicas que transmiten.
	7. Utilización dirigida de las tecnologías de la información y la comunicación y de los diferentes tipos de bibliotecas (de aula y de centro), mostrando respeto por sus normas de funcionamiento, con la finalidad de obtener información y modelos para la composición escrita.

Castellano	
Valenciano	8. Lectura comprensiva, en voz alta y en silencio, y memorización de textos que contengan juegos lingüísticos, fonéticos, semánticos o gramaticales, tanto de carácter popular (trabalenguas, burlas, adivinanzas, chistes, retahílas...) como culto (crucigramas sencillos, sopas de letras, jeroglíficos, caligramas...), leídos con fluidez y entonación adecuadas.
	8. Lectura comprensiva, en voz alta y en silencio, y memorización de textos que contengan juegos lingüísticos, fonéticos, semánticos o gramaticales, tanto de carácter popular (trabalenguas, burlas, adivinanzas, chistes, retahílas...) como culto (crucigramas sencillos, sopas de letras, jeroglíficos, caligramas...), leídos con fluidez y entonación adecuadas.
	9. Utilización de libros y diferentes fuentes de información que ayudarán en la localización de conceptos y temas de interés para la formación y el aprendizaje (diccionarios de imágenes, fichas de ortografía, libros de divulgación, revistas...).

Bloque 3. Leer y escribir
 3.2. Composición de textos escritos

Valenciano		Castellano	
Valenciano			
	<p>1. Conocimiento y uso de los elementos básicos de los textos (silueta, organización y recursos lingüísticos específicos) y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>		
<p>2. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema lector para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (normas, notas, cartas, avisos, solicitudes...), de acuerdo con las características propias de estos géneros.</p>		<p>2. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema lector para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (normas, notas, cartas, avisos, solicitudes...), de acuerdo con las características propias de estos géneros.</p>	
<p>3. Composición de textos de información y opinión propios de los medios de comunicación social sobre acontecimientos que resulten significativos, con especial incidencia en la noticia y en las cartas al director, mediante soportes del ámbito escolar y algunos medios de prensa local.</p>		<p>3. Composición de textos de información y opinión propios de los medios de comunicación social sobre acontecimientos que resulten significativos, con especial incidencia en la noticia y en las cartas al director, mediante soportes del ámbito escolar y algunos medios de prensa local.</p>	

Castellano	
Valenciano	
4. Producción de textos que utilicen lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, tipografía, gráficos...) con intención informativa: carteles publicitarios, cómics...	4. Producción de textos que utilicen lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, tipografía, gráficos...) con intención informativa: carteles publicitarios, cómics...
	5. Uso de las estrategias y normas básicas en la producción de textos: planificación (función comunicativa y del destinatario, selección de la información relevante, del tipo de texto, de la estructura del contenido...), redacción del borrador, y evaluación y revisión del texto en el proceso de escritura para mejorarlo.
	6. Conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos, explicativos, descriptivos, informativos y persuasivos (estructura, sentido global, intención...) y su aplicación en la comprensión y en la producción

Castellano	
Valenciano	
<p>7. Valoración y uso de las normas ortográficas (conocer y usar las correspondencias regulares entre sonido y letra: r o rr entre vocales, c, ç, g, j, q, letras dobles...); las que regulan la acentuación gráfica, el apóstrofo, los signos de puntuación y la acentuación de palabras frecuentes, mediante el dictado, entre otras técnicas, para escribir correctamente, desde el punto de vista ortográfico, palabras de uso habitual.</p>	<p>7. Valoración y uso de las normas ortográficas (conocer y usar las correspondencias regulares entre sonido y letra: r o rr entre vocales, c, ç, g, j, q, letras dobles...); las que regulan la acentuación gráfica, el apóstrofo, los signos de puntuación y la acentuación de palabras frecuentes, mediante el dictado, entre otras técnicas, para escribir correctamente, desde el punto de vista ortográfico, palabras de uso habitual.</p>
	<p>8. Cuidado en la calidad, orden, caligrafía y presentación de los textos propios y los de los demás como medio para garantizar una comunicación fluida, clara, y como herramienta de búsqueda de expresividad y de creatividad.</p>
<p>9. Valoración de la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje y como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana.</p>	<p>9. Valoración de la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje, y como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana.</p>

Castellano	
Valenciano	
10. Iniciación a la adjetivación como recurso fundamental en la descripción y a la transposición de textos (dramatización de un relato, conversión de un relato en cómic, recitación de un poema con acompañamiento musical...).	10. Iniciación a la adjetivación como recurso fundamental en la descripción y a la transposición de textos (dramatización de un relato, conversión de un relato en cómic, recitación de un poema con acompañamiento musical...).
	11. Utilización guiada de programas informáticos de procesamiento de texto y de los medios informáticos para la producción de textos sencillos con especial atención a los estilos de letra, títulos y subtítulos, puntuación...
	12. Manipulación de procedimientos para la obtención directa de información: participación en entrevistas y encuestas.

que 4. Educación Literaria

Castellano	
Valenciano	
<p>1. Conocimiento, identificación y lectura guiada de diferentes muestras de textos literarios: literatura tradicional oral (fábulas, leyendas, canciones, auques, retahílas...); adaptaciones de obras clásicas o muestras de literatura infantil o actual del género narrativo (cuentos, biografías, relatos...) y de otros géneros (el teatro, el cómic o la poesía), tanto en soporte escrito como audiovisual.</p>	<p>1. Conocimiento, identificación y lectura guiada de diferentes muestras de textos literarios: literatura tradicional oral (fábulas, leyendas, canciones, auques, retahílas...); adaptaciones de obras clásicas o muestras de literatura infantil o actual del género narrativo (cuentos, biografías, relatos...) y de otros géneros (el teatro, el cómic o la poesía), tanto en soporte escrito como audiovisual.</p>
<p>2. Práctica de diferentes tipos de audición y de lectura de obras adecuadas a la edad y a los intereses del alumnado: escucha guiada, lectura guiada, lectura personal y silenciosa y lectura en voz alta.</p>	<p>2. Práctica de diferentes tipos de audición y de lectura de obras adecuadas a la edad y a los intereses del alumnado: escucha guiada, lectura guiada, lectura personal y silenciosa y lectura en voz alta.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>3. Fomento de la lectura mediante actividades de animación que estimulen el hábito lector, tales como el contacto con autores que visiten el centro, presentaciones de libros adecuados a la edad del alumnado o recogida de información de las portadas de publicaciones diversas, que promuevan la formación de criterios y gustos personales.</p>	<p>3. Fomento de la lectura mediante actividades de animación que estimulen el hábito lector, tales como el contacto con autores que visiten el centro, presentaciones de libros adecuados a la edad del alumnado o recogida de información de las portadas de publicaciones diversas, que promuevan la formación de criterios y gustos personales.</p>
	<p>4. Valoración del texto literario como fuente de placer, de juego, de entretenimiento, de conocimiento de otros mundos, tiempos y culturas, de aprendizaje y como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana.</p>
<p>5. Audición, comprensión y memorización de diferentes textos, recitación de poemas, dramatización de textos teatrales adecuados a la edad y de producción propia, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuadas.</p> <p>6. Dramatización de textos literarios no teatrales adecuados a la edad y de producciones propias.</p>	<p>5. Audición, comprensión y memorización de diferentes textos, recitación de poemas, dramatización de textos teatrales adecuados a la edad y de producción propia, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuadas.</p> <p>6. Dramatización de textos literarios no teatrales adecuados a la edad y de producciones propias.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>7. Iniciación al conocimiento activo de la biblioteca del centro y participación en actividades literarias (premios, murales, coloquios con autores...) en el aula y en el centro.</p> <p>8. Producción de textos de intención literaria para comunicar sentimientos, emociones, estados de ánimo o recuerdos (narraciones, poemas, diálogos escenificados, descripciones, cómics, redacciones...), a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos modelos (como historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y de la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulan la imaginación y la creatividad.</p>	<p>7. Iniciación al conocimiento activo de la biblioteca del centro y participación en actividades literarias (premios, murales, coloquios con autores...) en el aula y en el centro.</p> <p>8. Producción de textos de intención literaria para comunicar sentimientos, emociones, estados de ánimo o recuerdos (narraciones, poemas, diálogos escenificados, descripciones, cómics, redacciones...), a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos modelos (historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y de la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulan la imaginación y la creatividad.</p>
	<p>9. Reflexión y explicitación de los aprendizajes extraliterarios que se adquieren a través de la lectura: interrelación de las experiencias expuestas con las propias del lector y manifestación de la opinión personal sobre el análisis y crítica de los mensajes y valores transmitidos por los textos.</p>

Bloque 5. Conocimiento de la lengua

Castellano	
Valenciano	
	<p>1. Reconocimiento de diferentes tipos de situaciones comunicativas, informales y formales.</p> <p>2. Reconocimiento de las diferencias entre lengua oral y escrita y de los registros más adecuados para cada situación.</p>
<p>3. Análisis de la situación comunicativa e identificación de sus componentes.</p> <p>4. Reconocimiento de los elementos del contexto comunicativo como factores que inciden en la selección de las formas orales o escritas del intercambio comunicativo. Exploración de secuencias textuales para localizar las marcas lingüísticas que representan los elementos del contexto.</p>	<p>3. Análisis de la situación comunicativa e identificación de sus componentes.</p> <p>4. Reconocimiento de los elementos del contexto comunicativo como factores que inciden en la selección de las formas orales o escritas del intercambio comunicativo. Exploración de secuencias textuales para localizar las marcas lingüísticas que representan los elementos del contexto.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>5. Observación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa y explotación de enunciados, frases y secuencias textuales para identificar las estructuras narrativas, instructivas, descriptivas y explicativas sencillas y para descubrir las formas y marcas lingüísticas que se adoptan en cada acto de habla. Todo ello, con la finalidad de mejorar la comprensión y la composición.</p> <p>6. Consideración de la coherencia y la cohesión textual (adición, causa, oposición, contradicción...) como imprescindibles para la organización del discurso.</p> <p>7. Reconocimiento de la estructura textual de los textos más habituales. Descubrimiento de los recursos lingüísticos básicos para mantener el referente y hacer progresar el tema, especialmente la inserción y coordinación de oraciones.</p>	<p>5. Observación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa y explotación de enunciados, frases y secuencias textuales para identificar las estructuras narrativas, instructivas, descriptivas y explicativas sencillas y para descubrir las formas y marcas lingüísticas que se adoptan en cada acto de habla. Todo ello, con la finalidad de mejorar la comprensión y la composición.</p> <p>6. Consideración de la coherencia y la cohesión textual (adición, causa, oposición, contradicción...) como imprescindibles para la organización del discurso.</p> <p>7. Reconocimiento de la estructura textual de los textos más habituales. Descubrimiento de los recursos lingüísticos básicos para mantener el referente y hacer progresar el tema, especialmente la inserción y coordinación de oraciones.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>8. Conocimiento de las normas básicas de la ortografía apreciando su valor social y la utilización constante en los propios escritos. Aplicación de las reglas ortográficas básicas en las palabras de uso frecuente. Uso de los principales signos de puntuación. Preocupación por consultar dudas y palabras de ortografía difícil.</p> <p>9. Observación de formas léxicas, ortográficas y sintácticas a partir del análisis, la manipulación y la transformación de fragmentos de textos sencillos utilizando pronombres y combinación de pronombres, la elipsis, la inserción, supresión, cambio de orden, segmentación. Sistematización de las observaciones realizadas.</p>
	<p>8. Conocimiento de las normas básicas de la ortografía apreciando su valor social y la utilización constante en los propios escritos. Aplicación de las reglas ortográficas básicas en las palabras de uso frecuente. Uso de los principales signos de puntuación. Preocupación por consultar dudas y palabras de ortografía difícil.</p> <p>9. Observación de formas léxicas, ortográficas y sintácticas a partir del análisis, la manipulación y la transformación de fragmentos de textos sencillos utilizando pronombres y combinación de pronombres, la elipsis, la inserción, supresión, cambio de orden, segmentación. Sistematización de las observaciones realizadas.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>10. Explicitación de conocimientos gramaticales que se dominan implícitamente. Uso y definición intuitiva de la terminología siguiente en las actividades de interpretación y producción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciado, palabra y sílaba – Clases de palabras: nombre, verbo, adjetivo calificativo, artículo y pronombre personal – Clases de nombres: propios, comunes, individuales, colectivos y gentilicios – Género: masculino y femenino – Número: singular y plural – Determinantes: artículo y cuantificadores – Verbo: tiempo (presente, pasado y futuro de indicativo) – Tipos de enunciados: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo y exhortativo. <p>11. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p>	<p>10. Explicitación de conocimientos gramaticales que se dominan implícitamente. Uso y definición intuitiva de la terminología siguiente en las actividades de interpretación y producción:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Enunciado, palabra y sílaba – Clases de palabras: nombre, verbo, adjetivo calificativo, artículo y pronombre personal – Clases de nombres: propios, comunes, individuales, colectivos y gentilicios – Género: masculino y femenino – Número: singular y plural – Determinantes: artículo y cuantificadores – Verbo: tiempo (presente, pasado y futuro de indicativo) – Tipos de enunciados: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo y exhortativo. <p>11. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>12. Exploración de la estructura morfológica de las palabras, para descubrir las formas, significados y usos básicos en la flexión, la composición y la derivación así como en el significado (sinónimos y antónimos): las marcas que representan el femenino y el plural y la estructura de las palabras (la raíz, los prefijos y los sufijos). Aumentativos y diminutivos. Palabras simples y compuestas; primitivas y derivadas.</p> <p>13. Descubrimiento de las diferentes formas que puede presentar una oración como unidad de significado. Manipulación de oraciones sencillas para identificar las funciones básicas (sujeto y predicado) y descubrir algunos papeles semánticos del sujeto (agente y paciente).</p> <p>14. Ampliación del dominio del vocabulario a través del aprendizaje incidental en la lectura, la discusión colectiva y el uso eficaz del diccionario. La ordenación alfabética de palabras.</p>
	<p>12. Exploración de la estructura morfológica de las palabras, para descubrir las formas, significados y usos básicos en la flexión, la composición y la derivación así como en el significado (sinónimos y antónimos): las marcas que representan el femenino y el plural y la estructura de las palabras (la raíz, los prefijos y los sufijos). Aumentativos y diminutivos. Palabras simples y compuestas; primitivas y derivadas.</p> <p>13. Descubrimiento de las diferentes formas que puede presentar una oración como unidad de significado. Manipulación de oraciones sencillas para identificar las funciones básicas (sujeto y predicado) y descubrir algunos papeles semánticos del sujeto (agente y paciente).</p> <p>14. Ampliación del dominio del vocabulario a través del aprendizaje incidental en la lectura, la discusión colectiva y el uso eficaz del diccionario. La ordenación alfabética de palabras.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>15. Comparación, manipulación (mediante ampliaciones, supresiones, anexiones o coordinaciones) y transformación de estructuras sintácticas elementales y de frases o enunciados para observar su equivalencia semántica o posibles cambios de significado, para mejorar la composición escrita y para explorar las posibilidades de usar diferentes enlaces (adición, causa, oposición y contradicción).</p> <p>16. Observación y análisis de descripciones sencillas: el adjetivo calificativo. Funciones. Práctica de la adjetivación como recurso fundamental en la descripción. La concordancia de género y número.</p> <p>17. Observación de la articulación de las palabras y de los fenómenos silábicos. La sílaba tónica y átona. Palabras tónicas y palabras átonas. Clasificación de palabras según la posición de la sílaba tónica. Observación de las normas de acentuación gráfica en palabras agudas, llanas y esdrújulas. La diéresis en casos usuales.</p>	<p>15. Comparación, manipulación (mediante ampliaciones, supresiones, anexiones o coordinaciones) y transformación de estructuras sintácticas elementales y de frases o enunciados para observar su equivalencia semántica o posibles cambios de significado, para mejorar la composición escrita y para explorar las posibilidades de usar diferentes enlaces (adición, causa, oposición y contradicción).</p> <p>16. Observación y análisis de descripciones sencillas: el adjetivo calificativo. Funciones. Práctica de la adjetivación como recurso fundamental en la descripción. La concordancia de género y número.</p> <p>17. Observación de la articulación de las palabras y de los fenómenos silábicos. La sílaba tónica y átona. Palabras tónicas y palabras átonas. Clasificación de palabras según la posición de la sílaba tónica. Observación de las normas de acentuación gráfica en palabras agudas, llanas y esdrújulas. La diéresis en casos usuales.</p>

Castellano	
Valenciano	
18. Descubrimiento de cómo funciona la lengua a partir de la observación y manipulación de enunciados o textos sencillos. Formulación y comprobación de hipótesis para identificar estructuras morfológicas y sintácticas simples en el habla habitual y en las expresiones más usuales.	
19. Adquisición y automatización de formas genuinas que hace falta preservar: uso de los pronombres adverbiales en e hi, haver de + infinitiu para indicar obligación.	
20. Práctica constante de la pronunciación correcta de ciertos elementos (consonantes sonoras, enmudecimientos...) relacionándolos con su realización gráfica.	
21. Observación de parecidos y diferencias en valenciano y castellano para aclarar determinadas formas, significados y usos.	

Castellano	
Valenciano	<p>22. Valoración de la reflexión sobre la lengua como medio de enriquecimiento de los recursos lingüísticos personales en el logro de una buena comprensión y de una expresión correcta, apropiada y genuina. Aceptación, respeto y valoración positiva de las normas y convenciones lingüísticas básicas.</p>

Bloque 6. La lengua como instrumento de aprendizaje

Castellano	
Valenciano	
<p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal para aprender y para informarse.</p> <p>2. Participación como oyente y como ponente en situaciones de aula para la construcción del conocimiento: trabajo en grupo, puesta en común, explicaciones de la maestra o el maestro.</p>	<p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal para aprender y para informarse.</p> <p>2. Participación como oyente y como ponente en situaciones de aula para la construcción del conocimiento: trabajo en grupo, puesta en común, explicaciones de la maestra o el maestro.</p>
	<p>3. Valoración de los medios de comunicación social como instrumento para aprender y acceder a informaciones y experiencias de otras personas.</p>
<p>4. Uso de documentos videográficos y sonoros como medio de obtener, seleccionar y relacionar informaciones relevantes. Comprensión, identificación, clasificación y comparación de la información seleccionada.</p>	<p>4. Uso de documentos videográficos y sonoros como medio de obtener, seleccionar y relacionar informaciones relevantes. Comprensión, identificación, clasificación y comparación de la información seleccionada.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>6. Comprensión de textos del ámbito escolar, producidos con finalidad didáctica o de uso social (folletos, descripciones, instrucciones y explicaciones) para aprender y para informarse, y de la utilización de la comparación, la clasificación, la identificación y la interpretación de los conocimientos y de las informaciones para ampliar los aprendizajes.</p>	<p>5. Práctica y aplicación de las estrategias adecuadas en una exposición oral formal (saludo, exposición y conclusión) con ayuda de un guión.</p>
<p>6. Comprensión de textos del ámbito escolar, producidos con finalidad didáctica o de uso social (folletos, descripciones, instrucciones y explicaciones) para aprender y para informarse, y de la utilización de la comparación, la clasificación, la identificación y la interpretación de los conocimientos y de las informaciones para ampliar los aprendizajes.</p>	<p>6. Comprensión de textos del ámbito escolar, producidos con finalidad didáctica o de uso social (folletos, descripciones, instrucciones y explicaciones) para aprender y para informarse, y de la utilización de la comparación, la clasificación, la identificación y la interpretación de los conocimientos y de las informaciones para ampliar los aprendizajes.</p>
<p>7. Utilización dirigida de las tecnologías de la información y la comunicación y de los diferentes tipos de bibliotecas (de aula y de centro), de forma que se muestre respeto por sus normas de funcionamiento, con la finalidad de obtener información y modelos para la composición escrita.</p>	<p>7. Utilización dirigida de las tecnologías de la información y la comunicación y de los diferentes tipos de bibliotecas (de aula y de centro), de forma que se muestre respeto por sus normas de funcionamiento, con la finalidad de obtener información y modelos para la composición escrita.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>8. Interés por los textos escritos como fuente de información y aprendizaje y como medio de comunicación de experiencias y de regulación de la convivencia.</p> <p>9. Uso de estrategias para la localización de la información contenida en textos documentales (enciclopedias, diccionarios, libros de divulgación...) y reestructuración de la información localizada mediante notas, esquemas, resúmenes, mapas conceptuales, croquis y frases nemotécnicas.</p> <p>10. Conocimiento de la estructura de los textos propios del ámbito académico (cuestionarios, resúmenes, informes, descripciones, explicaciones...) y aplicación de estos conocimientos a su comprensión.</p>
	<p>11. Producción guiada de trabajos relacionados con el ámbito escolar para organizar información y para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (murales, trabajos monográficos, explicaciones de experimentos...).</p>

Valenciano	Castellano	
		12. Valoración de la escucha, la lectura y la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje.

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, exposar amb claredat i entonar adequadament.

2. Expressar-se de forma oral, utilitzant diferents funcions de comunicació, vocabulari, entonació i ritme adequats, i una estructura narrativa coherent.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries.

4. Llegir en silenci valorant el progrés i la velocitat lectores, memoritzar i reproduir textos senzills.

5. Interpretar i integrar les idees pròpies amb la informació continguda en els textos d'ús escolar i social, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta amb l'entonació i fluïdesa adequades.

6. Redactar, reescriure i resumir diferents textos significatius en les situacions quotidianes i escolars, de forma ordenada i adequada, utilitzant la planificació i revisió dels textos, tenint cura amb les normes gramaticals i ortogràfiques i la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.

7. Llegir ben sovint i per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer les característiques bàsiques de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.

8. Utilitzar estratègies (de lectura i d'escriptura) per a planificar treballs, localitzar i recuperar informació, realitzar inferències, captar el sentit global, les idees principals i secundàries, resumir els textos llegits i realitzar esquemes.

9. Usar la biblioteca de l'aula i del centre, conèixer els mecanismes d'organització i de funcionament i les possibilitats que ofereix.

10. Observar per mitjà d'insercions, supressions, canvis d'orde, segmentacions o recomposicions, les paraules, els enunciats i els textos per a millorar la comprensió i l'expressió.

11. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i de comprensió de textos.

12. Conèixer i valorar la diversitat lingüística de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

13. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini, i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.

14. Interpretar i traduir textos breus en situacions en què el destinatari del missatge no coneix la llengua del text.

15. Utilitzar textos de les diferents llengües del currículum, d'acord amb la seua competència, per a elaborar un xicotet treball en una d'estes llengües.

16. Utilitzar programes informàtics per a l'elaboració i presentació de textos.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Participar en situaciones de comunicación, dirigidas o espontáneas, respetando las normas de la comunicación: turno de palabra, escuchar, exponer con claridad y entonar adecuadamente.

2. Expresarse de forma oral, utilizando diferentes funciones de comunicación, vocabulario, entonación y ritmo adecuados, y una estructura narrativa coherente.

3. Comprender el sentido global de los textos orales, reconociendo las ideas principales y secundarias.

4. Leer en silencio valorando el progreso y la velocidad lectoras, memorizar y reproducir textos sencillos.

5. Interpretar e integrar las ideas propias con la información contenida en los textos de uso escolar y social, y mostrar la comprensión a través de la lectura en voz alta con la entonación y fluidez adecuadas.

6. Redactar, reescribir y resumir diferentes textos significativos en las situaciones cotidianas y escolares, de forma ordenada y adecuada, utilizando la planificación y revisión de los textos, cuidando las normas gramaticales y ortográficas y la caligrafía, el orden y la presentación.

7. Leer con frecuencia y por propia iniciativa como fuente de placer textos literarios de la tradición oral y de la literatura infantil adecuados al ciclo, para conocer las características básicas de la narración y de la poesía y para facilitar la escritura de dichos textos.

8. Utilizar estrategias (de lectura y de escritura) para planificar trabajos, localizar y recuperar información, realizar inferencias, captar el sentido global, las ideas principales y secundarias, resumir los textos leídos y realizar esquemas.

9. Usar la biblioteca del aula y del centro, conocer los mecanismos de organización y de funcionamiento y las posibilidades que ofrece.

10. Observar mediante inserciones, supresiones, cambios de orden, segmentaciones o recomposiciones, las palabras, los enunciados y los textos para mejorar la comprensión y la expresión.

11. Comprender y utilizar la terminología gramatical y lingüística propia del ciclo en las actividades de producción y comprensión de textos.

12. Conocer y valorar la diversidad lingüística de la Comunitat Valenciana y de España.

13. Estimar el valenciano, estar motivado hacia su dominio, y usarlo progresivamente en situaciones informales y formales, para comunicarse y para aprender.

14. Interpretar y traducir textos breves en situaciones que el destinatario del mensaje no conoce la lengua del texto.

15. Utilizar textos de las diferentes lenguas del currículo, de acuerdo con su competencia, para elaborar un pequeño trabajo en una de estas lenguas.

16. Utilizar programas informáticos para la elaboración y presentación de textos.

TERCER CICLE
 CONTINGUTS

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Valencià	Castellà
	1. Consideració del valencià com a idioma propi del nostre poble, apte per a tot tipus d'usos funcionals i vehicle necessari de cultura.
	2. Acceptació de la conveniència i necessitat d'assumir competència en les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana.
	3. Incorporació del valencià en tots els àmbits d'ús de la llengua i per a tota funció comunicativa, en un procés d'integració personal en la recuperació cultural i de normalitat lingüística.
	4. Consciència positiva de la varietat lingüística i cultural existent en el context social i escolar com una manifestació enriquidora a la qual s'aporta i de la qual es participa.

	<p>5. Coneixement de les llengües d'Espanya, la seua localització en les diferents comunitats autònomes i valoració positiva davant d'esta riquesa lingüística, evitant els prejudis sobre les llengües i els seus parlants.</p>	
	<p>6. Respecte per les sensacions, les experiències, les idees, les opinions i els coneixements expressats pels parlants d'altres llengües.</p>	
	<p>7. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.</p>	

loc 2. Parlar, escoltar i conversar

Castella	
Valencià	<p>1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, discussió informal, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblea, debat, dilema moral, enquesta, entrevista...), a través d'un discurs ordenat i coherent, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; amb la finalitat d'arreglar i d'intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les seues pròpies opinions o planificar accions conjuntes.</p>
	<p>1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, discussió informal, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblea, debat, dilema moral, enquesta, entrevista...), a través d'un discurs ordenat i coherent, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; amb la finalitat d'arreglar i d'intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les seues pròpies opinions o planificar accions conjuntes.</p>

Castellà	
Valencià	<p>2. Coneixement, ús i respecte de les estratègies i de les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara, respecte del torn de paraula, per mitjà de la participació i les aportacions, el control de la impulsivitat, el comentari oral, el jui personal i el respecte per les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres i amb atenció a les fórmules de cortesia.</p>
<p>3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, informatives i persuasives (com notícies, entrevistes, reportatges infantils, debats o comentaris d'actualitat) procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, reconeixent les idees no explícites i valorant els continguts transmesos distingint informació d'opinió. Producció de tals textos per a oferir i compartir informació i opinió.</p>	<p>3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives (com notícies, entrevistes, reportatges infantils, debats o comentaris d'actualitat) procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, reconeixent les idees no explícites i valorant els continguts transmesos distingint informació d'opinió. Producció de tals textos per a oferir i compartir informació i opinió.</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>4. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se.</p>	<p>4. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se.</p>
	<p>5. Ús adequat d'elements lingüístics i no lingüístics en les produccions orals: gest, ritme i entonació. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.</p>
	<p>6. Valoració de saber escoltar com a mitjà per a adquirir informació i aprenentatge.</p>
<p>7. Esforç per utilitzar les formes correctes i genuïnes de la llengua oral tant en les situacions formals com informals.</p>	<p>7. Esforç per utilitzar les formes correctes i genuïnes de la llengua oral tant en les situacions formals com informals.</p>

Bloc 3. Llegir i escriure
 3.1. Comprensió de textos escrits

Castellà	
Valencià	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments, catàlegs, fullets d'instruccions, normes, convocatòries, plans de treball, receptes...) i dels mitjans de comunicació (webs infantils i juvenils, notícies, reportatges, cartes al director, entrevistes...) per a buscar informació, crear-se una opinió o actuar de forma adequada, amb atenció a la informació rellevant, a la situació i a la intenció comunicativa, i amb independència que es presenten en suport digital o en paper.</p>
	<p>1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments, catàlegs, fullets d'instruccions, correspondència, normes, convocatòries, plans de treball, receptes...) i dels mitjans de comunicació (webs infantils i juvenils, notícies, reportatges, cartes al director, entrevistes...) per a buscar informació, crear-se una opinió o actuar de forma adequada, amb atenció a la informació rellevant, a la situació i a la intenció comunicativa, i amb independència que es presenten en suport digital o en paper.</p>

Castellà	
Valencià	<p>2. Ús d'estratègies per a la comprensió lectora: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències sobre el text, descobriment del significat de paraules a partir del context, del suport de la informació paratextual (divisió en capítols, títols, dels subtítols, il·lustracions) i de l'aplicació dels coneixements i experiències prèvies; consulta al diccionari, mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura) i resum final.</p> <p>3. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius (estructura, personatges principals i secundaris, missatge de la història, retrospeccions, narració en primera i tercera persona, recursos estilístics usats...), poètics (longitud dels versos, recursos expressius i fenòmens interns del vers, rima, estrofes, llenguatge poètic...) i teatrals (divisió del text en escenes, estructura de la història en plantejament, nus i desenllaç, tipografia diferent per als noms dels personatges, els seus parlaments i les acotacions, aspectes relacionats amb el muntatge i la representació del text escrit...) i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació dels textos.</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>4. Estudi i anàlisi dels elements característics del còmic: concepte, temes, elements formals (text i dibuix), vinyeta, globus, onomatopeïes, signes convencionals, temàtica... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació de les produccions.</p> <p>5. Estudi i anàlisi dels elements bàsics del discurs d'assaig o literatura d'opinió: l'exposició d'idees, l'argumentació... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.</p> <p>6. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació (buscadors, fòrums, pàgines infantils i juvenils) com a instrument de treball per a localitzar, seleccionar i organitzar la informació.</p> <p>7. Ús de diferents tipus de biblioteques (d'aula, de centre, de barri o de localitat, virtuals) per a obtenir informació i models per a la producció escrita. Coneixement i respecte per les normes de funcionament, que promouen un ús cada vegada més autònom y responsable.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>9. Jocs motivadors amb la llengua que faciliten la comprensió lectora i la memorització de textos llegits en veu alta o en silenci, a partir de textos populars (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites i refranys...) i cultes (sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.</p>	<p>8. Interpretació de sentits figurats i de significats no explícits en els textos, especialment en els dels mitjans de comunicació. Actitud crítica cap a les perspectives ideològiques que suposen qualsevol tipus de discriminació.</p>
<p>9. Jocs motivadors amb la llengua que faciliten la comprensió lectora i la memorització de textos llegits en veu alta o en silenci, a partir de textos populars (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites i refranys...) i cultes (sopes de lletres, mots encreuats, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.</p>	<p>9. Jocs motivadors amb la llengua que faciliten la comprensió lectora i la memorització de textos llegits en veu alta o en silenci, a partir de textos populars (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites i refranys...) i cultes (sopes de lletres, mots encreuats, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.</p>
	<p>10. Localització de la informació en textos documentals (enciclopèdies, diccionaris, catàlegs, fulls d'instruccions...) i reelaboració de la informació (síntesi, fitxes, notes, esquemes, mapes conceptuals, resums...) per a la seua utilització posterior.</p>

3loc 3. Llegir i escriure
 3.2. Composició de textos escrits

Castellà	
Valencià	
<p>1. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (silueta, organització, recursos lingüístics específics...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>	<p>1. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, notícies, treballs d'aula...) d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.</p>
<p>2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, notícies, treballs d'aula...) d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.</p>	<p>2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, notícies, treballs d'aula...) d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.</p>
<p>3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social (en particular la premsa local) sobre fets i esdeveniments que resulten significatius amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música, la carta al director..., en mitjans de l'àmbit escolar i de la premsa local, en situacions reals o simulades.</p>	<p>3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social (en particular la premsa local) sobre fets i esdeveniments que resulten significatius amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música, la carta al director..., en mitjans de l'àmbit escolar i de la premsa local, en situacions reals o simulades.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>4. Elaboració de textos per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) amb intenció informativa: cartells, còmics, anuncis...</p> <p>5. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic, social, cultural i d'interrelació amb l'entorn (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació de tals coneixements a la composició de textos.</p>	<p>4. Elaboració de textos per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) amb intenció informativa: cartells, còmics, anuncis...</p> <p>5. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic, social, cultural i d'interrelació amb l'entorn (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació de tals coneixements a la comprensió i composició de textos.</p>
	<p>6. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut...), redacció de l'esborrany i avaluació i revisió del text per a millorar-lo.</p> <p>7. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, argumentatius, descriptius, informatius i persuasius (estructura, sentit global, intenció...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.</p>

Castellà	
Valencià	
8. Aplicació de les normes ortogràfiques; les que regulen l'accentuació gràfica i l'ús dels signes de puntuació i d'entonació, per mitjà del dictat, entre altres tècniques.	8. Aplicació de les normes ortogràfiques; les que regulen l'accentuació gràfica i l'ús dels signes de puntuació i d'entonació, per mitjà del dictat, entre altres tècniques.
	9. Atenció en la qualitat, orde, cal·ligrafia i presentació dels textos propis i dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida, clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.
10. Transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, pràctica del pas d'estil directe a indirecte en la narració...).	10. Transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, pràctica del pas d'estil directe a indirecte en la narració...)
	11. Ús de processadors de textos i dels mitjans informàtics per al coneixement, la interpretació i la producció de textos, amb especial atenció als signes de puntuació, cos i estil en la jerarquia d'informacions, títols, subtítols, paraules clau, conceptes...
	12. Elaboració de procediments per a l'obtenció directa d'informació: qüestionaris, entrevistes, enquestes...

Bloc 4. Educació Literària

Castellà	
Valencià	<p>1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral i escrita (faules, llegendes, cançons populars, auques...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura actual o de literatura infantil, tant del gènere narratiu (contes, biografies, autobiografies, novel·la realista, d'aventures, de misteri, de ciència-ficció, de fantasia) com o la poesia, en paper i en suport audiovisual i informàtic.</p> <p>2. Foment de la lectura i del desig de compartir els sentiments i les emocions que esta produix, per mitjà d'activitats d'animació que consoliden l'hàbit lector, com ara el contacte amb autors i autores que visiten el centre, presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, interpretació de ressenyes, etc. i que contribueixen a formar preferències personals, amb sentit crític, en la selecció de llibres.</p>
	<p>1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral i escrita (faules, llegendes, cançons populars, auques...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura actual o de literatura infantil, tant del gènere narratiu (contes, biografies, autobiografies, novel·la realista, d'aventures, de misteri, de ciència-ficció, de fantasia) com o la poesia, en paper i en suport audiovisual i informàtic.</p> <p>2. Foment de la lectura i del desig de compartir els sentiments i les emocions que esta produix, per mitjà d'activitats d'animació que consoliden l'hàbit lector, com ara el contacte amb autors i autores que visiten el centre, presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, interpretació de ressenyes, etc. i que contribueixen a formar preferències personals, amb sentit crític, en la selecció de llibres.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>3. Coneixement i valoració del text literari com a font de comunicació, de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres mons, temps i cultures, d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.</p>	<p>4. Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.</p>
<p>4. Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.</p>	<p>4. Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.</p>
<p>5. Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals tenint en compte el coneixement de les convencions literàries (gèneres, figures...) i la presència de certs temes i motius recurrents.</p>	<p>5. Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals tenint en compte el coneixement de les convencions literàries (gèneres, figures...) i la presència de certs temes i motius recurrents.</p>
<p>5. Ús actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula, en el centre i en la comunitat.</p>	<p>6. Ús actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula, en el centre i en la comunitat.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>7. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (contes, poemes, xicotetes peces teatrals, descripcions, còmics, redaccions...) a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i l'anàlisi de textos model (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.</p> <p>8. Pràctica de diferents tipus de lectura amb obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura silenciosa i en veu alta, lectura expressiva, escenificada...</p> <p>9. Dramatització i lectura dramatitzada de textos literaris d'autors de la Comunitat Valenciana.</p>	<p>7. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (contes, poemes, xicotetes peces teatrals, descripcions, còmics, redaccions...) a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i anàlisi de textos model (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.</p> <p>8. Pràctica de diferents tipus de lectura amb obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura silenciosa i en veu alta, lectura expressiva, escenificada...</p> <p>9. Dramatització i lectura dramatitzada de textos literaris d'autors de la Comunitat Valenciana.</p>
	<p>10. Reflexió i explicitació dels aprenentatges extraliteraris que s'adquireixen a través de la lectura: formació i enriquiment de la personalitat del lector, creació d'una visió individualitzada del món, creixement i transformació de les pròpies experiències gràcies a l'opinió, interpretació i valoració crítica dels missatges i valors transmesos pels textos llegits, etc.</p>

Bloc 5. Coneixement de la Llengua

Castellà	
Valencià	
	<p>1. Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals i de les relacions entre els elements del context de situació i les formes lingüístiques en què es manifesten en els discursos orals i escrits.</p> <p>2. Reconeixement dels registres més adequats per a cada situació i adequació de la pròpia expressió.</p>
<p>3. Anàlisi de la importància del context en el discurs (oral i escrit) i identificació dels components de la situació comunicativa; exploració de seqüències textuales per a localitzar les marques lingüístiques que representen estos components i per a reconèixer les estructures narratives, instructives i explicatives, tant en la comprensió com en la composició.</p> <p>4. Observació i comparació en les seqüències textuales de les formes lingüístiques i de les estructures sintàctiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.</p>	<p>3. Anàlisi de la importància del context en el discurs (oral i escrit) i identificació dels components de la situació comunicativa; exploració de seqüències textuales per a localitzar les marques lingüístiques que representen estos components i per a reconèixer les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives, tant en la comprensió com en la composició.</p> <p>4. Observació i comparació en les seqüències textuales de les formes lingüístiques i de les estructures sintàctiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>5. Reconeixement dels diferents significats, equivalències i alteracions del significat.</p> <p>6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (causa, conseqüència, finalitat, contradicció, condició...) com imprescindibles per a l'organització del discurs. Descobriment i domini dels mecanismes i recursos lingüístics bàsics per a assegurar-les, especialment la inserció i coordinació d'oracions en el text explicatiu.</p> <p>7. Sistematització de l'ortografia, amb l'apreci del seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Ús dels signes de puntuació per a cohesionar el text i superar el llenguatge enumeratiu.</p>	<p>5. Reconeixement dels diferents significats, equivalències i alteracions del significat.</p> <p>6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (causa, conseqüència, finalitat, contradicció, condició...) com imprescindibles per a l'organització del discurs. Descobriment i domini dels mecanismes i recursos lingüístics bàsics per a assegurar-les, especialment la inserció i coordinació d'oracions en el text explicatiu.</p> <p>7. Sistematització de l'ortografia, amb l'apreci del seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Ús dels signes de puntuació per a cohesionar el text i superar el llenguatge enumeratiu.</p>

Castellà	
Valencià	Castellà
<p>3. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació i recomposició. Sistematització de les observacions realitzades per a facilitar el desenvolupament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge i per a observar l'equivalència semàntica o els canvis de significat</p>	<p>8. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació i recomposició. Sistematització de les observacions realitzades per a facilitar el desenvolupament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge i per a observar l'equivalència semàntica o els canvis de significat</p>
<p>8. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques adquirides en cicles anteriors. Descobriments i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Classes de paraules: nom (individuals, concrets i abstractes), verb i adjectiu. Enllaços: preposició, conjunció, pronoms, articles i interjeccions. - Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu. 	<p>9. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques adquirides en cicles anteriors. Descobriments i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Classes de paraules: nom (individuals, concrets i abstractes), verb i adjectiu. Enllaços: preposició, adverbi, conjunció, pronoms, articles i interjeccions. - Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu.

Castellà	
Valencià	
<p>10. Observació, per comparació i contrast, i classificació de les paraules en primitives, derivades i compostes d'acord amb la seua estructura morfològica per a la generalització de normes ortogràfiques.</p> <p>11. Exploració del lèxic general de la llengua per a descobrir les particularitats del vocabulari: els arcaïsmes, els neologismes i els estrangerismes; les paraules homònimes i les paraules polisèmiques, les locucions i frases fetes. Estudi de les seues formes i significats.</p> <p>12. Observació, anàlisi i creació de paraules noves per mitjà de: la derivació (els augmentatius i els diminutius) i la composició.</p> <p>13. Observació de les relacions entre una paraula genèrica i les paraules específiques corresponents; les paraules que configuren una família lèxica i un camp lèxic; paraules sinònimes i antònimes; tot açò com a mitjà per a consolidar l'adquisició i facilitar el seu ús.</p>	<p>10. Observació, per comparació i contrast, i classificació de les paraules en primitives, derivades i compostes d'acord amb la seua estructura morfològica per a la generalització de normes ortogràfiques.</p> <p>11. Exploració del lèxic general de la llengua per a descobrir les particularitats del vocabulari: els arcaïsmes, els neologismes i els estrangerismes; les paraules homònimes i les paraules polisèmiques, les locucions i frases fetes. Estudi de les seues formes i significats.</p> <p>12. Observació, anàlisi i creació de paraules noves per mitjà de: la derivació (els augmentatius i els diminutius) i la composició.</p> <p>13. Observació de les relacions entre una paraula genèrica i les paraules específiques corresponents; les paraules que configuren una família lèxica i un camp lèxic; paraules sinònimes i antònimes; tot açò com a mitjà per a consolidar l'adquisició i facilitar el seu ús.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari.</p> <p>15. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules a fi de descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió i la derivació i d'aplicar-les a la pròpia producció discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La persona gramatical - Singular i plural - Mode imperatiu, indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents - Temps verbal: pretèrit indefinit, imperfet i pretèrit perfect, simple i compost. 	<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari.</p> <p>15. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules a fi de descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió i la derivació i d'aplicar-les a la pròpia producció discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La persona gramatical - Singular i plural - Mode imperatiu, indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents - Temps verbal: pretèrit indefinit, imperfet i pretèrit perfect, simple i compost.
	<p>16. Descobriments de les diferents formes que pot presentar una oració simple i manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir els elements i l'organització dels grups que realitzen estes funcions (complements del nom i del verb). Paper semàntic del subjecte (agent, pacient i causa).</p>

Valencià	Castellà
<p>17. Observació de fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona, diftong i hiat. Separació d'una paraula en síl·labes. Classificació de paraules segons la síl·laba tònica. Les regles d'accentuació gràfica (paraules monosíl·labes, interrogatius i hiats). L'accent diacrític. Utilització en els propis escrits.</p> <p>18. Transformació d'oracions d'activa en passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i d'objecte per a comprendre determinats textos.</p> <p>19. Inserció, coordinació i enllaç d'oracions com a procediments propis de l'explicació, per a practicar el pas d'estil directe a estil indirecte en la narració i per a explorar les possibilitats del seu ús en l'expressió de causa, conseqüència, finalitat o condició al compondre els textos.</p>	<p>17. Observació de fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona, diftong i hiat. Separació d'una paraula en síl·labes. Classificació de paraules segons la síl·laba tònica. Les regles d'accentuació gràfica (paraules monosíl·labes, interrogatius i hiats). L'accent diacrític. Utilització en els propis escrits.</p> <p>18. Transformació d'oracions d'activa en passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i objecte per a comprendre determinats textos.</p> <p>19. Inserció, coordinació i enllaç d'oracions com a procediments propis de l'explicació, per a practicar el pas d'estil directe a estil indirecte en la narració i per a explorar les possibilitats del seu ús en l'expressió de causa, conseqüència, finalitat o condició al compondre els textos.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>20. Inventari, adquisició i automatització de formes genuïnes valencianes en referència al gènere de certes paraules, formes de plural, de partitiu, els quantificadors, les preposicions, ús dels pronoms adverbials en infinitiu, deure + infinitiu per a indicar probabilitat, haver de + infinitiu per a indicar obligació, usos bàsics dels verbs ser i estar.</p>	
<p>21. Observació i sistematització dels usos bàsics de l'apòstrof, el guió i la dièresi, i aplicació a les pròpies produccions escrites.</p>	
<p>22. Pràctica constant de la pronunciació correcta de certs elements (consonants sonores, emmudiments, geminacions, enllaços fònics, elisions...) relacionats amb la realització gràfica.</p>	
	<p>23. Reflexió sobre semblances i diferències en Valencià i Castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.</p>
	<p>24. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals en l'èxit d'una bona comprensió i d'una expressió correcta, apropiada i genuïna.</p>

Valencià	Castellà
	25. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques. Valoració de la qualitat i efectivitat dels textos propis i dels altres respecte a l'adequació, la coherència i la correcció.

3loc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

Valencià	Castellà
1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.	1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.
2. Participació com a oient en intervencions orals formals (exposicions de la mestra o mestre, xarrada d'un visitant expert, visita d'una autora o autor...) amb la finalitat de rebre informacions d'interés o de conèixer les opinions d'un personatge.	2. Participació com a oient en intervencions orals formals (exposicions de la mestra o mestre, xarrada d'un visitant expert, visita d'una autora o autor...) amb la finalitat de rebre informacions d'interés o conèixer les opinions d'un personatge.

Castellà	
Valencià	<p>3. Ús de les estratègies adequades en situació d'escolta específiques del llenguatge oral com a instrument d'aprenentatge: mantindre l'atenció, comportar-se de manera adequada durant l'exposició, prendre notes i dades i participar activament en el col·loqui.</p>
<p>4. Participació com a ponent en intervencions orals formals que exigixen una planificació prèvia i una organització del discurs (breus exposicions orals, debats...) per a exposar els resultats d'una xicoteta investigació o treball, discutir punts de vista, manifestant la seua opinió o emetent juís de valor.</p>	<p>4. Participació com a ponent en intervencions orals formals que exigixen una planificació prèvia i una organització del discurs (breus exposicions orals, debats...) per a exposar els resultats d'una xicoteta investigació o treball, discutir punts de vista, manifestant la seua opinió o emetent juís de valor.</p>
	<p>5. Ús de les estratègies adequades en una exposició oral formal: amb atenció a les diferents parts de l'exposició (salutació, introducció del tema, organització de la intervenció, desenvolupament de l'exposició, conclusió, avaluació i comiat) amb ajuda d'un guió més o menys extens.</p>

Castellà	
Valencià	
<p>7. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtenir, seleccionar i relacionar amb progressiva autonomia, informacions rellevants per a ampliar els aprenentatges.</p> <p>8. Comprensió de textos de l'àmbit escolar produïts amb finalitat didàctica o d'ús social per a aprendre i per a informar-se.</p>	<p>6. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i per a accedir a informacions i experiències d'altres persones i com a instrument bàsic en la formació com a ciutadans.</p> <p>7. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtenir, seleccionar i relacionar amb progressiva autonomia, informacions rellevants per a ampliar els aprenentatges.</p> <p>8. Comprensió de textos de l'àmbit escolar produïts amb finalitat didàctica o d'ús social per a aprendre i per a informar-se.</p>
	<p>9. Ús de les tecnologies de la informació i de la biblioteca d'aula i de centre com a llocs privilegiats per a l'aprenentatge i per a la recerca i consulta de fonts d'informació i elaboració de treballs personals, respectant les normes d'ús.</p> <p>10. Coneixement de les normes ortotipogràfiques senzilles usades en els textos i ús d'este coneixement en la interpretació de textos i en la producció amb un processador de textos.</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>11. Interés pels textos escrits com a font d'informació i aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.</p> <p>12. Ús d'estratègies per a ampliar i donar sentit als aprenentatges: localitzar, comparar, classificar, identificar i interpretar i reelaborar els coneixements i les informacions (gràfics i esquemes, taules, mapes conceptuals i altres il·lustracions).</p> <p>13. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació d'estos coneixements a la seua comprensió.</p>
<p>14. Producció de treballs per a organitzar la comunicació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, informes d'experiments, investigacions, treballs en grup, presentacions multimèdia...).</p>	<p>14. Producció de treballs per a organitzar la comunicació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, informes d'experiments, investigacions, treballs en grup, presentacions multimèdia...).</p>

Castellà	
Valencià	
	<p>15. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció del tipus de text i del destinatari, recerca d'informació i organització dels continguts, decisió sobre les il·lustracions...), redacció de l'esborrany i avaluació i revisió del text per a la seua millora.</p> <p>16. Valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.</p>

TERCER CICLO
CONTENIDOS

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

Valenciano	Castellano
	1. Consideración del valenciano como idioma propio de nuestro pueblo, apto para todo tipo de usos funcionales y vehículo necesario de cultura.
	2. Aceptación de la conveniencia y necesidad de alcanzar competencia en las lenguas cooficiales de la Comunitat Valenciana.
	3. Incorporación del valenciano en todos los ámbitos de uso de la lengua y para toda función comunicativa, en un proceso de integración personal en la recuperación cultural y de normalidad lingüística.
	4. Conciencia positiva de la variedad lingüística y cultural existente en el contexto social y escolar como una manifestación enriquecedora a la cual se aporta y de la cual se participa.

Castellano	
Valenciano	
	5. Conocimiento de las lenguas de España, su localización en las diferentes Comunidades Autónomas y valoración positiva ante esta riqueza lingüística, evitando los prejuicios sobre las lenguas y sus hablantes.
	6. Respeto por las sensaciones, las experiencias, las ideas, las opiniones y los conocimientos expresados por los hablantes de otras lenguas.
	7. Uso de un lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias lingüísticas, culturales, étnicas o de género.

Bloque 2. Hablar, escuchar y conversar

Castellano	
Valenciano	<p>1. Participación activa y cooperadora en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (conversación, discusión informal, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (asamblea, debate, dilemas morales, encuesta, entrevista...), a través de un discurso ordenado y coherente, con actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse con entonación y pronunciación adecuadas; con la finalidad de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar sus propias opiniones o planificar acciones conjuntas.</p>
	<p>1. Participación activa y cooperadora en interacciones espontáneas propias de la vida cotidiana y de la actividad de aula (conversación, discusión informal, planificación de una actividad...) y en otras más formales y dirigidas (asamblea, debate, dilemas morales, encuesta, entrevista...), a través de un discurso ordenado y coherente, con actitud de cooperación y respeto en situaciones de aprendizaje compartido, con interés por expresarse con entonación y pronunciación adecuadas; con la finalidad de recoger e intercambiar información, resolver conflictos, llegar a acuerdos, manifestar sus propias opiniones o planificar acciones conjuntas.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>2. Conocimiento, uso y respeto de las estrategias y de las normas para el intercambio comunicativo como instrumento de comunicación: escucha atenta, exposición clara, respeto del turno de palabra, mediante la participación y las aportaciones, el control de la impulsividad, el comentario oral y juicio personal y el respeto a las sensaciones, experiencias, ideas, opiniones y conocimientos de los otros, con atención a las fórmulas de cortesía.</p>	<p>2. Conocimiento, uso y respeto de las estrategias y de las normas para el intercambio comunicativo como instrumento de comunicación: escucha atenta, exposición clara, respeto del turno de palabra, mediante la participación y las aportaciones, el control de la impulsividad, el comentario oral y juicio personal y el respeto a las sensaciones, experiencias, ideas, opiniones y conocimientos de los otros, con atención a las fórmulas de cortesía.</p>
<p>3. Comprensión de textos orales con secuencias narrativas, descriptivas, informativas y persuasivas (como noticias, entrevistas, reportaje infantil, debates o comentarios de actualidad) procedentes de los medios de comunicación o de Internet, captando el sentido global del texto y las ideas principales y secundarias, reconociendo las ideas no explícitas y valorando los contenidos transmitidos distinguiendo información de opinión. Producción de dichos textos para ofrecer y compartir información y opinión.</p>	<p>3. Comprensión de textos orales con secuencias narrativas, descriptivas, informativas y persuasivas (como noticias, entrevistas, reportaje infantil, debates o comentarios de actualidad) procedentes de los medios de comunicación o de Internet, captando el sentido global del texto y las ideas principales y secundarias, reconociendo las ideas no explícitas y valorando los contenidos transmitidos distinguiendo información de opinión. Producción de dichos textos para ofrecer y compartir información y opinión.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>4. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano (explicaciones de clase, trabajos en equipo, documentales, entrevistas, debates y conversaciones entre iguales) como de carácter más formal (narración de experiencias personales, resumen oral de textos, exposición de cuentos populares y descripciones sencillas) para aprender y para informarse.</p>	<p>4. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano (explicaciones de clase, trabajos en equipo, documentales, entrevistas, debates y conversaciones entre iguales) como de carácter más formal (narración de experiencias personales, resumen oral de textos, exposición de conocimientos y opiniones, cuentos populares y descripciones sencillas) para aprender y para informarse.</p>
	<p>5. Uso adecuado de elementos lingüísticos y no lingüísticos en las producciones orales: gesto, ritmo y entonación. Comprensión y expresión de mensajes verbales y no verbales.</p>
	<p>6. Valoración de saber escuchar como medio para adquirir información y para aprender.</p>
<p>7. Esfuerzo por utilizar las formas correctas y genuinas de la lengua oral tanto en las situaciones formales como informales.</p>	<p>7. Esfuerzo por utilizar las formas correctas y genuinas de la lengua oral tanto en las situaciones formales como informales.</p>

Bloque 3. Leer y escribir.
 3.1 Comprensión de textos escritos

Castellano	
Valenciano	<p>1. Comprensión de textos de la vida cotidiana con una correcta correspondencia entre fonemas y grafías (carteles, horarios, reglamentos, catálogos, folletos de instrucciones, correspondencia, normas, convocatorias, planes de trabajo, recetas...) y de los medios de comunicación (webs infantiles y juveniles, noticias, reportajes, cartas al director, entrevistas...) para buscar información, crearse una opinión o actuar de forma adecuada, con atención a la información relevante, a la situación y a la intención comunicativa, y con independencia de que se presenten en soporte digital o en papel.</p>
	<p>1. Comprensión de textos de la vida cotidiana con una correcta correspondencia entre fonemas y grafías (carteles, horarios, reglamentos, catálogos, folletos de instrucciones, correspondencia, normas, convocatorias, planes de trabajo, recetas...) y de los medios de comunicación (webs infantiles y juveniles, noticias, reportajes, cartas al director, entrevistas...) para buscar información, crearse una opinión o actuar de forma adecuada, con atención a la información relevante, a la situación y a la intención comunicativa, y con independencia de que se presenten en soporte digital o en papel.</p>

Valenciano	Castellano
	<p>2. Uso de estrategias para la comprensión lectora: elaboración y comprobación de hipótesis, realización de inferencias sobre el texto que descubran el significado de las palabras a partir del contexto, y se apoyen en la información paratextual (división en capítulos, títulos, subtítulos, ilustraciones) y en sus conocimientos y experiencias previas; consulta al diccionario, medidas correctoras necesarias si falla la comprensión (relectura) y resumen final.</p>

Castellano	
Valenciano	<p>3. Conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos (estructura, personajes principales y secundarios, mensaje de la historia, retrospecciones, narración en primera y tercera persona, recursos estilísticos usados...), poéticos (longitud de los versos, recursos expresivos y fenómenos internos del verso, rima, estrofas, lenguaje poético...) y teatrales (división del texto en escenas, estructura de la historia en planteamiento, nudo y desenlace, tipografía diferente para los nombres de los personajes, sus parlamentos y las acotaciones, aspectos relacionados con el montaje y la representación del texto escrito...) y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.</p> <p>4. Estudio y análisis de los elementos característicos del cómic: concepto, temas, elementos formales (texto y dibujo), viñeta, globo, onomatopeyas, signos convencionales, temática... y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de las producciones.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>5. Estudio y análisis de los elementos básicos del discurso de ensayo o literatura de opinión: la exposición de ideas, la argumentación... y aplicación de estos conocimientos a la comprensión e interpretación de los textos.</p>
	<p>6. Utilización dirigida de las tecnologías de la información y la comunicación (buscadores, foros, páginas infantiles y juveniles) como instrumento de trabajo para localizar, seleccionar y organizar la información.</p>
	<p>7. Uso de diferentes tipos de bibliotecas (de aula, de centro, de barrio o de localidad, virtuales) para obtener información y modelos para la producción escrita. Conocimiento y respeto por sus normas de funcionamiento, que promuevan un uso cada vez más autónomo y responsable.</p>

Castellano	
Valenciano	
8. Interpretación de sentidos figurados y de significados no explícitos en los textos, especialmente en los de los medios de comunicación. Actitud crítica hacia las perspectivas ideológicas que supongan cualquier tipo de discriminación.	9. Juegos motivadores con la lengua que faciliten la comprensión lectora y la memorización de textos leídos en voz alta o en silencio, a partir de textos populares (adivinanzas, trabalenguas, chistes, dichos y refranes...) y cultos (sopas de letras, crucigramas, jeroglíficos, caligramas...) leídos con fluidez y entonación adecuadas.
9. Juegos motivadores con la lengua que faciliten la comprensión lectora y la memorización de textos leídos en voz alta o en silencio, a partir de textos populares (adivinanzas, trabalenguas, chistes, dichos y refranes...) y cultos (sopas de letras, crucigramas, jeroglíficos, caligramas...) leídos con fluidez y entonación adecuadas.	10. Localización de la información en textos documentales (enciclopedias, diccionarios, catálogos, folletos de instrucciones...) y reelaboración de la información (síntesis, fichas, notas, esquemas, mapas conceptuales, resúmenes...) para su utilización posterior.

Bloque 3. Leer y escribir
3.2 Composición de textos escritos

Castellano	
Valenciano	
<p>1. Conocimiento y uso de los elementos básicos de los textos (silueta, organización, recursos lingüísticos específicos...) y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>	<p>1. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema lectoescritor para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (normas, notas, cartas, noticias, trabajos de aula...) de acuerdo con las características propias de estos géneros.</p>
<p>2. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema lectoescritor para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (normas, notas, cartas, noticias, trabajos de aula...) de acuerdo con las características propias de estos géneros.</p>	<p>2. Producción de textos escritos propios de la vida social del aula, como consolidación del sistema lectoescritor para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (normas, notas, cartas, noticias, trabajos de aula...) de acuerdo con las características propias de estos géneros.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>3. Composición de textos de información y opinión propios de los medios de comunicación social (en particular la prensa local) sobre hechos y acontecimientos que resulten significativos con especial incidencia en la noticia, la entrevista, la reseña de libros o de música, la carta al director..., en medios del ámbito escolar y de la prensa local, en situaciones reales o simuladas.</p> <p>4. Elaboración de textos mediante lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, imágenes, gráficos...) con intención informativa: carteles, cómics, anuncios...</p> <p>5. Conocimiento de la estructura de los textos propios del ámbito académico, social, cultural y de interrelación con el entorno (cuestionarios, encuestas, resúmenes, esquemas, informes, descripciones, explicaciones...) y aplicación de dichos conocimientos a la comprensión y composición de textos.</p>	<p>3. Composición de textos de información y opinión propios de los medios de comunicación social (en particular la prensa local) sobre hechos y acontecimientos que resulten significativos con especial incidencia en la noticia, la entrevista, la reseña de libros o de música, la carta al director..., en medios del ámbito escolar y de la prensa local, en situaciones reales o simuladas.</p> <p>4. Elaboración de textos mediante lenguaje verbal y no verbal (ilustraciones, imágenes, gráficos...) con intención informativa: carteles, cómics, anuncios...</p> <p>5. Conocimiento de la estructura de los textos propios del ámbito académico, social, cultural y de interrelación con el entorno (cuestionarios, encuestas, resúmenes, esquemas, informes, descripciones, explicaciones...) y aplicación de dichos conocimientos a la comprensión y composición de textos.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>6. Uso de las estrategias básicas en la producción de textos: planificación (concreción de la intención comunicativa y del destinatario, del tipo de texto, de la organización del contenido...), redacción del borrador y evaluación y revisión del texto para mejorarlo.</p>	<p>6. Uso de las estrategias básicas en la producción de textos: planificación (concreción de la intención comunicativa y del destinatario, del tipo de texto, de la organización del contenido...), redacción del borrador y evaluación y revisión del texto para mejorarlo.</p>
<p>7. Conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos, explicativos, argumentativos, descriptivos, informativos y persuasivos (estructura, sentido global, intención...) y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>	<p>7. Conocimiento de los elementos básicos de los discursos narrativos, explicativos, argumentativos, descriptivos, informativos y persuasivos (estructura, sentido global, intención...) y su aplicación en la comprensión y en la producción.</p>
<p>8. Aplicación de las normas ortográficas; las que regulan la acentuación gráfica y el uso de los signos de puntuación y entonación, mediante el dictado, entre otras técnicas.</p>	<p>8. Aplicación de las normas ortográficas; las que regulan la acentuación gráfica y el uso de los signos de puntuación y entonación, mediante el dictado, entre otras técnicas.</p>
<p>9. Cuidado en la calidad, orden, caligrafía y presentación de los textos propios y de los demás como medio para garantizar una comunicación fluida, clara, y como herramienta de búsqueda de expresividad y de creatividad.</p>	<p>9. Cuidado en la calidad, orden, caligrafía y presentación de los textos propios y de los demás como medio para garantizar una comunicación fluida, clara, y como herramienta de búsqueda de expresividad y de creatividad.</p>

Castellano	
Valenciano	10. Transposición de textos (dramatización de un relato, conversión de un relato en cómic, práctica del paso de estilo directo a indirecto en la narración...).
10. Transposición de textos (dramatización de un relato, conversión de un relato en cómic, práctica del paso de estilo directo a indirecto en la narración...).	10. Transposición de textos (dramatización de un relato, conversión de un relato en cómic, práctica del paso de estilo directo a indirecto en la narración...).
	11. Uso de procesadores de textos y de los medios informáticos para el conocimiento, la interpretación y la producción de textos, con especial atención a los signos de puntuación, cuerpo y estilo en la jerarquía de informaciones, títulos, subtítulos, palabras clave, conceptos...
	12. Elaboración de procedimientos para la obtención directa de información: cuestionarios, entrevistas, encuestas...

Bloque 4. Educación Literaria

Castellano	
Valenciano	<p>1. Conocimiento, identificación y lectura guiada de diferentes muestras de textos literarios: de literatura tradicional oral y escrita (fábulas, leyendas, canciones populares, auques...); adaptaciones de obras clásicas o muestras de literatura actual y de literatura infantil, tanto del género narrativo (cuentos, biografías, autobiografías, novela realista, de aventuras, de misterio, de ciencia ficción, de fantasía) y de otros géneros como el teatro o la poesía, en papel y en soporte audiovisual e informático.</p>
	<p>1. Conocimiento, identificación y lectura guiada de diferentes muestras de textos literarios: de literatura tradicional oral y escrita (fábulas, leyendas, canciones populares, auques...); adaptaciones de obras clásicas o muestras de literatura actual y de literatura infantil, tanto del género narrativo (cuentos, biografías, autobiografías, novela realista, de aventuras, de misterio, de ciencia ficción, de fantasía) y de otros géneros como el teatro o la poesía, en papel y en soporte audiovisual e informático.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>2. Fomento de la lectura y del deseo de compartir los sentimientos y las emociones que ésta produce, mediante actividades de animación que consoliden el hábito lector, tales como el contacto con autores y autoras que visiten el centro, presentaciones de libros, sesiones de librofórum, interpretación de reseñas, etc. y que contribuyan a formar preferencias personales, con sentido crítico, en la selección de libros.</p>	<p>2. Fomento de la lectura y del deseo de compartir los sentimientos y las emociones que ésta produce, mediante actividades de animación que consoliden el hábito lector, tales como el contacto con autores y autoras que visiten el centro, presentaciones de libros, sesiones de librofórum, interpretación de reseñas, etc. y que contribuyan a formar preferencias personales, con sentido crítico, en la selección de libros.</p>
<p>4. Audición, comprensión, memorización y recitación de diferentes textos poéticos adecuados a la edad y de producción propia, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuadas.</p>	<p>3. Conocimiento y valoración del texto literario como fuente de comunicación, de placer, de juego, de entretenimiento, de conocimiento de otros mundos, tiempos y culturas, de aprendizaje y como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana.</p>
<p>4. Audición, comprensión, memorización y recitación de diferentes textos poéticos adecuados a la edad y de producción propia, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuadas.</p>	<p>4. Audición, comprensión, memorización y recitación de diferentes textos poéticos adecuados a la edad y de producción propia, con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuadas.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>5. Lectura comentada de poemas, relatos y obras teatrales teniendo en cuenta el conocimiento de las convenciones literarias (géneros, figuras...) y la presencia de ciertos temas y motivos recurrentes.</p> <p>6. Uso activo de la biblioteca del centro y participación en actividades literarias (premios, murales, coloquios con autores...) en el aula, en el centro y en la comunidad.</p> <p>7. Producción de textos de intención literaria para comunicar sentimientos, emociones, estados de ánimo o recuerdos (cuentos, poemas, pequeñas piezas teatrales, descripciones, cómics, redacciones...) a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos-modelo (historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulen la imaginación y la creatividad.</p>	<p>5. Lectura comentada de poemas, relatos y obras teatrales teniendo en cuenta el conocimiento de las convenciones literarias (géneros, figuras...) y la presencia de ciertos temas y motivos recurrentes.</p> <p>6. Uso activo de la biblioteca del centro y participación en actividades literarias (premios, murales, coloquios con autores...) en el aula, en el centro y en la comunidad.</p> <p>7. Producción de textos de intención literaria para comunicar sentimientos, emociones, estados de ánimo o recuerdos (cuentos, poemas, pequeñas piezas teatrales, descripciones, cómics, redacciones...) a partir de la exploración de las posibilidades expresivas de la lengua mediante la observación y análisis de textos-modelo (historias o cuentos narrados por la profesora o el profesor) y la ayuda de distintos recursos y juegos que estimulen la imaginación y la creatividad.</p>

Castellano	
Valenciano	
8. Práctica de diferentes tipos de lectura con obras y textos literarios adecuados a la edad y a los intereses del alumnado: lectura silenciosa y en voz alta, lectura expresiva, escenificada...	8. Práctica de diferentes tipos de lectura con obras y textos literarios adecuados a la edad y a los intereses del alumnado: lectura silenciosa y en voz alta, lectura expresiva, escenificada...
9. Dramatización y lectura dramatizada de textos literarios de autores de la Comunitat Valenciana.	9. Dramatización y lectura dramatizada de textos literarios de autores de la Comunitat Valenciana.
	10. Reflexión y explicitación de los aprendizajes extraliterarios que se adquieren a través de la lectura: formación y enriquecimiento de la personalidad del lector, creación de una visión individualizada del mundo, crecimiento y transformación de las propias experiencias gracias a la opinión, interpretación y valoración crítica de los mensajes y valores transmitidos por los textos leídos, etc.

Bloque 5. Conocimiento de la lengua

Castellano	
Valenciano	
	<p>1. Identificación de diferentes tipos de situaciones comunicativas, informales y formales y de las relaciones entre los elementos del contexto de situación y las formas lingüísticas en que se manifiestan en los discursos orales y escritos.</p> <p>2. Reconocimiento de los registros más adecuados para cada situación y adecuación de la propia expresión.</p> <p>3. Análisis de la importancia del contexto en el discurso (oral y escrito) e identificación de los componentes de la situación comunicativa; exploración de secuencias textuales para localizar las marcas lingüísticas que representan estos componentes y para reconocer las estructuras narrativas, instructivas, descriptivas y explicativas, tanto en la comprensión como en la composición.</p>
	<p>1. Identificación de diferentes tipos de situaciones comunicativas, informales y formales y de las relaciones entre los elementos del contexto de situación y las formas lingüísticas en que se manifiestan en los discursos orales y escritos.</p> <p>2. Reconocimiento de los registros más adecuados para cada situación y adecuación de la propia expresión.</p> <p>3. Análisis de la importancia del contexto en el discurso (oral y escrito) e identificación de los componentes de la situación comunicativa; exploración de secuencias textuales para localizar las marcas lingüísticas que representan estos componentes y para reconocer las estructuras narrativas, instructivas, descriptivas y explicativas, tanto en la comprensión como en la composición.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>4. Observación y comparación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas y de las estructuras sintácticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa.</p> <p>5. Reconocimiento de los diferentes significados, equivalencias y alteraciones del significado.</p> <p>6. Consideración de la coherencia y la cohesión textual (causa, consecuencia, finalidad, contradicción, condición...) como imprescindibles para la organización del discurso. Descubrimiento y dominio de los mecanismos y recursos lingüísticos básicos para asegurarlas, especialmente la inserción y coordinación de oraciones en el texto explicativo.</p> <p>7. Sistematización de la ortografía, con el aprecio de su valor social y la utilización consistente en los propios escritos. Uso de los signos de puntuación para cohesionar el texto y supeparar el lenguaje enumerativo.</p>	<p>4. Observación y comparación en las secuencias textuales de las formas lingüísticas y de las estructuras sintácticas que hacen el mensaje adecuado a la situación comunicativa.</p> <p>5. Reconocimiento de los diferentes significados, equivalencias y alteraciones del significado.</p> <p>6. Consideración de la coherencia y la cohesión textual (causa, consecuencia, finalidad, contradicción, condición...) como imprescindibles para la organización del discurso. Descubrimiento y dominio de los mecanismos y recursos lingüísticos básicos para asegurarlas, especialmente la inserción y coordinación de oraciones en el texto explicativo.</p> <p>7. Sistematización de la ortografía, con el aprecio de su valor social y la utilización consistente en los propios escritos. Uso de los signos de puntuación para cohesionar el texto y supeparar el lenguaje enumerativo.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
8. Observación de formas léxicas, ortográficas y sintácticas a partir del análisis, la manipulación y la transformación de fragmentos de textos sencillos utilizando pronombres y combinación de pronombres, la elipsis, la inserción, supresión, cambio de orden, segmentación y recomposición. Sistematización de las observaciones realizadas para facilitar el desarrollo de los conceptos lingüísticos y del metalenguaje y para observar la equivalencia semántica o los cambios de significado	8. Observación de formas léxicas, ortográficas y sintácticas a partir del análisis, la manipulación y la transformación de fragmentos de textos sencillos utilizando pronombres y combinación de pronombres, la elipsis, la inserción, supresión, cambio de orden, segmentación y recomposición. Sistematización de las observaciones realizadas para facilitar el desarrollo de los conceptos lingüísticos y del metalenguaje y para observar la equivalencia semántica o los cambios de significado

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>9. Explicitación de conocimientos gramaticales que se dominan implícitamente. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas adquiridas en ciclos anteriores. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p> <p>– Clases de palabras: nombre (individuales, colectivos, concretos y abstractos), verbo y adjetivo. Enlaces: preposición, adverbio, conjunción, pronombres, artículos e interjecciones.</p> <p>– Tipos de enunciados: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo y exhortativo.</p> <p>10. Observación, por comparación y contraste, y clasificación de las palabras en primitivas, derivadas y compuestas de acuerdo con su estructura morfológica para la generalización de normas ortográficas.</p>	<p>9. Explicitación de conocimientos gramaticales que se dominan implícitamente. Consolidación de nociones gramaticales, léxicas, fonológicas y ortográficas adquiridas en ciclos anteriores. Descubrimiento y nuevas incorporaciones. Aplicación de estos conocimientos a la propia producción discursiva.</p> <p>– Clases de palabras: nombre (individuales, colectivos, concretos y abstractos), verbo y adjetivo. Enlaces: preposición, adverbio, conjunción, pronombres, artículos e interjecciones.</p> <p>– Tipos de enunciados: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo y exhortativo.</p> <p>10. Observación, por comparación y contraste, y clasificación de las palabras en primitivas, derivadas y compuestas de acuerdo con su estructura morfológica para la generalización de normas ortográficas.</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>11. Exploración del léxico general de la lengua para descubrir las particularidades del vocabulario: los arcaísmos, los neologismos y los extranjerismos; las palabras homónimas y las palabras polisémicas, las locuciones y frases hechas. Estudio de sus formas y significados.</p> <p>12. Observación, análisis y creación de palabras nuevas mediante: la derivación (los aumentativos y los diminutivos) y la composición.</p> <p>13. Observación de las relaciones entre una palabra genérica y las palabras específicas correspondientes; las palabras que configuren una familia léxica y un campo léxico; palabras sinónimas y antónimas; todo ello como medio para consolidar la adquisición y facilitar su uso.</p> <p>14. Ampliación del dominio del vocabulario a través del aprendizaje incidental en la lectura, la discusión colectiva y el uso eficaz del diccionario.</p>	<p>11. Exploración del léxico general de la lengua para descubrir las particularidades del vocabulario: los arcaísmos, los neologismos y los extranjerismos; las palabras homónimas y las palabras polisémicas, las locuciones y frases hechas. Estudio de sus formas y significados.</p> <p>12. Observación, análisis y creación de palabras nuevas mediante: la derivación (los aumentativos y los diminutivos) y la composición.</p> <p>13. Observación de las relaciones entre una palabra genérica y las palabras específicas correspondientes; las palabras que configuren una familia léxica y un campo léxico; palabras sinónimas y antónimas; todo ello como medio para consolidar la adquisición y facilitar su uso.</p> <p>14. Ampliación del dominio del vocabulario a través del aprendizaje incidental en la lectura, la discusión colectiva y el uso eficaz del diccionario.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>15. Exploración de la estructura morfológica de las palabras con el fin de descubrir las formas, significados y usos básicos en la flexión y la derivación y de aplicarlos a la propia producción discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – La persona gramatical – Singular y plural – Modo imperativo, indicativo y subjuntivo de los verbos regulares e irregulares más frecuentes – Tiempos verbales: pretérito indefinido, imperfecto y pretérito perfecto, simple y compuesto. 	<p>15. Exploración de la estructura morfológica de las palabras con el fin de descubrir las formas, significados y usos básicos en la flexión y la derivación y de aplicarlos a la propia producción discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – La persona gramatical – Singular y plural – Modo imperativo, indicativo y subjuntivo de los verbos regulares e irregulares más frecuentes – Tiempos verbales: pretérito indefinido, imperfecto y pretérito perfecto, simple y compuesto.
	<p>16. Descubrimiento de las diferentes formas que puede presentar una oración simple y manipulación de oraciones sencillas para identificar las funciones básicas (sujeto y predicado) y descubrir los elementos y la organización de los grupos que realicen estas funciones (componentes del nombre y del verbo). Papel semántico del sujeto (agente, paciente y causa).</p>

Castellano	
Valenciano	Castellano
<p>17. Observación de fenómenos silábicos. La sílaba tónica y átona, diptongo e hiato. Separación de una palabra en sílabas. Clasificación de palabras según la sílaba tónica. Las reglas de acentuación gráfica (palabras monosílabas, interrogativos e hiatos). El acento diacrítico. Utilización en los propios escritos.</p> <p>18. Transformación de oraciones de activa en pasiva y viceversa, con la finalidad de construir los conceptos de agente y objeto para comprender determinados textos.</p> <p>19. Inserción, coordinación y enlace de oraciones como procedimientos propios de la explicación, para practicar el paso de estilo indirecto a estilo indirecto en la narración y para explorar las posibilidades de su uso en la expresión de causa, consecuencia, finalidad o condición al componer textos.</p>	<p>17. Observación de fenómenos silábicos. La sílaba tónica y átona, diptongo e hiato. Separación de una palabra en sílabas. Clasificación de palabras según la sílaba tónica. Las reglas de acentuación gráfica (palabras monosílabas, interrogativos e hiatos). El acento diacrítico. Utilización en los propios escritos.</p> <p>18. Transformación de oraciones de activa en pasiva y viceversa, con la finalidad de construir los conceptos de agente y objeto para comprender determinados textos.</p> <p>19. Inserción, coordinación y enlace de oraciones como procedimientos propios de la explicación, para practicar el paso de estilo indirecto a estilo indirecto en la narración y para explorar las posibilidades de su uso en la expresión de causa, consecuencia, finalidad o condición al componer los textos.</p>

Castellano	
Valenciano	
<p>20. Inventario, adquisición y automatización de formas genuinas valencianas en lo que se refiere al género de ciertas palabras, formas de plural, de partitivo, los cuantificativos, las preposiciones, uso de los pronombres adverbiales en e hi, deure + infinitivo para indicar probabilidad, haver de + infinitivo para indicar obligación, usos básicos de los verbos ser y estar.</p>	
<p>21. Observación y sistematización de los usos básicos del apóstrofe, el guión y la diéresis, y aplicación a las propias producciones escritas.</p>	
<p>22. Práctica constante de la pronunciación correcta de ciertos elementos (consonantes sonoras, enmudecimientos, geminaciones, enlaces fónicos, elisiones...) relacionándolos con su realización gráfica.</p>	
	<p>23. Reflexión sobre parecidos y diferencias en valenciano y castellano para aclarar determinadas formas, significados y usos.</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>24. Valoración de la reflexión sobre la lengua como medio de enriquecimiento de los recursos lingüísticos personales en el logro de una buena comprensión y de una expresión correcta, apropiada y genuina.</p> <p>25. Aceptación, respeto y valoración positiva de las normas y convenciones lingüísticas básicas. Valoración de la calidad y efectividad de los textos propios y de los demás con respecto a la adecuación, la coherencia y la corrección.</p>

Bloque 6. La lengua como instrumento de aprendizaje

Castellano	
Valenciano	
<p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal para aprender y para informarse.</p> <p>2. Participación como oyente en intervenciones orales formales (exposiciones de la maestra o del maestro, charla de un visitante experto, visita de una autora o autor...) con la finalidad de recibir informaciones de interés o conocer las opiniones de un personaje.</p>	<p>1. Comprensión y producción de textos orales, tanto de carácter cotidiano como de carácter más formal para aprender y para informarse.</p> <p>2. Participación como oyente en intervenciones orales formales (exposiciones de la maestra o del maestro, charla de un visitante experto, visita de una autora o autor...) con la finalidad de recibir informaciones de interés o conocer las opiniones de un personaje.</p>
<p>3. Uso de las estrategias adecuadas en situación de escucha específicas del lenguaje oral como instrumento de aprendizaje: mantener la atención, comportarse de manera adecuada durante la exposición, tomar notas y datos y participar activamente en el coloquio.</p>	<p>3. Uso de las estrategias adecuadas en situación de escucha específicas del lenguaje oral como instrumento de aprendizaje: mantener la atención, comportarse de manera adecuada durante la exposición, tomar notas y datos y participar activamente en el coloquio.</p>

Castellano	
Valenciano	4. Participación como ponente en intervenciones orales formales que exigen una planificación previa y una organización del discurso (breves exposiciones orales, debates...) para exponer los resultados de una pequeña investigación o trabajo, discutir puntos de vista, manifestando su opinión o emitiendo juicios de valor.
	4. Participación como ponente en intervenciones orales formales que exigen una planificación previa y una organización del discurso (breves exposiciones orales, debates...) para exponer los resultados de una pequeña investigación o trabajo, discutir puntos de vista, manifestando su opinión o emitiendo juicios de valor.
	5. Uso de las estrategias adecuadas en una exposición oral formal: con atención a las diferentes partes de la exposición (saludo, introducción del tema, organización de la intervención, desarrollo de la exposición, conclusión, evaluación, y despedida) con ayuda de un guión más o menos extenso.
	6. Valoración de los medios de comunicación social como instrumento para aprender y para acceder a informaciones y experiencias de otras personas y como instrumento básico en la formación como ciudadanos.

Castellano	
Valenciano	
7. Uso de documentos videográficos y sonoros como medio de obtener, seleccionar y relacionar con progresiva autonomía, informaciones relevantes para ampliar los aprendizajes.	7. Uso de documentos videográficos y sonoros como medio de obtener, seleccionar y relacionar con progresiva autonomía, informaciones relevantes para ampliar los aprendizajes.
8. Comprensión de textos del ámbito escolar, producidos con finalidad didáctica o de uso social, para aprender y para informarse.	8. Comprensión de textos del ámbito escolar, producidos con finalidad didáctica o de uso social, para aprender y para informarse.
	9. Uso de las tecnologías de la información y de la biblioteca de aula y de centro como lugares privilegiados para el aprendizaje y para la búsqueda y consulta de fuentes de información y elaboración de trabajos personales, respetando las normas de uso.
	10. Conocimiento de las normas ortotipográficas sencillas usadas en los textos y uso de este conocimiento en la interpretación de textos y en la producción con un procesador de textos.
	11. Interés por los textos escritos como fuente de información y aprendizaje y como medio de comunicación de experiencias y de regulación de la convivencia.

Castellano	
Valenciano	
	<p>12. Uso de estrategias para ampliar y dar sentido a los aprendizajes: localizar, comparar, clasificar, identificar e interpretar y reelaborar los conocimientos y las informaciones (gráficos y esquemas, tablas, mapas conceptuales y otras ilustraciones).</p> <p>13. Conocimiento de la estructura de los textos propios del ámbito académico (cuestionarios, encuestas, resúmenes, esquemas, informes, descripciones, explicaciones...) y aplicación de estos conocimientos a su comprensión</p>
<p>14. Producción de trabajos para organizar la comunicación y para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (murales, informes de experimentos, investigaciones, trabajos en grupo, presentaciones multimedia...)</p>	<p>14. Producción de trabajos para organizar la comunicación y para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades (murales, informes de experimentos, investigaciones, trabajos en grupo, presentaciones multimedia...)</p>

Castellano	
Valenciano	
	<p>15. Uso de las estrategias básicas en la producción de textos: planificación (concreción del tipo de texto y del destinatario, búsqueda de información y organización de los contenidos, decisión sobre las ilustraciones...), redacción del borrador y evaluación y revisión del texto para su mejora.</p> <p>16. Valoración de la escucha, la lectura y la escritura como herramienta de comunicación, fuente de información y de aprendizaje y como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana.</p>

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: respectar el torn de paraula, utilitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

2. Expressar-se de forma oral per a transmetre fets, coneixements i opinions o per a dur a terme les diferents funcions comunicatives, utilitzant un vocabulari precís i una estructura coherent.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries i identificant idees o valors no explícits.

4. Llegir en silenci valorant el progrés en la velocitat i la comprensió, memoritzar i reproduir textos.

5. Interpretar i integrar les idees pròpies amb les contingudes en els textos, comparant i contrastant informacions diverses, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta amb l'entonació i la fluïdesa adequades.

6. Narrar, explicar, descriure, resumir i exposar opinions i informacions en textos relacionats amb situacions quotidianes i escolars, de forma ordenada, adequada, relacionant els enunciats entre si, usant de forma habitual els procediments de planificació i revisió dels textos així com les normes gramaticals i ortogràfiques i tenint cura amb la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.

7. Llegir per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer les característiques de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.

8. Utilitzar estratègies (de lectura i d'escriptura) per a planificar treballs, localitzar i recuperar informació, realitzar inferències, esquemes. Resumir els textos llegits reflectint l'estructura i les idees principals i secundàries.

9. Utilitzar textos científics en diferents suports per a arrebregar informació, ampliar coneixements i aplicar-los en treballs personals.

10. Usar i manejar amb soltesa les biblioteques, videoteques, etc. i comprendre els mecanismes i procediments d'organització i selecció d'obres i altres materials. Col·laborar en l'atenció i millora dels materials bibliogràfics i altres documents disponibles en l'aula i en el centre.

11. Identificar canvis que es produïxen en les paraules, els enunciats i els textos en realitzar segmentacions, canvis en l'orde, supressions i insercions que fan millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.

12. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i comprensió de textos.

13. Conèixer i valorar la diversitat lingüística de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

14. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.

15. Usar habilitats lingüístiques i estratègiques relacionades amb les àrees no lingüístiques per a construir coneixements, processar informació i exposar conclusions i resultats per mitjà de textos orals i escrits.

16. Interpretar i traduir textos breus en situacions en què el destinatari del missatge no coneix la llengua del text.

17. Utilitzar textos de les diferents llengües del currículum, d'acord amb la seua competència, per a elaborar un xicotet treball en una d'estes llengües.

18. Utilitzar programes informàtics per a l'elaboració i presentació de textos.

CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

L'observació, la comprensió i l'anàlisi dels fenòmens que succeïxen en la naturalesa, i l'acció humana que s'exercix sobre ella, en les seues coordenades espaciotemporals, contribueixen, sens dubte, a construir una visió global i organitzada del món. Des d'esta perspectiva, entenem el medi com el conjunt d'elements, successos, factors i pro-

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Participar en situaciones de comunicación, dirigidas o espontáneas, respetando las normas de la comunicación: turno de palabra, organización del discurso, escucha e incorporación de las intervenciones de los demás.

2. Expresarse de forma oral para transmitir hechos, conocimientos y opiniones o para llevar a cabo las diferentes funciones comunicativas, utilizando un vocabulario preciso y una estructura coherente.

3. Comprender el sentido global de los textos orales, reconociendo las ideas principales y secundarias e identificando ideas o valores no explícitos.

4. Leer en silencio valorando el progreso en la velocidad y la comprensión, memorizar y reproducir textos.

5. Interpretar e integrar las ideas propias con las contenidas en los textos, comparando y contrastando informaciones diversas, y mostrar la comprensión a través de la lectura en voz alta con la entonación y la fluidez adecuadas.

6. Narrar, explicar, describir, resumir y exponer opiniones e informaciones en textos relacionados con situaciones cotidianas y escolares, de forma ordenada, adecuada, relacionando los enunciados entre sí, usando de forma habitual los procedimientos de planificación y revisión de los textos así como las normas gramaticales y ortográficas y cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.

7. Leer por propia iniciativa como fuente de placer textos literarios de la tradición oral y de la literatura infantil adecuados al ciclo, para conocer las características de la narración y de la poesía y para facilitar la escritura de dichos textos.

8. Utilizar estrategias (de lectura y de escritura) para planificar trabajos, localizar y recuperar información, realizar inferencias, esquemas. Resumir los textos leídos reflejando la estructura y las ideas principales y secundarias.

9. Utilizar textos científicos en diferentes soportes para recoger información, ampliar conocimientos y aplicarlos en trabajos personales.

10. Usar y manejar con soltura las bibliotecas, videotecas, etc. y comprender los mecanismos y procedimientos de organización y selección de obras y otros materiales. Colaborar en el cuidado y mejora de los materiales bibliográficos y otros documentos disponibles en el aula y en el centro.

11. Identificar cambios que se producen en las palabras, los enunciados y los textos al realizar segmentaciones, cambios en el orden, supresiones e inserciones que hacen mejorar la comprensión y la expresión oral y escrita.

12. Comprender y utilizar la terminología gramatical y lingüística propia del ciclo en las actividades de producción y comprensión de textos.

13. Conocer y valorar la diversidad lingüística de la Comunitat Valenciana y de España.

14. Estimar el valenciano, estar motivado hacia su dominio y usarlo progresivamente en situaciones informales y formales, para comunicarse y para aprender.

15. Usar habilidades lingüísticas y estratégicas relacionadas con las áreas no lingüísticas para construir conocimientos, procesar información y exponer conclusiones y resultados mediante textos orales y escritos.

16. Interpretar y traducir textos breves en situaciones en las que el destinatario del mensaje no conoce la lengua del texto.

17. Utilizar textos de las diferentes lenguas del currículo, de acuerdo con su competencia, para elaborar un pequeño trabajo en una de estas lenguas.

18. Utilizar programas informáticos para la elaboración y presentación de textos.

CONOCIMIENTO DEL MEDIO NATURAL, SOCIAL Y CULTURAL

La observación, la comprensión y el análisis de los fenómenos que acontecen en la naturaleza, y la acción humana que se ejerce sobre ella, en sus coordenadas espacio-temporales, contribuyen, sin duda, a construir una visión global y organizada del mundo. Desde esta perspectiva, entendemos el medio como el conjunto de elementos, sucesos,

cessos diversos que tenen lloc en l'entorn de les persones i on, al seu torn, la seua vida i actuació adquirixen significat. L'entorn es referix a allò que la xiqueta o el xiquet pot conèixer millor perquè és fruit de les seues experiències sensorials directes o indirectes, perquè li és familiar i perquè està pròxim en el temps o en l'espai. Així, l'espai familiar, escolar, el barri i la localitat configuren l'entorn de l'alumnat de Primària, de la mateixa manera que la Comunitat Valenciana constituïx el seu marc geopolític més pròxim.

El currículum d'esta àrea ha d'atendre al desenvolupament evolutiu físic, sensorial i psíquic de l'alumnat, al pensament concret de la xiqueta o del xiquet de sis a dotze anys, a la seua àmplia capacitat i l'interès per aprendre a l'establir relacions amb els elements del seu entorn i, també, a la necessitat d'iniciar-lo en el pensament abstracte al final de l'etapa.

L'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural pot articular-se i ajudar a comprendre la realitat del món que ens rodeja i les transformacions a què està sotmés; donant a conèixer que tant els fenòmens com els esdeveniments succeïts o produïts en un espai i un temps no són fruit de la casualitat, sinó de la resposta d'una societat a una situació concreta, en un moment determinat.

Els continguts d'esta àrea permeten conèixer millor la condició natural del ser humà com a part de la naturalesa i les seues lleis, així com la interacció dels sers humans amb el seu entorn natural i social. L'enfocament interdisciplinari de l'àrea permet adquirir, des de diferents perspectives, una millor comprensió d'esta realitat.

Els continguts s'han agrupat en blocs que permeten identificar els principals àmbits que componen l'àrea. La seua organització no obeeix a cap tipus d'ordre ni jeràrquic ni en el tractament de continguts, per la qual cosa no ha d'entendre's com una proposta d'organització didàctica.

Es desenvoluparan continguts que permeten comprendre aspectes lligats a la vida, a la salut, als recursos naturals i al medi ambient així com el desenvolupament d'actituds responsables cap als dits aspectes. És també necessari, que les xiquetes i els xiquets adquirisquen sòlids fonaments d'una cultura científica, que els permeta conèixer i comprendre el paper de la ciència i dels coneixements científics en el progrés de la humanitat. En este nivell educatiu ha d'introduir-se l'estudi dels mètodes propis de la ciència, aprofitant la curiositat de les alumnes i dels alumnes per conèixer el medi que els envolta i l'interès per explorar-lo. Per això les seues aportacions caminen en diverses direccions, les que permeten conèixer el cos humà, els hàbits saludables que afavorisquen la bona alimentació, la higiene i l'atenció personal; la matèria i les seues propietats; les màquines i aparells construïts per l'home; l'estructura de la Terra i la importància de l'aigua i de l'aire; i, finalment l'estudi, l'anàlisi i la classificació dels sers vius.

Els continguts de l'àrea proporcionaran també a l'alumnat, coneixements de la dimensió espacial per mitjà de la localització i la interpretació dels fenòmens que se succeïxen en l'entorn físic i social, en funció de la seua proximitat i llunyania, de manera que es permeta la comprensió organitzada del món i de la societat, a partir de l'anàlisi d'organitzacions pròximes, com les institucions valencianes, espanyoles i europees. A més, l'estudi de les diferents societats ha de servir perquè l'alumnat s'identifique amb la seua pròpia, i comprenga l'existència simultània d'unes altres diferents a les quals també pertany, com la Unió Europea i Occident. Els continguts relatius a la població, a l'estudi de l'organització social, política i territorial de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, també seran estudiats, i es concedirà especial atenció al fenomen migratori, a les seues causes i a les seues repercussions espacials i socials. Es considera també l'estudi del medi físic, la incidència de l'home en ell, així com la conservació i la millora del medi ambient.

Els continguts de l'àrea subratllaran, a més, l'estudi de la successió dels esdeveniments en el temps com a base essencial de la seua comprensió i també es destacarà el coneixement d'aquelles persones que més han contribuït al progrés dels sers humans en distints camps. És necessari aprofundir progressivament en la dimensió temporal: primer, a través del coneixement del transcurs del temps en l'entorn de la xiqueta o del xiquet; després, introduint-lo en la cronologia històrica;

factores y procesos diversos que tienen lugar en el entorno de las personas y donde, a su vez, su vida y actuación adquieren significado. El entorno se refiere a aquello que la niña o el niño puede conocer mejor porque es fruto de sus experiencias sensoriales directas o indirectas, porque le es familiar y porque está próximo en el tiempo o en el espacio. Así, el espacio familiar, escolar, el barrio y la localidad configuran el entorno del alumnado de Primaria, de la misma forma que la Comunidad Valenciana constituye su marco geopolítico más próximo.

El currículo de esta área ha de atender al desarrollo evolutivo físico, sensorial y psíquico del alumnado, al pensamiento concreto de la niña o del niño de seis a doce años, a su amplia capacidad e interés por aprender al establecer relaciones con los elementos de su entorno y, también, a la necesidad de iniciarlo en el pensamiento abstracto al final de la etapa.

El área de Conocimiento del medio natural, social y cultural puede articularse y ayudar a comprender la realidad del mundo que nos rodea y las transformaciones a las que está sometido; dando a conocer que tanto los fenómenos como los acontecimientos sucedidos o producidos en un espacio y un tiempo no son fruto de la casualidad, sino de la respuesta de una sociedad a una situación concreta, en un momento determinado.

Los contenidos de esta área permiten conocer mejor la condición natural del ser humano como parte de la naturaleza y sus leyes, así como la interacción de los seres humanos con su entorno natural y social. El enfoque interdisciplinar del área permite adquirir, desde diferentes perspectivas, una mejor comprensión de esta realidad.

Los contenidos se han agrupado en bloques que permiten identificar los principales ámbitos que componen el área. Su organización no obedece a ningún tipo de orden ni jerárquico ni en el tratamiento de contenidos, por lo que no debe entenderse como una propuesta de organización didáctica.

Se desarrollarán contenidos que permitan comprender aspectos ligados a la vida, a la salud, a los recursos naturales y al medio ambiente así como el desarrollo de actitudes responsables hacia dichos aspectos. Es también necesario, que las niñas y los niños adquieran sólidos fundamentos de una cultura científica, que les permita conocer y comprender el papel de la ciencia y de los conocimientos científicos en el progreso de la humanidad. En este nivel educativo debe introducirse el estudio de los métodos propios de la ciencia, aprovechando la curiosidad de las alumnas y de los alumnos por conocer el medio que les rodea y el interés por explorarlo. Por ello sus aportaciones caminan en varias direcciones, las que permitan conocer el cuerpo humano, los hábitos saludables que favorezcan la buena alimentación, la higiene y el cuidado personal; la materia y sus propiedades; las máquinas y aparatos contruidos por el hombre; la estructura de la Tierra y la importancia del agua y del aire; y, finalmente el estudio, el análisis y la clasificación de los seres vivos.

Los contenidos del área proporcionarán también al alumnado, conocimientos de la dimensión espacial mediante la localización e interpretación de los fenómenos que se suceden en el entorno físico y social, en función de su proximidad y lejanía, de forma que se permita la comprensión organizada del mundo y de la sociedad, a partir del análisis de organizaciones próximas, como las instituciones valencianas, españolas y europeas. Además, el estudio de las diferentes sociedades ha de servir para que el alumnado se identifique con la suya propia, y comprenda la existencia simultánea de otras diferentes a las que también pertenece, como la Unión Europea y Occidente. Los contenidos relativos a la población, al estudio de la organización social, política y territorial de la Comunitat Valenciana y de España, también serán estudiados, y se concederá especial atención al fenómeno migratorio, a sus causas y a sus repercusiones espaciales y sociales. Se contempla también el estudio del medio físico, la incidencia del hombre en él, así como la conservación y mejora del medio ambiente.

Los contenidos del área subrayarán, además, el estudio de la sucesión de los acontecimientos en el tiempo como base esencial de su comprensión y también se destacará el conocimiento de aquellas personas que más han contribuido al progreso de los seres humanos en distintos campos. Es necesario profundizar progresivamente en la dimensión temporal: primero, a través del conocimiento del transcurso del tiempo en el entorno de la niña o del niño; después, introducién-

i, finalment, a través de la caracterització d'algunes societats, de fets i personatges rellevants dels diferents períodes de la Prehistòria i la Història de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, fins a la seua integració en la Unió Europea.

Des d'esta visió global i organitzada del món, de la societat i de la cultura, s'impulsarà no sols l'estudi dels continguts propis, sinó l'adquisició de valors que han d'estar sempre presents en l'aprenentatge de l'alumnat, i que així apareixen en els objectius de l'àrea. Mereixen especial atenció aquells que perseguen estimular i potenciar el gust per la lectura, l'interès per cuidar i millorar el medi ambient, l'adquirir comportaments que permeten la conservació i millora del patrimoni tant paisatgístic com artístic i cultural, el crear un esperit tolerant i solidari sobre la base de valors i drets universals compartits i, en definitiva, el desenrotllar actituds que ens permeten conviure harmònicament en una societat intercultural.

La didàctica de l'àrea ha de tindre present que la progressió educativa de l'alumnat en este nivell partix d'allò subjectiu (global i indiferenciat), basat en les experiències viscudes, fins a aconseguir representacions més objectives i racionals (diferenciades i múltiples) a través del desenrotllament d'estratègies comunicatives (diàlegs, enquestes, entrevistes o debats) i, de l'observació, descripció i representació d'aspectes relacionats amb el medi natural i la societat, per mitjà de l'ocupació de diferents codis (verbal, escrit o icònic) i l'anàlisi de testimonis, informacions o documents.

Atés les característiques tant de l'àrea com de l'alumnat, s'utilitzaran en tots els cicles de l'Educació Primària, de forma sistemàtica i progressiva, els procediments de busca, selecció i anàlisi de la informació, a través de les fonts tradicionals i l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació. Així mateix, es fomentarà l'actitud investigadora per a explorar la realitat a través de diferents activitats i, entre elles, les que impliquen un treball de camp. Per a la seua consecució és important organitzar l'aula amb els recursos bibliogràfics, cartogràfics, audiovisuals i multimèdia de forma que permeten a l'alumnat construir progressivament els coneixements.

L'àrea fomenta la capacitat de treball individual i en equip, a més de l'esforç com a elements essencials del procés d'aprenentatge. Resulta imprescindible que l'alumnat adquireisca el nivell d'expressió oral i escrita i de comprensió lectora que li permeta assimilar i transmetre estos coneixements.

Els criteris d'avaluació es relacionen amb els objectius i els continguts ja indicats, atenent sempre al desenrotllament mental de l'alumnat i a la seua evolució psicopedagògica. Els procediments es plantegen amb caràcter general, estan oberts a una concreció posterior i, per ser objecte d'aprenentatge, també hauran de ser avaluats, atenent fonamentalment a la capacitat de "saber fer" eficaçment.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

El caràcter global de l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural fa que contribuísca en alguna mesura, al desenrotllament de la majoria de les competències bàsiques.

Respecte a la competència social i ciutadana, l'àrea ho fa directament en tots els aspectes que la configuren i molt especialment en dos àmbits de realització personal: el de les relacions més pròximes (família, amics, companys,...) i el de l'obertura a relacions més allunyades (el barri, el municipi, la comarca, la Comunitat Valenciana, l'Estat, la Unió Europea, etc.). En este sentit, el currículum pretén aprofundir, a més de en els aspectes conceptuals, en el desenrotllament de destreses, habilitats i, sobretot, actituds, que ens permeten assentar les bases d'una ciutadania mundial, solidària, participativa, democràtica i intercultural.

A més, l'àrea contribuïx a la comprensió dels canvis produïts en el temps i, d'esta manera, a adquirir pautes per anar acostant-se a les arrels històriques de les societats actuals.

L'àrea contribuïx molt directament també a la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, ja que molts dels apre-

dole en la cronologia històrica; y, finalmente, a través de la caracterització de algunas sociedades, de hechos y personajes relevantes de los diferentes períodos de la Prehistoria y la Historia de la Comunitat Valenciana y de España, hasta su integración en la Unión Europea.

Desde esta visión global y organizada del mundo, de la sociedad y de la cultura, se impulsará no sólo el estudio de los contenidos propios, sino la adquisición de valores que deben estar siempre presentes en el aprendizaje del alumnado, y que así aparecen en los objetivos del área. Merecen especial atención aquellos que persiguen estimular y potenciar el gusto por la lectura, el interés por cuidar y mejorar el medio ambiente, el adquirir comportamientos que permitan la conservación y mejora del patrimonio tanto paisajístico como artístico y cultural, el crear un espíritu tolerante y solidario sobre la base de valores y derechos universales compartidos y, en definitiva, el desarrollar actitudes que nos permitan convivir armónicamente en una sociedad intercultural.

La didáctica del área debe tener presente que la progresión educativa del alumnado en este nivel parte de lo subjetivo (global e indiferenciado), con base en las experiencias vividas, hasta alcanzar representaciones más objetivas y racionales (diferenciadas y múltiples) a través del desarrollo de estrategias comunicativas (diálogos, encuestas, entrevistas o debates) y, de la observación, descripción y representación de aspectos relacionados con el medio natural y la sociedad, mediante el empleo de diferentes códigos (verbal, escrito o icónico) y el análisis de testimonios, informaciones o documentos.

Considerando las características tanto del área como del alumnado, se utilizarán en todos los ciclos de la Educación Primaria, de forma sistemática y progresiva, los procedimientos de búsqueda, selección y análisis de la información, a través de las fuentes tradicionales y el uso de las tecnologías de la información y de la comunicación. Asimismo, se fomentará la actitud investigadora para explorar la realidad a través de diferentes actividades y, entre ellas, las que impliquen un trabajo de campo. Para su consecución es importante organizar el aula con los recursos bibliográficos, cartográficos, audiovisuales y multimedia de tal forma que permitan al alumnado construir progresivamente los conocimientos.

El área fomenta la capacidad de trabajo individual y en equipo, además del esfuerzo como elementos esenciales del proceso de aprendizaje. Resulta imprescindible que el alumnado adquiera el nivel de expresión oral y escrita y de comprensión lectora que le permita asimilar y transmitir estos conocimientos.

Los criterios de evaluación se relacionan con los objetivos y los contenidos ya indicados, atendiendo siempre al desarrollo mental del alumnado y a su evolución psicopedagógica. Los procedimientos se plantean con carácter general, están abiertos a una concreción posterior y, por ser objeto de aprendizaje, también deberán ser evaluados, atendiendo fundamentalmente a la capacidad de "saber hacer" eficazmente.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

El caràcter global del área de Conocimiento del medio natural, social y cultural hace que contribuya en alguna medida, al desarrollo de la mayoría de las competencias básicas.

Respecto a la competencia social y ciudadana, el área lo hace directamente en todos los aspectos que la configuran y muy especialmente en dos ámbitos de realización personal: el de las relaciones más próximas (familia, amigos, compañeros,...) y el de la apertura hacia relaciones más alejadas (el barri, el municipio, la comarca, la Comunitat Valenciana, el Estado, la Unió Europea, etc.). En este sentido, el currículo pretende profundizar, además de en los aspectos conceptuales, en el desarrollo de destrezas, habilidades y, sobre todo, actitudes, que nos permitan asentar las bases de una ciudadanía mundial, solidaria, participativa, democrática e intercultural.

Además, el área contribuye a la comprensión de los cambios producidos en el tiempo y, de este modo, a adquirir pautes para ir acercándose a las raíces históricas de las sociedades actuales.

El área contribuye muy directamente también a la competencia en el conocimiento y la interacción con el mundo físico, ya que muchos

mentatges que integra estan totalment centrats en la interacció del ser humà amb el món que el rodeja.

Pel que fa a la competència en el Tractament de la Informació i competència digital, i la competència en comunicació lingüística, en bona part dels aprenentatges de l'àrea, s'utilitzen procediments que requereixen diferents codis, formats i llenguatges per a la seua comprensió (lectura de mapes, interpretació de gràfics i icones, utilització de fonts històriques, etc.). Així mateix, la utilització bàsica de l'ordinador, i la busca guiada en Internet, contribueixen també, de forma decisiva, al desenvolupament d'esta àrea.

La claredat en l'exposició en els intercanvis comunicatius, l'estructura del discurs, l'ús del debat, la capacitat de síntesi i l'augment significatiu de la riquesa en el vocabulari específic de l'àrea, contribueixen molt especialment a la competència en comunicació lingüística.

Esta àrea ofereix moltes possibilitats per a contribuir al desenvolupament de la competència per a aprendre a aprendre, ja que molts dels seus continguts es poden articular al voltant de propostes globalitzadores com els projectes de treball, que faciliten l'accés al coneixement de la realitat per mitjà d'estratègies que afavorixen l'autonomia en l'aprenentatge: formulació autònoma dels objectius de la investigació, elaboració de guions de treball, busca, selecció i processament de la informació, aprenentatge cooperatiu i distribució de tasques, elaboració de conclusions o informes, exposicions orals, etc., que requeriran de l'alumnat el desenvolupament de tècniques per a aprendre, per a organitzar, memoritzar i recuperar la informació, com ara resums, esquemes o mapes mentals que resulten especialment útils en els processos d'aprenentatge d'esta àrea.

El coneixement de les manifestacions culturals, la valoració de la seua diversitat i el reconeixement d'aquelles que formen part del patrimoni cultural contribueixen específicament a la competència artística i cultural.

Esta àrea inclou continguts directament relacionats amb el desenvolupament d'autonomia i iniciativa personal, a l'ensenyar a prendre decisions, tant en l'àmbit escolar com en la planificació de forma autònoma i creativa d'activitats d'oci.

La utilització de tècniques i eines matemàtiques en contextos significatius d'ús, com a escales, taules, representacions gràfiques, percentatges, etc., propicia, finalment, el desenvolupament de la competència matemàtica.

OBJECTIUS

L'ensenyança del Coneixement del medi natural, social i cultural en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Adquirir i utilitzar correctament de forma oral i escrita, el vocabulari específic de l'àrea que permeta el desenvolupament de la lectura comprensiva a través de textos científics, històrics i geogràfics.

2. Conèixer i valorar la important aportació de la ciència i la investigació per a millorar la qualitat de vida i benestar dels sers humans.

3. Comportar-se d'acord amb els hàbits de salut i atenció personal que es deriven del coneixement del cos humà, respectant les diferències.

4. Adquirir i desenvolupar habilitats socials que afavorisquen la participació en activitats de grup adoptant un comportament responsable, constructiu i solidari, respectant els principis bàsics del funcionament democràtic.

5. Conèixer la pertinença plural i compartida a més d'una realitat social, històrica i cultural. Així, la pertinença a la Comunitat Valenciana, amb els seus municipis, comarques i províncies, a Espanya, a Europa i al món.

6. Reforçar els llaços de pertinença al poble valencià a través del coneixement i valoració de les seues peculiaritats medioambientals, històriques i culturals.

7. Reconèixer les diferències i semblances entre grups i valorar l'enriquiment que suposa el respecte per les diverses cultures, que integren el món sobre la base d'uns valors i drets universals compartits.

de los aprendizajes que integra están totalmente centrados en la interacción del ser humano con el mundo que le rodea.

En lo que se refiere a la competencia en el Tratamiento de la Información y competencia digital, y la competencia en comunicación lingüística, en buena parte de los aprendizajes del área, se utilizan procedimientos que requieren diferentes códigos, formatos y lenguajes para su comprensión (lectura de mapas, interpretación de gráficos e iconos, utilización de fuentes históricas, etc.). Así mismo, la utilización básica del ordenador, y la búsqueda guiada en Internet, contribuyen también, de forma decisiva, al desarrollo de esta competencia.

La claridad en la exposición en los intercambios comunicativos, la estructura del discurso, el uso del debate, la capacidad de síntesis y el aumento significativo de la riqueza en el vocabulario específico del área, contribuyen muy especialmente a la competencia en comunicación lingüística.

Esta área ofrece muchas posibilidades para contribuir al desarrollo de la competencia para aprender a aprender, puesto que muchos de sus contenidos se pueden articular alrededor de propuestas globalizadoras como los proyectos de trabajo, que facilitan el acceso al conocimiento de la realidad mediante estrategias que favorecen la autonomía en el aprendizaje: formulación autónoma de los objetivos de la investigación, elaboración de guiones de trabajo, búsqueda, selección y procesamiento de la información, aprendizaje cooperativo y distribución de tareas, elaboración de conclusiones o informes, exposiciones orales, etc. que requerirán del alumnado el desarrollo de técnicas para aprender, para organizar, memorizar y recuperar la información, tales como resúmenes, esquemas o mapas mentales que resultan especialmente útiles en los procesos de aprendizaje de esta área.

El conocimiento de las manifestaciones culturales, la valoración de su diversidad y el reconocimiento de aquellas que forman parte del patrimonio cultural contribuyen específicamente a la competencia artística y cultural.

Esta área incluye contenidos directamente relacionados con el desarrollo de autonomía e iniciativa personal, al enseñar a tomar decisiones, tanto en el ámbito escolar como en la planificación de forma autònoma i creativa de actividades de ocio.

La utilización de técnicas y herramientas matemáticas en contextos significativos de uso, como escalas, tablas, representaciones gráficas, porcentajes, etc., propicia, finalmente, el desarrollo de la competencia matemática.

OBJETIVOS

La enseñanza del Conocimiento del medio natural, social y cultural en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Adquirir y utilizar correctamente de forma oral y escrita, el vocabulario específico del área que permita el desarrollo de la lectura comprensiva a través de textos científicos, históricos y geográficos.

2. Conocer y valorar la importante aportación de la ciencia y la investigación para mejorar la calidad de vida y bienestar de los seres humanos.

3. Comportarse de acuerdo con los hábitos de salud y cuidado personal que se derivan del conocimiento del cuerpo humano, respetando las diferencias.

4. Adquirir y desarrollar habilidades sociales que favorezcan la participación en actividades de grupo adoptando un comportamiento responsable, constructivo y solidario, respetando los principios básicos del funcionamiento democrático.

5. Conocer la pertenencia plural y compartida a más de una realidad social, histórica y cultural. Así, la pertenencia a la Comunitat Valenciana, con sus municipios, comarcas y provincias, a España, a Europa y al mundo.

6. Reforzar los lazos de pertenencia al pueblo valenciano a través del conocimiento y valoración de sus peculiaridades medioambientales, históricas y culturales.

7. Reconocer las diferencias y semejanzas entre grupos y valorar el enriquecimiento que supone el respeto por las diversas culturas, que integran el mundo sobre la base de unos valores y derechos universales compartidos.

8. Analitzar algunes manifestacions de la intervenció humana en el medi, valorar-la críticament i adoptar un comportament en la vida quotidiana de defensa i recuperació de l'equilibri ecològic.

9. Identificar els principals elements de l'entorn natural, social i cultural, analitzar la seua organització, les seues característiques i interaccions i progressar en el domini d'àmbits espacials cada vegada més complexos.

10. Reconèixer en el medi natural, social i cultural, canvis i transformacions relacionats amb el pas del temps i indagar algunes relacions de simultaneïtat i successió per a aplicar estos coneixements a la comprensió d'altres moments històrics.

11. Conèixer i valorar el patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana, així com el d'Espanya, respectar la seua diversitat i desenvolupar la sensibilitat artística i l'interès per col·laborar activament en la seua conservació i millora.

12. Interpretar, expressar i representar fets, conceptes i processos del medi natural, social i cultural per mitjà de codis numèrics, gràfics, cartogràfics i d'altres.

13. Identificar, plantejar-se i resoldre interrogants i qüestions relacionades amb elements significatius de l'entorn, utilitzant estratègies de busca i tractament de la informació, formulació de conjetures, posada a prova d'estes, exploració de solucions alternatives i reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge.

14. Planificar i realitzar projectes, dispositius i aparells senzills amb la finalitat de conèixer les característiques i funcions d'algunes màquines, utilitzant el coneixement de les propietats elementals d'alguns materials, substàncies i objectes.

15. Utilitzar les TIC per a obtenir informació i com a instrument per a aprendre i compartir coneixements i valorar la seua contribució a la millora de les condicions de vida.

PRIMER CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació

Els astres

- Les estrelles, el Sol, la Terra i la Lluna.
- La successió del dia i la nit.

L'aigua

- Composició, característiques i importància per als sers vius.
- Ús responsable de l'aigua en la vida quotidiana.
- Riscos de contaminació.

L'aire

- Composició, característiques i importància per als sers vius.
- Riscos de contaminació.

El sòl

- Característiques i importància per als sers vius.
- Riscos de contaminació.

L'entorn natural pròxim

- Ecosistemes: observació, exploració, arplega d'informació i inici de xicotets treballs.

- Observació i percepció d'alguns aspectes del paisatge (relleu, vegetació, fauna, intervenció humana).

La conservació del medi ambient. Els espais naturals protegits.

El temps atmosfèric

- Observació d'alguns fenòmens atmosfèrics.
- La successió estacional.
- Primeres formes de representació.

Nocions bàsiques d'orientació espacial.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

Diferències entre sers vius i objectes inerts.

Els sers vius:

- Principals grups d'animals i plantes.
- Característiques i formes de vida de distints tipus d'animals.
- Parts constituents i principals funcions de les plantes.
- Els sers vius de l'entorn natural pròxim.

8. Analizar algunas manifestaciones de la intervención humana en el medio, valorarla críticamente y adoptar un comportamiento en la vida cotidiana de defensa y recuperación del equilibrio ecológico.

9. Identificar los principales elementos del entorno natural, social y cultural, analizar su organización, sus características e interacciones y progresar en el dominio de ámbitos espaciales cada vez más complejos.

10. Reconocer en el medio natural, social y cultural, cambios y transformaciones relacionados con el paso del tiempo e indagar algunas relaciones de simultaneidad y sucesión para aplicar estos conocimientos a la comprensión de otros momentos históricos.

11. Conocer y valorar el patrimonio natural, histórico y cultural de la Comunitat Valenciana, así como el de España, respetando su diversidad y desarrollando la sensibilidad artística y el interés por colaborar activamente en su conservación y mejora.

12. Interpretar, expresar y representar hechos, conceptos y procesos del medio natural, social y cultural mediante códigos numéricos, gráficos, cartográficos y otros.

13. Identificar, plantearse y resolver interrogantes y cuestiones relacionadas con elementos significativos del entorno, utilizando estrategias de búsqueda y tratamiento de la información, formulación de conjeturas, puesta a prueba de las mismas, exploración de soluciones alternativas y reflexión sobre el propio proceso de aprendizaje.

14. Planificar y realizar proyectos, dispositivos y aparatos sencillos con la finalidad de conocer las características y funciones de algunas máquinas, utilizando el conocimiento de las propiedades elementales de algunos materiales, sustancias y objetos.

15. Utilizar las TIC para obtener información y como instrumento para aprender y compartir conocimientos y valorar su contribución a la mejora de las condiciones de vida.

PRIMER CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. Geografía. El entorno y su conservación

Los astros

- Las estrellas, el Sol, la Tierra y la Luna.
- La sucesión del día y la noche.

El agua

- Composición, características e importancia para los seres vivos.
- Uso responsable del agua en la vida cotidiana.
- Riesgos de contaminación.

El aire

- Composición, características e importancia para los seres vivos.
- Riesgos de contaminación.

El suelo

- Características e importancia para los seres vivos.
- Riesgos de contaminación.

El entorno natural pròxim

- Ecosistemas: observación, exploración, recogida de información e inicio de pequeños trabajos

- Observación y percepción de algunos aspectos del paisaje (relieve, vegetación, fauna, intervención humana).

La conservación del medio ambiente. Los espacios naturales protegidos.

El tiempo atmosférico

- Observación de algunos fenómenos atmosféricos.
- La sucesión estacional.
- Primeras formas de representación.

Nociones básicas de orientación espacial.

Bloque 2. Ciencias. La diversidad de los seres vivos

Diferencias entre seres vivos y objetos inertes.

Los seres vivos:

- Principales grupos de animales y plantas.
- Características y formas de vida de distintos tipos de animales.
- Partes constituyentes y principales funciones de las plantas.
- Los seres vivos del entorno natural pròxim.

Les relacions dels sers humans amb plantes i animals. Hàbits de respecte envers els sers vius, cures que necessiten per a viure, especialment, els més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenvolupament personal

El cos humà.

- Principals característiques.
- Parts del cos.
- Acceptació de les diferències, possibilitats i limitacions.
- La respiració com a funció vital. Exercicis per a la seua correcta realització.

Els aliments: la seua funció en l'organisme.

- Hàbits d'alimentació saludables: la dieta equilibrada.
- Prevenció dels trastorns alimentaris. Alguns aspectes bàsics de la seguretat alimentària.

Salut i malaltia.

- Les pràctiques saludables. Normes d'higiene i neteja personal.
- Hàbits de prevenció de malalties i accidents domèstics.

- Valoració de la higiene personal, el descans, la bona utilització del temps lliure i l'atenció al propi cos.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

- La família. Relacions entre els seus membres. Repartiment equilibrat i adquisició de responsabilitats en tasques domèstiques.

- Formes d'organització social en l'entorn pròxim: l'escola i el municipi. Introducció al coneixement de les responsabilitats i tasques de les dites institucions.

- Activitat laboral i professional.
- Medi rural i medi urbà: característiques i diferències.
- Manifestacions culturals presents en l'entorn (tradicions, festes, jocs, cançons, danses, etc.). La cultura com a riquesa.

- Els mitjans de comunicació i de transport. Responsabilitat en el compliment de les normes bàsiques com a vianants i usuaris. Importància de la mobilitat en la vida quotidiana.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

- Les nocions bàsiques de temps (abans-després, passat-present-futur, duració) i unitats de mesura (dia, setmana, mes, any).

- El transcurs del temps en l'entorn de l'alumna o de l'alumne: família i localitat.

- Ús del calendari per a assenyalar fets de la vida quotidiana.
- La riquesa històrica de l'entorn pròxim. Construccions civils i religioses. Atenció i conservació.

- Aproximació a la història: alguns esdeveniments rellevants del passat.

Bloc 6. Matèria i energia

- La matèria i les seues propietats. Tipus de materials. Classificació segons criteris elementals.

- Iniciació pràctica a la ciència. Aproximació experimental a algunes qüestions elementals (forces, magnetisme, reaccions químiques).

- La percepció del so. La transmissió del so en diferents mitjans. El soroll i la contaminació acústica.

- Reducció, reutilització i reciclatge d'objectes i substàncies. Estalvi energètic i protecció del medi ambient.

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

- Màquines i aparells. Observació de màquines i aparells i del seu funcionament. Muntatge i desmuntatge d'objectes simples.

- Identificació i descripció d'oficis en funció dels materials, ferramentes i màquines que utilitzen.

- Ús adequat i cuidat de materials, substàncies i ferramentes. Seguretat personal.

- Importants descobriments i invents tecnològics que faciliten la vida diària de les persones

- Identificació dels components bàsics d'un ordinador. Iniciació en el seu ús.

- Atenció dels mitjans informàtics.

Las relaciones de los seres humanos con plantas y animales. Hábitos de respeto hacia los seres vivos, cuidados que necesitan para vivir, especialmente, los más próximos al ser humano.

Bloque 3. Ciencias. La salud y el desarrollo personal

El cuerpo humano.

- Principales características.
- Partes del cuerpo.
- Aceptación de las diferencias, sus posibilidades y limitaciones.
- La respiración como función vital. Ejercicios para su correcta realización.

Los alimentos: su función en el organismo.

- Hábitos de alimentación saludables: la dieta equilibrada.
- Prevención de los trastornos alimentarios. Algunos aspectos básicos de la seguridad alimentaria.

Salud y enfermedad.

- Las prácticas saludables. Normas de higiene y aseo personal.
- Hábitos de prevención de enfermedades y accidentes domésticos.

- Valoración de la higiene personal, el descanso, la buena utilización del tiempo libre y la atención al propio cuerpo.

Bloque 4. Personas, culturas y organización social

- La familia. Relaciones entre sus miembros. Reparto equilibrado y adquisición de responsabilidades en tareas domésticas.

- Formas de organización social en el entorno próximo: la escuela y el municipio. Introducción al conocimiento de las responsabilidades y tareas de dichas instituciones.

- Actividad laboral y profesional.
- Medio rural y medio urbano: características y diferencias.
- Manifestaciones culturales presentes en el entorno (tradiciones, fiestas, juegos, canciones, danzas, etc.). La cultura como riqueza.

- Los medios de comunicación y de transporte. Responsabilidad en el cumplimiento de las normas básicas como peatones y usuarios. Importancia de la movilidad en la vida cotidiana.

Bloque 5. Historia. El cambio en el tiempo

- Las nociones básicas de tiempo (antes-después, pasado-presente-futuro, duración) y unidades de medida (día, semana, mes, año).

- El transcurso del tiempo en el entorno de la alumna o del alumno: familia y localidad.

- Uso del calendario para señalar hechos de la vida cotidiana.
- La riqueza histórica del entorno próximo. Construcciones civiles y religiosas. Cuidado y conservación.

- Aproximación a la historia: algunos acontecimientos relevantes del pasado.

Bloque 6. Materia y energía

- La materia y sus propiedades. Tipos de materiales. Clasificación según criterios elementales.

- Iniciación práctica a la ciencia. Aproximación experimental a algunas cuestiones elementales (fuerzas, magnetismo, reacciones químicas).

- La percepción del sonido. La transmisión del sonido en diferentes medios. El ruido y la contaminación acústica.

- Reducción, reutilización y reciclaje de objetos y sustancias. Ahorro energético y protección del medio ambiente.

Bloque 7. Objetos, máquinas y nuevas tecnologías

- Máquinas y aparatos. Observación de máquinas y aparatos y de su funcionamiento. Montaje y desmontaje de objetos simples.

- Identificación y descripción de oficios en función de los materiales, herramientas y máquinas que utilizan.

- Uso adecuado y cuidadoso de materiales, sustancias y herramientas. Seguridad personal.

- Importantes descubrimientos e inventos tecnológicos que facilitan la vida diaria de las personas.

- Identificación de los componentes básicos de un ordenador. Iniciación en su uso.

- Cuidado de los medios informáticos.

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1. Posar exemples d'elements i recursos fonamentals del medi físic (sol, aigua, aire), i la seua relació amb la vida de les persones i prendre consciència tant de la necessitat del seu ús responsable com de l'adopció de mesures de protecció del medi.

2. Reconèixer i classificar amb criteris elementals (grandària, color, forma de desplaçar-se) els animals i plantes més rellevants de l'entorn, així com algunes altres espècies conegudes per la informació obtinguda a través de diversos mitjans.

3. Posar exemples associats a la higiene, l'alimentació equilibrada, l'exercici físic i el descans com a formes de mantindre la salut, el benestar i el bon manteniment del cos.

4. Reconèixer, identificar i exemplificar de forma senzilla la importància de les diferents professions i responsabilitats que exercixen les persones de l'entorn.

5. Reconèixer diferents manifestacions culturals presents en el centre escolar, en l'àmbit local i en la Comunitat Valenciana i valorar la seua diversitat i riquesa.

6. Identificar els mitjans de transport més comuns en l'entorn i conèixer les normes bàsiques com a vianants i usuaris dels mitjans de locomoció.

7. Ordenar temporalment alguns fets rellevants de la vida familiar o de l'entorn pròxim, utilitzant mètodes senzills d'observació i unitats de mesura temporals bàsiques (dia, setmana, mes, any).

8. Identificar propietats físiques observables dels materials (olor, sabor, textura, pes/massa, color, duresa, estat o capacitat de dissolució en l'aigua), relacionant algunes d'elles amb els seus usos, i reconèixer efectes visibles de les forces sobre els objectes.

9. Muntar i desmuntar objectes i aparells simples i descriure el seu funcionament i la forma d'utilitzar-los amb precaució.

10. Realitzar preguntes adequades per a obtenir informació sobre una observació, utilitzar correctament alguns instruments i fer registres clars.

11. Realitzar un resum oral o escrit utilitzant diferents tècniques de comprensió lectora aplicades a textos de caràcter científic, geogràfic o històric.

12. Enumerar invents que hagen contribuït decisivament a la millora de la qualitat de vida actual en relació amb generacions anteriors (en la llar, en el transport i les comunicacions, en l'oci)

SEGON CICLE

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació

El planeta Terra.

– Característiques físiques.

– La representació de la Terra: el globus terraquí, mapes i imatges.

– Els moviments de la Terra i les fases de la Lluna. Les estacions de l'any.

El cicle de l'aigua.

– Els rius més importants de la Comunitat Valenciana i de la Península Ibèrica.

– L'ús de l'aigua i el seu estalvi.

– Exemples de bones pràctiques en l'ús de l'aigua.

L'atmosfera.

– El temps atmosfèric: temperatura, humitat, vent i precipitacions.

– Ús d'aparells meteorològics.

– Arreplega, representació i anàlisi de dades relacionats amb temperatures i precipitacions.

Minerals i roques. Identificació de minerals i roques.

El paisatge.

– Formes de relleu i accidents geogràfics. Localització dels més rellevants en l'entorn pròxim, a la Comunitat Valenciana i a Espanya.

– Observació i descripció de diferents tipus de paisatge: elements naturals i humans, la seua interacció.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Poner ejemplos de elementos y recursos fundamentales del medio físico (sol, agua, aire), y su relación con la vida de las personas y tomar conciencia tanto de la necesidad de su uso responsable como de la adopción de medidas de protección del medio.

2. Reconocer y clasificar con criterios elementales (tamaño, color, forma de desplazarse) los animales y plantas más relevantes de su entorno, así como algunas otras especies conocidas por la información obtenida a través de diversos medios.

3. Poner ejemplos asociados a la higiene, la alimentación equilibrada, el ejercicio físico y el descanso como formas de mantener la salud, el bienestar y el buen mantenimiento del cuerpo.

4. Reconocer, identificar y ejemplificar de forma sencilla sobre la importancia de las diferentes profesiones y responsabilidades que desempeñan las personas del entorno.

5. Reconocer diferentes manifestaciones culturales presentes en el centro escolar, en el ámbito local y en la Comunitat Valenciana, valorando su diversidad y riqueza.

6. Identificar los medios de transporte más comunes en el entorno y conocer las normas básicas como peatones y usuarios de los medios de locomoción.

7. Ordenar temporalmente algunos hechos relevantes de la vida familiar y/o del entorno próximo, utilizando métodos sencillos de observación y unidades de medida temporales básicas (día, semana, mes, año).

8. Identificar propiedades físicas observables de los materiales (olor, sabor, textura, peso/masa, color, dureza, estado o capacidad de disolución en agua), relacionando algunas de ellas con sus usos, y reconocer efectos visibles de las fuerzas sobre los objetos.

9. Montar y desmontar objetos y aparatos simples y describir su funcionamiento y la forma de utilizarlos con precaución.

10. Realizar preguntas adecuadas para obtener información sobre una observación, utilizar correctamente algunos instrumentos y hacer registros claros.

11. Realizar un resumen oral o escrito utilizando diferentes técnicas de comprensión lectora aplicadas a textos de carácter científico, geográfico o histórico.

12. Enumerar inventos que hayan contribuido decisivamente a la mejora de la calidad de vida actual en relación con generaciones anteriores (en el hogar, en el transporte y las comunicaciones, en el ocio)

SEGUNDO CICLO

Bloque 1. Geografía. El entorno y su conservación

El planeta Tierra.

– Características físicas.

– La representación de la Tierra: el globo terráqueo, mapas e imágenes.

– Los movimientos de la Tierra y las fases de la Luna. Las estaciones del año.

El ciclo del agua.

– Los ríos más importantes de la Comunitat Valenciana y de la Península Ibèrica.

– El uso del agua y su ahorro.

– Ejemplos de buenas prácticas en el uso del agua.

La atmósfera.

– El tiempo atmosférico: temperatura, humedad, viento y precipitaciones.

– Uso de aparatos meteorológicos.

– Recogida, representación y análisis de datos relacionados con temperaturas y precipitaciones.

Minerales y rocas. Identificación de minerales y rocas.

El paisaje.

– Formas de relieve y accidentes geográficos. Localización de los más relevantes en el entorno próximo, en la Comunitat Valenciana y en España.

– Observación y descripción de distintos tipos de paisaje: elementos naturales y humanos, su interacción.

Orientació en l'espai. Els punts cardinals i la brúixola. Ús de croquis, plànols i mapes.

Utilització significativa d'alguns topònims de l'entorn immediat, de la Comunitat Valenciana i del territori espanyol.

Relacions entre els elements dels ecosistemes, factors de deteriorament i regeneració.

Defensa i millora del medi ambient. Espais i espècies protegides de la Comunitat Valenciana. Procediments de conservació dels espais naturals i espècies.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

– Plantes: herbes, arbustos i arbres. Característiques, reconeixement i classificació.

– Animals: vertebrats i invertebrats. Aus, mamífers, rèptils, peixos, amfibis. Característiques, reconeixement i classificació.

– La nutrició, relació i reproducció d'animals i plantes. Classificació d'animals i plantes en relació amb les funcions vitals.

– Observació directa i indirecta de sers vius amb instruments apropiats i a través de l'ús de mitjans audiovisuals i tecnològics.

– L'agricultura. Estudi d'alguns cultius.

– La ramaderia. Estudi de la cria d'algunes espècies

– Interès per l'observació i l'estudi de tots els sers vius. Actitud activa en el seu estudi. Hàbits de respecte i atenció als sers vius, especialment, els més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenvolupament personal

El cos humà.

– La morfologia externa del cos. Els canvis en les diferents etapes de la vida.

– Els sentits: òrgans i funcions. Hàbits d'higiene dels òrgans dels sentits. La relació amb l'exterior.

– Els aliments. Classificació dels aliments segons la funció que compleixen en una dieta equilibrada.

Salut i malaltia.

– Hàbits saludables (alimentació, higiene, exercici físic, descans, utilització del temps lliure...). Prevenció i detecció de riscos per a la salut.

– Crítica de les pràctiques no saludables.

– El desenvolupament personal. Les activitats pròpies i la participació en les d'indole col·lectiva. La responsabilitat individual.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

La família en la societat actual. Adquisició de responsabilitats en la família.

La vida escolar.

– Participació i intervenció positiva en les activitats del centre.

– Les normes de convivència i el seu compliment. Correlació de drets i deures.

– Les administracions i el seu paper al servei dels interessos generals. Els serveis públics. La importància de la contribució ciutadana al funcionament de les institucions.

– L'organització social, política i territorial d'Espanya. L'estat. Les comunitats i ciutats autònomes.

– L'Administració Pública a la Comunitat Valenciana. La Generalitat.

– La població. Observació i descripció d'alguns trets demogràfics. Zones urbanes i rurals de la Comunitat Valenciana. Comarques i densitat de població.

– Els sectors de producció i l'activitat econòmica, en l'entorn més pròxim, la Comunitat Valenciana i Espanya.

– Festes i activitats culturals de la Comunitat Valenciana. Jocs de la Comunitat Valenciana.

– Béns i serveis per a satisfer les necessitats humanes. El consum. L'activitat comercial. La publicitat.

– Les tecnologies de la informació i la comunicació. Obtenció de la informació i valoració de continguts. Els esdeveniments relacionats amb la localitat, la comarca i la Comunitat Valenciana en els mitjans de comunicació. Iniciació en la valoració de les informacions obtingudes.

Orientación en el espacio. Los puntos cardinales y la brújula. Uso de croquis, planos y mapas.

Utilización significativa de algunos topónimos del entorno inmediato, de la Comunitat Valenciana y del territorio español.

Relaciones entre los elementos de los ecosistemas, factores de deterioro y regeneración.

Defensa y mejora del medio ambiente. Espacios y especies protegidas de la Comunitat Valenciana. Procedimientos de conservación de los espacios naturales y especies.

Bloque 2. Ciencias. La diversidad de los seres vivos

– Plantas: hierbas, arbustos y árboles. Características, reconocimiento y clasificación.

– Animales: vertebrados e invertebrados. Aves, mamíferos, reptiles, peces, anfibios. Características, reconocimiento y clasificación.

– La nutrición, relación y reproducción de animales y plantas. Clasificación de animales y plantas en relación con las funciones vitales.

– Observación directa e indirecta de seres vivos con instrumentos apropiados y a través del uso de medios audiovisuales y tecnológicos.

– La agricultura. Estudio de algunos cultivos.

– La ganadería. Estudio de la cría de algunas especies.

– Interés por la observación y el estudio de todos los seres vivos. Actitud activa en su estudio. Hábitos de respeto y cuidado hacia los seres vivos, especialmente, los más pròximos al ser humano.

Bloque 3. Ciencias. La salud y el desarrollo personal

El cuerpo humano.

– La morfología externa del cuerpo. Los cambios en las diferentes etapas de la vida.

– Los sentidos: órganos y funciones. Hábitos de higiene de los órganos de los sentidos. La relación con el exterior.

– Los alimentos. Clasificación de los alimentos según la función que cumplen en una dieta equilibrada.

Salud y enfermedad.

– Hábitos saludables (alimentación, higiene, ejercicio físico, descanso, utilización del tiempo libre...). Prevención y detección de riesgos para la salud.

– Crítica de las prácticas no saludables.

– El desarrollo personal. Las actividades propias y la participación en las de índole colectiva. La responsabilidad individual.

Bloque 4. Personas, culturas y organización social

La familia en la sociedad actual. Adquisición de responsabilidades en la familia.

La vida escolar.

– Participación e intervención positiva en las actividades del centro.

– Las normas de convivencia y su cumplimiento. Correlación de derechos y deberes.

– Las administraciones y su papel al servicio de los intereses generales. Los servicios públicos. La importancia de la contribución ciudadana al funcionamiento de las instituciones.

– La organización social, política y territorial de España. El Estado. Las Comunidades y Ciudades Autónomas.

– La Administración Pública en la Comunitat Valenciana. La Generalitat.

– La población. Observación y descripción de algunos rasgos demográficos. Zonas urbanas y rurales de la Comunitat Valenciana. Comarcas y densidad de población.

– Los sectores de producción y la actividad económica, en el entorno más cercano, la Comunitat Valenciana y España.

– Fiestas y actividades culturales de la Comunitat Valenciana. Juegos de la Comunitat Valenciana.

– Bienes y servicios para satisfacer las necesidades humanas. El consumo. La actividad comercial. La publicidad.

– Las tecnologías de la información y la comunicación. Obtención de la información y valoración de contenidos. Los acontecimientos relacionados con la localitat, la comarca y la Comunitat Valenciana en los medios de comunicación. Iniciación en la valoración de las informaciones obtenidas.

La responsabilitat individual en l'ús dels transports i altres servicis.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

– Introducció a la cronologia històrica. Utilització d'unitats de mesura temporal (dècada, segle) i iniciació al maneig de les nocions de successió, ordenació i simultaneïtat.

– Les grans civilitzacions i les seues aportacions al progrés de la humanitat. Trets diferencials de les societats a través del temps.

– Canvis i permanències. Esdeveniments històrics i vida quotidiana. Testimonis i herències del passat.

– Introducció als estils artístics. Grans artistes de la Comunitat Valenciana i d'Espanya. La riquesa artística de la Comunitat Valenciana. Reconeixement i valoració del seu patrimoni artístic

– Esdeveniments i persones rellevants en la història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana.

Bloc 6. Matèria i energia

– La matèria i les seues propietats. Tipus de materials: naturals i artificials. Classificació segons criteris elementals.

– Identificació de forces conegudes que fan que els objectes es moguen o es deformen. Forces d'atracció o repulsió.

– Canvis físics: canvis d'estat. Canvis químics: la combustió.

– Alguns avanços, productes i materials que han sigut importants per a la societat.

– L'energia i els canvis. Fonts i usos de l'energia. Intervenció de l'energia en la vida quotidiana. L'ús responsable de les fonts d'energia en el planeta. L'estalvi energètic.

Identificació de mesclures.

– Comportament dels cossos davant de la llum. Reflexió i refracció. Descomposició de la llum blanca. El color. Identificació dels colors bàsics.

– La producció de residus, la contaminació i l'impacte ambiental.

– Desenvolupament d'actituds, individuals i col·lectives, enfront de determinats problemes mediambientals

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

– Màquines i aparells. Coneixement d'alguns operadors mecànics (eix, roda, corriola, pla inclinat, engranatge, fre, etc.) i de la funció que realitzen.

– La palanca. Funcionament, tipus de palanques i els seus diferents usos i aplicacions més freqüents.

– Planificació i realització d'algun objecte o màquina de construcció senzilla.

– La ciència i la societat. Importància dels grans avanços científics per a millorar les condicions de vida. La importància de l'ús d'aplicacions tecnològiques respectuoses amb el medi ambient.

– Informàtica. Utilització bàsica de tractament de textos. Presentació dels treballs en paper o suport digital. Busca guiada d'informació en Internet.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Reconèixer i explicar, arreplegant dades i utilitzant aparells de mesura, les relacions entre alguns factors del medi físic (relleu, sòl, clima, vegetació...) i les formes de vida i actuacions de les persones (tipus de vivenda, cultius, paisatge, vestimenta, etc.), així com valorar les actituds de respecte per l'equilibri ecològic.

2. Identificar i classificar, segons criteris científics, animals i plantes (règim alimentari, forma de reproduir-se o morfologia).

3. Identificar segons criteris científics (dureza, exfoliació o brillantor) roques i minerals.

4. Identificar i explicar les conseqüències per a la salut i el desenvolupament personal de determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i descans.

5. Identificar, a partir d'exemples de la vida diària, alguns dels principals usos que les persones fan dels recursos naturals i assenyalar avantatges i inconvenients.

La responsabilidad individual en el uso de los transportes y otros servicios.

Bloque 5. Historia. El cambio en el tiempo

– Introducción a la cronología histórica. Utilización de unidades de medida temporal (dècada, siglo) e iniciación al manejo de las nociones de sucesión, ordenación y simultaneidad.

– Las grandes civilizaciones y sus aportaciones al progreso de la humanidad. Rasgos diferenciales de las sociedades a través del tiempo.

– Cambios y permanencias. Acontecimientos históricos y vida cotidiana. Testimonios y herencias del pasado.

– Introducción a los estilos artísticos. Grandes artistas de la Comunitat Valenciana y de España. La riqueza artística de la Comunitat Valenciana. Reconocimiento y valoración de su patrimonio artístico.

– Acontecimientos y personas relevantes en la historia de España, con especial referencia a la Comunitat Valenciana.

Bloque 6. Materia y energía

– La materia y sus propiedades. Tipos de materiales: naturales y artificiales. Clasificación según criterios elementales.

– Identificación de fuerzas conocidas que hacen que los objetos se muevan o se deformen. Fuerzas de atracción o repulsión.

– Cambios físicos: cambios de estado. Cambios químicos: la combustión.

– Algunos avances, productos y materiales que han sido importantes para la sociedad.

– La energía y los cambios. Fuentes y usos de la energía. Intervención de la energía en la vida cotidiana. El uso responsable de las fuentes de energía en el planeta. El ahorro energético.

Identificación de mezclas.

– Comportamiento de los cuerpos ante la luz. Reflexión y refracción. Descomposición de la luz blanca. El color. Identificación de los colores básicos.

– La producción de residuos, la contaminación y el impacto ambiental.

– Desarrollo de actitudes, individuales y colectivas, frente a determinados problemas medioambientales.

Bloque 7. Objetos, máquinas y nuevas tecnologías

– Máquinas y aparatos. Conocimiento de algunos operadores mecánicos (eje, rueda, polea, plano inclinado, engranaje, freno, etc.) y de la función que realizan.

– La palanca. Funcionamiento, tipos de palancas y sus diferentes usos y aplicaciones más frecuentes.

– Planificación y realización de algún objeto o máquina de construcción sencilla.

– La ciencia y la sociedad. Importancia de los grandes avances científicos para mejorar las condiciones de vida. La importancia del uso de aplicaciones tecnológicas respetuosas con el medio ambiente.

– Informática. Utilización básica de tratamiento de textos. Presentación de los trabajos en papel o soporte digital. Búsqueda guiada de información en Internet.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Reconocer y explicar, recogiendo datos y utilizando aparatos de medida, las relaciones entre algunos factores del medio físico (relieve, suelo, clima, vegetación...) y las formas de vida y actuaciones de las personas (tipo de vivienda, cultivos, paisaje, vestimenta, etc.), así como valorar las actitudes de respeto por el equilibrio ecológico.

2. Identificar y clasificar, según criterios científicos, animales y plantas (régimen alimentario, forma de reproducirse o morfología).

3. Identificar según criterios científicos (dureza, exfoliación o brillo) rocas y minerales.

4. Identificar y explicar las consecuencias para la salud y el desarrollo personal de determinados hábitos de alimentación, higiene, ejercicio físico y descanso.

5. Identificar, a partir de ejemplos de la vida diaria, algunos de los principales usos que las personas hacen de los recursos naturales y señalar ventajas e inconvenientes.

6. Assenyalar algunes funcions de les administracions i de les organitzacions diverses i la seua contribució al funcionament de la societat i valorar la importància de la participació personal en les responsabilitats col·lectives.

7. Reconèixer, identificar i posar exemples del patrimoni natural, historico-artístic i cultural de la Comunitat Valenciana, tot indicant accions que contribuïsquen a la seua protecció.

8. Utilitzar les nocions espacials i la referència als punts cardinals per a situar-se en l'entorn, per a localitzar i descriure la situació dels objectes en espais delimitats, i utilitzar plànols i mapes amb escala gràfica per a orientar-se i desplaçar-se.

9. Explicar amb exemples concrets, l'evolució d'algun aspecte de la vida quotidiana relacionat amb fets històrics rellevants de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, així com identificar les nocions de duració, successió i simultaneïtat.

10. Identificar fonts d'energia comuna i procediments i màquines per a obtindre, posar exemples d'usos pràctics de l'energia i valorar la importància de fer un ús responsable de les fonts d'energia del planeta.

11. Assenyalar les parts principals d'objectes i màquines. Indicar les funcions de cada una d'elles, planificar i realitzar un procés senzill de construcció d'algun objecte. Mostrar actituds de cooperació en el treball en equip i l'atenció per la seguretat.

12. Obtindre informació rellevant sobre fets o fenòmens prèviament delimitats. Fer prediccions sobre successos naturals i socials. Integrar dades d'observació directa i indirecta a partir de la consulta de fonts bàsiques i comunicar els resultats de forma oral i escrita (tot manejant imatges, taules, gràfics, esquemes, resums, etc.).

13. Produir un text de forma ordenada arreglant les idees principals a partir de fonts escrites de caràcter científic, geogràfic i històric.

14. Identificar algunes de les aplicacions de la ciència en la creació de materials i productes d'ús quotidià.

TERCER CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació
L'Univers.

– El sistema solar.

– Les capes de la Terra: atmosfera, hidrosfera, escorça, manto i nucli.

Distribució de l'aigua en la Terra. Aigües subterrànies i superficials.

Catàstrofes naturals: volcans, terratrèmols i inundacions.

Identificació i classificació de minerals i roques.

Els paisatges.

– La Comunitat Valenciana i la seua diversitat paisatgística.

– Espanya i la seua diversitat paisatgística.

– La diversitat paisatgística del món.

– Valoració de la diversitat i riquesa dels paisatges de la Comunitat Valenciana i del territori espanyol. Aspectes físics i humans.

El clima.

– Elements meteorològics i factors geogràfics. Diferència entre temps i clima.

– Seguiment, lectura i interpretació del temps atmosfèric en distintes representacions.

– Els principals climes a Espanya i les seues característiques bàsiques. Trets propis que definixen i identifiquen el clima mediterrani. Influència en el paisatge i en l'activitat humana.

Percepció i representació a escala d'espais coneguts.

Utilització i interpretació de diferents representacions sobre un mateix espai (plànols, fotografies aèries i altres mitjans tecnològics).

Planificació d'itineraris. Identificació i localització en diferents representacions cartogràfiques d'elements rellevants de geografia física i política del món.

6. Señalar algunas funciones de las administraciones y de las organizaciones diversas y su contribución al funcionamiento de la sociedad y valorar la importancia de la participación personal en las responsabilidades colectivas.

7. Reconocer, identificar y poner ejemplos del patrimonio natural, histórico-artístico y cultural de la Comunitat Valenciana, así como indicar acciones que contribuyan a su protección.

8. Utilizar las nociones espaciales y la referencia a los puntos cardinales para situarse en el entorno, para localizar y describir la situación de los objetos en espacios delimitados, y utilizar planos y mapas con escala gráfica para orientarse y desplazarse.

9. Explicar con ejemplos concretos, la evolución de algún aspecto de la vida cotidiana relacionado con hechos históricos relevantes de la Comunitat Valenciana y de España, así como identificar las nociones de duración, sucesión y simultaneidad.

10. Identificar fuentes de energía comunes y procedimientos y máquinas para obtenerla, poner ejemplos de usos prácticos de la energía y valorar la importancia de hacer un uso responsable de las fuentes de energía del planeta.

11. Señalar las partes principales de objetos y máquinas. Indicar las funciones de cada una de ellas, planificar y realizar un proceso sencillo de construcción de algún objeto. Mostrar actitudes de cooperación en el trabajo en equipo y el cuidado por la seguridad.

12. Obtener información relevante sobre hechos o fenómenos previamente delimitados. Hacer predicciones sobre sucesos naturales y sociales. Integrar datos de observación directa e indirecta a partir de la consulta de fuentes básicas y comunicar los resultados de forma oral y escrita (manejando imágenes, tablas, gráficos, esquemas, resúmenes, etc.).

13. Producir un texto de forma ordenada recogiendo las ideas principales a partir de fuentes escritas de carácter científico, geográfico e histórico.

14. Identificar algunas de las aplicaciones de la ciencia en la creación de materiales y productos de uso cotidiano.

TERCER CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. Geografía. El entorno y su conservación
El Universo.

– El sistema solar.

– Las capas de la Tierra: atmósfera, hidrosfera, corteza, manto y núcleo.

Distribución del agua en la Tierra. Aguas subterráneas y superficiales.

Catástrofes naturales: volcanes, terremotos e inundaciones.

Identificación y clasificación de minerales y rocas.

Los paisajes.

– La Comunitat Valenciana y su diversidad paisajística.

– España y su diversidad paisajística.

– La diversidad paisajística del mundo.

– Valoración de la diversidad y riqueza de los paisajes de la Comunitat Valenciana y del territorio español. Aspectos físicos y humanos.

El clima.

– Elementos meteorológicos y factores geográficos. Diferencia entre tiempo y clima.

– Seguimiento, lectura e interpretación del tiempo atmosférico en distintas representaciones.

– Los principales climas en España y sus características básicas. Rasgos propios que definen e identifican el clima mediterráneo. Influencia en el paisaje y en la actividad humana.

Percepción y representación a escala de espacios conocidos.

Utilización e interpretación de diferentes representaciones sobre un mismo espacio (planos, fotografías aéreas y otros medios tecnológicos).

Planificación de itinerarios. Identificación y localización en diferentes representaciones cartográficas de elementos relevantes de geografia física y política del mundo.

Els sers humans i el medi ambient. La intervenció humana en la naturalesa i les seues conseqüències.

Espais Naturals protegits a Espanya.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

– L'estructura i fisiologia de les plantes. La fotosíntesi i la seua importància per a la vida en el planeta.

– Estructura dels sers vius: cèl·lules, descripció de la seua estructura; teixits: tipus; òrgans: principals característiques i funcions; aparells i sistemes: components i funcionament. Ús de la lupa binocular i d'altres mitjans tecnològics.

– Nivells de classificació en la matèria viva. Virus, bacteris i organismes unicel·lulars complexos. Fongs.

– Les relacions entre els sers vius. Cadenes alimentàries. Poblacions, comunitats i ecosistemes. Característiques i components d'un ecosistema. Actuacions de l'home que modifiquen el medi natural.

– Els principals ecosistemes de la Comunitat Valenciana.

– Respecte de les normes d'ús, de seguretat i de manteniment dels instruments d'observació i dels materials de treball.

– Interés per l'observació i l'estudi rigorós de tots els sers vius. Hàbits de respecte i atenció als sers vius, especialment, als més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenvolupament personal

El cos humà i el seu funcionament.

– Anatomia i fisiologia. Aparells i sistemes.

– Les funcions vitals en l'espècie humana:

· Nutrició (aparells respiratori, digestiu, circulatori i excretor).

· Relació (òrgans dels sentits, sistema nerviós).

· Reproducció (aparell reproductor).

Salut i malaltia.

– Principals malalties que afecten els aparells i sistemes de l'organisme humà.

– Hàbits saludables per a prevenir malalties. La conducta responsable.

Efectes nocius del consum de drogues.

Avanços de la ciència que milloren la salut i l'alimentació (medicaments, potabilització de l'aigua, additius...).

Coneixement d'actuacions bàsiques de primers auxilis per a saber ajudar-se i ajudar als altres.

La identitat i l'autonomia personals. L'obertura i relació amb els altres. La presa de decisions: criteris i conseqüències.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

Organització social, política i territorial d'Espanya. Institucions de govern municipals, autonòmiques (amb referència específica a la Comunitat Valenciana), i de l'Estat.

Espanya a Europa. La Unió Europea. Les seues institucions, competències i responsabilitats.

La població a la Comunitat Valenciana, a Espanya i a la Unió Europea. Moviments naturals i migratoris. La importància demogràfica, cultural i econòmica de les migracions en el món actual. El fenomen de la immigració a la Comunitat Valenciana, a Espanya i a la Unió Europea.

La diversitat cultural i lingüística d'Espanya. El patrimoni cultural i lingüístic de la Comunitat Valenciana. Desenvolupament d'actituds de protecció i respecte a la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i a la seua cultura.

Economia. La producció de béns i servicis. L'activitat i funcions de l'empresa.

El consum en la societat contemporània. La publicitat i el consum.

La funció de les comunicacions i els mitjans de transport en les activitats personals, econòmiques i socials. Els esdeveniments relacionats amb la Comunitat Valenciana i amb Espanya en els mitjans de comunicació. Selecció i comentari de notícies.

Los seres humanos y el medio ambiente. La intervención humana en la naturaleza y sus consecuencias.

Espacios Naturales protegidos en España.

Bloque 2. Ciencias. La diversidad de los seres vivos

– La estructura y fisiología de las plantas. La fotosíntesis y su importancia para la vida en el planeta.

– Estructura de los seres vivos: células, descripción de su estructura; tejidos: tipos; órganos: principales características y funciones; aparatos y sistemas: componentes y funcionamiento. Uso de la lupa binocular y de otros medios tecnológicos.

– Niveles de clasificación en la materia viva. Virus, bacterias y organismos unicelulares complejos. Hongos.

– Las relaciones entre los seres vivos. Cadenas alimentarias. Poblaciones, comunidades y ecosistemas. Características y componentes de un ecosistema. Actuaciones del hombre que modifican el medio natural.

– Los principales ecosistemas de la Comunitat Valenciana.

– Respeto de las normas de uso, de seguridad y de mantenimiento de los instrumentos de observación y de los materiales de trabajo.

– Interés por la observación y el estudio riguroso de todos los seres vivos. Hábitos de respeto y cuidado hacia los seres vivos, especialmente, hacia los más próximos al ser humano.

Bloque 3. Ciencias. La salud y el desarrollo personal

El cuerpo humano y su funcionamiento.

– Anatomía y fisiología. Aparatos y sistemas.

– Las funciones vitales en la especie humana:

· Nutrición (aparatos respiratorio, digestivo, circulatorio y excretor).

· Relación (órganos de los sentidos, sistema nervioso).

· Reproducción (aparato reproductor).

Salud y enfermedad.

– Principales enfermedades que afectan a los aparatos y sistemas del organismo humano.

– Hábitos saludables para prevenir enfermedades. La conducta responsable.

Efectos nocivos del consumo de drogas.

Avances de la ciencia que mejoran la salud y la alimentación (medicamentos, potabilización del agua, aditivos...).

Conocimiento de actuaciones básicas de primeros auxilios para saber ayudarse y ayudar a los demás.

La identidad y la autonomía personales. La apertura y relación con los demás. La toma de decisiones: criterios y consecuencias.

Bloque 4. Personas, culturas y organización social

Organización social, política y territorial de España. Instituciones de gobierno municipales, autonómicas (con referencia específica a la Comunitat Valenciana), y del Estado.

España en Europa. La Unión Europea. Sus instituciones, competencias y responsabilidades.

La población en la Comunitat Valenciana, en España y en la Unió Europea. Movimientos naturales y migratorios. La importancia demográfica, cultural y económica de las migraciones en el mundo actual. El fenómeno de la inmigración en la Comunitat Valenciana, en España y en la Unió Europea.

La diversidad cultural y lingüística de España. El patrimonio cultural y lingüístico de la Comunitat Valenciana. Desarrollo de actitudes de protección y respeto a la lengua propia de la Comunitat Valenciana y a su cultura.

Economía. La producción de bienes y servicios. La actividad y funciones de la empresa.

El consumo en la sociedad contemporánea. La publicidad y el consumo.

La función de las comunicaciones y los medios de transporte en las actividades personales, económicas y sociales. Los acontecimientos relacionados con la Comunitat Valenciana y con España en los medios de comunicación. Selección y comentario de noticias.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

Convencions de datació i de periodització (a. C., d. C.; edat).

Tècniques per a localitzar en el temps i en l'espai fets del passat, per a percebre la duració, la simultaneïtat i la relació entre esdeveniments.

Aspectes bàsics de la Història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana:

– Prehistòria i Edat Antiga a la Comunitat Valenciana i a Espanya. La romanització.

– Espanya en l'Edat Mitjana: processos de formació i integració política. La Reconquesta. Art i cultura dels regnes cristians i d'Al-Andalus. L'Edat Mitjana a la Comunitat Valenciana: Jaume I i la formació del Regne de València.

– Espanya en l'Edat Moderna. La monarquia dels Reis Catòlics. Els grans descobriments geogràfics. Renaixement, Segle d'Or i Il·lustració. La Comunitat Valenciana entre els segles XV-XVIII: el Decreto de Nueva Planta i l'abolició dels furs. Grans figures de l'art espanyol, amb especial referència a la Comunitat Valenciana.

– Espanya en l'Edat Contemporània. La Comunitat Valenciana en els segles XIX-XX. El desenrotllament industrial. La nostra història recent. L'Espanya de les Autonomies. L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana. Espanya a Europa.

Coneixement, valoració i respecte per manifestacions culturals i artístiques més rellevants del patrimoni històric i cultural de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

Bloc 6. Matèria i energia

– Estudi i classificació d'alguns materials per les seues propietats. Utilitat d'alguns avanços, productes i materials per al progrés de la societat.

– Diferents procediments per a la mesura de la massa i el volum d'un cos.

– Explicació de fenòmens físics observables en termes de diferències de densitat. La flotabilitat en un mitjà líquid.

– Predicció de canvis en el moviment o en la forma dels cossos per efecte de les forces.

– Concepte d'energia. Diferents formes d'energia. Fonts d'energia i matèries primeres. El seu origen. Energies renovables i no renovables. Beneficis i riscos relacionats amb la utilització de l'energia: esgotament, pluja àcida, radioactivitat. Desenrotllament sostenible.

– Planificació i realització d'experiències senzilles per a estudiar les propietats de materials d'ús comú i el seu comportament davant dels canvis energètics.

– La llum com a font d'energia. Electricitat: el corrent elèctric. Circuits elèctrics. Magnetisme: el magnetisme terrestre. L'imant: la brúixola.

– Separació de components d'una mescla per mitjà de destil·lació, filtració, evaporació o dissolució.

– Reaccions químiques: la combustió, l'oxidació i la fermentació.

– Planificació i realització d'experiències diverses per a estudiar les propietats de materials d'ús comú i el seu comportament davant de la llum, el so, la calor, la humitat i l'electricitat.

– Observació d'alguns fenòmens de naturalesa elèctrica i els seus efectes (llum i calor). Atracció i repulsió de càrregues elèctriques.

– Materials elaborats a l'aplicar les noves investigacions científiques al desenrotllament tecnològic: paper, pintures, fibres, plàstics, ceràmiques i aliatges. Principals usos i aplicacions en distintes activitats de la societat actual.

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

Màquines i aparells.

– Tipus de màquines en la vida quotidiana i la seua utilitat.

– Anàlisi d'operadors i utilització en la construcció d'un aparell.

– Beneficis i riscos de les noves tecnologies i productes. Mesures de prevenció. Primers auxilis.

Construcció d'estructures senzilles que complisquen una funció o condició per a resoldre un problema a partir de peces modulades (pont, tobogan, escala, etc.).

Bloque 5. Historia. El cambio en el tiempo

Convenciones de datación y de periodización (a.C., d.C.; edad).

Técnicas para localizar en el tiempo y en el espacio hechos del pasado, para percibir la duración, la simultaneidad y la relación entre acontecimientos.

Aspectos básicos de la Historia de España, con especial referencia a la Comunitat Valenciana:

– Prehistoria y Edad Antigua en la Comunitat Valenciana y en España. La Romanización.

– España en la Edad Media: procesos de formación e integración política. La Reconquista. Arte y cultura de los reinos cristianos y de Al-Andalus. La Edad Media en la Comunitat Valenciana: Jaime I y la formación del Reino de Valencia.

– España en la Edad Moderna. La monarquía de los Reyes Católicos. Los grandes descubrimientos geográficos. Renacimiento, Siglo de Oro e Ilustración. La Comunitat Valenciana entre los siglos XV-XVIII: el Decreto de Nueva Planta y la abolición de los fueros. Grandes figuras del arte español, con especial referencia a la Comunitat Valenciana.

– España en la Edad Contemporánea. La Comunitat Valenciana en los siglos XIX-XX. El desarrollo industrial. Nuestra historia reciente. La España de las Autonomías. El Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana. España en Europa

Conocimiento, valoración y respeto por manifestaciones culturales y artísticas más relevantes del patrimonio histórico y cultural de la Comunitat Valenciana y de España.

Bloque 6. Materia y energía

– Estudio y clasificación de algunos materiales por sus propiedades. Utilidad de algunos avances, productos y materiales para el progreso de la sociedad.

– Diferentes procedimientos para la medida de la masa y el volumen de un cuerpo.

– Explicación de fenómenos físicos observables en términos de diferencias de densidad. La flotabilidad en un medio líquido.

– Predicción de cambios en el movimiento o en la forma de los cuerpos por efecto de las fuerzas.

– Concepto de energía. Diferentes formas de energía. Fuentes de energía y materias primas. Su origen. Energías renovables y no renovables. Beneficios y riesgos relacionados con la utilización de la energía: agotamiento, lluvia ácida, radiactividad. Desarrollo sostenible.

– Planificación y realización de experiencias sencillas para estudiar las propiedades de materiales de uso común y su comportamiento ante los cambios energéticos.

– La luz como fuente de energía. Electricidad: la corriente eléctrica. Circuitos eléctricos. Magnetismo: el magnetismo terrestre. El imán: la brújula.

– Separación de componentes de una mezcla mediante destilación, filtración, evaporación o disolución.

– Reacciones químicas: la combustión, la oxidación y la fermentación.

– Planificación y realización de experiencias diversas para estudiar las propiedades de materiales de uso común y su comportamiento ante la luz, el sonido, el calor, la humedad y la electricidad.

– Observación de algunos fenómenos de naturaleza eléctrica y sus efectos (luz y calor). Atracción y repulsión de cargas eléctricas.

– Materiales elaborados al aplicar las nuevas investigaciones científicas al desarrollo tecnológico: papel, pinturas, fibras, plásticos, cerámicas y aleaciones. Principales usos y aplicaciones en distintas actividades de la sociedad actual.

Bloque 7. Objetos, máquinas y nuevas tecnologías

Máquinas y aparatos.

– Tipos de máquinas en la vida cotidiana y su utilidad.

– Análisis de operadores y utilización en la construcción de un aparato.

– Beneficios y riesgos de las nuevas tecnologías y productos. Medidas de prevención. Primeros auxilios.

Construcción de estructuras sencillas que cumplan una función o condición para resolver un problema a partir de piezas moduladas (puente, tobogán, escalera, etc.).

L'electricitat en el desenvolupament de les màquines. Circuits elèctrics senzills. Efectes de l'electricitat. Conductors i aïllants. La relació entre electricitat i magnetisme. Construcció d'un electroimant.

Importants descobriments i invents que han fet avançar la humanitat. Grans investigadors, inventors i científics. Lectura de biografies.

La ciència. Present i futur de la societat. La ciència en:

– La cultura i l'oci (el llibre –paper, tecnologia informàtica-); l'art (pintures i colorants); la música (cintes i discos compactes); el cine (fotografia, vídeo i DVD); l'esport (materials més flexibles i aerodinàmics).

– La llar i la vida diària: electrodomèstics, aliments; residus, fibres tèxtils.

– El transport: l'automòbil (materials lleugers i resistents, coixí de seguretat).

– La informàtica i les telecomunicacions: xips, CD-ROM i altres suports magnètics, i fibra òptica.

– La construcció: materials aïllants i vernissos.

– La medicina: coneixement del genoma humà, trasplantaments, nous medicaments i vacunes.

Informàtica. Ús autònom del tractament de textos. Busca guiada d'informació en la xarxa. Control del temps i ús responsable de les tecnologies de la informació i la comunicació.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Concretar exemples en què el comportament humà influeix de manera positiva o negativa sobre el medi ambient. Descriure alguns efectes de contaminació sobre les persones, animals, plantes i els seus entorns, assenyalant alternatives per a previndre o reduir-la, així com exemples de malbaratament de recursos.

2. Caracteritzar els principals paisatges de la Comunitat Valenciana i d'Espanya i establir comparacions entre ells; analitzar alguns agents físics i humans que els conformen; posar exemples de l'impacte de les activitats humanes en el territori i de la importància de la seua conservació.

3. Identificar i explicar les conseqüències per a la salut i el desenvolupament personal de determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i descans.

4. Analitzar alguns canvis que han suposat les comunicacions, els mitjans de transport i la introducció de noves activitats econòmiques, relacionades amb la producció de béns i servicis per a la vida humana i per a l'entorn.

5. Conèixer els principals òrgans de govern i les funcions del municipi, de la Comunitat Valenciana, de l'Estat Espanyol i de la Unió Europea, i valorar l'interès de la gestió dels servicis públics per a la ciutadania i la importància de la participació democràtica.

6. Utilitzar i interpretar representacions gràfiques de l'espai, tenint en compte els signes convencionals i l'escala gràfica.

7. Identificar aspectes bàsics de la Història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana, en els diferents períodes: Prehistòria, Edat Antiga, Edat Mitjana, Edat Moderna i Edat Contemporània.

8. Reconèixer, identificar i posar exemples del patrimoni natural, històric-artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

9. Planificar i realitzar senzilles investigacions, per mitjà d'una aproximació al mètode científic, per a estudiar el comportament dels cossos davant de la llum, l'electricitat, la calor o el so i saber comunicar els resultats.

10. Planificar la construcció d'objectes i aparells amb una finalitat prèvia, utilitzant fonts energètiques, operadors i materials apropiats, i realitzar-la, combinant el treball individual i en equip.

11. Presentar un informe de forma ordenada i clara, utilitzant suport paper i digital, sobre qüestions senzilles; arrebregar informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), seguint un pla de treball i expressar conclusions.

12. Elaborar informes seguint un guió establert que supose la busca, selecció i organització de la informació de textos de caràcter científic, geogràfic o històric.

La electricidad en el desarrollo de las máquinas. Circuitos eléctricos sencillos. Efectos de la electricidad. Conductores y aislantes. La relación entre electricidad y magnetismo. Construcción de un electroimán.

Importantes descubrimientos e inventos que han hecho avanzar a la humanidad. Grandes investigadores, inventores y científicos. Lectura de biografías.

La ciencia. Presente y futuro de la sociedad. La ciencia en:

– La cultura y el ocio (el libro –papel, tecnología informática-); el arte (pinturas y colorantes); la música (cintas y discos compactos); el cine (fotografía, vídeo y DVD); el deporte (materiales más flexibles y aerodinámicos).

– El hogar y la vida diaria: electrodomésticos, alimentos; residuos, fibras textiles.

– El transporte: el automóvil (materiales ligeros y resistentes, air-bag).

– La informática y las telecomunicaciones: chips, CD-ROM y otros soportes magnéticos, y fibra óptica.

– La construcción: materiales aislantes y barnices.

– La medicina: conocimiento del genoma humano, trasplantes, nuevos medicamentos y vacunas.

Informática. Uso autónomo del tratamiento de textos. Búsqueda guiada de información en la red. Control del tiempo y uso responsable de las tecnologías de la información y la comunicación.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Concretar ejemplos en los que el comportamiento humano influya de manera positiva o negativa sobre el medioambiente. Describir algunos efectos de contaminación sobre las personas, animales, plantas y sus entornos, señalando alternativas para prevenirla o reducirla, así como ejemplos de derroche de recursos.

2. Caracterizar los principales paisajes de la Comunitat Valenciana y de España estableciendo comparaciones entre ellos; analizar algunos agentes físicos y humanos que los conforman; poner ejemplos del impacto de las actividades humanas en el territorio y de la importancia de su conservación.

3. Identificar y explicar las consecuencias para la salud y el desarrollo personal de determinados hábitos de alimentación, higiene, ejercicio físico y descanso.

4. Analizar algunos cambios que han supuesto las comunicaciones, los medios de transporte y la introducción de nuevas actividades económicas, relacionadas con la producción de bienes y servicios para la vida humana y para el entorno.

5. Conocer los principales órganos de gobierno y las funciones del municipio, de la Comunitat Valenciana, del Estado Español y de la Unión Europea, valorando el interés de la gestión de los servicios públicos para la ciudadanía y la importancia de la participación democrática.

6. Utilizar e interpretar representaciones gráficas del espacio, teniendo en cuenta los signos convencionales y la escala gráfica.

7. Identificar aspectos básicos de la Historia de España, con especial referencia a la Comunitat Valenciana, en los diferentes periodos: Prehistoria, Edad Antigua, Edad Media, Edad Moderna y Edad Contemporánea.

8. Reconocer, identificar y poner ejemplos del patrimonio natural, histórico-artístico y cultural de la Comunitat Valenciana y de España.

9. Planificar y realizar sencillas investigaciones, mediante una aproximación al método científico, para estudiar el comportamiento de los cuerpos ante la luz, la electricidad, el calor o el sonido y saber comunicar los resultados.

10. Planificar la construcción de objetos y aparatos con una finalidad previa, utilizando fuentes energéticas, operadores y materiales apropiados, y realizarla, combinando el trabajo individual y en equipo.

11. Presentar un informe de forma ordenada y clara, utilizando soporte papel y digital, sobre cuestiones sencillas; recoger información de diferentes fuentes (directas, libros, Internet), siguiendo un plan de trabajo y expresar conclusiones.

12. Elaborar informes siguiendo un guión establecido que suponga la búsqueda, selección y organización de la información de textos de carácter científico, geográfico o histórico.

13. Assenyalar l'aportació d'alguns avanços de la ciència i la investigació en la societat, fonamentalment en estos camps: cultura i oci, llar, transport, informàtica i telecomunicacions, construcció i medicina.

EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Les diferents manifestacions artístiques tenen una presència constant en la vida de les persones. Per això, l'Educació Primària és l'etapa més adequada per a desenvolupar en les xiquetes i els xiquets els coneixements, les experiències i els hàbits que formen l'àrea d'Educació artística. Seguint la línia pròpia d'Educació Infantil, s'ha d'avançar a partir de jocs fins a plantejaments més reflexius.

L'Educació artística organitza aquells continguts que orienten i desenvolupen els recursos expressius –gràfics, corporals, rítmics i musicals (que les xiquetes i els xiquets manifesten des dels primers anys de vida i que servixen de base per a l'adquisició dels llenguatges artístics).

Esta àrea està integrada per diverses manifestacions artístiques agrupades en Plàstica i Música, que com a llenguatges, (utilitzen codis, mitjans i procediments propis amb caràcter representatiu i normatiu), es relacionen i enriqueixen entre si i amb el llenguatge verbal.

L'alumnat de Primària aprendrà a utilitzar i a entendre la Plàstica i la Música, involucrant així, el sensorial, l'intel·lectual, l'emocional, el social, l'expressiu, l'afectiu i l'estètic de la seua persona. Açò millorarà l'atenció, l'estimulació de la percepció, la intel·ligència (memòria a curt i a llarg termini), la imaginació i la creativitat, que desenvoluparan el sentit de l'orde, la participació, la cooperació i la comunicació, que aconseguisquen la formació d'una personalitat completa i equilibrada.

Els sers humans han sigut autors i protagonistes de la seua cultura, al llarg del temps i de l'espai. I una d'estes, la de la Comunitat Valenciana, amb la seua història, els seus trets definitoris i el seu art, forma part d'una cultura mediterrània, espanyola, europea i occidental. La història ens ha deixat abundants produccions plàstiques, dels nostres avantpassats que ens han llegat les seues obres. Conèixer-les, amar-les i conservar-les és un important contingut d'una plàstica educativa culturalment arrelada. No obstant això, també hem d'observar l'espai estètic que aporta l'actual món intercultural, per a obrir-se a altres codis, respectant-los i integrant-los.

Les ciutadanes i ciutadans de la Comunitat Valenciana vivim en una societat que, sense deixar de costat el seu passat, té les seues característiques pròpies, entre les quals i per la seua implicació plàstica, cal destacar les avantguardes i el disseny, així com l'importantíssim món de la imatge tecnològica i la publicitat en el si de la societat de consum.

D'altra banda, al parlar d'educació musical a la Comunitat Valenciana cal prendre com a punt de partida l'entorn cultural, social i històric, en el qual trobem conformada una infraestructura, bé des de les institucions o des d'iniciatives populars, que marca i predispone la vida local cap al gaudi i la participació directa en el fet musical, en tots els estils, des de la música universal a compositors pròxims, des de l'ortodoxia a l'avantguarda. Este fet suposa diferenciar sensiblement el context sonor valencià, com a significatiu amb pes específic en la música. L'escola ha d'escoltar-lo i al mateix temps rendibilitzar-lo des del punt de vista pedagògic, garantint una formació d'acord.

La nostra realitat s'inserix a més en un arc mediterrani que comprèn cultures en constant intercanvi dels seus trets, que donen lloc a un mestissatge fructífer que traspasa fronteres. En els ritmes i melodies, en les lletres de les cançons, en la manera d'adornar-les, en les cadències, en les danses, en els instruments, ens reconeixem i reabilitem una memòria que corre el risc de perdre's en una excessiva globalització d'estètiques, productes i formes de vida. Al mateix temps, el futur s'intuïx intercultural, els centres docents de la nostra comunitat són un exemple palpable, i, en este sentit, la música pot actuar d'element catalitzador, amb uns ciutadans i ciutadanes formats musicalment des de l'escola.

A pesar que el llenguatge plàstic i el musical constitueixen àmbits artístics específics amb característiques pròpies, atés que la producció i la comprensió en ambdós tenen aspectes comuns, en l'etapa d'Edu-

13. Señalar la aportación de algunos avances de la ciencia y la investigación en la sociedad, fundamentalmente en estos campos: cultura y ocio, hogar, transporte, informática y telecomunicaciones, construcción y medicina.

EDUCACIÓN ARTÍSTICA

Las diferentes manifestaciones artísticas tienen una presencia constante en la vida de las personas. Por ello, la Educación Primaria es la etapa más adecuada para desarrollar en las niñas y los niños los conocimientos, las experiencias y los hábitos que forman el área de Educación artística. Siguiendo la línea propia de Educación Infantil, se debe avanzar a partir de juegos hasta planteamientos más reflexivos.

La Educación artística organiza aquellos contenidos que orientan y desarrollan los recursos expresivos –gráficos, corporales, rítmicos y musicales (que las niñas y los niños manifiestan desde los primeros años de vida y que sirven de base para la adquisición de los lenguajes artísticos).

Esta área está integrada por diversas manifestaciones artísticas agrupadas en Plástica y Música, que como lenguajes, (utilizan códigos, medios y procedimientos propios con carácter representativo y normativo), se relacionan y enriquecen entre sí y con el lenguaje verbal.

El alumnado de Primaria aprenderá a utilizar y a entender la Plástica y la Música, involucrando así, lo sensorial, lo intelectual, lo emocional, lo social, lo expresivo, lo afectivo y lo estético de su persona. Esto mejorará la atención, la estimulación de la percepción, la inteligencia (memoria a corto y a largo plazo), la imaginación y la creatividad, que desarrollarán el sentido del orden, la participación, la cooperación y la comunicación, que consigan la formación de una personalidad completa y equilibrada.

Los seres humanos han sido autores y protagonistas de su cultura, a lo largo del tiempo y del espacio. Y una de ellas, la de la Comunitat Valenciana, con su historia, sus rasgos definitorios y su arte, forma parte de una cultura mediterránea, española, europea y occidental. La historia nos ha dejado abundantes producciones plásticas, de nuestros antepasados que nos han legado sus obras. Conocerlas, amarlas y conservarlas es un importante contenido de una plástica educativa culturalmente enraizada. Sin embargo, también hemos de observar el espacio estético que aporta el actual mundo intercultural, para abrirse a otros códigos, respetándolos e integrándolos.

Las ciudadanas y ciudadanos de la Comunitat Valenciana vivimos en una sociedad que, sin dejar de lado su pasado, tiene sus características propias, entre las cuales y por su implicación plástica, cabe destacar las vanguardias y el diseño, así como el importantísimo mundo de la imagen tecnològica y la publicidad en el seno de la sociedad de consumo.

Por otro lado, al hablar de educación musical en la Comunitat Valenciana hay que tomar como punto de partida el entorno cultural, social e histórico, en el que encontramos conformada una infraestructura, bien desde las instituciones o desde iniciativas populares, que marca y predispone la vida local hacia el disfrute y la participación directa en el hecho musical, en todos los estilos, desde la música universal a compositores cercanos, desde la ortodoxia a la vanguardia. Este hecho supone diferenciar sensiblemente el contexto sonoro valenciano, como significativo con peso específico en la música. La escuela debe escucharlo y al mismo tiempo rentabilizarlo desde el punto de vista pedagógico, garantizando una formación en consonancia.

Nuestra realidad se inserta además en un arco mediterráneo que abarca culturas en constante intercambio de sus rasgos, que dan lugar a un mestizaje fructífero que traspasa fronteras. En los ritmos y melodías, en las letras de las canciones, en la manera de adornarlas, en las cadencias, en las danzas, en los instrumentos, nos reconocemos y reabilitamos una memoria que corre el riesgo de perderse en una excesiva globalización de estéticas, productos y formas de vida. Al mismo tiempo, el futuro se intuye intercultural, los centros docentes de nuestra comunidad son un ejemplo palpable, y, en este sentido, la música puede actuar de elemento catalizador, con unos ciudadanos y ciudadanas formados musicalmente desde la escuela.

A pesar de que el lenguaje plástico y el musical constituyen ámbitos artísticos específicos con características propias, dado que la producción y la comprensión en ambos tienen aspectos comunes,

cació Primària queden inclosos en una sola àrea per a possibilitar un enfocament globalitzat que tinga en compte les estretes connexions entre els distints modes d'expressió i representació artística. Per esta mateixa raó, i, a pesar de l'especial menció de la música i l'expressió plàstica, s'incorporen també dins de l'àrea continguts de la dansa i el teatre.

Ambdós llenguatges, plàstic i visual, s'articulen al seu torn en dos eixos, percepció i expressió. El primer inclou tots aquells aspectes relacionats amb el desenvolupament de capacitats de reconeixement sensorial, auditiu i corporal, que ajuden a entendre les distintes manifestacions artístiques, així com el coneixement i gaudi de diferents produccions plàstiques i musicals. El segon es referix a l'expressió d'idees i sentiments per mitjà del coneixement i la utilització de codis i tècniques artístiques.

La percepció es referix a l'observació dels elements plàstics i a l'audició musical. L'observació ha de centrar-se en la interpretació, indagació i anàlisi de l'entorn natural i de les creacions humanes. Per la seua banda, l'audició se centra en el desenvolupament de discriminació auditiva i audició comprensiva tant en creacions musicals com en audicions de peces gravades o en directe.

Per això, al treballar la percepció atenta, visual i auditiva en Educació artística, que constituïx la base de tots els aprenentatges, permet una aplicació simultània a la resta de les àrees.

L'expressió remet a l'exploració dels elements propis del llenguatge plàstic i visual, al tractament dels materials i a les diverses possibilitats d'expressar el que percep i sentit durant el procés. També al·ludix a la interpretació musical desenvolupant habilitats tècniques i capacitats vinculades amb la interpretació vocal i instrumental i l'expressió corporal i la dansa.

Amb ambdós llenguatges s'estimula la invenció i la creació de produccions plàstiques o musicals.

L'Educació artística també afavorix els processos de comprensió, perquè permet alimentar de manera racional el component imaginari de les xiquetes i dels xiquets.

És necessari estimular la imaginació en una dimensió en la qual l'art ofereix noves possibilitats d'organització de la intel·ligència i per a facilitar el seu correcte ús i incrementar la seua capacitat de concentració i afavorir la resolució de problemes de qualsevol àrea.

S'han distribuït els continguts en quatre blocs a partir dels dos grans eixos en què s'articula l'àrea –percepció i expressió–.

El bloc 1, Observació plàstica i el bloc 3, Escolta integren el que es referix a la percepció per als llenguatges plàstic i musical, respectivament.

El bloc 2, Expressió i creació plàstica i el bloc 4, Interpretació i creació musical inclouen els continguts relacionats amb l'expressió en ambdós llenguatges.

Esta distribució de continguts entorn de dos eixos s'orienta a organitzar els coneixements de forma coherent. La vinculació sobre els continguts d'ambdós és summament estreta, per la qual cosa alguns s'inclouen tant en la percepció com en l'expressió, és el cas del color, el ritme o la forma.

Una cosa semblant succeïx amb els blocs. Enmarcar els continguts en grups diferenciats servix per a definir amb més claredat quins aprenentatges bàsics han d'abordar-se. Esta manera d'estructurar el conjunt de continguts de l'àrea no suposa que hagen de desenvolupar-se independentment uns d'altres, al comprovar-se la interrelació que existix entre ells.

El bloc Observació plàstica se centra en la interpretació, indagació i anàlisi de l'entorn natural i de l'activitat i creacions humanes. S'aborden qüestions espacials i altres relatives a la interpretació del significat de les imatges i a l'anàlisi dels missatges icònics. Estos mateixos continguts, centrats en la percepció, nodriuen el bloc Expressió i creació plàstica, en què es conté l'exploració dels elements propis del llenguatge plàstic i visual i el tractament dels materials, i s'exposen diverses possibilitats d'expressar allò que s'ha percebut, ajustant-se a una planificació en el procés d'elaboració.

En el bloc Escolta, els continguts se centren a desenvolupar capacitats de discriminació auditiva i d'audició comprensiva, mentres que en Interpretació i creació musical s'aborda el desenvolupament d'habilitats

en la etapa de Educació Primària queden inclosos en una sola àrea para possibilitar un enfoque globalizado que contemple las estrechas conexiones entre los distintos modos de expresión y representación artística. Por esta misma razón, y, a pesar de la especial mención de la música y la expresión plástica, se incorporan también dentro del área contenidos de la danza y el teatro.

Ambos lenguajes, plástico y visual, se articulan a su vez en dos ejes, percepción y expresión. El primero incluye todos aquellos aspectos relacionados con el desarrollo de capacidades de reconocimiento sensorial, auditivo y corporal, que ayudan a entender las distintas manifestaciones artísticas, así como el conocimiento y disfrute de diferentes producciones plásticas y musicales. El segundo se refiere a la expresión de ideas y sentimientos mediante el conocimiento y la utilización de códigos y técnicas artísticas.

La percepción, se refiere a la observación de los elementos plásticos y a la audición musical. La observación debe centrarse en la interpretación, indagación y análisis del entorno natural y de las creaciones humanas. Por su parte, la audición se centra en el desarrollo de discriminación auditiva y audición comprensiva tanto en creaciones musicales como en audiciones de piezas grabadas o en vivo.

Por ello, al trabajar la percepción atenta, visual y auditiva en Educación artística, que constituye la base de todos los aprendizajes, permite una aplicación simultánea al resto de las áreas.

La expresión remite a la exploración de los elementos propios del lenguaje plástico y visual, al tratamiento de los materiales y a las diversas posibilidades de expresar lo que percibe y siente durante el proceso. También alude a la interpretación musical desarrollando habilidades técnicas y capacidades vinculadas con la interpretación vocal e instrumental y la expresión corporal y la danza.

Con ambos lenguajes se estimula la invención y la creación de producciones plásticas o musicales.

La Educación artística también favorece los procesos de comprensión, porque permite alimentar de manera racional el componente imaginario de las niñas y de los niños.

Es necesario estimular la imaginación en una dimensión en la cual el arte ofrece nuevas posibilidades de organización de la inteligencia y para facilitar su correcto uso e incrementar su capacidad de concentración y favorecer la resolución de problemas de cualquier área.

Se han distribuido los contenidos en cuatro bloques a partir de los dos grandes ejes en que se articula el área –Percepción y Expresión–.

El bloque 1, Observación plástica y el bloque 3, Escucha integran lo relativo a la percepción para los lenguajes plástico y musical respectivamente.

El bloque 2, Expresión y creación plástica y el bloque 4, Interpretación y creación musical incluyen los contenidos relacionados con la expresión en ambos lenguajes.

Esta distribución de contenidos en torno a dos ejes se orienta a organizar los conocimientos de forma coherente. La vinculación sobre los contenidos de ambos es sumamente estrecha, por lo que algunos se incluyen tanto en la percepción como en la expresión, es el caso del color, el ritmo o la forma.

Algo similar sucede con los bloques. Enmarcar los contenidos en grupos diferenciados sirve para definir con mayor claridad qué aprendizajes básicos han de abordarse. Esta manera de estructurar el conjunto de contenidos del área no supone que deban desarrollarse independientemente unos de otros, al comprobarse la interrelación que existe entre ellos.

El bloque Observación plástica se centra en la interpretación, indagación y análisis del entorno natural y de la actividad y creaciones humanas. Se abordan cuestiones espaciales y otras relativas a la interpretación del significado de las imágenes y al análisis de los mensajes icónicos. Estos mismos contenidos, centrados en la percepción, nutren el bloque Expresión y creación plástica en el que se contiene la exploración de los elementos propios del lenguaje plástico y visual y el tratamiento de los materiales, y se exponen diversas posibilidades de expresar lo percibido, ajustándose a una planificación en el proceso de elaboración.

En el bloque Escucha, los contenidos se centran en desarrollar capacidades de discriminación auditiva y de audición comprensiva mientras que en Interpretación y creación musical se aborda el desa-

tècniques i capacitats vinculades amb la interpretació i s'estimula la invenció a través de la improvisació i la creació de distintes produccions musicals resultants de l'exploració, la selecció i la combinació de moviments i sons. Els elements de la música i els seus referents culturals mai es dissocien d'esta i, per tant, estan implícits en el repertori usat en els distintes blocs. Per això, els continguts del llenguatge musical i els referits a la música com a expressió cultural, es troben de forma transversal en els dos blocs.

Per mitjà dels objectius i els continguts de l'àrea es pretén desenvolupar la creativitat individual i col·lectiva i fer que es gaudisca del plaer estètic.

L'alumnat serà el protagonista actiu en el procés de sensibilització, apreciació i creació artístiques. El desenvolupament d'estes capacitats dependrà, en gran manera, de l'intercanvi comunicatiu amb les seues companyes i companys, i del professorat, que serà bàsic per a donar sentit artístic al coneixement i als recursos individuals del grup.

Per això, se suggeriran a les alumnes i als alumnes, de forma progressiva, models artístics, a fi d'ampliar les seues possibilitats de valoració de les manifestacions artístiques reconegudes per la cultura i s'utilitzaran tecnologies de la informació i de la comunicació com a instruments vàlids per a provocar situacions creatives i d'ampliació del coneixement.

L'exploració de materials instrumentals de qualsevol tipus permetrà a les xiquetes i als xiquets adquirir una sèrie de conceptes bàsics que els facilitaràn una lectura coherent d'imatges i de sons, i sentir les emocions sorgides de tota expressió artística.

Haurà de fomentar-se el treball en equip, afavorir-se la creativitat, la reflexió, la comprensió i la valoració de les obres d'art i mostrar-se a l'alumnat els mateixos criteris que els artistes utilitzen en els processos creatius de les seues obres.

En conjunt, l'Educació artística ha de permetre a l'alumnat percebre i interactuar amb els elements visuals i sonors de la realitat que l'envolta. Sorgix així la necessitat d'abordar els conceptes, els procediments i les actituds des d'una perspectiva integrada i no desarticulada. Per a facilitar este procés, en la major part dels procediments s'expliciten els conceptes i les actituds.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'àrea d'Educació artística contribuïx al desenvolupament de distintes competències bàsiques.

Al desenvolupament de la competència cultural i artística contribuïx l'àrea d'Educació artística en tots els aspectes que la configuren. En esta etapa es posa l'èmfasi en el coneixement de diferents codis artístics i en la utilització de les tècniques i els recursos que els són propis, ajudant l'alumnat a iniciar-se en la percepció i la comprensió del món que l'envolta i a ampliar les seues possibilitats d'expressió i comunicació amb els altres. La possibilitat de representar una idea de forma personal, valent-se dels recursos que els llenguatges artístics proporcionen, promou la iniciativa, la imaginació i la creativitat, al mateix temps que ensenya a respectar altres formes de pensament i expressió.

L'àrea, al propiciar l'acostament a diverses manifestacions culturals i artístiques, tant de l'entorn més pròxim com d'altres pobles, dota les alumnes i els alumnes d'instruments per a valorar-les i per a formular opinions cada vegada més fonamentades en el coneixement. D'esta manera, poden anar configurant criteris vàlids en relació amb els productes culturals i ampliar les seues possibilitats d'oci.

En fer de l'exploració i la indagació els mecanismes apropiats per a definir possibilitats, buscar solucions i adquirir coneixements, es promou de forma rellevant l'autonomia i iniciativa personal. El procés que porta a la xiqueta i al xiquet des de l'exploració inicial fins al producte final requereix d'una planificació prèvia i demana un esforç per aconseguir resultats originals, no estereotipats. D'altra banda, exigeix l'elecció de recursos segons la intencionalitat expressiva del producte que es desitja aconseguir i la revisió constant d'allò que s'ha aconseguit en cada fase del procés amb la idea de millorar-lo, si fóra neces-

rollo de habilidades técnicas y capacidades vinculadas con la interpretación y se estimula la invención a través de la improvisación y la creación de distintas producciones musicales resultantes de la exploración, la selección y la combinación de movimientos y sonidos. Los elementos de la música y sus referentes culturales nunca se disocian de ella y, por tanto, están implícitos en el repertorio usado en los distintos bloques. Por ello, los contenidos del lenguaje musical y los referidos a la música como expresión cultural, se encuentran de forma transversal en los dos bloques.

Mediante los objetivos y los contenidos de la área se pretende desarrollar la creatividad individual y colectiva y hacer que se disfrute del placer estético.

El alumnado será el protagonista activo en el proceso de sensibilización, apreciación y creación artísticas. El desarrollo de estas capacidades dependerá, en gran medida, del intercambio comunicativo con sus compañeras y compañeros, y del profesorado, que será básico para dar sentido artístico al conocimiento y a los recursos individuales del grupo.

Por eso, se sugerirán a las alumnas y a los alumnos, de forma progresiva, modelos artísticos, con el fin de ampliar sus posibilidades de valoración de las manifestaciones artísticas reconocidas por la cultura y se utilizarán tecnologías de la información y de la comunicación como instrumentos válidos para provocar situaciones creativas y de ampliación del conocimiento.

La exploración de materiales instrumentales de todo tipo permitirá a las niñas y a los niños adquirir una serie de conceptos básicos que les facilitaràn una lectura coherente de imágenes y de sonidos, y sentir las emociones surgidas de toda expresión artística.

Tendrá que fomentarse el trabajo en equipo, favorecerse la creatividad, la reflexión, la comprensión y la valoración de las obras de arte y mostrarse al alumnado los mismos criterios que los artistas utilizan en los procesos creativos de sus obras.

En conjunto, la Educación artística debe permitir al alumnado percibir e interactuar con los elementos visuales y sonoros de la realidad que le rodea. Surge así la necesidad de abordar los conceptos, los procedimientos y las actitudes desde una perspectiva integrada y no desarticulada. Para facilitar este proceso, en la mayor parte de los procedimientos se explicitan los conceptos y las actitudes.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

El área de Educación artística contribuye al desarrollo de distintas competencias básicas.

Al desarrollo de la competencia cultural y artística contribuye el área de Educación artística en todos los aspectos que la configuran. En esta etapa se pone el énfasis en el conocimiento de diferentes códigos artísticos y en la utilización de las técnicas y los recursos que les son propios, ayudando al alumnado a iniciarse en la percepción y la comprensión del mundo que le rodea y a ampliar sus posibilidades de expresión y comunicación con los demás. La posibilidad de representar una idea de forma personal, valiéndose de los recursos que los lenguajes artísticos proporcionan, promueve la iniciativa, la imaginación y la creatividad, al tiempo que enseña a respetar otras formas de pensamiento y expresión.

El área, al propiciar el acercamiento a diversas manifestaciones culturales y artísticas, tanto del entorno más próximo como de otros pueblos, dota a las alumnas y alumnos de instrumentos para valorarlas y para formular opiniones cada vez más fundamentadas en el conocimiento. De este modo, pueden ir configurando criterios válidos en relación con los productos culturales y ampliar sus posibilidades de ocio.

Al hacer de la exploración y la indagación los mecanismos apropiados para definir posibilidades, buscar soluciones y adquirir conocimientos, se promueve de forma relevante la autonomía e iniciativa personal. El proceso que lleva a la niña y al niño desde la exploración inicial hasta el producto final requiere de una planificación previa y demanda un esfuerzo por alcanzar resultados originales, no estereotipados. Por otra parte, exige la elección de recursos según la intencionalidad expresiva del producto que se desea lograr y la revisión constante de lo logrado en cada fase del proceso con la idea de mejorarlo,

sari. La creativitat exigeix actuar amb autonomia, prendre iniciatives, remenar possibilitats i solucions diverses. El procés contribueix a l'originalitat, a la busca de formes innovadores, i també genera flexibilitat perquè, davant d'un mateix supòsit, poden donar-se diferents respostes.

L'àrea és també un bon vehicle per a desenrotllar la competència social i ciutadana. En l'àmbit de l'Educació artística, la interpretació i la creació suposen, moltes vegades, un treball en equip. Esta circumstància exigeix cooperació, assumptió de responsabilitats, seguiment de normes i instruccions, atenció i conservació de materials i instruments, aplicació de tècniques concretes i utilització d'espais de manera apropiada. El seguiment d'estos requisits forma en el compromís amb els altres, en l'exigència que té la realització en grup i en la satisfacció que proporciona un producte que és fruit de l'esforç comú. En definitiva, expressar-se buscant l'acord posa en marxa actituds de respecte, acceptació i enteniment, la qual cosa situa l'àrea com un bon vehicle per a desenrotllar esta competència.

Pel que fa a la competència en el coneixement i interacció amb el món físic, l'àrea contribueix a apreciar l'entorn a través del treball perceptiu amb sons, formes, colors, línies, textures, llum o moviment presents en els espais naturals i en les obres i realitzacions humanes. L'àrea se servix del mitjà com a pretext per a la creació artística, l'explora, el manipula i l'incorpora recreant-lo per a donar-li una dimensió que proporcione gaudi i contribueixca a l'enriquiment de la vida de les persones. Així mateix, té en compte una altra dimensió igualment important, la que competix a les agressions que deterioren la qualitat de vida, com ara la contaminació sonora o les solucions estètiques poc afortunades d'espais, objectes o edificis, i a ajudar les xiquetes i els xiquets a prendre consciència de la importància de preservar un entorn físic agradable i saludable.

A la competència per a aprendre a aprendre es contribueix en la mesura que s'afavorisca la reflexió sobre els processos en la manipulació d'objectes, l'experimentació amb tècniques i materials i l'exploració sensorial de sons, textures, formes o espais, a fi que els coneixements adquirits doten xiquetes i xiquets d'un bagatge suficient per a utilitzar-los en situacions diferents. El desenrotllament de la capacitat d'observació planteja la conveniència d'establir pautes que la guien, amb l'objecte que l'exercici d'observar proporcione informació rellevant i suficient. En este sentit, l'àrea fa competent a aprendre en proporcionar protocols d'indagació i planificació de processos susceptibles d'utilitzar-se en altres aprenentatges.

A la competència en comunicació lingüística es pot contribuir, com des de totes les àrees, a través de la riquesa dels intercanvis comunicatius que es generen, de l'ús de les normes que els regixen, de l'explicació dels processos que es desenrotllen i del vocabulari específic que l'àrea aporta. De forma específica, cançons o senzilles dramatitzacions són un vehicle propici per a adquirir nou vocabulari i per a desenrotllar capacitats relacionades amb la parla, com la respiració, la dicció o l'articulació. Es fomenta, així mateix, esta competència en la descripció de processos de treball, en l'argumentació sobre les solucions donades o en la valoració de l'obra artística.

Al tractament de la informació i la competència digital es contribueix a través de l'ús de la tecnologia com a ferramenta per a mostrar processos relacionats amb la música i les arts visuals i per a acostar l'alumnat a la creació de produccions artístiques i a l'anàlisi de la imatge i el so i dels missatges que estos transmeten. També es desplega la competència en la busca d'informació sobre manifestacions artístiques per al seu coneixement i gaudi, per a seleccionar i intercanviar informacions referides a àmbits culturals del passat i del present, pròxims o d'altres pobles.

OBJECTIUS

L'ensenyança de l'Educació artística en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Indagar en les possibilitats del so, la imatge i el moviment com a elements de representació i comunicació i utilitzar-les per a expres-

si fuera preciso. La creatividad exige actuar con autonomía, tomar iniciativas, barajar posibilidades y soluciones diversas. El proceso contribuye a la originalidad, a la búsqueda de formas innovadoras, y también genera flexibilidad pues, ante un mismo supuesto, pueden darse diferentes respuestas.

El área es también un buen vehículo para desarrollar la competencia social y ciudadana. En el ámbito de la Educación artística, la interpretación y la creación suponen, en muchas ocasiones, un trabajo en equipo. Esta circunstancia exige cooperación, asunción de responsabilidades, seguimiento de normas e instrucciones, cuidado y conservación de materiales e instrumentos, aplicación de técnicas concretas y utilización de espacios de manera apropiada. El seguimiento de estos requisitos forma en el compromiso con los demás, en la exigencia que tiene la realización en grupo y en la satisfacción que proporciona un producto que es fruto del esfuerzo común. En definitiva, expresarse buscando el acuerdo, pone en marcha actitudes de respeto, aceptación y entendimiento, lo que sitúa el área como un buen vehículo para desarrollar esta competencia.

En lo que se refiere a la competencia en el conocimiento e interacción con el mundo físico, el área contribuye a apreciar el entorno a través del trabajo perceptivo con sonidos, formas, colores, líneas, texturas, luz o movimiento presentes en los espacios naturales y en las obras y realizaciones humanas. El área se sirve del medio como pretext para la creación artística, lo explora, lo manipula y lo incorpora recreándolo para darle una dimensión que proporcione disfrute y contribuya al enriquecimiento de la vida de las personas. Asimismo, tiene en cuenta otra dimensión igualmente importante, la que compete a las agresiones que deterioran la calidad de vida, como la contaminación sonora o las soluciones estéticas poco afortunadas de espacios, objetos o edificios, y ayudar a las niñas y a los niños a tomar conciencia de la importancia de preservar un entorno físico agradable y saludable.

A la competencia para aprender a aprender se contribuye en la medida en que se favorezca la reflexión sobre los procesos en la manipulación de objetos, la experimentación con técnicas y materiales y la exploración sensorial de sonidos, texturas, formas o espacios, con el fin de que los conocimientos adquiridos doten a niñas y niños de un bagaje suficiente para utilizarlos en situaciones diferentes. El desarrollo de la capacidad de observación plantea la conveniencia de establecer pautas que la guíen, con el objeto de que el ejercicio de observar proporcione información relevante y suficiente. En este sentido, el área hace competente en aprender al proporcionar protocolos de indagación y planificación de procesos susceptibles de utilizarse en otros aprendizajes.

A la competencia en comunicación lingüística se puede contribuir, como desde todas las áreas, a través de la riqueza de los intercambios comunicativos que se generan, del uso de las normas que los rigen, de la explicación de los procesos que se desarrollan y del vocabulario específico que el área aporta. De forma específica, canciones o sencillas dramatizaciones son un vehículo propicio para adquirir nuevo vocabulario y para desarrollar capacidades relacionadas con el habla, como la respiración, la dicción o la articulación. Se fomenta, asimismo, esta competencia en la descripción de procesos de trabajo, en la argumentación sobre las soluciones dadas o en la valoración de la obra artística.

Al tratamiento de la información y la competencia digital se contribuye a través del uso de la tecnología como herramienta para mostrar procesos relacionados con la música y las artes visuales y para acercar al alumnado a la creación de producciones artísticas y al análisis de la imagen y el sonido y de los mensajes que éstos transmiten. También se desarrolla la competencia en la búsqueda de información sobre manifestaciones artísticas para su conocimiento y disfrute, para seleccionar e intercambiar informaciones referidas a ámbitos culturales del pasado y del presente, próximos o de otros pueblos.

OBJETIVOS

La enseñanza de la Educación artística en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Indagar en las posibilidades del sonido, la imagen y el movimiento como elementos de representación y comunicación y utilizarlas

sar vivències, idees i sentiments, contribuint amb això a l'equilibri afectiu i a la relació amb els altres.

2. Desenrotllar la capacitat d'observació i la sensibilitat per a apreciar les qualitats estètiques, visuals i sonores de l'entorn.

3. Aprendre a expressar i comunicar amb autonomia i iniciativa emocions i vivències a través dels processos propis de la creació artística en la seua dimensió plàstica i musical.

4. Explorar i conèixer materials i instruments diversos, tenint en compte els tradicionals de la Comunitat Valenciana, així com adquirir codis i tècniques específiques dels diferents llenguatges artístics per a utilitzar-los amb fins expressius i comunicatius.

5. Aplicar els coneixements artístics en l'observació i l'anàlisi de situacions i objectes de la realitat quotidiana i de diferents manifestacions del món de l'art i la cultura per a comprendre'ls millor i formar un gust propi.

6. Mantindre una actitud de busca personal o col·lectiva, articulant la percepció, la imaginació, la indagació, la sensibilitat junt amb la reflexió a l'hora de realitzar i gaudir de diferents produccions artístiques.

7. Aprendre a posar-se en situació de viure la música: cantar, escoltar, inventar, dansar i interpretar, basant-se en la composició de les seues pròpies experiències creatives amb manifestacions de distints estils, temps i cultures.

8. Iniciar-se en la pràctica d'un instrument.

9. Conèixer algunes de les possibilitats dels mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació en què intervien la imatge i el so. Descobrir significats d'interès expressiu i estètic i utilitzar-los com a recursos per a l'observació, la busca d'informació i l'elaboració de produccions pròpies, ja siga de forma autònoma o en combinació amb altres mitjans i materials.

10. Conèixer i valorar diferents manifestacions artístiques del patrimoni cultural de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i de la Unió Europea, col·laborant en la conservació i renovació de les formes d'expressió locals i estimant l'enriquiment que suposa l'intercanvi amb persones de diferents cultures que compartixen un mateix entorn.

11. Desenrotllar una relació d'autoconfiança amb la producció artística personal, respectant les creacions pròpies i les dels altres a més de saber rebre i expressar crítiques i opinions.

12. Planificar i realitzar produccions artístiques, d'elaboració pròpia o ja existents, individualment i de forma cooperativa, assumir distintes funcions i col·laborar en la resolució dels problemes que es presenten per a aconseguir un producte final satisfactori.

13. Conèixer algunes de les professions dels àmbits artístics, música i plàstica, interessar-se per les característiques del treball dels artistes i gaudir, com a públic, de les seues produccions. Assistir a museus i a concerts.

PRIMER CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. Observació plàstica

– Observació i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, artificial i artístic.

– Descripció verbal de sensacions i observacions.

– Comentari d'obres plàstiques i visuals presents en l'entorn i en exposicions o museus.

– Curiositat per descobrir les possibilitats artístiques que ofereix l'entorn.

– Coneixement i observança de les normes de comportament en exposicions.

– Descripció d'imatges presents en contextos pròxims: historietes, còmics, il·lustracions, fotografies, etiquetes, cromos, cartells, adhesius, dibuixos animats, marques, propaganda, cine.

– Exploració de distàncies, recorreguts i situacions d'objectes i persones en relació amb l'espai.

– Observació de diferents maneres de presentar l'espai.

– Percepció visual i tàctil del volum.

para expresar vivencias, ideas y sentimientos, contribuyendo con ello al equilibrio afectivo y a la relación con los demás.

2. Desarrollar la capacidad de observación y la sensibilidad para apreciar las cualidades estéticas, visuales y sonoras del entorno.

3. Aprender a expresar y comunicar con autonomía e iniciativa emociones y vivencias a través de los procesos propios de la creación artística en su dimensión plástica y musical.

4. Explorar y conocer materiales e instrumentos diversos, teniendo en cuenta los tradicionales de la Comunitat Valenciana, así como adquirir códigos y técnicas específicas de los diferentes lenguajes artísticos para utilizarlos con fines expresivos y comunicativos.

5. Aplicar los conocimientos artísticos en la observación y el análisis de situaciones y objetos de la realidad cotidiana y de diferentes manifestaciones del mundo del arte y la cultura para comprenderlos mejor y formar un gusto propio.

6. Mantener una actitud de búsqueda personal o colectiva, articulando la percepción, la imaginación, la indagación, la sensibilidad junto con la reflexión a la hora de realizar y disfrutar de diferentes producciones artísticas.

7. Aprender a ponerse en situación de vivir la música: cantar, escuchar, inventar, danzar e interpretar, basándose en la composición de sus propias experiencias creativas con manifestaciones de distintos estilos, tiempos y culturas.

8. Iniciarse en la práctica de un instrumento.

9. Conocer algunas de las posibilidades de los medios audiovisuales y las tecnologías de la información y la comunicación en los que intervienen la imagen y el sonido. Descubrir significados de interés expresivo y estético. Y utilizarlos como recursos para la observación, la búsqueda de información y la elaboración de producciones propias, ya sea de forma autónoma o en combinación con otros medios y materiales.

10. Conocer y valorar diferentes manifestaciones artísticas del patrimonio cultural de la Comunitat Valenciana, de España y de la Unión Europea, colaborando en la conservación y renovación de las formas de expresión locales y estimando el enriquecimiento que supone el intercambio con personas de diferentes culturas que comparten un mismo entorno.

11. Desarrollar una relación de autoconfianza con la producción artística personal, respetando las creaciones propias y las de los otros además de saber recibir y expresar críticas y opiniones.

12. Planificar y realizar producciones artísticas, de elaboración propia o ya existentes, individualmente y de forma cooperativa, asumir distintas funciones y colaborar en la resolución de los problemas que se presentan para conseguir un producto final satisfactorio.

13. Conocer algunas de las profesiones de los ámbitos artísticos, música y plástica, interesarse por las características del trabajo de los artistas y disfrutar, como público, de sus producciones. Asistir a museos y a conciertos.

PRIMER CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. Observación plàstica

– Observación y exploración sensorial de los elementos presentes en el entorno natural, artificial y artístico.

– Descripción verbal de sensaciones y observaciones.

– Comentario de obras plásticas y visuales presentes en el entorno y en exposiciones o museos.

– Curiosidad por descubrir las posibilidades artísticas que ofrece el entorno.

– Conocimiento y observancia de las normas de comportamiento en exposiciones.

– Descripción de imágenes presentes en contextos próximos: historietas, cómics, ilustraciones, fotografías, etiquetas, cromos, carteles, adhesivos, dibujos animados, marcas, propaganda, cine.

– Exploración de distancias, recorridos y situaciones de objetos y personas en relación con el espacio.

– Observación de diferentes maneras de presentar el espacio.

– Percepción visual y táctil del volumen.

– Introducció al món artístic per mitjà de l'observació i lectura d'obres d'art.

– Autonomia en l'observació, la distinció, la selecció i la interpretació d'allò que és percebut.

– Valoració estètica de l'entorn natural i urbà. Tradicions populars de la Comunitat Valenciana.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

– Experimentació de les possibilitats expressives del traç espontani i amb intencionalitat, de les línies que delimiten contorns i de l'espai que defineix la forma.

– Experimentació de mescles i taques de color amb diferents tipus de pintura i sobre suports diversos.

– Busca sensorial de textures naturals i artificials i de les qualitats i possibilitats de materials orgànics i inorgànics.

– Elaboració de dibuixos, pintures, collages, estampacions, il·lustracions, volums, modelatge i plegat de formes.

– Manipulació i transformació d'objectes per al seu ús en representacions teatrals.

– Composicions plàstiques a través de fotografies.

– Gaudi en la manipulació i exploració de materials.

– Ús progressiu i adequat de termes referits a materials, instruments o aspectes de la composició artística.

– Organització progressiva del procés d'elaboració de manera que es concrete el tema sorgit des de la percepció sensorial, la imaginació, la fantasia o la realitat, que prevegen els recursos necessaris per a la realització, explorant les possibilitats de materials i instruments, i que es mostre confiança en les possibilitats de creació.

– Exploració de recursos digitals per a la creació d'obres artístiques.

– Anàlisi de la representació bidimensional i del volum.

– Realització de produccions on s'utilitze la tècnica de la composició.

– Utilització de l'enquadrament en la realització d'obres artístiques pròpies.

– Desinhibició en la creació d'obres pròpies.

– Inici en la utilització d'un vocabulari específic.

– Actitud crítica davant de les diferents obres artístiques.

Bloc 3. Escolta

– Identificació i representació corporal de les qualitats de sons de l'entorn natural i social més pròxim o motivador.

– Audició activa i reconeixement d'una selecció de peces musicals breus, de diferents estils i cultures.

– Audició de peces vocals i identificació de veus femenines, masculines i infantils.

– Reconeixement visual, auditiu i denominació d'alguns instruments musicals de l'aula o de l'entorn de l'alumnat.

– Identificació de la repetició (AA) i el contrast (AB) en cançons i obres musicals senzilles.

– Curiositat per descobrir sons de l'entorn i gaudi amb l'audició d'obres musicals de diferents estils i cultures.

– Coneixement i observança de les normes de comportament en audicions i altres representacions musicals.

– Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció.

– Identificació visual i auditiva dels diferents instruments.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

– Exploració dels recursos i les possibilitats sonores de la veu, el cos i els objectes.

– Interpretació i memorització de tirallongues i cançons a l'unison.

– Interés i respecte per les manifestacions produïdes pels altres.

– Utilització de la veu, la percussió corporal i els instruments com a recursos per a l'acompanyament de textos recitats, cançons i danses.

– Lectura de partitures senzilles amb grafies no convencionals.

– Introducción al mundo artístico mediante la observación y lectura de obras de arte.

– Autonomía en la observación, la distinción, la selección y la interpretación de aquello que es percibido.

– Valoración estética del entorno natural y urbano. Tradiciones populares de la Comunitat Valenciana.

Bloque 2. Expresión y creación plástica

– Experimentación de las posibilidades expresivas del trazo espontáneo y con intencionalidad, de las líneas que delimitan contornos y del espacio que define la forma.

– Experimentación de mezclas y manchas de color con diferentes tipos de pintura y sobre soportes diversos.

– Búsqueda sensorial de texturas naturales y artificiales y de las cualidades y posibilidades de materiales orgánicos e inorgánicos.

– Elaboración de dibujos, pinturas, collages, estampaciones, ilustraciones, volúmenes, modelado y plegado de formas.

– Manipulación y transformación de objetos para su uso en representaciones teatrales.

– Composiciones plásticas a través de fotografías.

– Disfrute en la manipulación y exploración de materiales.

– Uso progresivo y adecuado de términos referidos a materiales, instrumentos o aspectos de la composición artística.

– Organización progresiva del proceso de elaboración de forma que se concrete el tema surgido desde la percepción sensorial, la imaginación, la fantasía o la realidad, que prevean los recursos necesarios para la realización, explorando las posibilidades de materiales e instrumentos y que se muestre confianza en las posibilidades de creación.

– Exploración de recursos digitales para la creación de obras artísticas.

– Análisis de la representación bidimensional y del volumen.

– Realización de producciones donde se utilice la técnica de la composición.

– Utilización del encuadre en la realización de obras artísticas propias.

– Desinhibición en la creación de obras propias.

– Inicio en la utilización de un vocabulario específico.

– Actitud crítica ante las diferentes obras artísticas.

Bloque 3. Escucha

– Identificación y representación corporal de las cualidades de sonidos del entorno natural y social más próximo o motivador.

– Audición activa y reconocimiento de una selección de piezas musicales breves, de distintos estilos y culturas.

– Audición de piezas vocales e identificación de voces femeninas, masculinas e infantiles.

– Reconocimiento visual, auditivo y denominación de algunos instrumentos musicales del aula o del entorno del alumnado.

– Identificación de la repetición (AA) y el contraste (AB) en canciones y obras musicales sencillas.

– Curiosidad por descubrir sonidos del entorno y disfrute con la audición de obras musicales de distintos estilos y culturas.

– Conocimiento y observancia de las normas de comportamiento en audiciones y otras representaciones musicales.

– Valoración del silencio como elemento indispensable para el ejercicio de la atención.

– Identificación visual y auditiva de los diferentes instrumentos.

Bloque 4. Interpretación y creación musical

Interpretación

– Exploración de los recursos y las posibilidades sonoras de la voz, el cuerpo y los objetos.

– Interpretación y memorización de retahílas y canciones al unísono.

– Interés y respeto por las manifestaciones producidas por los demás.

– Utilización de la voz, la percusión corporal y los instrumentos como recursos para el acompañamiento de textos recitados, canciones y danzas.

– Lectura de partituras sencillas con grafías no convencionales.

- Gaudi amb l'expressió vocal, instrumental i corporal.
- Interpretació i producció de melodies senzilles.
- Pràctica de tècniques bàsiques del moviment i jocs motors acompanyats de seqüències sonores, cançons i peces musicals i interpretació de danses senzilles.

Creació musical

- Construcció d'instruments senzills amb objectes d'ús quotidià.

- Improvisació d'esquemes rítmics i melòdics de quatre temps.

- Selecció de sons vocals, objectes i instruments per a la sonorització de situacions, relats breus i imatges.

- Confiança en les pròpies possibilitats de producció musical.

- Interpretació, individual o col·lectiva, de cançons infantils o populars, amb especial atenció a les cançons tradicionals de la Comunitat Valenciana.

- Atenció, interès i participació en la interpretació de cançons.

- Creació i repertori de danses senzilles.

- Improvisació de moviments com a resposta a diferents estímuls sonors.

- Interpretació de danses i jocs dansats, en especial els de la Comunitat Valenciana.

- Valoració de l'estètica expressiva del moviment.

Críteris d'avaluació

1. Descriure qualitats i característiques de materials, objectes i instruments presents en l'entorn natural i artificial.

2. Usar termes senzills per a comentar les obres plàstiques i musicals observades i escoltades.

3. Identificar i expressar a través de diferents llenguatges alguns dels elements (timbre, velocitat, intensitat, caràcter) d'una obra musical.

4. Reproduir esquemes rítmics i melòdics amb la veu, el cos i els instruments i patrons de moviment.

5. Seleccionar i combinar sons produïts per la veu, el cos, els objectes i els instruments per a sonoritzar relats o imatges.

6. Conèixer i interpretar cançons, danses i jocs tradicionals de la Comunitat Valenciana.

7. Identificar diferents formes de representació de l'espai.

8. Provar en produccions pròpies, les possibilitats que adopten les formes, textures i colors.

9. Realitzar composicions plàstiques que representen el món imaginari, afectiu i social.

SEGON CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. Observació plàstica

- Classificació de textures i tonalitats i apreciació de formes naturals i artificials explorades des de diferents angles i posicions.

- Establiment d'un orde o pauta per a seguir el procediment d'observació.

- Observació dels materials utilitzats en les obres plàstiques.

- Respecte i atenció de l'entorn, de les obres que constitueixen el patrimoni cultural, de les produccions pròpies i de les dels altres.

- Interès per buscar informació sobre produccions artístiques i per comentar-les.

- Interpretació i valoració de la informació que proporcionen les imatges en el context social i comunicació de les apreciacions obtingudes.

- Observació d'elements de l'entorn per a l'estudi de les escales i proporcions entre els objectes.

- Indagació sobre diferents maneres de representar l'espai.

- Valoració de la importància de la comunicació i de l'expressió plàstica en el context de les relacions interpersonals.

- Disfrute con la expresión vocal, instrumental y corporal.

- Interpretación y producción de melodías sencillas.

- Práctica de técnicas básicas del movimiento y juegos motores acompañados de secuencias sonoras, canciones y piezas musicales e interpretación de danzas sencillas.

Creación musical

- Construcción de instrumentos sencillos con objetos de uso cotidiano.

- Improvisación de esquemas rítmicos y melódicos de cuatro tiempos.

- Selección de sonidos vocales, objetos e instrumentos para la sonorización de situaciones, relatos breves e imágenes.

- Confianza en las propias posibilidades de producción musical.

- Interpretación, individual o colectiva, de canciones infantiles o populares, con especial atención a las canciones tradicionales de la Comunitat Valenciana.

- Atención, interés y participación en la interpretación de canciones.

- Creación y repertorio de danzas sencillas.

- Improvisación de movimientos como respuesta a diferentes estímulos sonoros.

- Interpretación de danzas y juegos danzados, en especial los de la Comunitat Valenciana.

- Valoración de la estética expresiva del movimiento.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Describir cualidades y características de materiales, objetos e instrumentos presentes en el entorno natural y artificial.

2. Usar términos sencillos para comentar las obras plásticas y musicales observadas y escuchadas.

3. Identificar y expresar a través de diferentes lenguajes algunos de los elementos (timbre, velocidad, intensidad, carácter) de una obra musical.

4. Reproducir esquemas rítmicos y melódicos con la voz, el cuerpo y los instrumentos y patrones de movimiento.

5. Seleccionar y combinar sonidos producidos por la voz, el cuerpo, los objetos y los instrumentos para sonorizar relatos o imágenes.

6. Conocer e interpretar canciones, danzas y juegos tradicionales de la Comunitat Valenciana.

7. Identificar diferentes formas de representación del espacio.

8. Probar en producciones propias, las posibilidades que adoptan las formas, texturas y colores.

9. Realizar composiciones plásticas que representen el mundo imaginario, afectivo y social.

SEGUNDO CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. Observación plástica

- Clasificación de texturas y tonalidades y apreciación de formas naturales y artificiales exploradas desde diferentes ángulos y posiciones.

- Establecimiento de un orden o pauta para seguir el procedimiento de observación.

- Observación de los materiales empleados en las obras plásticas.

- Respeto y cuidado del entorno, de las obras que constituyen el patrimonio cultural, de las producciones propias y de las de los demás.

- Interés por buscar información sobre producciones artísticas y por comentarlas.

- Interpretación y valoración de la información que proporcionan las imágenes en el contexto social y comunicación de las apreciaciones obtenidas.

- Observación de elementos del entorno para el estudio de las escalas y proporciones entre los objetos.

- Indagación sobre diferentes maneras de representar el espacio.

- Valoración de la importancia de la comunicación y de la expresión plástica en el contexto de las relaciones interpersonales.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

- Experimentació amb línies diverses i formes en diferents posicions.
- Representació de repertoris formals senzills.
- Busca de les possibilitats del color en contrastos, variacions i combinacions, mesclant diverses classes de pintura i apreciats els resultats sobre diferents suports.
- Indagació sobre les qualitats dels materials, tractaments no convencionals d'estos i ús que pot fer-se de les textures en la representació.
- Elaboració d'imatges usant taques cromàtiques, tonalitats i gammes en còmics, historietes, cartells, murals, mosaics, tapissos i impressions.
- Construcció de mòbils, estructures, maquetes, joguets, volums exempts o en relleu.
- Construcció de decorats i màscares i elaboració de maquillatges per a la representació teatral.
- Realització de fotografies: enfocament i plans.
- Aplicació, en produccions pròpies, d'aspectes observats en obres artístiques.
- Valoració del coneixement de diferents codis artístics com a mitjans d'expressió de sentiments i idees.
- Interés per ajustar el procés de creació o en grup a les intencions previstes. Seleccionar apropiadament els materials segons les seues possibilitats plàstiques, usar responsablement instruments, materials i espais, assumint les tasques i respectant les normes que, si és el cas, el grup estableisca.
- Utilització de recursos digitals per a l'elaboració de produccions artístiques.
- Iniciació a la composició abstracta.
- Manipulació dels colors primaris per a crear-ne altres diferents.
- Selecció i utilització de diverses mescles de colors.

Bloc 3. Escolta

- Discriminació auditiva, denominació i representació gràfica de les qualitats dels sons.
- Audició activa d'una selecció de peces musicals de diferents estils i cultures, del passat i del present, i reconeixement d'alguns trets característics.
- Audició d'obres vocals i identificació de distintes agrupacions (solista, duo, trio, cor).
- Reconeixement visual i auditiu i denominació d'alguns instruments de l'orquestra i del folklore, de la música popular urbana i de la d'altres cultures.
- Classificació dels instruments musicals per famílies (corda, vent fusta, vent metall i percussió).
- Identificació de frases musicals i de parts que es repeteixen, contrasten i retornen (forma ternària i rondó).
- Comentari i valoració de concerts i representacions musicals.
- Interés pel descobriment d'obres musicals de distintes característiques.
- Actitud atenta i silenciosa i respecte a les normes de comportament durant l'audició musical.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

- Pràctica de jocs per al desenvolupament de la tècnica vocal i instrumental. Sensacions vibratòries segons els diferents sons emesos.
- Exploració de les possibilitats sonores i expressives de la veu, el cos, els objectes i els instruments.
- Seguiment d'hàbits i normes per a cuidar la veu, el cos i els instruments.
- Interpretació i memorització de cançons a l'unison, cànons i peces instrumentals senzilles.
- Coordinació i sincronització individual i col·lectiva en la interpretació vocal i/o instrumental: simultaneïtat, successió i alternança.
- Interpretació d'acompanyaments per a peces musicals gravades.

Bloque 2. Expresión y creación plástica

- Experimentación con líneas diversas y formas en diferentes posiciones.
- Representación de repertorios formales sencillos.
- Búsqueda de las posibilidades del color en contrastes, variaciones y combinaciones, mezclando diversas clases de pintura y apreciando los resultados sobre diferentes soportes.
- Indagación sobre las cualidades de los materiales, tratamientos no convencionales de los mismos y uso que puede hacerse de las texturas en la representación.
- Elaboración de imágenes usando manchas cromáticas, tonalidades y gamas en cómics, historietas, carteles, murales, mosaicos, tapices e impresiones.
- Construcción de móviles, estructuras, maquetas, juguetes, volúmenes exentos o en relieve.
- Construcción de decorados y máscaras y elaboración de maquillajes para la representación teatral.
- Realización de fotografías: enfoque y planos.
- Aplicación, en producciones propias, de aspectos observados en obras artísticas.
- Valoración del conocimiento de diferentes códigos artísticos como medios de expresión de sentimientos e ideas.
- Interés por ajustar el proceso de creación o en grupo a las intenciones previstas. Seleccionar apropiadamente los materiales según sus posibilidades plásticas, usar responsablemente instrumentos, materiales y espacios, asumiendo las tareas y respetando las normas que, en su caso, el grupo establezca.
- Utilización de recursos digitales para la elaboración de producciones artísticas.
- Iniciación a la composición abstracta.
- Manipulación de los colores primarios para crear otros diferentes.
- Selección y utilización de diversas mezclas de colores.

Bloque 3. Escucha

- Discriminación auditiva, denominación y representación gràfica de las cualidades de los sonidos.
- Audición activa de una selección de piezas musicales de distintos estilos y culturas, del pasado y del presente, y reconocimiento de algunos rasgos característicos.
- Audición de obras vocales e identificación de distintas agrupaciones (solista, dúo, trío, coro).
- Reconocimiento visual y auditivo y denominación de algunos instrumentos de la orquesta y del folklore, de la música popular urbana y de la de otras culturas.
- Clasificación de los instrumentos musicales por familias (cuerda, viento madera, viento metal y percusión).
- Identificación de frases musicales y de partes que se repiten, contrastan y retornan (forma ternaria y rondó).
- Comentari i valoració de concerts i representacions musicals.
- Interés por el descubrimiento de obras musicales de distintas características.
- Actitud atenta y silenciosa y respeto a las normas de comportamiento durante la audición musical.

Bloque 4. Interpretación y creación musical

Interpretación

- Práctica de juegos para el desarrollo de la técnica vocal e instrumental. Sensaciones vibratorias según los diferentes sonidos emitidos.
- Exploración de las posibilidades sonoras y expresivas de la voz, el cuerpo, los objetos y los instrumentos.
- Seguimiento de hábitos y normas para cuidar la voz, el cuerpo y los instrumentos.
- Interpretación y memorización de canciones al unísono, cànons y piezas instrumentales sencillas.
- Coordinación y sincronización individual y colectiva en la interpretación vocal y/o instrumental: simultaneidad, sucesión y alternancia.
- Interpretación de acompañamientos para piezas musicales grabadas.

- Memorització i interpretació d'un repertori de danses i seqüències de moviments fixats i inventats.
- Lectura i interpretació de cançons i peces instrumentals senzilles amb distints tipus de grafies.
- Interés i responsabilitat en les activitats d'interpretació i respecte a les normes.
- El sentit musical a través del control corporal.
- Interpretació en grup de cançons infantils tradicionals de la Comunitat Valenciana.
- Interpretació de danses tradicionals de la Comunitat Valenciana.

Creació musical

- Improvisació d'esquemes rítmics i melòdics sobre bases musicals interpretades pel docent o gravades.
- Creació d'acompanyaments per a cançons i peces instrumentals per mitjà de l'ús d'ostinati rítmics i melòdics, bordons i efectes de so.
- Creació de peces musicals a partir de la combinació d'elements donats.
- Invenció de coreografies per a cançons i peces musicals breus.
- Construcció d'instruments originals i semblants a altres existents.
- Interés per ajustar el procés de creació musical a les intencions inicialment previstes.
- Gravació en l'aula com a recurs creatiu: puzzles i collages sonors.
- Utilització de la dansa com a mitjà d'expressió de diferents sentiments i emocions.
- Música tradicional de la Comunitat Valenciana.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Descriure les característiques d'elements presents en l'entorn i les sensacions que les obres artístiques provoquen.
2. Usar adequadament alguns dels termes propis del llenguatge plàstic i musical en contextos precisos, intercanvis comunicatius, descripció de processos i argumentacions.
3. Utilitzar distints recursos plàstics i gràfics durant l'audició d'una peça musical.
4. Memoritzar i interpretar un repertori bàsic de cançons, peces instrumentals i danses.
5. Explorar, seleccionar, combinar i organitzar idees musicals dins d'estructures musicals senzilles.
6. Interpretar el contingut d'imatges i representacions de l'espai presents en l'entorn.
7. Utilitzar instruments, tècniques i materials adequats al producte artístic que es pretén.
8. Classificar textures, formes i colors atenent a criteris de similitud o diferència.
9. Participar en l'execució de danses tradicionals de la Comunitat Valenciana.
10. Conèixer i identificar produccions musicals de la Comunitat Valenciana, a través de concerts i audicions prèviament treballades.

TERCER CICLE CONTINGUTS

- Bloc 1. Observació plàstica
- Indagació sobre les possibilitats plàstiques i expressives d'elements naturals i de les estructures geomètriques.
 - Elaboració i seguiment de protocols de forma oral i escrita per a l'observació d'aspectes, qualitats i característiques notòries i subtils d'elements naturals i artificials.
 - Exploració de les característiques, elements, tècniques i materials que les obres artístiques ofereixen i suggerixen per a la recreació d'estes i creació d'obres noves.
 - Documentació, registre i valoració de formes artístiques i artesanals representatives de l'expressió cultural de les societats.

- Memorización e interpretación de un repertorio de danzas y secuencias de movimientos fijados e inventados.
- Lectura e interpretación de canciones y piezas instrumentales sencillas con distintos tipos de grafías.
- Interés y responsabilidad en las actividades de interpretación y respeto a las normas.
- El sentido musical a través del control corporal.
- Interpretación en grupo de canciones infantiles tradicionales de la Comunitat Valenciana.
- Interpretación de danzas tradicionales de la Comunitat Valenciana.

Creación musical

- Improvisación de esquemas rítmicos y melódicos sobre bases musicales interpretadas por el docente o grabadas.
- Creación de acompañamientos para canciones y piezas instrumentales mediante el uso de ostinati rítmicos y melódicos, bordones y efectos sonoros.
- Creación de piezas musicales a partir de la combinación de elementos dados.
- Invención de coreografías para canciones y piezas musicales breves.
- Construcción de instrumentos originales y similares a otros existentes.
- Interés por ajustar el proceso de creación musical a las intenciones inicialmente previstas.
- Grabación en el aula como recurso creativo: puzzles y collages sonoros.
- Utilización de la danza como medio de expresión de diferentes sentimientos y emociones.
- Música tradicional de la Comunitat Valenciana.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Describir las características de elementos presentes en el entorno y las sensaciones que las obras artísticas provocan.
2. Usar adecuadamente algunos de los términos propios del lenguaje plástico y musical en contextos precisos, intercambios comunicativos, descripción de procesos y argumentaciones.
3. Utilizar distintos recursos plásticos y gráficos durante la audición de una pieza musical.
4. Memorizar e interpretar un repertorio básico de canciones, piezas instrumentales y danzas.
5. Explorar, seleccionar, combinar y organizar ideas musicales dentro de estructuras musicales sencillas.
6. Interpretar el contenido de imágenes y representaciones del espacio presentes en el entorno.
7. Utilizar instrumentos técnicas y materiales adecuados al producto artístico que se pretende.
8. Clasificar texturas, formas y colores atendiendo a criterios de similitud o diferencia.
9. Participar en la ejecución de danzas tradicionales de la Comunitat Valenciana.
10. Conocer e identificar producciones musicales de la Comunitat Valenciana, a través de conciertos y audiciones previamente trabajadas.

TERCER CICLO CONTENIDOS

- Bloque 1. Observación plástica
- Indagación sobre las posibilidades plásticas y expresivas de elementos naturales y de las estructuras geométricas.
 - Elaboración y seguimiento de protocolos de forma oral y escrita para la observación de aspectos, cualidades y características notorias y sutiles de elementos naturales y artificiales.
 - Exploración de las características, elementos, técnicas y materiales que las obras artísticas ofrecen y sugieren para la recreación de las mismas y creación de obras nuevas.
 - Documentación, registro y valoración de formas artísticas y artesanales representativas de la expresión cultural de las sociedades.

- Valoració i apreciació de l'obra artística com a instrument de comunicació personal i de transmissió de valors culturals.
- Anàlisi i valoració de la intenció comunicativa de les imatges en els mitjans i tecnologies de la informació i comunicació.
- Anàlisi de les formes de representació de volums en el pla segons el punt de vista o la situació en l'espai.
- Comparació entre les formes que la representació de l'espai adopta en diferents àrees o àmbits.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

- Experimentació de formes obertes i tancades i de línies segons la seua forma, direcció i situació espacial.
 - Representació de repertoris formals complexos.
 - Aplicació de colors complementaris, oposats i tonalitats de forma intencionada.
 - Exploració i investigació dels canvis que experimenten els volums i espais per la incidència de la llum: ombres xineses, teatre negre.
 - Manipulació de materials per a concretar la seua adequació al contingut i interès per aplicar a les representacions plàstiques les troballes obtingudes.
 - Ús de textures per a caracteritzar objectes i imatges.
 - Elaboració d'obres a través de tècniques mixtes.
 - Construcció d'estructures i transformació d'espais per mitjà de nocions mètriques i de perspectiva visual. Representació directa de la realitat.
 - Creació d'ambients per a la representació teatral.
 - Ús de les tecnologies de la informació i comunicació per al tractament d'imatges, disseny i animació, i per a la difusió dels treballs elaborats.
 - Composició de peces i recreació d'aspectes d'obres artístiques analitzades.
 - Preparació de documents propis de la comunicació artística com a cartells, guies o programes de mà.
 - Disposició a l'originalitat, espontaneïtat, plasmació d'idees, sentiments i vivències de forma personal i autònoma en la creació d'una obra artística.
 - Constància i exigència progressiva en el procés de realització en aplicar estratègies creatives en la composició, assumir responsabilitats en el treball cooperatiu i establir moments de revisió, respectant les aportacions dels altres i resolent les discrepàncies amb arguments.
- Iniciació al disseny i al missatge publicitari: dibuix d'ideació.

Bloc 3. Escolta

- Audició activa i comentari de músiques de diferents estils i cultures, del passat i del present, usades en diferents contextos com a gravacions, concerts, publicitat, videoclips o dibuixos animats.
- Reconeixement i classificació d'instruments acústics i electrònics, de diferents registres de la veu adulta (soprano, contralt, tenor i baix) i d'algunes de les agrupacions vocals i instrumentals més comunes en l'audició de peces musicals.
- Identificació de formes amb repeticions iguals i temes amb variacions.
 - Gravació i comentari de la música interpretada en l'aula.
 - Busca d'informació, en suport paper i digital, sobre instruments, compositors i compositoras, intèrprets i esdeveniments musicals.
- Valoració i interès per la música de diferents èpoques i cultures.
- Identificació d'agressions acústiques i contribució activa a la seua disminució i al benestar personal i col·lectiu.
 - Comentari i valoració de concerts i representacions musicals.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

- Pràctica d'exercicis per al desenrotllament de la tècnica vocal i instrumental.

- Valoración y apreciación de la obra artística como instrumento de comunicación personal y de transmisión de valores culturales.
- Análisis y valoración de la intención comunicativa de las imágenes en los medios y tecnologías de la información y comunicación.
- Análisis de las formas de representación de volúmenes en el plano según el punto de vista o la situación en el espacio.
- Comparación entre las formas que la representación del espacio adopta en diferentes áreas o ámbitos.

Bloque 2. Expresión y creación plástica

- Experimentación de formas abiertas y cerradas y de líneas según su forma, dirección y situación espacial.
 - Representación de repertorios formales complejos.
 - Aplicación de colores complementarios, opuestos y tonalidades de forma intencionada.
 - Exploración e investigación de los cambios que experimentan los volúmenes y espacios por la incidencia de la luz: sombras chinas, teatro negro.
 - Manipulación de materiales para concretar su adecuación al contenido e interés por aplicar a las representaciones plásticas los hallazgos obtenidos.
 - Uso de texturas para caracterizar objetos e imágenes.
 - Elaboración de obras a través de técnicas mixtas.
 - Construcción de estructuras y transformación de espacios por medio de nociones métricas y de perspectiva visual. Representación directa de la realidad.
 - Creación de ambientes para la representación teatral.
 - Empleo de las tecnologías de la información y comunicación para el tratamiento de imágenes, diseño y animación, y para la difusión de los trabajos elaborados.
 - Composición de piezas y recreación de aspectos de obras artísticas analizadas.
 - Preparación de documentos propios de la comunicación artística como carteles, guías o programas de mano.
 - Disposición a la originalidad, espontaneidad, plasmación de ideas, sentimientos y vivencias de forma personal y autónoma en la creación de una obra artística.
 - Constancia y exigencia progresiva en el proceso de realización al aplicar estrategias creativas en la composición, asumir responsabilidades en el trabajo cooperativo y establecer momentos de revisión, respetando las aportaciones de los demás y resolviendo las discrepancias con argumentos.
- Iniciación al diseño y al mensaje publicitario: dibujo de idea-ción.

Bloque 3. Escucha

- Audición activa y comentario de músicas de distintos estilos y culturas, del pasado y del presente, usadas en diferentes contextos como grabaciones, conciertos, publicidad, videoclips o dibujos animados.
- Reconocimiento y clasificación de instrumentos acústicos y electrónicos, de diferentes registros de la voz adulta (soprano, contralto, tenor y bajo) y de algunas de las agrupaciones vocales e instrumentales más comunes en la audición de piezas musicales.
- Identificación de formas con repeticiones iguales y temas con variaciones.
 - Grabación y comentario de la música interpretada en el aula.
 - Búsqueda de información, en soporte papel y digital, sobre instrumentos, compositores y compositoras, intérpretes y eventos musicales.
- Valoración e interés por la música de diferentes épocas y culturas.
- Identificación de agresiones acústicas y contribución activa a su disminución y al bienestar personal y colectivo.
 - Comentario y valoración de conciertos y representaciones musicales.

Bloque 4. Interpretación y creación musical

Interpretación

- Práctica de ejercicios para el desarrollo de la técnica vocal e instrumental.

– Exploració de les possibilitats sonores i expressives de diferents instruments i dispositius electrònics al servici de la interpretació musical.

– Interpretació de peces vocals i instrumentals de diferents èpoques i cultures per a diferents agrupaments (solista, duo, xicotet i gran grup) i en diferents escenaris.

– Interpretació de peces vocals o instrumentals sobre acompanyaments gravats.

– Realització de moviments fixats o inventats utilitzant diferents tipus d'estímul: visuals, verbals, sonors i musicals.

– Lectura i interpretació de cançons i peces instrumentals en grau creixent de dificultat.

– Aproximació a la història de la música. Músiques de les cultures mediterrànies.

– Assumpció de responsabilitats en la interpretació en grup i respecte a les aportacions dels altres i a la persona que assumisca la direcció.

– Interpretació de danses de diferents estils, amb especial atenció a les de la Comunitat Valenciana (tradicionals, didàctiques i històriques) i de coreografies en grup.

Creació musical

– Utilització d'instruccions per a la construcció d'instruments.

– Improvisació vocal, instrumental i corporal en resposta a estímuls musicals i extramusicals.

– Creació d'introduccions, interludis i codas i d'acompanyaments per a cançons i peces instrumentals.

– Utilització de mitjans audiovisuals i recursos informàtics per a la creació de peces musicals i per a la sonorització d'imatges i de representacions dramàtiques, a partir de la combinació de patrons rítmics i melòdics.

– Creació d'obres musicals sobre situacions i paisatges sonors. Sons ambientals.

– Utilització de diferents grafies (convencionals i no convencionals) per a registrar i conservar la música inventada.

– Actitud de constància i de progressiva exigència en la realització de produccions musicals.

– Pràctica d'exercicis per al desenvolupament de la tècnica vocal i instrumental. Aportacions de la música ètnica a la veu.

– Indagació sobre les possibilitats plàstiques i expressives d'elements naturals i de les estructures geomètriques.

– Elaboració i seguiment de protocols de forma oral i escrita per a l'observació d'aspectes, qualitats i característiques notòries i subtils d'elements naturals i artificials.

– Exploració de les característiques, elements, tècniques i materials que les obres artístiques ofereixen i suggereixen per a la recreació de d'estes i creació d'obres noves.

– Documentació, registre i valoració de formes artístiques i artesanals, representatives de l'expressió cultural de les societats.

– Valoració i apreciació de l'artístic com a instrument de comunicació personal i de transmissió de valors culturals.

– Anàlisi i valoració de la intenció comunicativa de les imatges en els mitjans i tecnologies de la informació i comunicació.

– Anàlisi de les formes de representació de volums en el pla segons el punt de vista o la situació en l'espai. Comparació entre les formes que la representació de l'espai adopta en diferents àrees o àmbits.

– Muntatges de coreografies com a interiorització de la forma de la música.

– Aproximació històrica a la dansa.

– Invenció de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Buscar, seleccionar i organitzar informacions sobre manifestacions artístiques del patrimoni cultural propi i d'altres cultures, esdeveniments, creadors i professionals relacionats amb les arts plàstiques i la música.

2. Formular opinions sobre les manifestacions artístiques a què s'accedix demostrant el coneixement que es té d'estes i una inclinació personal per a satisfer el gaudi i omplir el temps d'oci.

– Exploración de las posibilidades sonoras y expresivas de diferentes instrumentos y dispositivos electrónicos al servicio de la interpretación musical.

– Interpretación de piezas vocales e instrumentales de diferentes épocas y culturas para distintos agrupamientos (solista, dúo, pequeño y gran grupo) y en distintos escenarios.

– Interpretación de piezas vocales o instrumentales sobre acompañamientos grabados.

– Realización de movimientos fijados o inventados utilizando diferentes tipos de estímulos: visuales, verbales, sonoros y musicales.

– Lectura e interpretación de canciones y piezas instrumentales en grado creciente de dificultad.

– Aproximación a la historia de la música. Músicas de las culturas mediterráneas.

– Asunción de responsabilidades en la interpretación en grupo y respeto a las aportaciones de los demás y a la persona que asuma la dirección.

– Interpretación de danzas de diferentes estilos, con especial atención a las de la Comunitat Valenciana (tradicionales, didácticas e históricas) y de coreografías en grupo.

Creación musical

– Utilización de instrucciones para la construcción de instrumentos.

– Improvisación vocal, instrumental y corporal en respuesta a estímulos musicales y extramusicales.

– Creación de introducciones, interludios y codas y de acompañamientos para canciones y piezas instrumentales.

– Utilización de medios audiovisuales y recursos informáticos para la creación de piezas musicales y para la sonorización de imágenes y de representaciones dramáticas, a partir de la combinación de patrones rítmicos y melódicos.

– Creación de obras musicales sobre situaciones y paisajes sonoros. Sonidos ambientales.

– Utilización de diferentes grafías (convencionales y no convencionales) para registrar y conservar la música inventada.

– Actitud de constancia y de progresiva exigencia en la realización de producciones musicales.

– Práctica de ejercicios para el desarrollo de la técnica vocal e instrumental. Aportaciones de la música étnica a la voz.

– Indagación sobre las posibilidades plásticas y expresivas de elementos naturales y de las estructuras geométricas.

– Elaboración y seguimiento de protocolos de forma oral y escrita para la observación de aspectos, cualidades y características notorias y sutiles de elementos naturales y artificiales.

– Exploración de las características, elementos, técnicas y materiales que las obras artísticas ofrecen y sugieren para la recreación de las mismas y creación de obras nuevas.

– Documentación, registro y valoración de formas artísticas y artesanales, representativas de la expresión cultural de las sociedades.

– Valoración y apreciación de lo artístico como instrumento de comunicación personal y de transmisión de valores culturales.

– Análisis y valoración de la intención comunicativa de las imágenes en los medios y tecnologías de la información y comunicación.

– Análisis de las formas de representación de volúmenes en el plano según el punto de vista o la situación en el espacio. Comparación entre las formas que la representación del espacio adopta en diferentes áreas o ámbitos.

– Montajes de coreografías como interiorización de la forma de la música.

– Aproximación històrica a la dansa.

– Invención de coreografías para canciones y piezas musicales de diferentes estilos.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Buscar, seleccionar y organizar informaciones sobre manifestaciones artísticas del patrimonio cultural propio y de otras culturas, acontecimientos, creadores y profesionales relacionados con las artes plásticas y la música.

2. Formular opiniones acerca de las manifestaciones artísticas a las que se accede demostrando el conocimiento que se tiene de las mismas y una inclinación personal para satisfacer el disfrute y llenar el tiempo de ocio.

3. Reconéixer músiques del medi social i cultural propi i d'altres èpoques i cultures.

4. Ajustar la pròpia acció a la dels altres membres del grup en la interpretació de peces musicals i de danses a dos o més parts.

5. Registrar la música creada utilitzant distints tipus de grafies.

6. Realitzar representacions plàstiques de forma cooperativa que impliquen organització espacial, ús de materials diversos i aplicació de diferents tècniques.

7. Comprovar les possibilitats de materials, textures, formes i colors aplicats sobre diferents suports.

8. Representar de forma personal idees, accions i situacions, valent-se dels recursos que el llenguatge plàstic i visual proporciona.

9. Utilitzar de manera adequada distintes tecnologies de la informació i la comunicació per a la creació de produccions plàstiques i musicals senzilles.

10. Participar en l'execució de danses de distints estils, amb especial referència a les de la Comunitat Valenciana.

11. Conèixer i identificar produccions musicals mediterrànies, a través de concerts i audicions prèviament treballats.

EDUCACIÓ FÍSICA

La societat actual planteja la necessitat d'incorporar a l'educació aquells coneixements, destreses i capacitats relacionades amb el cos i la seua activitat motriu que contribuïxen al desenrotllament integral de la persona i a la millora de la seua qualitat de vida. Hi ha una demanda social d'educació en l'atenció del cos i de la salut, en la millora de la imatge corporal i la forma física, així com en la utilització constructiva de l'oci per mitjà d'activitats recreatives i esportives.

La nostra societat està conscienciada que la nostra corporeïtat és una font d'aprenentatge, de benestar, de salut, de plaer, d'escampament i que, per això, és necessari donar-li una deguda atenció en l'educació.

Esta àrea, que té en el cos i en la motricitat humana els elements essencials de la seua acció educativa, s'orienta, en primer lloc, a desenrotllar les capacitats vinculades a l'activitat motriu i a l'adquisició d'elements de cultura corporal que contribuïsquen al desenrotllament personal i a una millor qualitat de vida.

No obstant això, el currículum de l'àrea va més enllà de l'adquisició i el perfeccionament de les conductes motrius. L'àrea d'Educació física es mostra sensible als accelerats canvis experimentats per la societat i pretén respondre, a través de les seues intencions educatives, a aquelles necessitats, individuals i col·lectives, que conduïsquen al benestar personal i a promoure una vida saludable.

L'ensenyança de l'Educació física en estes edats ha de fomentar especialment l'adquisició de capacitats que permeten reflexionar sobre el sentit i els efectes de l'activitat física i, al mateix temps, assumir actituds i valors adequats amb referència a la gestió del cos i a la conducta motriu.

Actualment se sap que l'estrés és un dels desencadenants de molts problemes sanitaris i que l'activitat física és un dels millors mètodes per a previndre'l. És important que l'alumnat entenga este fet i integre en la seua vida la pràctica de l'activitat física com a mètode per a restablir l'equilibri físic i psíquic.

En este sentit, l'àrea s'orienta a crear hàbits de pràctica saludable, regular i continuada al llarg de la vida, així com a sentir-se bé amb el propi cos, la qual cosa constituïx una valuosa ajuda per a millorar l'autoestima. D'altra banda, incloure el vessant lúdic i d'experimentació de noves possibilitats motrius pot contribuir a establir les bases d'una adequada educació per a l'oci.

Les relacions interpersonals que es generen al voltant de l'activitat física permeten incidir en l'assumpció de valors com ara el respecte, l'acceptació o la cooperació, transferibles al quefer quotidià, amb la voluntat d'encaminar l'alumnat a establir relacions constructives amb les altres persones. El joc i les activitats físicoesportives són útils com a ferramenta d'integració social i de reeducació de problemàtiques socials greus. De la mateixa manera, les possibilitats expressives del cos i de l'activitat motriu potencien la creativitat i l'ús de llenguatges corporals per a transmetre sentiments i emocions que humanitzen el contacte personal.

3. Reconocer músicas del medio social y cultural propio y de otras épocas y culturas.

4. Ajustar la propia acción a la de los otros miembros del grupo en la interpretación de piezas musicales y de danzas a dos o más partes.

5. Registrar la música creada utilizando distintos tipos de grafías.

6. Realizar representaciones plásticas de forma cooperativa que impliquen organización espacial, uso de materiales diversos y aplicación de diferentes técnicas.

7. Comprobar las posibilidades de materiales, texturas, formas y colores aplicados sobre diferentes soportes.

8. Representar de forma personal ideas, acciones y situaciones, valiéndose de los recursos que el lenguaje plástico y visual proporciona.

9. Utilizar de manera adecuada distintas tecnologías de la información y la comunicación para la creación de producciones plásticas y musicales sencillas.

10. Participar en la ejecución de danzas de distintos estilos, con especial referencia a las de la Comunitat Valenciana.

11. Conocer e identificar producciones musicales mediterráneas, a través de conciertos y audiciones previamente trabajados.

EDUCACIÓN FÍSICA

La sociedad actual plantea la necesidad de incorporar a la educación aquellos conocimientos, destrezas y capacidades relacionadas con el cuerpo y su actividad motriz que contribuyen al desarrollo integral de la persona y a la mejora de su calidad de vida. Existe una demanda social de educación en el cuidado del cuerpo y de la salud, en la mejora de la imagen corporal y la forma física, así como en la utilización constructiva del ocio mediante actividades recreativas y deportivas.

Nuestra sociedad está concienciada de que nuestra corporeidad es una fuente de aprendizaje, de bienestar, de salud, de placer, de esparcimiento y que, por ello, es preciso darle una debida atención en la educación.

Esta área, que tiene en el cuerpo y en la motricidad humana los elementos esenciales de su acción educativa, se orienta, en primer lugar, a desarrollar las capacidades vinculadas a la actividad motriz y a la adquisición de elementos de cultura corporal que contribuyan al desarrollo personal y a una mejor calidad de vida.

No obstante, el currículo del área va más allá de la adquisición y el perfeccionamiento de las conductas motrices. El área de Educación física se muestra sensible a los acelerados cambios experimentados por la sociedad y pretende responder, a través de sus intenciones educativas, a aquellas necesidades, individuales y colectivas, que conduzcan al bienestar personal y a promover una vida saludable.

La enseñanza de la Educación física en estas edades debe fomentar especialmente la adquisición de capacidades que permitan reflexionar sobre el sentido y los efectos de la actividad física y, a la vez, asumir actitudes y valores adecuados con referencia a la gestión del cuerpo y a la conducta motriz.

Actualmente se sabe que el estrés es uno de los desencadenantes de muchos problemas sanitarios y que la actividad física es uno de los mejores métodos para prevenirlo. Es importante que el alumnado entienda este hecho e integre en su vida la práctica de la actividad física como método para restablecer el equilibrio físico y psíquico.

En este sentido, el área se orienta a crear hábitos de práctica saludable, regular y continuada a lo largo de la vida, así como a sentirse bien con el propio cuerpo, lo que constituye una valiosa ayuda para mejorar la autoestima. Por otra parte, incluir la vertiente lúdica y de experimentación de nuevas posibilidades motrices puede contribuir a establecer las bases de una adecuada educación para el ocio.

Las relaciones interpersonales que se generan alrededor de la actividad física permiten incidir en la asunción de valores como el respeto, la aceptación o la cooperación, transferibles al quehacer cotidiano, con la voluntad de encaminar al alumnado a establecer relaciones constructivas con las demás personas. El juego y las actividades físico-deportivas son útiles como herramienta de integración social y de reeducación de problemáticas sociales graves. De la misma manera, las posibilidades expresivas del cuerpo y de la actividad motriz potencian la creatividad y el uso de lenguajes corporales para transmitir sentimientos y emociones que humanizan el contacto personal.

De la gran varietat de formes culturals en què ha derivat la motricitat: activitats expressives, jocs, balls tradicionals, etc., l'esport és una de les més acceptades i difoses en el nostre entorn social. La complexitat del fenomen esportiu exigeix en el currículum una selecció d'aquells aspectes que motiven i contribuïsquen a la formació de l'alumnat, tant des de la perspectiva de l'espectador com des de la dels que els practiquen.

La pràctica esportiva, tal com s'entén socialment, correspon a plantejaments competitiu, selectiu, restrictiu, que no sempre són compatibles amb la intenció educativa del currículum. Per a poder compatibilitzar-la és necessari donar-li un caràcter obert per a tots, desvinculat de diferències de gènere, nivell d'habilitat i d'altres factors de discriminació, i entendre que és un mitjà per a adquirir uns valors diferents dels que se li atribueixen. També és necessari relativitzar els resultats obtinguts: marcadors, puntuacions, etc., de manera que constituïsquen un factor de motivació i no una finalitat en si mateixos.

Per tot això, a més de considerar les millores que l'activitat física i esportiva aporta en altres aspectes, s'ha d'atendre especialment a esta faceta social que afecta aspectes tan transcendents com ara la capacitat de cooperació, de treball en equip, de responsabilitat, de respecte als adversaris, d'acceptació de normes, etc.

Cal ressaltar la importància de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'establiment de relacions amb alumnat d'altres centres docents, sobretot, en l'àmbit de l'escola rural.

Finalment, l'àrea d'Educació física, especialment a través del joc, ha de complir una funció integradora i inclusiva de la diversitat de l'alumnat.

L'estructuració dels continguts reflecteix cada un dels eixos que donen sentit a l'Educació física en l'Educació Primària: el desenvolupament de les capacitats cognitives, físiques, emocionals i relacionals vinculades a la motricitat; l'adquisició de formes socials i culturals de la motricitat; i l'educació en valors i l'educació per a la salut.

Des d'este plantejament, l'àrea s'ha estructurat en cinc blocs. El desenvolupament de les capacitats vinculades a la motricitat, s'aborda prioritàriament en els tres primers. Els blocs tercer i quint es relacionen més directament amb l'adquisició de formes culturals de la motricitat, mentre que l'educació per a la salut i l'educació en valors tenen gran afinitat amb els blocs quart i quint, respectivament.

El bloc 1, El cos imatge i percepció, correspon als continguts que permeten el desenvolupament de les capacitats perceptiu-motrius. Està especialment dirigit a adquirir un coneixement i un control del propi cos que resulta determinant tant per al desenvolupament de la pròpia imatge corporal com per a l'adquisició de posteriors aprenentatges motors.

El bloc 2, Habilitats motrius, reuneix aquells continguts que permeten l'alumnat moure's amb eficàcia. Es veuran implicades per tant adquisicions relatives al domini i control motor. Destaquen els continguts que faciliten la presa de decisions per a l'adaptació del moviment a noves situacions.

En el bloc 3, Activitats físiques artísticopressives, es troben incorporats els continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment. La comunicació per mitjà del llenguatge corporal s'ha tingut també en compte aquí.

El bloc 4, Activitat física i salut, està constituït per aquells coneixements necessaris perquè l'activitat física resulte saludable. A més, s'incorporen continguts per a l'adquisició d'hàbits d'activitat física al llarg de la vida, com a font de benestar. La inclusió d'un bloc que reuneix els continguts relatius a la salut corporal des de la perspectiva de l'activitat física pretén emfatitzar la necessària adquisició d'uns aprenentatges que òbviament s'inclouen transversalment en tots els blocs.

Finalment, el bloc 5, Jocs i esports, presenta continguts relatius al joc i a les activitats esportives, entesos com a manifestacions culturals de la motricitat humana. Independentment que el joc pugui utilitzar-se com a estratègia metodològica, també es fa necessària la seua consideració com a contingut pel seu valor antropològic i cultural. D'altra

De la gran variedad de formas culturales en las que ha derivado la motricidad: actividades expresivas, juegos, bailes tradicionales, etc., el deporte es una de las más aceptadas y difundidas en nuestro entorno social. La complejidad del fenómeno deportivo exige en el currículo una selección de aquellos aspectos que motiven y contribuyan a la formación del alumnado, tanto desde la perspectiva del espectador como desde la de quienes los practican.

La práctica deportiva, tal como se entiende socialmente, corresponde a planteamientos competitivos, selectivos, restrictivos, que no siempre son compatibles con la intención educativa del currículo. Para poder compatibilizarlo es necesario darle un carácter abierto para todos, desvinculado de diferencias de género, nivel de habilidad y de otros factores de discriminación, y entender que es un medio para adquirir unos valores diferentes a los que se le atribuyen. También es necesario relativizar los resultados obtenidos: marcadores, puntuaciones, etc., de forma que constituyan un factor de motivación y no una finalidad en sí mismos.

Por todo ello, además de considerar las mejoras que la actividad física y deportiva aporta en otros aspectos, se ha de atender especialmente a esta faceta social que afecta aspectos tan trascendentales como la capacidad de cooperación, de trabajo en equipo, de responsabilidad, de respecto a los adversarios, de aceptación de normas, etc.

Cabe resaltar la importancia del uso de las tecnologías de la información y la comunicación para el establecimiento de relaciones con alumnado de otros centros docentes, sobre todo, en el ámbito de la Escuela Rural.

Por último, el área de Educación física, especialmente a través del juego, debe cumplir una función integradora e inclusiva de la diversidad del alumnado.

La estructuración de los contenidos refleja cada uno de los ejes que dan sentido a la Educación física en la Educación Primaria: el desarrollo de las capacidades cognitivas, físicas, emocionales y relacionales vinculadas a la motricidad; la adquisición de formas sociales y culturales de la motricidad; y la educación en valores y la educación para la salud.

Desde este planteamiento, el área se ha estructurado en cinco bloques. El desarrollo de las capacidades vinculadas a la motricidad, se aborda prioritariamente en los tres primeros. Los bloques tercero y quinto se relacionan más directamente con la adquisición de formas culturales de la motricidad, mientras que la educación para la salud y la educación en valores tienen gran afinidad con los bloques cuarto y quinto, respectivamente.

El bloque 1, El cuerpo imagen y percepción, corresponde a los contenidos que permiten el desarrollo de las capacidades perceptivo-motrices. Está especialmente dirigido a adquirir un conocimiento y un control del propio cuerpo que resulta determinante tanto para el desarrollo de la propia imagen corporal como para la adquisición de posteriores aprendizajes motores.

El bloque 2, Habilidades motrices, reúne aquellos contenidos que permiten al alumnado moverse con eficacia. Se verán implicadas por tanto adquisiciones relativas al dominio y control motor. Destacan los contenidos que facilitan la toma de decisiones para la adaptación del movimiento a nuevas situaciones.

En el bloque 3, Actividades físicas artístico-expresivas, se hallan incorporados los contenidos dirigidos a fomentar la expresividad a través del cuerpo y el movimiento. La comunicación por medio del lenguaje corporal se ha tenido también en cuenta aquí.

El bloque 4, Actividad física y salud, está constituido por aquellos conocimientos necesarios para que la actividad física resulte saludable. Además, se incorporan contenidos para la adquisición de hábitos de actividad física a lo largo de la vida, como fuente de bienestar. La inclusión de un bloque que reúne los contenidos relativos a la salud corporal desde la perspectiva de la actividad física pretende enfatizar la necesaria adquisición de unos aprendizajes que obviamente se incluyen transversalmente en todos los bloques.

Finalmente, el bloque 5, Juegos y deportes, presenta contenidos relativos al juego y a las actividades deportivas, entendidos como manifestaciones culturales de la motricidad humana. Independentemente de que el juego pueda utilizarse como estrategia metodológica, también se hace necesaria su consideración como contenido por su

banda, la importància que, en este tipus de continguts, adquirixen els aspectes de relació interpersonal fa destacable ací la proposta d'actituds dirigides cap a la solidaritat, la cooperació i el respecte a les altres persones.

Els diferents blocs, la finalitat dels quals no és una altra que la d'estructurar els coneixements de l'Educació física, seleccionats per a esta etapa educativa, presenten de forma integrada conceptes, procediments i actituds. Cal destacar que establir una prioritat de continguts en Educació física requereix respectar la doble polarització entre continguts procedimentals i actitudinals. Els primers permetran a xiquetes i xiquets sentir-se competents en el pla motor. Els segons els permetran afrontar, des d'una perspectiva ètica, les nombroses i complexes situacions que envolten l'activitat física i esportiva, així com les relatives a la cultura corporal. D'altra banda, l'adquisició de conceptes, inclús estant supeditada als anteriors tipus de continguts, facilitarà la comprensió de la realitat corporal i de l'entorn físic i social.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'àrea d'Educació física contribuïx essencialment a desenrotllar la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic, per mitjà de la percepció i interacció apropiada del propi cos, en moviment o en repòs, en un espai determinat millorant les seues possibilitats motrius. Es contribuïx també per mitjà del coneixement, la pràctica i la valoració de l'activitat física com a element indispensable per a preservar la salut. Esta àrea és clau perquè xiquetes i xiquets adquirixen hàbits saludables i de millora i manteniment de la condició física que els acompanyen durant l'escolaritat i, el que és més important, al llarg de la vida.

En la societat actual, que progressa cap a l'optimització de l'esforç intel·lectual i físic, es fa imprescindible la pràctica de l'activitat física però, sobretot, el seu aprenentatge i valoració com a mitjà d'equilibri psicofísic, com a factor de prevenció de riscos derivats del sedentarisme i, també, com a alternativa d'ocupació del temps d'oci.

Així mateix, l'àrea contribuïx de forma essencial a desenrotllar la competència social i ciutadana. Les característiques de l'Educació física, sobretot les relatives a l'entorn en què es du a terme i a la dinàmica de les classes, la fan propícia per a l'educació d'habilitats socials, quan la intervenció educativa incidix en este aspecte. Les activitats físiques i en especial les que es realitzen col·lectivament són un mitjà eficaç per a facilitar la relació, la integració i el respecte, al mateix temps que contribuïxen al desenrotllament de la cooperació i la solidaritat.

L'Educació física ajuda a aprendre a conviure, fonamentalment pel que fa a l'elaboració i acceptació de regles per al funcionament col·lectiu, des del respecte fins a l'autonomia personal, la participació i la valoració de la diversitat. Les activitats dirigides a l'adquisició de les habilitats motrius requereixen la capacitat d'assumir les diferències, així com les possibilitats i limitacions pròpies i alienes. El compliment de les normes que regixen els jocs col·labora en l'acceptació de codis de conducta per a la convivència. Les activitats físiques competitives poden generar conflictes en què és necessària la negociació, basada en el diàleg, com a mitjà per a la seua resolució. Finalment, cal destacar que es contribuïx a conèixer la riquesa cultural, a través de la pràctica de diferents jocs i danses.

Esta àrea contribuïx, d'alguna manera, a l'adquisició de la competència cultural i artística. A l'expressió d'idees o sentiments de manera creativa contribuïx per mitjà de l'exploració i utilització de les possibilitats i recursos del cos i del moviment. A l'apreciació i comprensió del fet cultural, i a la valoració de la seua diversitat, ho fa per mitjà del reconeixement i l'apreciació de les manifestacions culturals específiques de la motricitat humana, com ara els esports, els jocs tradicionals, les activitats expressives o la dansa i la seua consideració com a patrimoni dels pobles.

En un altre sentit, l'àrea afavorix un acostament al fenomen esportiu com a espectacle per mitjà de l'anàlisi i la reflexió crítica davant

valor antropològic i cultural. Por otro lado, la importancia que, en este tipo de contenidos, adquieren los aspectos de relación interpersonal hace destacable aquí la propuesta de actitudes dirigidas hacia la solidaridad, la cooperación y el respeto a las demás personas.

Los diferentes bloques, cuya finalidad no es otra que la de estructurar los conocimientos de la Educación física seleccionados para esta etapa educativa, presentan de forma integrada conceptos, procedimientos y actitudes. Cabe destacar que establecer una prioridad de contenidos en Educación física requiere respetar la doble polarización entre contenidos procedimentales y actitudinales. Los primeros permitirán a niñas y niños sentirse competentes en el plano motor. Los segundos les permitirán afrontar, desde una perspectiva ética, las numerosas y complejas situaciones que envuelven la actividad física y deportiva, así como las relativas a la cultura corporal. Por otra parte, la adquisición de conceptos, aun estando supeditada a los anteriores tipos de contenidos, facilitará la comprensión de la realidad corporal y del entorno físico y social.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

El área de Educación física contribuye esencialmente a desarrollar la competencia en el conocimiento y la interacción con el mundo físico, mediante la percepción e interacción apropiada del propio cuerpo, en movimiento o en reposo, en un espacio determinado mejorando sus posibilidades motrices. Se contribuye también mediante el conocimiento, la práctica y la valoración de la actividad física como elemento indispensable para preservar la salud. Esta área es clave para que niñas y niños adquieran hábitos saludables y de mejora y mantenimiento de la condición física que les acompañen durante la escolaridad y, lo que es más importante, a lo largo de la vida.

En la sociedad actual que progresa hacia la optimización del esfuerzo intelectual y físico, se hace imprescindible la práctica de la actividad física pero, sobre todo, su aprendizaje y valoración como medio de equilibrio psicofísico, como factor de prevención de riesgos derivados del sedentarismo y, también, como alternativa de ocupación del tiempo de ocio.

Asimismo, el área contribuye de forma esencial a desarrollar la competencia social y ciudadana. Las características de la Educación física, sobre todo las relativas al entorno en el que se desarrolla y a la dinámica de las clases, la hacen propicia para la educación de habilidades sociales, cuando la intervención educativa incide en este aspecto. Las actividades físicas y en especial las que se realizan colectivamente son un medio eficaz para facilitar la relación, la integración y el respeto, a la vez que contribuyen al desarrollo de la cooperación y la solidaridad.

La Educación física ayuda a aprender a convivir, fundamentalmente en lo que se refiere a la elaboración y aceptación de reglas para el funcionamiento colectivo, desde el respeto a la autonomía personal, la participación y la valoración de la diversidad. Las actividades dirigidas a la adquisición de las habilidades motrices requieren la capacidad de asumir las diferencias así como las posibilidades y limitaciones propias y ajenas. El cumplimiento de las normas que rigen los juegos colabora en la aceptación de códigos de conducta para la convivencia. Las actividades físicas competitivas pueden generar conflictos en los que es necesaria la negociación, basada en el diálogo, como medio para su resolución. Finalmente, cabe destacar que se contribuye a conocer la riqueza cultural, a través de la práctica de diferentes juegos y danzas.

Esta área contribuye en alguna medida a la adquisición de la competencia cultural y artística. A la expresión de ideas o sentimientos de forma creativa contribuye mediante la exploración y utilización de las posibilidades y recursos del cuerpo y del movimiento. A la apreciación y comprensión del hecho cultural, y a la valoración de su diversidad, lo hace mediante el reconocimiento y la apreciación de las manifestaciones culturales específicas de la motricidad humana, tales como los deportes, los juegos tradicionales, las actividades expresivas o la danza y su consideración como patrimonio de los pueblos.

En otro sentido, el área favorece un acercamiento al fenómeno deportivo como espectáculo mediante el análisis y la reflexión crítica

de la violència en l'esport o altres situacions contràries a la dignitat humana que s'hi produïxen.

L'Educació física ajuda a la consecució de l'autonomia i iniciativa personal en la mesura que invita l'alumnat a prendre decisions amb progressiva autonomia en situacions en què ha de manifestar autosuperació, perseverança i actitud positiva. També ho fa, si se li dona protagonisme a l'alumnat en aspectes d'organització individual i col·lectiva de les activitats físiques, esportives i expressives.

L'àrea contribuïx, en menor grau, a la competència d'aprendre a aprendre per mitjà del coneixement de si mateix i de les pròpies possibilitats i carències com a punt de partida de l'aprenentatge motor, desenrotllant un repertori variat que facilite la seua transferència a tasques motrius més complexes. Això permet l'establiment de metes abastables la consecució de les quals genera autoconfiança. Al mateix temps, els projectes comuns en activitats físiques col·lectives faciliten adquirir recursos de cooperació.

D'altra banda, esta àrea col·labora, des d'edats primerenques fins a la valoració crítica dels missatges referits al cos, procedents dels mitjans d'informació i comunicació, que poden danyar la pròpia imatge corporal. Des d'esta perspectiva es contribuïx, en certa manera, a la competència sobre el tractament de la informació i la competència digital.

L'àrea també contribuïx, com la resta dels aprenentatges, a l'adquisició de la competència en comunicació lingüística, a l'oferir gran varietat d'intercanvis comunicatius, de l'ús de les normes que els regixen i del vocabulari específic de l'àrea.

OBJECTIUS

L'ensenyança de l'Educació física en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Conèixer i valorar el seu cos i l'activitat física com a mitjà d'exploració i gaudi de les seues possibilitats motrius, de relació amb els altres i com a recurs per a organitzar el temps lliure.

2. Apreciar l'activitat física per al benestar, manifestant una actitud responsable cap a un mateix i les altres persones, i reconeixent els efectes de l'exercici físic, de la higiene, de l'alimentació i dels hàbits posturals sobre la salut.

3. Utilitzar les seues capacitats físiques, habilitats motrius i el seu coneixement de l'estructura i funcionament del cos per a adaptar el moviment a les circumstàncies i condicions de cada situació.

4. Adquirir, triar i aplicar principis i regles per a resoldre problemes motors i actuar de manera eficaç i autònoma en la pràctica d'activitats físiques, esportives i artísticosexpressives.

5. Realitzar de forma autònoma activitats físicoesportives que exigisquen un nivell d'esforç, habilitat o destresa, posant l'èmfasi en l'esforç.

6. Regular i dosificar l'esforç, arribant a un nivell d'autoexigència d'acord amb les seues possibilitats i la naturalesa de la tasca, i desenrotllant actituds de tolerància i respecte a les possibilitats i les limitacions dels altres.

7. Utilitzar els recursos expressius del cos i el moviment, de manera estètica creativa i autònoma, comunicant sensacions, emocions i idees.

8. Desenrotllar la iniciativa individual i l'hàbit de treball en equip, acceptant les normes i regles que prèviament s'establisquen.

9. Participar en activitats físiques compartint projectes, establint relacions de cooperació per a aconseguir objectius comuns, resolent per mitjà del diàleg els conflictes que puguen sorgir i evitant discriminacions per característiques personals, de gènere, socials i culturals.

10. Conèixer i valorar la diversitat d'activitats físiques, lúdiques i esportives com a elements culturals, mostrant una actitud crítica tant des de la perspectiva de participant com d'espectador.

11. Realitzar activitats en el medi natural de forma creativa i responsable, coneixent el valor del medi natural i la importància de contribuir a la seua protecció i millora.

12. Fomentar la comprensió lectora com a mitjà de busca i intercanvi d'informació i comprensió de les normes del joc.

ante la violencia en el deporte u otras situaciones contrarias a la dignidad humana que en él se producen.

La Educación física ayuda a la consecució de la autonomía e iniciativa personal en la medida en que enseña al alumnado a tomar decisiones con progresiva autonomía en situaciones en las que debe manifestar autosuperación, perseverancia y actitud positiva. También lo hace, si se le da protagonismo al alumnado en aspectos de organización individual y colectiva de las actividades físicas, deportivas y expresivas.

El área contribuye, en menor medida, a la competencia de aprender a aprender mediante el conocimiento de sí mismo y de las propias posibilidades y carencias como punto de partida del aprendizaje motor desarrollando un repertorio variado que facilite su transferencia a tareas motrices más complejas. Ello permite el establecimiento de metas alcanzables cuya consecució genera autoconfianza. Al mismo tiempo, los proyectos comunes en actividades físicas colectivas facilitan adquirir recursos de cooperació.

Por otro lado, esta área colabora, desde edades tempranas, a la valoración crítica de los mensajes referidos al cuerpo, procedentes de los medios de información y comunicació, que pueden dañar la propia imagen corporal. Desde esta perspectiva se contribuye en cierta medida a la competencia sobre el tratamiento de la información y la competencia digital.

El área también contribuye, como el resto de los aprendizajes, a la adquisición de la competencia en comunicació lingüística, al ofrecer gran variedad de intercambios comunicativos, del uso de las normas que los rigen y del vocabulario específico del área.

OBJETIVOS

La enseñanza de la Educación física en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Conocer y valorar su cuerpo y la actividad física como medio de exploración y disfrute de sus posibilidades motrices, de relación con los demás y como recurso para organizar el tiempo libre.

2. Apreciar la actividad física para el bienestar, manifestando una actitud responsable hacia uno mismo y las demás personas y reconociendo los efectos del ejercicio físico, de la higiene, de la alimentación y de los hábitos posturales sobre la salud.

3. Utilizar sus capacidades físicas, habilidades motrices y su conocimiento de la estructura y funcionamiento del cuerpo para adaptar el movimiento a las circunstancias y condiciones de cada situación.

4. Adquirir, elegir y aplicar principios y reglas para resolver problemas motores y actuar de forma eficaç y autònoma en la pràctica de actividades físicas, deportivas y artísticosexpresivas.

5. Realizar de forma autònoma actividades físico-deportivas que exijan un nivel de esfuerzo, habilidad o destresa, poniendo el énfasi en el esfuerzo.

6. Regular y dosificar el esfuerzo, llegando a un nivel de autoexigencia acorde con sus posibilidades y la naturaleza de la tarea y desarrollando actitudes de tolerancia y respeto a las posibilidades y limitaciones de los demás.

7. Utilizar los recursos expresivos del cuerpo y el movimiento, de forma estètica creativa y autònoma, comunicando sensaciones, emociones e ideas.

8. Desarrollar la iniciativa individual y el hábito de trabajo en equipo, aceptando las normas y reglas que prèviamente se establezcan.

9. Participar en actividades físicas compartiendo proyectos, estableciendo relaciones de cooperació para alcanzar objetivos comunes, resolviendo mediante el diàlogo los conflictos que pudieran surgir y evitando discriminaciones por características personales, de gènere, sociales y culturales.

10. Conocer y valorar la diversidad de actividades físicas, lúdicas y deportivas como elementos culturales, mostrando una actitud crítica tanto desde la perspectiva de participante como de espectador.

11. Realizar actividades en el medio natural de forma creativa y responsable, conociendo el valor del medio natural y la importancia de contribuir a su protecció y mejora.

12. Fomentar la comprensió lectora como medio de búsqueda e intercambio de información y comprensió de las normas del juego.

13. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de suport a l'àrea.

14. Conèixer i practicar jocs i esports tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb especial referència a la pilota valenciana, com a elements per a conèixer la seua història i costums.

PRIMER CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- Estructura corporal. Utilització, percepció, identificació i representació del propi cos.
- Parts del cos i la seua intervenció en el moviment.
- Coordinació dinàmica general i segmentària.
- Possibilitats sensorials (vista, oïda, tacte). Experimentació, exploració i discriminació de les sensacions.
- Presa de consciència del propi cos en relació amb la tensió, la relaxació i la respiració.
- Experimentació de postures corporals diferents.
- Afirmació de la lateralitat.
- Experimentació de situacions d'equilibri i desequilibri estàtic i dinàmic: sense objectes, sobre objectes estables, portant un objecte en situacions simples.
- Nocions associades a relacions espacials i temporals. Percepció espaciotemporal.
- Orientació en l'espai i en el temps.
- Apreciació de dimensions espacials i temporals.
- Acceptació i valoració de la pròpia realitat corporal que augmenta la confiança en les seues possibilitats: autonomia i autoestima.

Bloc 2. Habilitats motrius

- Formes i possibilitats del moviment. Experimentació de diferents formes d'execució i control de les habilitats motrius bàsiques.
- Desenvolupament de la marxa, carrera, salt i girs d'una forma harmònica i natural.
- Destresa i resolució de problemes motors senzills en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en les activitats d'aprenentatge escolar.
- Desenvolupament i control de la motricitat fina i la coordinació.
- Disposició favorable a participar en activitats diverses, acceptant l'existència de diferències en el nivell d'habilitat.
- Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals.
- Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, per a aprendre a conèixer, valorar, disfrutar i respectar el medi natural.

Bloc 3. Activitats físiques artísticosexpressives

- Descobriment, exploració i experimentació de les possibilitats expressives del cos i del moviment.
- Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.
- Sincronització del moviment amb pulsacions i estructures rítmiques senzilles.
- Exteriorització d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment, amb desinhibició.
- Imitació de personatges, objectes i situacions.
- Utilització del teatre i la màmica com a mitjans per a desenvolupar l'expressió corporal i l'expressió no verbal.
- Gaudi per mitjà de l'expressió a través del propi cos.
- Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos, propis i dels companys/es.
- Possibilitats expressives amb objectes i materials.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal. Reconeixement de les diferències en la manera d'expressar-se.

Bloc 4. Activitat física i salut

- Interés i gust per l'atenció del cos.

13. Utilizar las tecnologías de la información y la comunicación como recurso de apoyo al área.

14. Conocer y practicar juegos y deportes tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, con especial referencia a la pelota valenciana, como elementos para conocer su historia y costumbres.

PRIMER CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. El cuerpo: imagen y percepción

- Estructura corporal. Utilización, percepción, identificación y representación del propio cuerpo.
- Partes del cuerpo y su intervención en el movimiento.
- Coordinación dinámica general y segmentaria.
- Posibilidades sensoriales (vista, oído, tacto). Experimentación, exploración y discriminación de las sensaciones.
- Toma de conciencia del propio cuerpo en relación con la tensión, la relajación y la respiración.
- Experimentación de posturas corporales diferentes.
- Afirmación de la lateralidad.
- Experimentación de situaciones de equilibrio y desequilibrio estático y dinámico: sin objetos, sobre objetos estables, llevando un objeto en situaciones simples.
- Nociones asociadas a relaciones espaciales y temporales. Percepción espacio-temporal.
- Orientación en el espacio y en el tiempo.
- Apreciación de dimensiones espaciales y temporales.
- Aceptación y valoración de la propia realidad corporal que aumente la confianza en sus posibilidades, autonomía y autoestima.

Bloque 2. Habilidades motrices

- Formas y posibilidades del movimiento. Experimentación de diferentes formas de ejecución y control de las habilidades motrices básicas.
- Desarrollo de la marcha, carrera, salto y giros de una forma armoniosa y natural.
- Destreza y resolución de problemas motores sencillos en el manejo de objetos y en la manipulación de instrumentos habituales en la vida cotidiana y en las actividades de aprendizaje escolar.
- Desarrollo y control de la motricidad fina y la coordinación.
- Disposición favorable a participar en actividades diversas aceptando la existencia de diferencias en el nivel de habilidad.
- Autonomía y confianza en las propias habilidades motrices en situaciones habituales.
- Preparación y realización de alguna actividad fuera del recinto escolar, para aprender a conocer, valorar, disfrutar y respetar el medio natural.

Bloque 3. Actividades físicas artístico-expresivas

- Descubrimiento, exploración y experimentación de las posibilidades expresivas del cuerpo y del movimiento.
- Mejora de la espontaneidad y de la creatividad en el movimiento expresivo.
- Sincronización del movimiento con pulsaciones y estructuras rítmicas sencillas.
- Exteriorización de emociones y sentimientos a través del cuerpo, el gesto y el movimiento, con desinhibición.
- Imitación de personajes, objetos y situaciones.
- Utilización del teatro y la mímica como medios para desarrollar la expresión corporal y la expresión no verbal.
- Disfrute mediante la expresión a través del propio cuerpo.
- Valoración de los recursos expresivos y comunicativos del cuerpo, propios y de los compañeros/as.
- Posibilidades expresivas con objetos y materiales.
- Participación y respeto ante situaciones que supongan comunicación corporal. Reconocimiento de las diferencias en el modo de expresarse.

Bloque 4. Actividad física y salud

- Interés y gusto por el cuidado del cuerpo.

- Adquisició d'hàbits bàsics d'higiene corporal, alimentaris i posturals relacionats amb l'activitat física.
- Relació de l'activitat física amb el benestar.
- Mobilitat corporal orientada a la salut.
- Respecte i valoració de les normes d'ús de materials i espais en la pràctica d'activitat física, per mitjà de mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents.
- Valoració de l'esforç per a aconseguir una major autoestima i autonomia.
- Adopció d'hàbits d'higiene corporal i postural.
- Gaudi de l'activitat física amb relació a la salut.

Bloc 5. Jocs i esports

- El joc com a activitat comuna a totes les cultures. Realització de jocs lliures i organitzats en els quals s'utilitzen les habilitats bàsiques.

- Descobriments de la cooperació i l'oposició amb relació a les regles de joc. Acceptació de diferents rols en el joc.
- Reconeixement, valoració i acceptació cap a les persones que participen en el joc.
- Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de manera pacífica en la realització dels jocs.
- Comprensió i compliment de les normes de joc.
- Confiança en les pròpies possibilitats i esforç personal en els jocs.
- Valoració del joc com a exercici de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació amb els altres i d'ocupació del temps lliure.
- Coneixement i gaudi dels jocs tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb especial referència a la pilota valenciana, com a element per a conèixer els nostres costums i la nostra història.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Reaccionar corporalment davant d'estímuls visuals, auditius i tàctils, donant respostes motrius que s'adapten a les característiques dels dits estímuls.
2. Desplaçar-se, girar i saltar de forma diversa, variant punts de suport, amplituds i freqüències, amb coordinació i bona orientació en l'espai.
3. Realitzar llançaments i recepcions i altres habilitats que impliquen maneig d'objectes, amb coordinació dels segments corporals i situant el cos de forma apropiada.
4. Equilibrar el cos adoptant diferents postures, amb control de la tensió, la relaxació i la respiració.
5. Participar i disfrutar en jocs, especialment els tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, ajustant la seua actuació, tant pel que fa a aspectes motors com a aspectes de relació amb les companyes i companys.
6. Reproduir corporalment o amb instruments una estructura rítmica.
7. Simbolitzar personatges i situacions per mitjà del cos i el moviment amb desinhibició i desimboltura en l'activitat.
8. Mostrar interès per complir les normes referents a cura del cos amb relació a la higiene i a la consciència del risc en l'activitat física.
9. Comportar-se respectuosament amb el medi natural i utilitzar les tècniques de seguretat adequades en l'exercici d'activitats físiques en la naturalesa.

SEGON CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- Possibilitats perceptives. Exploració de les capacitats perceptives i la seua relació amb el moviment.
- Descobriments dels elements organicofuncionals relacionats amb el moviment.
- Percepció i interiorització de la independència i relació existent entre els segments corporals.
- Coordinació dinàmica general i segmentària.

- Adquisición de hábitos básicos de higiene corporal, alimentarios y posturales relacionados con la actividad física.
- Relación de la actividad física con el bienestar.
- Movilidad corporal orientada a la salud.
- Respeto y valoración de las normas de uso de materiales y espacios en la práctica de actividad física por medio de medidas básicas de seguridad y prevención de accidentes.
- Valoración del esfuerzo para lograr una mayor autoestima y autonomía.
- Adopción de hábitos de higiene corporal y postural.
- Disfrute de la actividad física con relación a la salud.

Bloque 5. Juegos y deportes

- El juego como actividad común a todas las culturas. Realización de juegos libres y organizados en los que se utilicen las habilidades básicas.

- Descubrimiento de la cooperación y la oposición con relación a las reglas de juego. Aceptación de distintos roles en el juego.
- Reconocimiento, valoración y aceptación hacia las personas que participan en el juego.
- Actitud de colaboración, tolerancia, no discriminación y resolución de conflictos de forma pacífica en la realización de los juegos.
- Comprensión y cumplimiento de las normas de juego.
- Confianza en las propias posibilidades y esfuerzo personal en los juegos.
- Valoración del juego como desarrollo de la actividad física, como medio de disfrute, de relación con los demás y de empleo del tiempo libre.
- Conocimiento y disfrute de los juegos tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, con especial referencia a la pelota valenciana, como elemento para conocer nuestras costumbres e historia.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Reaccionar corporalmente ante estímulos visuales, auditivos y táctiles, dando respuestas motrices que se adaptan a las características de dichos estímulos.
2. Desplazarse, girar y saltar de forma diversa, variando puntos de apoyo, amplitudes y frecuencias, con coordinación y buena orientación en el espacio.
3. Realizar lanzamientos y recepciones y otras habilidades que impliquen manejo de objetos, con coordinación de los segmentos corporales y situando el cuerpo de forma apropiada.
4. Equilibrar el cuerpo adoptando diferentes posturas, con control de la tensión, la relajación y la respiración.
5. Participar y disfrutar en juegos, especialmente los tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, ajustando su actuación, tanto en lo que se refiere a aspectos motores como a aspectos de relación con las compañeras y compañeros.
6. Reproducir corporalmente o con instrumentos una estructura rítmica.
7. Simbolizar personajes y situaciones mediante el cuerpo y el movimiento con desinhibición y soltura en la actividad.
8. Mostrar interès por cumplir las normas referentes al cuidado del cuerpo con relación a la higiene y a la conciencia del riesgo en la actividad física.
9. Comportarse respetuosamente con el medio natural y utilizar las técnicas de seguridad adecuadas en el desarrollo de actividades físicas en la naturaleza.

SEGUNDO CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. El cuerpo: imagen y percepción

- Posibilidades perceptivas. Exploración de las capacidades perceptivas y su relación con el movimiento.
- Descubrimiento de los elementos orgánico-funcionales relacionados con el movimiento.
- Percepción e interiorización de la independencia y relación existente entre los segmentos corporales.
- Coordinación dinàmica general y segmentaria.

– Consciència i control del cos en relació amb la tensió, la relaxació i la respiració.

– Representació del propi cos i el dels altres.

– Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius.

– Consolidació de la lateralitat i la seua projecció en l'espai.

– Equilibri estàtic i dinàmic.

– Organització i relació espaciotemporal.

– Orientació espacial en relació a si mateix, als altres i als objectes orientats.

– Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps.

– Millora de l'orientació espacial i lateralitat a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

– Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i de la dels altres, per a augmentar la confiança en les seues possibilitats: autonomia i autoestima.

Bloc 2. Habilitats motrius

– Formes i possibilitats del moviment. Ajust i consolidació dels elements fonamentals en l'execució de les habilitats motrius bàsiques.

– Utilització eficaç de les habilitats bàsiques en mitjans i situacions estables i conegudes.

– Control motor i domini corporal en els mecanismes d'execució.

– Millora de les qualitats físiques bàsiques de forma genèrica i orientada a l'execució motriu.

– Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en els propis de l'àrea.

– Millora de la marxa, carrera, salt i gir com a elements fonamentals per a un bon desenrotllament.

– Interés per millorar la competència motriu.

– Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals amb entorns desconeguts.

– Disposició favorable a participar en activitats diverses. Acceptar les diferències individuals en el nivell d'habilitat i valorar l'esforç personal.

– Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, per a aprendre a conèixer, valorar, disfrutar i respectar el medi natural.

Bloc 3. Activitats físiques artísticopressives

– El cos i el moviment com a instruments d'expressió i comunicació.

– Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos, tenint en compte les seues parts, els sentits, el ritme i l'espai.

– Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

– Adequació del moviment a estructures espaciotemporals i execució de balls i coreografies simples.

– Expressió d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment.

– Recreació de personatges reals i ficticis i els seus contextos dramàtics.

– Utilització dels objectes i materials i les seues possibilitats en l'expressió.

– Gaudi per mitjà de l'expressió i comunicació a través del propi cos.

– Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos, propis i de les companyes i els companys.

– Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal. Valoració i respecte en les diferències en la manera d'expressar-se.

Bloc 4. Activitat física i salut

– Interés i gust per l'atenció del cos de manera responsable.

– Adquisició d'hàbits posturals i alimentaris saludables relacionats amb l'activitat física i el treball intel·lectual, que es realitza diàriament a l'aula, junt amb la consolidació d'hàbits d'higiene corporal.

– Conciencia y control del cuerpo en relación con la tensión, la relajación y la respiración.

– Representación del propio cuerpo y del de los demás.

– Adecuación de la postura a las necesidades expresivas y motrices.

– Consolidación de la lateralidad y su proyección en el espacio.

– Equilibrio estático y dinámico.

– Organización y relación espacio-temporal.

– Orientación espacial en relación a sí mismo, a los demás y a los objetos orientados.

– Percepción y estructuración del espacio en relación con el tiempo.

– Mejora de la orientación espacial y lateralidad a través del uso de las tecnologías de la información y la comunicación.

– Valoración y aceptación de la propia realidad corporal y de la de los demás, para aumentar la confianza en sus posibilidades, autonomía y autoestima.

Bloque 2. Habilidades motrices

– Formas y posibilidades del movimiento. Ajuste y consolidación de los elementos fundamentales en la ejecución de las habilidades motrices básicas.

– Utilización eficaz de las habilidades básicas en medios y situaciones estables y conocidas.

– Control motor y dominio corporal en los mecanismos de ejecución.

– Mejora de las cualidades físicas básicas de forma genérica y orientada a la ejecución motriz.

– Destreza en el manejo de objetos y en la manipulación de instrumentos habituales en la vida cotidiana y en los propios del área.

– Mejora de la marcha, carrera, salto y giro como elementos fundamentales para un buen desarrollo.

– Interés por mejorar la competencia motriz.

– Autonomía y confianza en las propias habilidades motrices en situaciones habituales con entornos desconocidos.

– Disposición favorable a participar en actividades diversas. Aceptar las diferencias individuales en el nivel de habilidad y valorar el esfuerzo personal.

– Preparación y realización de alguna actividad fuera del recinto escolar, para aprender a conocer, valorar, disfrutar y respetar el medio natural.

Bloque 3. Actividades físicas artístico-expresivas

– El cuerpo y el movimiento como instrumentos de expresión y comunicación.

– Exploración y experimentación de las posibilidades y recursos expresivos del propio cuerpo, teniendo en cuenta sus partes, los sentidos, el ritmo y el espacio.

– Mejora de la espontaneidad y de la creatividad en el movimiento expresivo.

– Adecuación del movimiento a estructuras espacio-temporales y ejecución de bailes y coreografías simples.

– Expresión de emociones y sentimientos a través del cuerpo, el gesto y el movimiento.

– Recreación de personajes reales y ficticios y sus contextos dramáticos.

– Utilización de los objetos y materiales y sus posibilidades en la expresión.

– Disfrute mediante la expresión y comunicación a través del propio cuerpo.

– Valoración de los recursos expresivos y comunicativos del cuerpo, propios y de las compañeras y compañeros.

– Participación y respeto ante situaciones que supongan comunicación corporal. Valoración y respeto en las diferencias en el modo de expresarse.

Bloque 4. Actividad física y salud

– Interés y gusto por el cuidado del cuerpo de manera responsable.

– Adquisición de hábitos posturales y alimentarios saludables relacionados con la actividad física y el trabajo intelectual que se realiza diariamente en el aula, junto a la consolidación de hábitos de higiene corporal.

– Relació de l'activitat física amb la salut i el benestar. Reconeixement dels beneficis de l'activitat física en la salut. Millora de forma genèrica de la condició física orientada a la salut.

– Actitud favorable cap a l'activitat física i reconeixement de la importància de la pràctica habitual de l'exercici en relació a la salut.

– Seguretat en la pròpia pràctica de l'activitat física. Calfament, dosificació de l'esforç i relaxació.

– Reconeixement i valoració de les mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en la pràctica de l'activitat física, amb relació a l'entorn. Ús correcte i respectuós de materials i espais.

– Valoració de l'esforç per aconseguir una major autoestima i autonomia.

Bloc 5. Jocs i esports

– El joc i l'esport com a elements de la realitat social.

– Participació en jocs i iniciació a la pràctica d'activitats esportives.

– Aplicació de les habilitats bàsiques en les situacions de joc.

– Descobriments de les estratègies bàsiques de joc relacionades amb la cooperació, l'oposició i la cooperació/oposició.

– Respecte, tolerància i col·laboració cap a les persones que participen en el joc i rebuig cap als comportaments antisocials.

– Comprensió, acceptació i compliment de les normes de joc i actitud responsable amb relació a les estratègies establides.

– Acceptació, dins de l'equip, del paper que correspon a un jugador i de la necessitat d'intercanvi de papers perquè totes i tots experimenten diferents responsabilitats.

– Valoració del joc com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació del temps d'oci i de l'esforç en els jocs i activitats esportives.

– Participació en jocs i esports tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, especialment en les modalitats més senzilles de pilota valenciana.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Desplaçar-se i saltar, combinant ambdues habilitats de forma coordinada i equilibrada, ajustant els moviments corporals a diferents canvis de les condicions de l'activitat.

2. Llançar, passar i rebre pilotes o altres mòbils, sense perdre'n el control, adequant els moviments a les trajectòries.

3. Girar sobre l'eix longitudinal i transversal, diversificant les posicions segmentàries i millorant les respostes motrius en les pràctiques corporals que ho requerisquen.

4. Actuar de manera coordinada i cooperativa per a resoldre reptes o per a oposar-se a un o més adversaris en un joc col·lectiu.

5. Participar del joc i les activitats esportives, especialment les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb coneixement de les normes i mostrant una actitud d'acceptació cap als altres.

6. Proposar estructures rítmiques senzilles i reproduir-les corporalment o amb instruments.

7. Utilitzar els recursos expressius del cos i implicar-se en el grup per a la comunicació d'idees, sentiments i representació de personatges i històries, reals o imaginàries.

8. Mantindre conductes actives acordes amb el valor de l'exercici físic per a la salut. Mostrar interès en l'atenció del cos.

9. Utilitzar les tècniques bàsiques de les activitats que es realitzen en el medi natural i adoptar una actitud d'atenció i conservació del dit medi.

TERCER CICLE CONTINGUTS

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

– Utilització, representació, interiorització i organització del propi cos: estructuració de l'esquema corporal.

– Elements orgànico-funcionals relacionats amb el moviment.

– Coordinació dinàmica general i segmentària.

– Relación de la actividad física con la salud y el bienestar. Reconocimiento de los beneficios de la actividad física en la salud. Mejora de forma genérica de la condición física orientada a la salud.

– Actitud favorable hacia la actividad física y reconocimiento de la importancia de la práctica habitual del ejercicio en relación a la salud.

– Seguridad en la propia práctica de la actividad física. Calentamiento, dosificación del esfuerzo y relajación.

– Reconocimiento y valoración de las medidas básicas de seguridad y de prevención de accidentes en la práctica de la actividad física, con relación al entorno. Uso correcto y respetuoso de materiales y espacios.

– Valoración del esfuerzo para lograr una mayor autoestima y autonomía.

Bloque 5. Juegos y deportes

– El juego y el deporte como elementos de la realidad social.

– Participación en juegos e iniciación a la práctica de actividades deportivas.

– Aplicación de las habilidades básicas en las situaciones de juego.

– Descubrimiento de las estrategias básicas de juego relacionadas con la cooperación, la oposición y la cooperación/oposición.

– Respeto, tolerancia y colaboración hacia las personas que participan en el juego y rechazo hacia los comportamientos antisociales.

– Comprensió, acceptació i compliment de les normes de joc i actitud responsable con relació a les estratègies establides.

– Acceptación, dentro del equipo, del papel que le corresponde a uno como jugador y de la necesidad de intercambio de papeles para que todas y todos experimenten diferentes responsabilidades.

– Valoración del juego como medio de disfrute, de relación y de empleo del tiempo de ocio y del esfuerzo en los juegos y actividades deportivas.

– Participación en juegos y deportes tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, especialmente en las modalidades más sencillas de pelota valenciana.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Desplazarse y saltar, combinando ambas habilidades de forma coordinada y equilibrada, ajustando los movimientos corporales a diferentes cambios de las condiciones de la actividad.

2. Lanzar, pasar y recibir pelotas u otros móviles, sin perder el control de los mismos, adecuando los movimientos a las trayectorias.

3. Girar sobre el eje longitudinal y transversal, diversificando las posiciones segmentarias y mejorando las respuestas motrices en las prácticas corporales que lo requieran.

4. Actuar de forma coordinada y cooperativa para resolver retos o para oponerse a uno o varios adversarios en un juego colectivo.

5. Participar del juego y las actividades deportivas, especialmente las tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, con conocimiento de las normas y mostrando una actitud de aceptación hacia los demás.

6. Proponer estructures rítmicas sencillas y reproducirlas corporalment o con instrumentos.

7. Utilizar los recursos expresivos del cuerpo e implicarse en el grupo para la comunicación de ideas, sentimientos y representación de personajes e historias, reales o imaginarias.

8. Mantener conductas activas acordes con el valor del ejercicio físico para la salud. Mostrar interés en el cuidado del cuerpo.

9. Utilizar las técnicas básicas de las actividades que se realicen en el medio natural y adoptar una actitud de cuidado y conservación de dicho medio.

TERCER CICLO CONTENIDOS

Bloque 1. El cuerpo: imagen y percepción

– Utilización, representación, interiorización y organización del propio cuerpo: estructuración del esquema corporal.

– Elementos orgánico-funcionales relacionados con el movimiento.

– Coordinación dinàmica general y segmentària.

– Consciència, representació, utilització i control del cos en repòs i en moviment.

– Aplicació del control tònic i de la respiració al control motor.

– Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius de forma econòmica i equilibrada.

– Utilització adequada de la discriminació selectiva d'estímuls i de l'anticipació perceptiva.

– Execució de moviments d'una certa dificultat amb els segments corporals no dominants.

– Equilibri estàtic i dinàmic en situacions complexes.

– Percepció i estructuració espaciotemporal en accions i situacions motrius complexes.

– Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres, mostrant una actitud crítica cap al model esteticocorporal socialment vigent.

– Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 2. Habilitats motrius

– Adaptació de l'execució de les habilitats motrius a contextos de pràctica de complexitat creixent, amb eficiència i creativitat.

– Domini motor i corporal des d'un plantejament previ a l'acció per mitjà dels mecanismes de decisió i control.

– Condicionament físic orientat a la millora de l'execució amb autonomia i confiança de les habilitats motrius.

– Valoració del treball ben executat des del punt de vista motor.

– Manipulació correcta i destresa en el maneig d'objectes propis de l'entorn escolar i extraescolar.

– Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions noves o entorns desconeguts.

– Adquisició d'una major confiança i independència motriu.

– Disposició favorable a participar en activitats individuals i de grup diverses, acceptant l'existència de diferències en el nivell d'habilitat.

– Valoració, gaudi i respecte conscient del medi ambient a través de la realització d'activitats en el medi natural.

– Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 3. Activitats físiques artísticosexpressives

– El cos i el moviment. Exploració i consciència de les possibilitats i recursos del llenguatge corporal amb espontaneïtat i creativitat.

– Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

– Composició de moviments a partir d'estímuls rítmics i musicals. Elaboració de balls i coreografies simples.

– Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos a través de la dansa, la màmica i la dramatització.

– Expressió i comunicació de sentiments i emocions individuals i compartides a través del cos, el gest i el moviment.

– Representacions i improvisacions artístiques amb el llenguatge corporal i amb l'ajuda d'objectes i materials.

– Valoració dels usos expressius i comunicatius del cos, propis i de les companyes i els companys.

– Valoració de la iniciativa individual.

– Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal.

– Desenvolupament de la capacitat de cooperació i treball en grup.

– Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 4. Activitat física i salut

– Interés i gust per l'atenció del cos de manera responsable.

– Conciencia, representación, utilización y control del cuerpo en reposo y en movimiento.

– Aplicación del control tónico y de la respiración al control motor.

– Adecuación de la postura a las necesidades expresivas y motrices de forma económica y equilibrada.

– Utilización adecuada de la discriminación selectiva de estímulos y de la anticipación perceptiva.

– Ejecución de movimientos de cierta dificultad con los segmentos corporales no dominantes.

– Equilibrio estático y dinámico en situaciones complejas.

– Percepción y estructuración espacio-temporal en acciones y situaciones motrices complejas.

– Valoración y aceptación de la propia realidad corporal y la de los demás, mostrando una actitud crítica hacia el modelo estético-corporal socialmente vigente.

– Uso de las tecnologías de la información y la comunicación como medio para recabar información, elaborar documentos y fomentar un espíritu crítico con relación al área.

Bloque 2. Habilidades motrices

– Adaptación de la ejecución de las habilidades motrices a contextos de práctica de complejidad creciente, con eficiencia y creatividad.

– Dominio motor y corporal desde un planteamiento previo a la acción mediante los mecanismos de decisión y control.

– Acondicionamiento físico orientado a la mejora de la ejecución con autonomía y confianza de las habilidades motrices.

– Valoración del trabajo bien ejecutado desde el punto de vista motor.

– Manipulación correcta y destreza en el manejo de objetos propios del entorno escolar y extraescolar.

– Autonomía y confianza en las propias habilidades motrices en situaciones nuevas o entornos desconocidos.

– Adquisición de una mayor confianza e independencia motriz.

– Disposición favorable a participar en actividades individuales y grupales diversas aceptando la existencia de diferencias en el nivel de habilidad.

– Valoración, disfrute y respeto consciente del medio ambiente a través de la realización de actividades en el medio natural.

– Uso de las tecnologías de la información y la comunicación como medio para recabar información, elaborar documentos y fomentar un espíritu crítico con relación al área.

Bloque 3. Actividades físicas artístico-expresivas

– El cuerpo y el movimiento. Exploración y conciencia de las posibilidades y recursos del lenguaje corporal con espontaneidad y creatividad.

– Mejora de la espontaneidad y de la creatividad en el movimiento expresivo.

– Composición de movimientos a partir de estímulos rítmicos y musicales. Elaboración de bailes y coreografías simples.

– Exploración y experimentación de las posibilidades y recursos expresivos del propio cuerpo a través de la danza, la màmica y la dramatización.

– Expresión y comunicación de sentimientos y emociones individuales y compartidas a través del cuerpo, el gesto y el movimiento.

– Representaciones e improvisaciones artísticas con el lenguaje corporal y con la ayuda de objetos y materiales.

– Valoración de los usos expresivos y comunicativos del cuerpo, propios y de las compañeras y compañeros.

– Valoración de la iniciativa individual.

– Participación y respeto ante situaciones que supongan comunicación corporal.

– Desarrollo de la capacidad de cooperación y trabajo en grupo.

– Uso de las tecnologías de la información y la comunicación como medio para recabar información, elaborar documentos y fomentar un espíritu crítico con relación al área.

Bloque 4. Actividad física y salud

– Interés y gusto por el cuidado del cuerpo de manera responsable.

– Adquisició d'hàbits posturals i alimentaris saludables i autonomia en la higiene corporal.

– Reconeixement dels efectes beneficiosos de l'activitat física en la salut i identificació de les pràctiques poc saludables.

– Millora de la condició física orientada a la salut.

– Prevenció de lesions en l'activitat física. Calfament, dosificació de l'esforç i presa de consciència de la recuperació i la relaxació.

– Reconeixement i valoració de les mesures de seguretat i de prevenció d'accidents en la pràctica de l'activitat física amb relació a l'entorn. Ús correcte i respectuós de materials i espais.

– Valoració de l'esforç per a aconseguir una major autoestima i autonomia.

– Autonomia en els hàbits d'higiene corporal i postural.

– Valoració de les situacions de riscos que es deriven de l'activitat física.

– Valoració de l'activitat física per al manteniment i la millora de la salut, i com a alternativa als hàbits nocius per a la salut.

– Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 5. Jocs i esports

– El joc i l'esport com a fenòmens socials i culturals.

– Iniciació a l'esport adaptat a l'espai, el temps i els recursos.

– Tipus de jocs i activitats esportives. Realització de jocs i d'activitats esportives de diverses modalitats i dificultat creixent, amb especial referència a les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, com ara la Pilota Valenciana.

– Ús adequat de les habilitats i estratègies bàsiques de joc relacionades amb la cooperació, l'oposició i la cooperació/oposició.

– Acceptació i respecte cap a les normes, regles, estratègies i persones que participen en el joc. Elaboració i compliment d'un codi de joc net.

– Valoració de l'esforç personal i col·lectiu en els diferents tipus de jocs i activitats esportives al marge de preferències i prejudis.

– Organització, participació i estima del joc i les activitats recreatives o esportives com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació satisfactori del temps d'oci.

– Acceptació del paper que corresponga exercir com a jugador dins de l'equip, independentment de la seua capacitat motriu.

– Identificació dels valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació de resultat.

– Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Adaptar els desplaçaments i salts a diferents tipus d'entorns que puguin ser desconeguts i presenten cert grau d'incertesa.

2. Llançar, passar i rebre pilotes o altres mòbils, sense perdre'n el control en els jocs i activitats motrius que ho requerisquen, amb ajust correcte a la situació en el terreny de joc, a les distàncies i a les trajectòries.

3. Actuar de manera coordinada i cooperativa per a resoldre reptes o per a oposar-se a un o més adversaris en un joc col·lectiu, ja siga com a atacant o com a defensor.

4. Identificar, com a valors fonamentals dels jocs i la pràctica d'activitats esportives, l'esforç personal i les relacions que s'establixen amb el grup i actuar d'acord amb estos.

5. Opinar coherentment i críticament amb relació a les situacions conflictives sorgides en la pràctica de l'activitat física i l'esport.

6. Mostrar conductes actives per a incrementar globalment la condició física, ajustant la seua actuació al coneixement de les pròpies possibilitats i limitacions corporals i de moviment.

– Adquisició de hàbits posturals i alimentaris saludables y autonomía en la higiene corporal.

– Reconocimiento de los efectos beneficiosos de la actividad física en la salud e identificación de las prácticas poco saludables.

– Mejora de la condición física orientada a la salud.

– Prevención de lesiones en la actividad física. Calentamiento, dosificación del esfuerzo y toma de conciencia de la recuperación y la relajación.

– Reconocimiento y valoración de las medidas de seguridad y de prevención de accidentes en la práctica de la actividad física con relación al entorno. Uso correcto y respetuoso de materiales y espacios.

– Valoración del esfuerzo para lograr una mayor autoestima y autonomía.

– Autonomía en los hábitos de higiene corporal y postural.

– Valoración de las situaciones de riesgos que se derivan de la actividad física.

– Valoración de la actividad física para el mantenimiento y la mejora de la salud, y como alternativa a los hábitos nocivos para la salud.

– Uso de las tecnologías de la información y la comunicación como medio para recabar información, elaborar documentos y fomentar un espíritu crítico con relación al área.

Bloque 5. Juegos y deportes

– El juego y el deporte como fenómenos sociales y culturales.

– Iniciación al deporte adaptado al espacio, el tiempo y los recursos.

– Tipos de juegos y actividades deportivas. Realización de juegos y de actividades deportivas de diversas modalidades y dificultad creciente, con especial referencia a las tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, como la pelota valenciana.

– Uso adecuado de las habilidades y estrategias básicas de juego relacionadas con la cooperación, la oposición y la cooperación/oposición.

– Aceptación y respeto hacia las normas, reglas, estrategias y personas que participan en el juego. Elaboración y cumplimiento de un código de juego limpio.

– Valoración del esfuerzo personal y colectivo en los diferentes tipos de juegos y actividades deportivas al margen de preferencias y prejuicios.

– Organización, participación y aprecio del juego y las actividades recreativas o deportivas como medio de disfrute, de relación y de empleo satisfactorio del tiempo de ocio.

– Aceptación del papel que corresponda desempeñar como jugador dentro del equipo, independientemente de su capacidad motriz.

– Identificación de los valores fundamentales del juego: el esfuerzo personal, la relación con los demás y la aceptación de resultado.

– Uso de las tecnologías de la información y la comunicación como medio para recabar información, elaborar documentos y fomentar un espíritu crítico con relación al área.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Adaptar los desplazamientos y saltos a diferentes tipos de entornos que puedan ser desconocidos y presenten cierto grado de incertidumbre.

2. Lanzar, pasar y recibir pelotas u otros móviles, sin perder el control de los mismos en los juegos y actividades motrices que lo requieran, con ajuste correcto a la situación en el terreno de juego, a las distancias y a las trayectorias.

3. Actuar de forma coordinada y cooperativa para resolver retos o para oponerse a uno o varios adversarios en un juego colectivo, ya sea como atacante o como defensor.

4. Identificar, como valores fundamentales de los juegos y la práctica de actividades deportivas, el esfuerzo personal y las relaciones que se establecen con el grupo y actuar de acuerdo con éstos.

5. Opinar coherente y críticamente con relación a las situaciones conflictivas surgidas en la práctica de la actividad física y el deporte.

6. Mostrar conductas activas para incrementar globalmente la condición física, ajustando su actuación al conocimiento de las propias posibilidades y limitaciones corporales y de movimiento.

7. Construir composicions de grup en interacció amb les companyes i els companys, utilitzant els recursos expressius del cos i partint d'estímul musicals, plàstics o verbals.

8. Identificar algunes de les relacions que s'establixen entre la pràctica correcta i habitual de l'exercici físic i la millora de la salut, i actuar d'acord amb estes.

9. Participar del joc i les activitats esportives, especialment les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb coneixement de les normes i mostrant una actitud d'acceptació cap als altres.

10. Realitzar recorreguts seguint les tècniques d'orientació en el medi natural, aprendre a moure's en ell i comprometre's a la seua cura i conservació.

11. Usar les tecnologies de la informació i la comunicació de forma cooperativa i amb sentit crític per a obtenir informació relacionada amb l'Educació física, i per a establir intercanvi d'opinions amb l'alumnat d'altres centres docents.

EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA I ELS DRETS HUMANS

Les democràcies modernes no poden dependre exclusivament d'un sistema jurídic garantista i de les altres institucions que conformen un Estat de dret, per molt important que tot açò puga ser. És fonamental que les ciutadanes i els ciutadans donen suport activament a les institucions i que exercisquen els seus drets no sols passivament, per mitjà del seu vot, sinó activament, participant en els debats públics, informant-se i exigint les responsabilitats a què, en algun cas, hi haja lloc. L'augment de la diversitat i el pluralisme en les nostres societats han fet encara més peremptòria la necessitat d'un acord bàsic sobre quins són els nostres drets i les nostres llibertats, quines les nostres formes de govern i les nostres lleis. Ja no podem donar per suposat el consens social en estes qüestions. Els organismes internacionals, Nacions Unides, el Consell d'Europa o la Unió Europea han insistit en la necessitat de fomentar la ciutadania responsable en una societat democràtica com a fórmula per a aconseguir la cohesió social i una identitat europea comuna.

Totes les ciutadanes i ciutadans estan cridats a esta labor de pedagogia democràtica, però són les escoles, junt amb les llars, les que conformaran la futura ciutadania del nostre país. I els poders públics han de vetllar perquè l'educació comuna de tots els nostres estudiants siga compatible amb l'extensió dels valors cívics. Seria injust no reconèixer que els centres educatius espanyols ja fa molts anys que han incorporat els valors democràtics a les seues pràctiques quotidianes. En la mesura de les seues possibilitats, les professores i els professors es preocupen de que, des dels primers nivells del sistema escolar, les alumnes i els alumnes deixen arere les pràctiques discriminatòries, respecten la diferència, utilitzen el diàleg o cooperen entre ells.

Junt amb els hàbits democràtics que s'han anat adquirint en la formació escolar, cap una assignatura que permeta abordar tant els continguts bàsics d'una educació ciutadana, com la posada en pràctica de mètodes i activitats que inicien les alumnes i els alumnes en la vida democràtica. Estos són els fins de l'Educació per a la ciutadania en el tercer cicle de Primària. Les professores i els professors encarregats d'impartir-la hauran d'evitar, d'una banda, el relativisme del tot val, que mina finalment la convivència democràtica i destrueix els valors que la sostenen; i, d'un altre, la temptació de l'adoctrinament en aquelles idees que, per molt legítimes que puguen ser, depenen de l'educació dels pares i de les opcions futures del xiquet mateix.

Els objectius i continguts de l'àrea, en sintonia amb la Recomanació (2002) 12 del Consell de Ministres del Consell d'Europa, partixen de l'àmbit personal i de l'entorn més pròxim: de l'autonomia personal, de la formació de la voluntat i l'autoestima pròpies i del reconeixement dels altres com a part necessària dels nostres projectes de vida; insistint-hi en el valor de l'amistat. En eixe joc entre la vida pròpia i el reconeixement dels altres s'articulen els conceptes de llibertat i de responsabilitat. De l'àmbit personal i immediat es passa a la convivència, la participació i la vida en comú en els grups pròxims. Finalment, s'aborden la convivència social que estableixen la Constitució i l'Es-

7. Construir composiciones grupales en interacción con las compañeras y compañeros utilizando los recursos expresivos del cuerpo y partiendo de estímulos musicales, plásticos o verbales.

8. Identificar algunas de las relaciones que se establecen entre la práctica correcta y habitual del ejercicio físico y la mejora de la salud, y actuar de acuerdo con ellas.

9. Participar del juego y las actividades deportivas, especialmente las tradicionales y populares de la Comunitat Valenciana, con conocimiento de las normas y mostrando una actitud de aceptación hacia los demás.

10. Realizar recorridos siguiendo las técnicas de orientación en el medio natural, aprender a desenvolverse en él y comprometerse a su cuidado y conservación.

11. Usar las tecnologías de la información y la comunicación de forma cooperativa y con sentido crítico para obtener información relacionada con la Educación física, y para establecer intercambio de opiniones con el alumnado de otros centros docentes.

EDUCACIÓN PARA LA CIUDADANÍA Y LOS DERECHOS HUMANOS

Las democracias modernas no pueden depender exclusivamente de un sistema jurídico garantista y de las demás instituciones que conforman un Estado de derecho, por muy importante que todo esto pueda ser. Es fundamental que sus ciudadanas y ciudadanos respalden activamente sus instituciones y ejerzan sus derechos no sólo pasivamente, mediante su voto, sino activamente, participando en los debates públicos, informándose y exigiendo las responsabilidades a las que, en algún caso, haya lugar. El aumento de la diversidad y el pluralismo en nuestras sociedades han hecho aún más perentoria la necesidad de un acuerdo básico en cuáles son nuestros derechos y nuestras libertades, cuáles nuestras formas de gobierno y nuestras leyes. Ya no podemos dar por supuesto el consenso social en estas cuestiones. Los organismos internacionales, Naciones Unidas, el Consejo de Europa o la Unión Europea han insistido en la necesidad de fomentar la ciudadanía responsable en una sociedad democrática como fórmula para lograr la cohesión social y una identidad europea común.

Todas las ciudadanas y ciudadanos están llamados a esta labor de pedagogía democrática, pero son las escuelas, junto con los hogares, las que van a conformar la futura ciudadanía de nuestro país. Y los poderes públicos tienen que velar porque la educación común de todos nuestros estudiantes sea compatible con la extensión de los valores cívicos. Sería injusto no reconocer que los centros educativos españoles ya hace muchos años que han incorporado los valores democráticos a sus prácticas cotidianas. En la medida de sus posibilidades, las profesoras y los profesores se preocupan de que, desde los primeros niveles del sistema escolar, las alumnas y los alumnos dejen atrás las prácticas discriminatorias, respeten la diferencia, utilicen el diálogo o cooperen entre sí.

Junto a los hábitos democráticos que se han ido adquiriendo en la formación escolar, cabe una asignatura que permita abordar tanto los contenidos básicos de una educación ciutadana, como la puesta en práctica de métodos y actividades que inicien a las alumnas y alumnos a la vida democrática. Estos son los fines de la Educación para la ciudadanía en el tercer ciclo de Primaria. Las profesoras y los profesores encargados de impartirla tendrán que evitar, por un lado, el relativismo del todo vale, que mina finalmente la convivencia democrática destruyendo los valores que la sostienen; y, por otro, la tentación del adoctrinamiento en aquellas ideas que, por muy legítimas que puedan ser, dependen de la educación de los padres y de las opciones futuras del propio niño.

Los objetivos y contenidos del área, en sintonía con la Recomendación (2002)12 del Consejo de Ministros del Consejo de Europa, parten de lo personal y del entorno más próximo: de la autonomía personal, la formación de la propia voluntad y la autoestima al reconocimiento de los otros como parte necesaria de nuestros proyectos de vida, con especial hincapié en la amistad. En ese juego entre la vida propia y el reconocimiento de los demás se articulan los conceptos de libertad y de responsabilidad. De lo personal e inmediato se pasa a la convivencia, la participación y la vida en común en los grupos próximos. Finalmente, se abordan la convivencia social que establecen la

tatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, així com els drets i la responsabilitat de l'individu davant de si mateix i davant dels altres. Per tant, el recorregut proposat va de l'individu a la societat.

Els continguts s'organitzen en tres blocs en què els conceptes, els procediments i les actituds s'aborden des d'una perspectiva integrada. El bloc 1, Individus i relacions interpersonals i socials, tracta els aspectes personals: l'alumnat ha d'aprendre que la seua autonomia com a individu no es basa en l'assumpció acrítica del propi desig, sinó que ha d'anar forjant una voluntat que ajude a donar forma a un projecte personal de vida. L'autoestima només pot ser el resultat d'eixa lluita entre les tendències contradictòries dels desitjos i l'acció finalment assumida per l'exercici de la voluntat. Es proposa un model de relacions basat en el reconeixement de la dignitat de totes les persones, del respecte a l'altre, encara que mantinga opinions i creences diferents de les pròpies, i de la diversitat i els drets de les persones. En este context es mou la vida dels sers humans, i només així s'ha plantejar la relació entre llibertat i responsabilitat.

El bloc 2, La vida en comunitat, tracta de la convivència en les relacions amb l'entorn, de la forma d'abordar la convivència i el conflicte en els grups de pertinença (família, centre escolar, amics, localitat), de l'exercici dels drets i deures que corresponen a cada persona en el si d'eixos grups, i de com identificar-hi la diversitat, rebutjar la discriminació i valorar-hi la participació i les seues vies. Des del reconeixement de la pluralitat del propi entorn cal assumir el pluralisme valoratiu que caracteritza les societats democràtiques.

Finalment, el bloc 3, Viure en societat, proposa un plantejament social més ampli: el de la necessitat i el coneixement de les normes i els principis de convivència establits per la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, del coneixement i la valoració dels servicis públics i dels béns comuns, així com de les obligacions de les administracions públiques i dels ciutadans en el seu manteniment. Especialment, en este context és on s'han de desenvolupar hàbits cívics en aquells espais que són de tots i davant d'aquells problemes que ens afecten a tots. Alguns dels servicis públics i dels béns comuns reben un tractament específic adequat a l'edat de l'alumnat, és el cas de la protecció civil, la seguretat i la defensa nacional. Però el curs estaria incomplet si l'alumnat no transcendix l'àmbit nacional. És necessari insistir en el principi que totes les persones tenen la mateixa dignitat. Ensenyar les nocions bàsiques dels drets humans a fi que, en primer lloc, s'eduquen en el rebuig a la discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social; i, en segon lloc, que entenguen que el rebuig de la discriminació exigix la igualtat de drets en el món laboral i social.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'Educació per a la ciutadania contribuïx a desenvolupar la competència social i ciutadana. L'àrea afronta l'àmbit personal i públic que hi ha implícit: propicia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per a viure en societat i per a exercir la ciutadania democràtica. Així, l'àrea pretén el desenvolupament de l'alumnat com a persones dignes i íntegres, la qual cosa exigix reforçar l'autonomia, l'autoestima i l'afany de superació, i afavorir l'esperit crític per a ajudar a la construcció de projectes personals de vida. També es contribuïx a millorar les relacions interpersonals en la mesura que l'àrea afavorix la utilització sistemàtica del diàleg. Per a això, l'àrea inclou continguts específics relatius a la convivència, la participació, al coneixement de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia, que han de permetre consolidar-hi les virtuts cíviques necessàries per a una societat democràtica.

Així mateix, l'àrea contribuïx a adquirir el coneixement dels fonaments i les maneres d'organització de les societats democràtiques, a valorar positivament la conquesta dels drets humans i a rebutjar els conflictes entre els grups humans i les situacions d'injustícia. Són continguts específics de l'àrea els principis continguts en la Decla-

Constitució y el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, así como los derechos y la responsabilidad del individuo ante sí mismo y ante los demás. Por tanto, el recorrido propuesto va del individuo a la sociedad.

Los contenidos se organizan en tres bloques en los que los conceptos, los procedimientos y las actitudes se abordan desde una perspectiva integrada. El bloque 1, Individuos y relaciones interpersonales y sociales, trata los aspectos personales: el alumnado debe aprender que su autonomía como individuo no se basa en la asunción acrítica del propio deseo, sino que debe ir forjando una voluntad que ayude a dar forma a un proyecto personal de vida. La autoestima sólo puede ser el resultado de esa lucha entre las tendencias contradictorias de los deseos y la acción finalmente asumida por el ejercicio de la voluntad. Se propone un modelo de relaciones basado en el reconocimiento de la dignidad de todas las personas, del respeto al otro, aunque mantenga opiniones y creencias distintas a las propias, de la diversidad y los derechos de las personas. En este contexto se mueve la vida de los seres humanos, y sólo ahí cabe plantear la relación entre libertad y responsabilidad.

El bloque 2, La vida en comunidad, trata de la convivencia en las relaciones con el entorno, de la forma de abordar la convivencia y el conflicto en los grupos de pertenencia (familia, centro escolar, amigos, localidad), del ejercicio de los derechos y deberes que corresponden a cada persona en el seno de esos grupos, identificando la diversidad, rechazando la discriminación y valorando la participación y sus cauces. Desde el reconocimiento de la pluralidad del propio entorno cabe asumir el pluralismo valorativo que caracteriza a las sociedades democráticas.

Finalmente, el bloque 3, Vivir en sociedad, propone un planteamiento social más amplio: la necesidad y el conocimiento de las normas y principios de convivencia establecidos por la Constitución y el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, el conocimiento y la valoración de los servicios públicos y de los bienes comunes, así como las obligaciones de las administraciones públicas y de los ciudadanos en su mantenimiento. Especialmente en este contexto es donde cabe desarrollar hábitos cívicos en aquellos espacios que son de todos y ante aquellos problemas que nos afectan a todos. Algunos de los servicios públicos y de los bienes comunes reciben un tratamiento específico adecuado a la edad de estas alumnas y alumnos, es el caso de la protección civil, la seguridad y la defensa nacional. Pero el curso estaría incompleto si las alumnas y alumnos no trascendiesen el ámbito nacional. Es necesario insistir en la igual dignidad de todas las personas. Enseñar las nociones básicas de los derechos humanos con el fin de que, en primer lugar, se eduquen en el rechazo a la discriminación por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social; y, en segundo lugar, que entiendan que el rechazo a la discriminación exige la igualdad de derechos en el mundo laboral y social.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

La Educación para la ciudadanía contribuye a desarrollar la competencia social y ciudadana. El área afronta el ámbito personal y público implícito en ella: propicia la adquisición de habilidades y virtudes cívicas para vivir en sociedad y para ejercer la ciudadanía democrática. Así, el área pretende el desarrollo de las alumnas y los alumnos como personas dignas e íntegras, lo que exige reforzar la autonomía, la autoestima y el afán de superación, y favorecer el espíritu crítico para ayudar a la construcción de proyectos personales de vida. También se contribuye a mejorar las relaciones interpersonales en la medida que el área favorece la utilización sistemática del diálogo. Para ello, el área incluye contenidos específicos relativos a la convivencia, la participación, al conocimiento de la diversidad y de las situaciones de discriminación e injusticia, que deben permitir consolidar las virtudes cívicas necesarias para una sociedad democrática.

Asimismo, el área contribuye a adquirir el conocimiento de los fundamentos y los modos de organización de las sociedades democráticas, a valorar positivament la conquesta de los derechos humanos y a rechazar los conflictos entre los grupos humanos y las situaciones de injusticia. Son contenidos específicos del área los principios conteni-

ració Universal dels Drets Humans, la Convenció sobre els Drets del Xiquet, la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, així com la seua aplicació per part de les diverses institucions.

La identificació dels deures ciutadans i l'assumpció i l'exercici d'hàbits i virtuts cíviques adequades a cada edat en l'entorn escolar i social, permetrà que els futurs ciutadans s'inicien en la construcció de societats més cohesionades, lliures, pròsperes, equitatives i justes.

Al desenrotllament de la competència per a aprendre a aprendre es contribuïx en la mesura que l'àrea proposa estimular les virtuts i habilitats socials, i impulsar el treball en equip, la participació i l'ús sistemàtic de l'argumentació, que es requereix a l'hora de desenrotllar d'un pensament propi. La síntesi de les idees pròpies i alienes, la presentació raonada del criteri propi i la confrontació ordenada i crítica de coneixement, informació i opinió afavoreixen també els aprenentatges posteriors.

Des de l'àrea s'afavoreix la competència d'autonomia i la iniciativa personal, en la mesura que s'hi posen en pràctica iniciatives de planificació, presa de decisions, participació, organització i assumpció de responsabilitats. L'àrea entrena en el diàleg i el debat, en la participació, en l'aproximació respectuosa a les diferències socials, culturals i econòmiques, i en la valoració crítica d'estes diferències així com de les idees. El currículum atén a la construcció d'un pensament propi, i a l'adopció de postures sobre problemes i les seues possibles solucions. Amb això, s'enfortix l'autonomia de l'alumnat per a analitzar, valorar i decidir, des de la confiança en si mateixos i el respecte a les altres persones.

A la competència en comunicació lingüística es contribuïx a partir del coneixement i de l'ús de termes i conceptes propis de l'àrea. A més, l'ús sistemàtic del debat, procediment imprescindible en esta àrea, contribuïx específicament a esta competència, perquè exigix exercitar-se en l'escolta, l'exposició i l'argumentació.

OBJECTIUS

L'ensenyança de l'Educació per a la ciutadania i els drets humans en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Desenrotllar l'autoconeixement i l'afany de superació.
2. Desenrotllar l'autoestima i l'afectivitat en les seues relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, els estereotips i els prejudis.
3. Mostrar respecte pels costums i les formes de vida de poblacions diferents de la pròpia, en tot allò que tinguen d'enriquidor.
4. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència i aprendre a obrar-hi d'acord.
5. Identificar i rebutjar situacions en què falla la convivència, d'injustícia i de discriminació.
6. Desenrotllar habilitats emocionals, comunicatives i socials per a actuar amb autonomia en la vida quotidiana i participar activament en les relacions de grup; mostrant-hi actituds generoses i constructives.
7. Reconèixer els drets humans arreplegats en les declaracions universals, així com els drets i llibertats que arrepleguen la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
8. Descriure l'organització, la forma d'elecció i les principals funcions d'alguns òrgans de govern del municipi, de la Comunitat Valenciana i de l'Estat. Identificar els deures més rellevants associats a estos.
9. Conèixer i respectar les normes bàsiques que regulen la circulació vial, especialment aquelles que tenen a veure amb la seguretat.

CONTINGUTS

- Bloc 1. Individus i relacions interpersonals i socials
- Autonomia, voluntat i autoestima.
 - Reconeixement de les altres i els altres com a base de la convivència. L'amistat.
 - Llibertat i responsabilitat.

dos en la Declaración Universal de los Derechos Humanos, la Convención sobre los Derechos del Niño, la Constitución española y el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, así como su aplicación por parte de diversas instituciones.

La identificación de los deberes ciudadanos y la asunción y ejercicio de hábitos y virtudes cívicas adecuadas a su edad en el entorno escolar y social, permitirá que los futuros ciudadanos se inicien en la construcción de sociedades más cohesionadas, libres, prósperas, equitativas y justas.

Al desarrollo de la competencia para aprender a aprender se contribuye en la medida en que el área propone el estímulo de las virtudes y habilidades sociales, el impulso del trabajo en equipo, la participación y el uso sistemático de la argumentación, que requiere el desarrollo de un pensamiento propio. La síntesis de las ideas propias y ajenas, la presentación razonada del propio criterio y la confrontación ordenada y crítica de conocimiento, información y opinión favorecen también los aprendizajes posteriores.

Desde el área se favorece la competencia de autonomía e iniciativa personal, en la medida en que se desarrollan iniciativas de planificación, toma de decisiones, participación, organización y asunción de responsabilidades. El área entrena en el diálogo y el debate, en la participación, en la aproximación respetuosa a las diferencias sociales, culturales y económicas y en la valoración crítica de estas diferencias así como de las ideas. El currículo atiende a la construcción de un pensamiento propio, y a la toma de postura sobre problemas y sus posibles soluciones. Con ello, se fortalece la autonomía de las alumnas y de los alumnos para analizar, valorar y decidir, desde la confianza en sí mismos y el respeto a las demás personas.

A la competencia en comunicación lingüística se contribuye a partir del conocimiento y del uso de términos y conceptos propios del área. Además, el uso sistemático del debate, procedimiento imprescindible en esta área, contribuye específicamente a esta competencia, porque exige ejercitarse en la escucha, la exposición y la argumentación.

OBJETIVOS

La enseñanza de la Educación para la ciudadanía y los derechos humanos en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Desarrollar el autoconocimiento y el afán de superación.
2. Desarrollar la autoestima y la afectividad en sus relaciones con los demás, así como una actitud contraria a la violencia, los estereotipos y prejuicios.
3. Mostrar respeto por las costumbres y modos de vida de poblaciones distintas a la propia, en lo que tengan de enriquecedor.
4. Conocer y apreciar los valores y normas de convivencia y aprender a obrar de acuerdo con ellas.
5. Identificar y rechazar situaciones de quiebra de la convivencia, de injusticia y de discriminación.
6. Desarrollar habilidades emocionales, comunicativas y sociales para actuar con autonomía en la vida cotidiana y participar activamente en las relaciones de grupo, mostrando actitudes generosas y constructivas.
7. Reconocer los derechos humanos recogidos en las declaraciones universales, así como los derechos y libertades que recogen la Constitución española y el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
8. Describir la organización, la forma de elección y las principales funciones de algunos órganos de gobierno del municipio, de la Comunitat Valenciana y del Estado. Identificar los deberes más relevantes asociados a ellos.
9. Conocer y respetar las normas básicas que regulan la circulación vial, especialmente aquellas que tienen que ver con la seguridad.

CONTENIDOS

- Bloque 1. Individuos y relaciones interpersonales y sociales
- Autonomía, voluntad y autoestima.
 - Reconocimiento de las otras y los otros como base de la convivencia. La amistad.
 - Libertad y responsabilidad.

Bloc 2. La vida en comunitat

- La convivència en la família, el col·legi, el barri, la localitat.
- Convivència, diàleg i conflicte.
- El dret i el deure de participar. Les vies de participació.
- El pluralisme i els valors cívics en la societat democràtica.

Bloc 3. Viure en societat

- La vida en societat. Necessitat de les normes per a conviure. Els principis de convivència en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

- Drets i llibertats en la Constitució. Els drets de les valencianes i els valencians en l'Estatut d'Autonomia.

- El paper dels ajuntaments, de les Comunitats Autònomes i de l'Estat en l'organització política espanyola.

- Servicis públics i béns comuns. La contribució de les ciutadanes i els ciutadans a través dels impostos.

- Hàbits cívics. Els espais públics, la protecció civil i el medi ambient. La defensa nacional com un compromís ciutadà.

- La idea de dignitat humana. Drets humans i drets de la infància. Relacions entre drets i deures. La universalitat dels drets humans.

- La no-discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. La igualtat de drets en el món laboral i social.

- Seguretat viària. Els principals senyals de circulació. Normes de comportament dels ciutadans.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Mostrar un adequat nivell de coneixement dels propis límits i virtuts.

2. Identificar i respectar les diferències i característiques dels altres.

3. Assumir responsablement les conseqüències de les accions personals.

4. Argumentar i defensar les opinions pròpies.

5. Escoltar i respectar críticament les opinions dels altres.

6. Acceptar i practicar les normes de convivència.

7. Participar en la presa de decisions del grup.

8. Utilitzar el diàleg per a afavorir els acords.

9. Assumir obligacions i responsabilitats.

10. Conèixer el paper dels ajuntaments, les Comunitats Autònomes i l'Estat en l'ordenament polític espanyol.

11. Conèixer i valorar els drets reconeguts en les declaracions internacionals, en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

12. Conèixer el significat i la importància dels principals senyals de circulació i reconèixer les normes bàsiques de seguretat viària.

LLENGUA ESTRANGERA

El coneixement de llengües estrangeres és cada vegada més important i necessari per a viure en un món que, a causa dels progressius avanços en els camps tecnològics i informàtics, ens porta a una societat on la comunicació a través d'altres llengües obri enormes possibilitats de progrés i llibertat, a més de contribuir a l'enteniment i respecte entre les distintes cultures i els seus parlants.

El nostre país, a més, com a membre de la Unió Europea, i tal com es recull en un dels objectius de l'Estratègia de Lisboa, està compromès en el foment del coneixement de les llengües comunitàries. Per la seua banda, el Consell d'Europa, en el Marc Europeu Comú de Referència per a l'aprenentatge de llengües estrangeres, estableix directrius respecte d'això i indica que l'últim objectiu és que les alumnes i els alumnes siguen capaços d'aconseguir progressivament graus de competència lingüística. Conseqüentment, els coneixements adquirits per les xiquetes i els xiquets al final de l'Educació Primària tindran continuïtat en l'Educació Secundària Obligatoria.

El currículum de la Comunitat Valenciana té unes característiques específiques per la convivència del valencià i el castellà, la qual cosa fa que la llengua estrangera siga la tercera llengua de les alumnes i els alumnes. Esta situació ha de comportar un tractament integrat de les

Bloque 2. La vida en comunidad

- La convivencia en la familia, el colegio, el barrio, la localidad.
- Convivencia, diálogo y conflicto.
- El derecho y el deber de participar. Los cauces de participación.
- El pluralismo y los valores cívicos en la sociedad democrática.

Bloque 3. Vivir en sociedad

- La vida en sociedad. Necesidad de las normas para convivir. Los principios de convivencia en la Constitución española y en el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

- Derechos y libertades en la Constitución. Los derechos de las valencianas y valencianos en el Estatuto de Autonomía.

- El papel de los ayuntamientos, de las Comunidades Autónomas y del Estado en la organización política española.

- Servicios públicos y bienes comunes. La contribución de las ciudadanas y los ciudadanos a través de los impuestos.

- Hábitos cívicos. Los espacios públicos, la protección civil y el medio ambiente. La defensa nacional como un compromiso ciudadano.

- La idea de dignidad humana. Derechos humanos y derechos de la infancia. Relaciones entre derechos y deberes. La universalidad de los derechos humanos.

- La no discriminación por razón de nacimiento, raza, sexo, religión opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social. La igualdad de derechos en el mundo laboral y social.

- Seguridad vial. Las principales señales de tráfico. Normas de comportamiento de los ciudadanos.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Mostrar un adecuado nivel de conocimiento de los propios límites y virtudes.

2. Identificar y respetar las diferencias y características de los demás.

3. Asumir responsablemente las consecuencias de las acciones personales.

4. Argumentar y defender las propias opiniones.

5. Escuchar y respetar críticamente las opiniones de los demás.

6. Aceptar y practicar las normas de convivencia.

7. Participar en la toma de decisiones del grupo.

8. Utilizar el diálogo para favorecer los acuerdos.

9. Asumir obligaciones y responsabilidades.

10. Conocer el papel de los ayuntamientos, Comunidades Autónomas y Estado en el ordenamiento político español.

11. Conocer y valorar los derechos reconocidos en las declaraciones internacionales, en la Constitución española y en el Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

12. Conocer el significado e importancia de las principales señales de tráfico y reconocer las normas básicas de seguridad vial.

LINGUA EXTRANJERA

El conocimiento de lenguas extranjeras es cada vez más importante y necesario para vivir en un mundo que, debido a los progresivos avances en los campos tecnológicos e informáticos, nos lleva a una sociedad donde la comunicación a través de otras lenguas abre enormes posibilidades de progreso y libertad, además de contribuir al entendimiento y respeto entre las distintas culturas y sus hablantes.

Nuestro país, además, como miembro de la Unión Europea, y tal como se recoge en uno de los objetivos de la Estrategia de Lisboa, está comprometido en el fomento del conocimiento de las lenguas comunitarias. Por su parte, el Consejo de Europa, en el Marco Común de Referencia Europeo para el aprendizaje de lenguas extranjeras, establece directrices al respecto e indica que el último objetivo es que las alumnas y los alumnos sean capaces de alcanzar progresivamente grados de competencia lingüística. Consecuentemente, los conocimientos adquiridos por las niñas y los niños al final de la Educación Primaria tendrán continuidad en la Educación Secundaria Obligatoria.

El currículo de la Comunitat Valenciana tiene unas características específicas por la convivencia del valenciano y el castellano, lo que hace que la lengua extranjera sea la tercera lengua de las alumnas y los alumnos. Esta situación debe comportar un tratamiento integrado

llengües, de manera que estes contribuïsquen a la construcció d'una competència plurilingüe, específica per a cada alumna o alumne. D'ací que esta competència compregua capacitats comunicatives i expressives que han de desenrotllar-se en el conjunt dels aprenentatges lingüístics.

L'adquisició d'estes competències ha de tindre en compte les característiques especials de l'alumnat que les ha d'adquirir. Les alumnes i els alumnes d'esta edat són vitals i aprenen mentres juguen, es mouen i realitzen activitats que els agraden, ja que la seua motivació per a aprendre la llengua estrangera prové de l'interés de la tasca i no de la utilitat futura d'estes ensenyances. Generalment, són més oberts i desinhibits que els aprenents majors i s'animen fàcilment en l'activitat encara que la seua capacitat per a mantindre l'atenció centrada en una mateixa tasca és considerablement limitada. Les alumnes i els alumnes d'esta edat necessiten un clima relaxat i agradable a l'aula que desenrotlle la seua autoestima. Per això, potser almenys en els primers moments, necessiten que l'activitat estiga molt estructurada a fi de sentir-se segurs per a treballar i comunicar-se. Tot i això, el factor més important per a motivar-los és la seua relació amb la mestra o el mestre a l'aula.

La Llengua estrangera, quant a l'Educació Primària, haurà de ser impartida de manera natural i adequada al procés de maduració de les alumnes i els alumnes. És important la immersió en aquella des de l'inici del seu estudi, ja que la majoria de les oportunitats per a l'aprenentatge es donen només en l'entorn escolar. Normalment, i fins i tot tenint en compte la recent arribada a la Comunitat Valenciana de ciutadans d'altres nacionalitats i idiomes, és la situació concreta de la classe de Llengua estrangera l'únic lloc en què la comunicació en les dites llengües pot dur-se a terme, sobretot, en estos nivells inicials. Esta circumstància fa necessària la inclusió de continguts que incorporen contextos distints de l'acadèmic, especialment, els de les relacions socials, els mitjans de comunicació i, amb les lògiques adaptacions, el literari.

Per això, l'ensenyança de la Llengua estrangera durant l'Educació Primària ha de respectar un dels principis bàsics de l'enfocament comunicatiu, "una llengua s'aprén quan s'usa", és a dir, quan l'alumna o l'alumne la utilitza per a realitzar activitats interessants i motivadores; però també ha de seguir el principi bàsic dels nous enfocaments de la integració de llengua i continguts, "una llengua s'aprén millor quan s'usa per a aprendre", és a dir, per a adquirir informació i coneixements rellevants, especialment, aquells relacionats amb els continguts de les diverses disciplines acadèmiques. Pràcticament des del principi s'utilitzaran coneixements ja apresos en les diferents àrees no lingüístiques, com a escenari o context per a l'adquisició de la llengua estrangera, fins que en el tercer cicle puga plantejar-se ja la consolidació, ampliació i adquisició d'alguns continguts nous, fàcilment localitzables en un context, corresponents a diferents àrees no lingüístiques.

Així, l'eix de l'àrea de Llengua estrangera en este currículum el constituïxen els procediments dirigits a la consecució d'una competència comunicativa efectiva oral i escrita que compregua tots els usos i registres possibles.

Els continguts s'han agrupat en blocs relacionats amb sis centres d'atenció específics: el llenguatge oral; el llenguatge escrit; els elements constitutius del sistema lingüístic, el seu funcionament i relacions; la llengua com a instrument d'aprenentatge; la dimensió social i cultural de la nova llengua i les Noves Tecnologies.

El bloc 1, Escoltar, parlar i conversar adquirix, en esta etapa, especial rellevància. La limitada presència de la llengua estrangera en el context social, fa que el model lingüístic aportat per l'escola siga la primera font de coneixement i aprenentatge de l'idioma. El dit model haurà d'arreglar la varietat de discursos, expressions usuales, matisos fonètics i prosòdics propis de les diferents situacions reals de comunicació, amb el suport dels mitjans audiovisuals convencionals i de les tecnologies de la informació i la comunicació. Els discursos utilitzats a l'aula són al mateix temps vehicle i objecte d'aprenentatge, per la qual cosa el currículum ha atés tant al coneixement dels elements lingüístics com a la capacitat d'utilitzar-los per a l'exercici de tasques comunicatives.

de las lenguas, de manera que éstas contribuyan a la construcción de una competencia plurilingüe, específica para cada alumna o alumno. De ahí que esta competencia abarque capacidades comunicativas y expresivas que han de desarrollarse en el conjunto de los aprendizajes lingüísticos.

La adquisición de estas competencias ha de tener en cuenta las características especiales del alumnado que las ha de adquirir. Las alumnas y los alumnos de esta edad son vitales y aprenden mientras juegan, se mueven y realizan actividades que les gustan, puesto que su motivación para aprender la lengua extranjera proviene del interés de la tarea y no de la utilidad futura de estas enseñanzas. Por lo general, son más abiertos y desinhibidos que los aprendices mayores y se animan fácilmente en la actividad aun cuando su capacidad para mantener la atención centrada en una misma tarea es considerablemente limitada. Las alumnas y los alumnos de esta edad necesitan un clima relajado y agradable en el aula que desarrolle su autoestima. Por esto, quizás al menos en los primeros momentos, necesitan que la actividad esté muy estructurada con el fin de sentirse seguros para trabajar y comunicarse. Todavía así, el factor más importante para motivarlos es su relación con la maestra o el maestro en el aula.

La Lengua extranjera, en lo relativo a la Educación Primaria, deberá ser impartida de manera natural y adecuada al proceso de maduración de las alumnas y los alumnos. Es importante la inmersión en la misma desde el inicio de su estudio, ya que la mayoría de las oportunidades para el aprendizaje se da sólo en el entorno escolar. Normalmente, y aun teniendo en cuenta la reciente llegada a la Comunitat Valenciana de ciudadanos de otras nacionalidades e idiomas, es la situación concreta de la clase de Lengua extranjera el único lugar en el que la comunicación en dichas lenguas puede llevarse a cabo, sobre todo, en estos niveles iniciales. Esta circunstancia hace necesaria la inclusión de contenidos que incorporen contextos distintos del académico, especialmente, los de las relaciones sociales, los medios de comunicación y, con las lógicas adaptaciones, el literario.

Por ello, la enseñanza de la Lengua extranjera durante la Educación Primaria tiene que respetar uno de los principios básicos del enfoque comunicativo, "una lengua se aprende cuando se usa", es decir, cuando la alumna o el alumno la utiliza para realizar actividades interesantes y motivadoras; pero también tiene que seguir el principio básico de los nuevos enfoques de la integración de lengua y contenidos, "una lengua se aprende mejor cuando se usa para aprender", es decir, para adquirir información y conocimientos relevantes, especialmente, aquellos relacionados con los contenidos de las diversas disciplinas académicas. Prácticamente desde el principio se utilizarán conocimientos ya aprendidos en las diferentes áreas no lingüísticas, como escenario o contexto para la adquisición de la lengua extranjera, hasta que en el tercer ciclo pueda plantearse ya el afianzamiento, ampliación y adquisición de algunos contenidos nuevos, fácilmente localizables en un contexto, correspondientes a diferentes áreas no lingüísticas.

Así pues, el eje del área de Lengua extranjera en este currículum, lo constituyen los procedimientos dirigidos a la consecució de una competencia comunicativa efectiva oral y escrita que abarque todos los usos y registros posibles.

Los contenidos se han agrupado en bloques relacionados con seis centros de atención específicos: el lenguaje oral; el lenguaje escrito; los elementos constitutivos del sistema lingüístico, su funcionamiento y relaciones; la lengua como instrumento de aprendizaje; la dimensión social y cultural de la nueva lengua y las Nuevas Tecnologías.

El bloque 1, Escuchar, hablar y conversar adquiere, en esta etapa, especial relevancia. La limitada presencia de Lengua extranjera en el contexto social, hace que el modelo lingüístico aportado por la escuela sea la primera fuente de conocimiento y aprendizaje del idioma. Dicho modelo deberá de recoger la variedad de discursos, expresiones usuales, matices fonéticos y prosódicos propios de las diferentes situaciones reales de comunicación, con el apoyo de los medios audiovisuales convencionales y de las tecnologías de la información y la comunicación. Los discursos utilizados en el aula son al mismo tiempo vehículo y objeto de aprendizaje, por lo que el currículum ha atendido tanto al conocimiento de los elementos lingüísticos como a la capacidad de utilizarlos para el desempeño de tareas comunicativas.

El bloc 2, Llegir i escriure, en coherència amb l'anterior, pretén el coneixement de la llengua escrita. L'ús progressiu del llenguatge escrit dependrà del grau de coneixement de les formes orals i de la progressiva seguretat en la representació gràfica dels sons d'eixa llengua, normalment, diferent de la pròpia. A fi de superar esta falta de seguretat, es recomana l'ús de diccionaris i altres mitjans de consulta, convencionals o digitals, per a la comprensió i composició de qualsevol tipus de textos.

El bloc 3, Coneixement de la llengua, inclou tant coneixements lingüístics com continguts de reflexió sobre l'aprenentatge. El punt de partida serà les situacions d'ús que fomenten l'adquisició de regles sobre el funcionament de la llengua, de manera que les alumnes i els alumnes puguem establir quins elements de la llengua estrangera es comporten com en les llengües que coneix, de manera que es desenrotlle la confiança en la seua capacitat per a servir-se d'aquella.

El bloc 4, La llengua com a instrument d'aprenentatge, pretén que l'alumnat pugua anar adquirint de forma progressiva continguts de les matèries curriculars no lingüístiques. Es partirà de la realització de projectes senzills, experiments i activitats manipulatives i contextualitzades, en les quals es repreguen, refermen o eixamplen continguts de les àrees no lingüístiques, amb poca demanda cognitiva, i que ja hagen sigut adquirits en la L1 o L2.

Els continguts del bloc 5, Aspectes socioculturals i consciència intercultural, contribuïxen que les xiquetes i els xiquets coneguen costums, formes de relació social, trets i particularitats dels països en què es parla la llengua estrangera; en definitiva, formes de vida diferents de les pròpies. Este coneixement promourà el respecte i l'interès de les diferents realitats socials i culturals.

Bloc 6, Tecnologia de la informació i de la comunicació. És potser en esta àrea on la Tecnologia de la informació i de la comunicació aconseguix la seua pertinència màxima. La possibilitat de treballar directament amb textos reals, accedir a productes culturals ja elaborats (cançons, contes, pel·lícules...), comunicar-se amb parlants de la mateixa edat o participar en projectes conjunts, a més de l'atracció intrínseca que tenen per als joves aprenents, fan de les TIC un context global que atorga interès i rellevància a tot un conjunt d'activitats que poden ser realitzades fàcilment en la classe de llengua.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'estudi d'una llengua estrangera contribuïx al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística d'una manera directa, en el mateix sentit en què ho fa la primera llengua.

L'aprenentatge d'una llengua estrangera es rendibilitza enormement si s'hi inclou la reflexió sobre este, de manera que cada alumna i alumne identifique com aprén millor. Eixa és la raó de la introducció d'un apartat específic de reflexió sobre el propi aprenentatge, que així contribuïx a la competència d'aprendre a aprendre.

Esta reflexió afavorix igualment l'autonomia i iniciativa personal, ja que prepara les alumnes i els alumnes per a avançar per si mateixos en el coneixement i ús d'eixa llengua.

Les competències esmentades estan en l'actualitat en relació directa amb la competència en tractament de la informació i competència digital. Les tecnologies de la informació i la comunicació oferixen la possibilitat de comunicar-se en temps real amb qualsevol part del món i també l'accés senzill i immediat a un flux d'informació que augmenta cada dia. El coneixement d'una llengua estrangera dóna l'oportunitat d'accedir a eixa universalitat de la informació i la comunicació, imprescindible per a la plenitud d'una realització personal plena i l'exercici dels seus drets ciutadans.

Així, esta àrea contribuïx en gran manera al desenrotllament de la competència social i ciutadana. Aprendre una llengua estrangera implica conèixer les diferents comunitats de parlants d'esta. Este aprenentatge, ben orientat des de l'escola, ha de traduir-se en un interès per descobrir altres cultures i per relacionar-se amb altres persones, parlants o aprenents d'eixa llengua, de manera que s'afavorisca el respecte i la integració.

El bloque 2, Leer y escribir, en coherencia con el anterior, pretende el conocimiento de la lengua escrita. El uso progresivo del lenguaje escrito dependerá del grado de conocimiento de las formas orales y de la progresiva seguridad en la representación gráfica de los sonidos de esa lengua, normalmente, distinta de la propia. Con el fin de superar esta falta de seguridad, se recomienda el uso de diccionarios y otros medios de consulta, convencionales o digitales, para la comprensión y composición de todo tipo de textos.

El bloque 3, Conocimiento de la lengua, incluye tanto conocimientos lingüísticos como contenidos de reflexión sobre el aprendizaje. El punto de partida será las situaciones de uso que fomenten la adquisición de reglas sobre el funcionamiento de la lengua, de modo que las alumnas y los alumnos puedan establecer qué elementos de la lengua extranjera se comportan como en las lenguas que conoce, desarrollando la confianza en su capacidad para servirse de ella.

El bloque 4, La lengua como instrumento de aprendizaje, pretende que el alumnado pueda ir adquiriendo de forma progresiva contenidos de las materias curriculares no lingüísticas. Se partirá de la realización de proyectos sencillos, experimentos y actividades manipulativas y contextualizadas, en las que se reanuden, afiancen o ensanchen contenidos de las áreas no lingüísticas, con poca demanda cognitiva, y que ya hayan sido adquiridos en la L1 o L2.

Los contenidos del bloque 5, Aspectos socioculturales y consciencia intercultural, contribuyen a que las niñas y los niños conozcan costumbres, formas de relación social, rasgos y particularidades de los países en los que se habla la lengua extranjera; en definitiva, formas de vida diferentes a las propias. Este conocimiento promoverá el respeto y el interés de las diferentes realidades sociales y culturales.

Bloque 6, Tecnología de la información y de la comunicación. Es quizá en esta área donde la Tecnología de la información y de la comunicación consigue su pertinencia máxima. La posibilidad de trabajar directamente con textos reales, acceder a productos culturales ya elaborados (canciones, cuentos, películas...), comunicarse con hablantes de la misma edad o participar en proyectos conjuntos, además de la atracción intrínseca que tienen para los jóvenes aprendices, hacen de las TIC un contexto global que otorga interès y relevancia a todo un conjunto de actividades que pueden ser realizadas fàcilmente en la clase de lengua.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

El estudio de una lengua extranjera contribuye al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística de una manera directa, en el mismo sentido en que lo hace la primera lengua.

El aprendizaje de una lengua extranjera se rentabiliza enormemente si se incluye la reflexión sobre el mismo, de manera que cada alumna y alumno identifique cómo aprende mejor. Esa es la razón de la introducción de un apartado específico de reflexión sobre el propio aprendizaje, que así contribuye a la competencia de aprender a aprender.

Esta reflexión favorece igualmente la autonomía e iniciativa personal, puesto que prepara a las alumnas y alumnos para avanzar por sí mismos en el conocimiento y uso de esa lengua.

Las competencias citadas están en la actualidad en relación directa con la competencia en tratamiento de la información y competencia digital. Las tecnologías de la información y la comunicación ofrecen la posibilidad de comunicarse en tiempo real con cualquier parte del mundo y también el acceso sencillo e inmediato a un flujo de información que aumenta cada día. El conocimiento de una lengua extranjera da la oportunidad de acceder a esa universalidad de la información y la comunicación, imprescindible para la plenitud de una realización personal plena y el ejercicio de sus derechos ciudadanos.

Así pues, esta área contribuye en buena medida al desarrollo de la competencia social y ciudadana. Aprender una lengua extranjera implica conocer las diferentes comunidades de hablantes de la misma. Este aprendizaje, bien orientado desde la escuela, debe traducirse en un interès por descubrir otras culturas y por relacionarse con otras personas, hablantes o aprendices de esa lengua, favoreciendo el respeto y la integración.

Finalment, i encara que en menor grau, esta àrea col·labora en el desenvolupament de la competència artística i cultural a través de la introducció dels textos i models literaris, adaptats a este nivell, en tant que suposen l'excel·lència en l'ús de la llengua.

OBJECTIUS

L'ensenyança de la Llengua estrangera en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Escoltar i comprendre missatges, servint-se de les informacions transmeses per a la realització de tasques relacionades amb la seua experiència.

2. Expressar-se oralment en situacions senzilles i habituals, utilitzant procediments verbals i no verbals i adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.

3. Escriure textos amb finalitats variades sobre temes prèviament tractats a l'aula i amb l'ajuda de models.

4. Llegir de forma comprensiva com a font de plaer i satisfacció personal i per a extraure informació d'acord amb una finalitat prèvia.

5. Aprendre a utilitzar amb progressiva autonomia tots els mitjans al seu abast, incloent-hi les noves tecnologies, per a obtenir informació i per a comunicar-se en la llengua estrangera.

6. Usar progressivament la llengua estrangera per a afirmar i ampliar continguts de les àrees no lingüístiques ja apresos i per a aprendre uns altres de nous.

7. Valorar la llengua estrangera, i les llengües en general, com a mitjà de comunicació i enteniment entre persones de procedències i cultures diverses i com a ferramenta d'aprenentatge de distints continguts.

8. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de la llengua estrangera.

9. Utilitzar els coneixements i les experiències prèvies amb altres llengües per a una adquisició més ràpida, eficaç i autònoma de la llengua estrangera.

10. Utilitzar indistintament les llengües del currículum com a eines d'informació i d'aprenentatge, tenint en compte la competència que es té en cada una.

11. Identificar aspectes fonètics, de ritme, accentuació i entonació, així com estructures lingüístiques i aspectes lèxics de la llengua estrangera i usar-los com a elements bàsics de la comunicació.

Por último, y aunque en menor medida, esta área colabora en el desarrollo de la competencia artística y cultural a través de la introducción de los textos y modelos literarios, adaptados a este nivel, en tanto que suponen la excelencia en el uso de la lengua.

OBJETIVOS

La enseñanza de la Lengua extranjera en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Escuchar y comprender mensajes, sirviéndose de las informaciones transmitidas para la realización de tareas relacionadas con su experiencia.

2. Expresarse oralmente en situaciones sencillas y habituales, utilizando procedimientos verbales y no verbales y adoptando una actitud respetuosa y de cooperación.

3. Escribir textos con finalidades variadas sobre temas previamente tratados en el aula y con la ayuda de modelos.

4. Leer de forma comprensiva como fuente de placer y satisfacción personal y para extraer información de acuerdo con una finalidad previa.

5. Aprender a utilizar con progresiva autonomía todos los medios a su alcance, incluidas las nuevas tecnologías, para obtener información y para comunicarse en la lengua extranjera.

6. Usar progresivamente la lengua extranjera para afirmar y ampliar contenidos de las áreas no lingüísticas ya aprendidos y para aprender otros nuevos.

7. Valorar la lengua extranjera, y las lenguas en general, como medio de comunicación y entendimiento entre personas de procedencias y culturas diversas y como herramienta de aprendizaje de distintos contenidos.

8. Manifestar una actitud receptiva, interesada y de confianza en la propia capacidad de aprendizaje y de uso de la lengua extranjera.

9. Utilizar los conocimientos y las experiencias previas con otras lenguas para una adquisición más rápida, eficaz y autónoma de la lengua extranjera.

10. Utilizar indistintamente las lenguas del currículo como herramientas de información y de aprendizaje, teniendo en cuenta la competencia que se tiene en cada una.

11. Identificar aspectos fonéticos, de ritmo, acentuación y entonación, así como estructures lingüísticas y aspectos léxicos de la lengua extranjera y usarlos como elementos básicos de la comunicación.

PRIMER CICLE

CONTINGUTS

Respecte al tractament integrat de llengües, s'ha distingit els continguts curriculars que corresponen a les competències i estratègies comunes dels continguts que necessiten ser tractats independentment en cada una de les llengües. Els continguts relatius a les competències i estratègies comunes a totes les llengües es poden haver treballat ja en alguna de les llengües del currículum. Estos continguts són els que apareixen en la columna de l'esquerra.

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	1. Comprensió de missatges orals senzills i pròxims a la realitat de les alumnes i dels alumnes per a l'elaboració de tasques a l'aula.
	2. Escolta atenta i comprensió de textos orals breus i molt senzills procedents de diferents suports audiovisuals i informàtics.
	3. Participació en intercanvis orals reals o simulats relacionats amb actes de parla ritualitzats, a través de respostes verbals i no verbals facilitats per rutines de comunicació, per a realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.
	4. Reproducció de missatges orals per a expressar necessitats bàsiques dins de l'aula.
	5. Escolta atenta i comprensió de textos molt breus i senzills, relacionats amb activitats d'aula significatives i produïts en distintes situacions de comunicació.

	<p>6. Reproducció de textos orals breus prèviament treballats a través de cançons, rimes, dramatitzacions i relats molt senzills amb suports visuals o gestuals.</p>
<p>7. Desenvolupament d'estratègies bàsiques de comunicació, per a donar suport a la comprensió i expressió oral: ús del context visual i no verbal (expressió, gest, mim, sons, imatges, etc.), repetició, coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.</p>	
	<p>8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.</p>

Bloc 2. Llegir i escriure
 2.1. Animació a la lectura

	<p>1. Lectura de paraules i frases molt senzilles (presentades dins d'un context i prèviament conegudes) en interaccions orals reals o simulades, en distintes situacions comunicatives o lúdiques, com a part de la realització d'una tasca o per gust i interès per llegir.</p>
<p>2. Iniciació en l'ús d'estratègies bàsiques de lectura: ús del context visual i verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.</p>	

2.2. Iniciació en l'escritura

	1. Escritura dirigida de vocabulari bàsic i frases molt senzilles, conegudes prèviament per l'alumnat en el nivell oral, en distintes situacions comunicatives o lúdiques, i/o com a part d'una tasca o amb intenció lúdica.
2. Ús de les estratègies de comprensió bàsiques fonamentals per a facilitar la comprensió escrita (usar els elements del context visual i verbal), i dels coneixements previs sobre el tema.	
	3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació literària (contes, cançons, poemes...) i la aplicació d'estos en la comprensió i la producció en llengua estrangera.
4. Iniciació en la utilització de programes informàtics educatius per a llegir i escriure missatges senzills.	
5. Interés per l'atenció i la presentació dels textos.	

Bloc 3. Coneixement de la llengua

3.1. Coneixements lingüístics

3.1.1. Usos de la llengua

<p>1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtenir informació, expressar sentiments i desitjos o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.</p>	
	<p>2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, utilitzant per a cada una les estructures lingüístiques adequades més senzilles:</p> <ul style="list-style-type: none">– Saludar i acomiadar-se.– Identificar-se i presentar-se.– Expressar sentiments, gustos i habilitats.– Respondre a instruccions senzilles i a preguntes per a donar informació sobre localització d'objectes, persones i animals...
	<p>3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats:</p> <ul style="list-style-type: none">– Identificar colors i objectes.– Expressar quantitat.– Reconèixer grandàries.– Reconèixer les característiques del temps atmosfèric...

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

	<p>1. Iniciació i ús d'alguns aspectes fonètics, del ritme, accentuació i entonació de la llengua estrangera com a estratègia de comprensió i models per a la producció oral.</p>
<p>2. Presa de consciència de determinades formes i estructures pròpies de la llengua estrangera per a reutilitzar-les en l'expressió en distintes situacions de comunicació.</p>	
	<p>3. Acostament a pautes de ritme, accentuació i entonació característiques, per mitjà de rutines, cançons i tirallongues.</p>
	<p>4. Reconeixement i ús d'algunes formes i estructures habituals pròpies de la llengua estrangera prèviament utilitzades.</p>
	<p>5. Associació global de grafia, pronunciació i significat a partir de models escrits que representen expressions orals conegudes per l'alumnat.</p>
	<p>6. Familiarització amb l'ús d'estratègies senzilles en la producció de textos, partint sempre d'un model i/o comparant amb les tècniques que utilitza en la seua pròpia llengua.</p>
	<p>7. Interés per utilitzar la llengua estrangera en situacions variades.</p>

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

<p>1. Ús de les estratègies, habilitats i procediments (repetició, memorització, relació de paraules amb imatges, organització de vocabulari al voltant d'un tòpic, observació de models...) per a l'adquisició de lèxic i estructures elementals de la llengua o per a la consolidació dels ja adquirits.</p>	
	<p>2. Utilització progressiva de mitjans gràfics de consulta i informació (diccionaris d'imatges, vocabularis temàtics...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.</p>
	<p>3. Ús progressiu de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a introduir i reforçar els aprenentatges de la llengua estrangera.</p>
<p>4. Ús gradual de tècniques bàsiques encaminades a fomentar una bona organització del treball i a afavorir un aprenentatge cada vegada més autònom.</p>	
	<p>5. Actitud positiva i de confiança en la pròpia capacitat per a aprendre una llengua estrangera i gust pel treball cooperatiu.</p>
<p>6. Control del propi procés d'aprenentatge (reflexió sobre el propi aprenentatge, organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua, autocorrecció...).</p>	
<p>7. Comparació entre formes i usos de la llengua estrangera amb la L1 i la L2 per a adquirir-los o aclarir-los.</p>	
	<p>8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a fer i aprendre.</p>

	9. Valoració del propi procés d'aprenentatge refermant la confiança en si mateix i l'autoestima.
--	--

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	1. Desenvolupament del vocabulari i temes relacionats amb l'entorn immediat de l'alumnat, els seus interessos i experiències, partint de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.
	2. Realització d'activitats contextualitzades en llengua estrangera representant continguts amb poca demanda cognitiva, de les àrees no lingüístiques ja adquirits en L1 o L2.
3. Utilització d'estratègies d'organització de la informació per a l'elaboració de murals, àlbums..., que sistematitzen els resultats.	
	4. Valoració de la llengua estrangera com un instrument més per a aprendre, organitzar-se i pensar.

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

1. Curiositat, respecte i interès per altres llengües i cultures diferents de les pròpies.	
	2. Reconeixement i ús d'expressions i fórmules bàsiques de relació social: saludar-se, acomiadar-se, agrair, demanar "per favor" en situacions de comunicació concretes.

<p>3. Actitud receptiva cap a les persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent de la pròpia.</p>	
<p>5. Valoració de la cultura pròpia com a conseqüència del coneixement d'altres cultures distintes.</p>	<p>4. Realització d'activitats de caràcter sociocultural representatives de l'idioma estranger estudiat.</p>
<p>6. Valoració de la importància de la llengua estrangera com a instrument de comunicació.</p>	<p>6. Valoració de la importància de la llengua estrangera com a instrument de comunicació.</p>

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

<p>1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un input oral i escrit de qualitat en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o per a ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions...).</p>	
--	--

Bloque 1. Escuchar, hablar y conversar

	<p>1. Comprensión de mensajes orales sencillos y cercanos a la realidad de las alumnas y alumnos para la elaboración de tareas en el aula.</p> <p>2. Escucha atenta y comprensión de textos orales breves y muy sencillos procedentes de distintos soportes audiovisuales e informáticos.</p> <p>3. Participación en intercambios orales reales o simulados relacionados con actos del habla ritualizados, a través de respuestas verbales y no verbales facilitados por rutinas de comunicación, para realizar actividades de aula en contextos comunicativos.</p> <p>4. Reproducción de mensajes orales para expresar necesidades básicas dentro del aula.</p> <p>5. Escucha atenta y comprensión de textos muy breves y sencillos, relacionados con actividades de aula significativas y producidos en distintas situaciones de comunicación.</p> <p>6. Reproducción de textos orales breves previamente trabajados a través de canciones, rimas, dramatizaciones y relatos muy sencillos con soportes visuales o gestuales.</p>
<p>7. Desarrollo de estrategias básicas de comunicación, para apoyar la comprensión y expresión oral: uso del contexto visual y no verbal (expresión, gesto, mimo, sonidos, imágenes etc.), repetición, conocimientos previos sobre el tema o la situación transferidos desde las lenguas que conoce.</p>	<p>8. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para comunicarse.</p>

Bloque 2. Leer y escribir

2.1. Animación a la lectura

	1. Lectura de palabras y frases muy sencillas (presentadas dentro de un contexto y previamente conocidas) en interacciones orales reales o simuladas, en distintas situaciones comunicativas o lúdicas, como parte de la realización de una tarea o por gusto e interés por leer.
2. Iniciación en el uso de estrategias básicas de lectura: uso del contexto visual y verbal y de los conocimientos previos sobre el tema o la situación transferidos desde las lenguas que conoce.	

2.2. Iniciación en la escritura

	1. Escritura dirigida de vocabulario básico y frases muy sencillas, conocidas previamente por el alumnado en el nivel oral, en distintas situaciones comunicativas o lúdicas, y/o como parte de una tarea o con intención lúdica.
2. Uso de las estrategias de comprensión básicas fundamentales para facilitar la comprensión escrita (usar los elementos del contexto visual y verbal), y de los conocimientos previos sobre el tema.	

	3. Conocimiento de diferentes textos propios de la comunicación literaria (cuentos, canciones, poemas...) y su aplicación en la comprensión y la producción en lengua extranjera.
4. Iniciación en la utilización de programas informáticos educativos para leer y escribir mensajes sencillos.	
5. Interés por el cuidado y la presentación de los textos.	

Bloque 3. Conocimiento de la lengua

3.1. Conocimientos lingüísticos

3.1.1. Usos de la lengua

<p>1. Conocimiento de la posibilidad de dar y obtener información, expresar sentimientos y deseos o dar órdenes e instrucciones, mediante los recursos lingüísticos apropiados a la situación comunicativa.</p>	
	<p>2. Uso de las funciones lingüísticas básicas en intercambios comunicativos sencillos, utilizando para cada una las estructuras lingüísticas adecuadas más sencillas:</p> <ul style="list-style-type: none">- Saludar y despedirse.- Identificarse y presentarse.- Expresar sentimientos, gustos y habilidades.- Responder a instrucciones sencillas y a preguntas para dar información sobre localización de objetos, personas y animales...
	<p>3. Práctica de varios usos lingüísticos contextualizados en situaciones comunicativas reales o simuladas, utilizando los elementos lingüísticos adecuados:</p> <ul style="list-style-type: none">- Identificar colores y objetos.- Expresar cantidad.- Reconocer tamaños.- Reconocer las características del tiempo atmosférico...

3.1.2. Reflexión sobre la lengua

	<p>1. Iniciación y uso de algunos aspectos fonéticos, del ritmo, acentuación y entonación de la lengua extranjera como estrategia de comprensión y modelos para la producción oral.</p>
<p>2. Toma de conciencia de determinadas formas y estructuras propias de la lengua extranjera para reutilizarlas en la expresión en distintas situaciones de comunicación.</p>	
	<p>3. Acercamiento a pautas de ritmo, acentuación y entonación características, mediante rutinas, canciones y retahílas.</p>
	<p>4. Reconocimiento y uso de algunas formas y estructuras habituales propias de la lengua extranjera previamente utilizadas.</p>
	<p>5. Asociación global de grafía, pronunciación y significado a partir de modelos escritos que representen expresiones orales conocidas por el alumnado.</p>
	<p>6. Familiarización con el empleo de estrategias sencillas en la producción de textos, partiendo siempre de un modelo y/o comparando con las técnicas que utiliza en su propia lengua.</p>
	<p>7. Interés por utilizar la lengua extranjera en situaciones variadas.</p>

3.2. Reflexión sobre el aprendizaje

<p>1. Uso de las estrategias, habilidades y procedimientos (repetición, memorización, relación de palabras con imágenes, organización de vocabulario alrededor de un tópico, observación de modelos...) para la adquisición de léxico y estructuras elementales de la lengua o para la consolidación de los ya adquiridos.</p>	
	<p>2. Utilización progresiva de medios gráficos de consulta e información (diccionarios de imágenes, vocabularios temáticos...), que apoyan al trabajo de lengua, lo refuerzan y lo complementan.</p>
	<p>3. Uso progresivo de las nuevas tecnologías de la información y comunicación para introducir y reforzar los aprendizajes de la lengua extranjera.</p>
<p>4. Empleo gradual de técnicas básicas encaminadas a fomentar una buena organización del trabajo y a favorecer un aprendizaje cada vez más autónomo.</p>	
	<p>5. Actitud positiva y de confianza en la propia capacidad para aprender una lengua extranjera y gusto por el trabajo cooperativo.</p>
<p>6. Control del propio proceso de aprendizaje (reflexión sobre el propio aprendizaje, organización del propio trabajo, búsqueda de ocasiones para usar y practicar la lengua, autocorrección...).</p>	
<p>7. Comparación entre formas y usos de la lengua extranjera con la L1 y la L2 para adquirirlos o clarificarlos.</p>	

	8. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para hacer y aprender.
9. Valoración del propio proceso de aprendizaje afianzando la confianza en sí mismo y la autoestima.	

Bloque 4. La lengua como instrumento de aprendizaje

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Desarrollo del vocabulario y temas relacionados con el entorno inmediato del alumnado, sus intereses y experiencias, partiendo de conceptos adquiridos ya en la L1 o la L2. 2. Realización de actividades contextualizadas en lengua extranjera retomando contenidos con poca demanda cognitiva, de las áreas no lingüísticas ya adquiridos en L1 o L2.
3. Utilización de estrategias de organización de la información para la elaboración de murales, álbumes..., que sistematicen los resultados.	
	<ol style="list-style-type: none"> 4. Valoración de la lengua extranjera como un instrumento más para aprender, organizarse y pensar.

Bloque 5. Aspectos socioculturales y consciencia intercultural

1. Curiosidad, respeto e interés por otras lenguas y culturas diferentes a las propias.	
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Reconocimiento y uso de expresiones y fórmulas básicas de relación social: saludarse, despedirse, agradecer, pedir “por favor” en situaciones de comunicación concretas.
3. Actitud receptiva hacia las personas que hablan otra lengua y tienen una cultura diferente a la propia.	

	4. Realización de actividades de carácter sociocultural representativas del idioma extranjero estudiado.
5. Valoración de la cultura propia como consecuencia del conocimiento de otras culturas distintas.	
	6. Valoración de la importancia de la lengua extranjera como instrumento de comunicación.

Bloque 6. Tecnología de la información y de la comunicación

1. Uso de los medios tecnológicos básicos (cassette, vídeo...) para el acceso a un input oral y escrito de calidad en la lengua extranjera, con el propósito de facilitar la aplicación de las propias estrategias de aprendizaje (repetición, práctica de fragmentos...) o para ser utilizados en las producciones propias (grabaciones de canciones o diálogos, filmaciones de puestas dramatizadas...).	
--	--

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Captar la idea global i identificar alguns elements específics en textos orals, amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics relacionats amb activitats de l'aula i de l'entorn de l'alumna i de l'alumne.

2. Llegir i identificar paraules i frases senzilles presentades prèviament de manera oral sobre temes familiars i d'interés, a través d'activitats lúdiques i comunicatives, i amb el suport d'elements visuals, gestuals i verbals.

3. Escriure paraules i expressions utilitzades oralment o conegudes per l'alumnat, a partir de models i amb una finalitat específica.

4. Participar en activitats d'aula i en interaccions orals molt dirigides sobre temes coneguts, en situacions de comunicació fàcilment predecibles o relacionades amb necessitats de comunicació immediates, com ara: saludar, parlar de gustos, expressar sentiments i necessitats bàsiques.

5. Reconèixer i reproduir alguns aspectes sonors de ritme, accentuació i entonació d'expressions que apareixen en contextos comunicatius o en activitats de lectura en veu alta, sempre a partir de models.

6. Usar algunes estratègies bàsiques per a aprendre a aprendre, com: demanar ajuda, acompanyar la comunicació amb gestos, utilitzar diccionaris visuals i identificar alguns aspectes personals que l'ajuden a aprendre millor.

7. Valorar l'adquisició d'una certa autonomia en l'ús espontani de formes i estructures senzilles i quotidianes.

8. Mostrar interès i curiositat per aprendre la llengua estrangera i reconèixer la diversitat lingüística com a element enriquidor.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Captar la idea global e identificar algunos elementos específicos en textos orales, con ayuda de elementos lingüísticos y no lingüísticos relacionados con actividades del aula y del entorno de la alumna y del alumno.

2. Leer e identificar palabras y frases sencillas presentadas previamente de forma oral sobre temas familiares y de interés, a través de actividades lúdicas y comunicativas, y con el apoyo de elementos visuales, gestuales y verbales.

3. Escribir palabras y expresiones utilizadas oralmente o conocidas por el alumnado, a partir de modelos y con una finalidad específica.

4. Participar en actividades de aula y en interacciones orales muy dirigidas sobre temas conocidos, en situaciones de comunicación fácilmente predecibles o relacionadas con necesidades de comunicación inmediatas, tales como: saludar, hablar de gustos, expresar sentimientos y necesidades básicas.

5. Reconocer y reproducir algunos aspectos sonoros de ritmo, acentuación y entonación de expresiones que aparecen en contextos comunicativos o en actividades de lectura en voz alta, siempre a partir de modelos.

6. Usar algunas estrategias básicas para aprender a aprender como: pedir ayuda, acompañar la comunicación con gestos, utilizar diccionarios visuales e identificar algunos aspectos personales que le ayuden a aprender mejor.

7. Valorar la adquisición de cierta autonomía en el uso espontáneo de formas y estructuras sencillas y cotidianas.

8. Mostrar interés y curiosidad por aprender la lengua extranjera y reconocer la diversidad lingüística como elemento enriquecedor.

SEGON CICLE

CONTINGUTS

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	<p>1. Participació en diferents intercanvis lingüístics orals lligats a actes de parla ritualitzats, en situacions reals o simulades, en els quals es donen respostes verbals i no verbals a preguntes senzilles, per a manifestar necessitats immediates i/o realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.</p>
<p>2. Ús de les estratègies de comunicació bàsiques, verbals i no verbals (expressió, gest, mim, sons, imatges, usar una paraula semblant o més general, etc.), que permeten suplir les deficiències del coneixement lingüístic per a participar en intercanvis lingüístics orals.</p>	
	<p>3. Escolta i comprensió d'instruccions i missatges orals breus, per a obtenir informació global i específica, produïts en diferents situacions de comunicació (narracions i explicacions de la mestra o del mestre, parla col·laborativa, gravació en vídeo o DVD...) relacionats amb necessitats comunicatives immediates, interessos propis o activitats d'aula.</p>
<p>4. Ús de les estratègies de comprensió i expressió oral bàsiques (fixar-se en la informació rellevant del missatge, usar els elements del context visual i no verbal) i dels coneixements previs sobre el tema o la situació, transferits des de les llengües que coneix a la llengua estrangera.</p>	

	<p>5. Interacció oral en situacions reals o simulades per a donar respostes verbals o no verbals, en contextos progressivament menys dirigits.</p>
	<p>6. Producció de textos orals, coneguts prèviament a través de la participació activa en cançons, dramatitzacions, recitacions i interaccions dirigides, o bé preparats per mitjà d'un treball previ, amb ajudes i models, que mostren interès per expressar-se en activitats orals i grupals.</p>
<p>7. Ús de les estratègies de producció bàsiques verbals i no verbals (ritme, entonació, expressió, gest, mim) per a millorar la producció oral.</p>	
	<p>8. Escolta i extracció d'informació concreta procedent de gravacions multimèdia i interaccions orals dirigides per a comunicar-se i/o completar determinades tasques.</p>
	<p>9. Reproducció de missatges orals per a expressar necessitats immediates a l'aula.</p>
	<p>10. Interès per expressar-se oralment en activitats individuals i de grup.</p>
	<p>11. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.</p>

Bloc 2. Llegir i escriure
 2.1. Animació a la lectura

	<p>1. Lectura i comprensió de textos molt senzills i variats (cartes, notes entre companys, contes, cartells, fullets, receptes, normes d'aula, instruccions per a jocs...), en suport paper i digital, per a identificar i obtenir informació global i específica, a fi de gaudir d'una experiència lectora en llengua estrangera o com a part d'una tasca o projecte.</p>
<p>2. Ús guiat de les estratègies bàsiques de lectura fonamentals per a millorar la comprensió (fixar-se en la informació rellevant del missatge, rellegir, usar els elements del context visual i verbal) i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.</p>	
	<p>3. Acostament als contes, còmics, diccionaris d'imatges i altres tipus de llibres o textos adequats i motivadors, a fi d'iniciar un hàbit lector.</p> <p>4. Lectura d'activitats realitzades per la mateixa alumna o alumne (felicitacions, notes, avisos, fullets...) cada vegada més elaborades, amb un fi lúdic i/o comunicatiu.</p>

2.2. Desenvolupament de l'escriptura

	<p>1. Escriptura dirigida de textos breus i senzills ja treballats i aconseguits en el nivell oral, com a part de la realització d'una tasca o projecte (cartes, notes entre companys, còmics, cartells, fullets variats, reglaments, àlbums) en una situació comunicativa o lúdica determinada.</p>
<p>2. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: decisió sobre els elements bàsics de la situació d'enunciació (destinatari, propòsit i contingut) planificació, redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo.</p>	
<p>3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació pràctica (notes, invitacions, targetes...), literària (contes, cançons, poemes...) i de les àrees no lingüístiques; coneixement dels diferents tipus de discurs que contenen (narratiu, descriptiu, explicatiu...), per a ajudar-se en la comprensió i la producció.</p>	
<p>4. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a llegir, escriure i transmetre informació.</p>	
<p>5. Interés per l'atenció i la presentació dels textos escrits.</p>	

Bloc 3. Coneixement de la llengua

3.1. Coneixements lingüístics

3.1.1. Usos de la llengua.

<p>1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtenir informació, expressar sentiments i desitjos o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.</p>	<p>2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, utilitzant per a cada una les estructures lingüístiques adequades més senzilles:</p> <ul style="list-style-type: none">– Demanar i donar informació personal.– Preguntar per persones i identificar-les.– Preguntar i expressar característiques físiques de persones, animals i objectes.– Donar i demanar informació sobre localització de persones, animals o coses.– Parlar sobre gustos i habilitats.– Preguntar i dir l'hora.
--	--

<p>3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats:</p> <ul style="list-style-type: none">- Expressar allò que ocorre en el moment.- Expressar quantitat.- Expressar possessió.- Descriure llocs.- Identificar i anomenar els dies de la setmana i els mesos de l'any.- Parlar de rutines diàries.- Descriure estats d'ànim.- Descriure el temps atmosfèric.

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

<p>1. Repetició i imitació de determinats aspectes sonors, rítmics, d'accentuació i d'entonació a través de textos orals pròxims a l'alumnat: tirallongues, relats i cançons.</p>
<p>2. Reconeixement i ús d'algunes formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera prèviament utilitzades i comparació amb les que utilitza en les llengües que coneix.</p>
<p>3. Associació de grafia, pronunciació i significat que partisen de models escrits i expressions orals prèviament treballades.</p>

	<p>4. Iniciació al coneixement i ús de les estratègies bàsiques de la producció de textos (elecció del destinatari, propòsit, planificació, redacció de l'esborrany, revisió del text i versió final) a partir de models molt estructurats i/o comparant amb les tècniques que utilitza en la seua pròpia llengua.</p>
<p>5. Interés per utilitzar la llengua de forma concreta i correcta en situacions variades.</p>	

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

<p>1. Desenrotllament d'habilitats i procediments senzills que faciliten la comunicació i l'aprenentatge autònom: associació de paraules i expressions amb elements gestuals i visuals, relació, classificació, repetició, memorització, lectura de textos, observació de models i ús de suports multimèdia.</p> <p>2. Reflexió sobre el propi aprenentatge i acceptació de l'error com a part del procés.</p>	<p>3. Ús progressiu de mitjans gràfics de consulta i de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a reforçar i ampliar els aprenentatges de la llengua estrangera.</p>
<p>4. Control del propi procés d'aprenentatge (reflexió sobre el propi aprenentatge, organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua, autocorrecció...).</p> <p>5. Comparació entre formes i usos de la llengua estrangera amb la L1 i la L2 per a adquirir-los o aclarir-los.</p>	

	<p>6. Confiança en la pròpia capacitat per a aprendre una llengua estrangera i valoració del treball cooperatiu.</p> <p>7. Ús d'instruments de consulta i informació (diccionaris d'equivalències, d'imatges, de definicions; vocabularis temàtics...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.</p> <p>8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a fer, organitzar i aprendre.</p>
<p>9. Valoració del propi procés d'aprenentatge en què es refereix la confiança en si mateix i l'autoestima.</p>	

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	<p>1. Desenvolupament del vocabulari relacionat amb els interessos i experiències de l'alumnat, partint, majoritàriament, de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.</p> <p>2. Realització de projectes senzills i/o desenvolupament de lliçons sobre temes relacionats amb els interessos i experiències de l'alumnat, en els quals es reprenguen, refermen o eixamplen continguts de les àrees no lingüístiques amb poca demanda cognitiva.</p>
<p>3. Utilització d'estratègies de consulta, selecció i organització de la informació, per a l'elaboració de xicotets textos que sistematitzen els resultats (murals, àlbums...).</p>	
	<p>4. Valoració de la llengua estrangera com un instrument per a aprendre, organitzar-se i pensar.</p>

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

<p>1. Motivació per a aprendre llengües, adquirir informació sobre els països on es parlen i les persones que hi viuen; conèixer les peculiaritats de la cultura que en són pròpies.</p>	
<p>2. Valoració de la cultura pròpia.</p>	
	<p>3. Interés i curiositat per conèixer informació sobre les persones i la cultura dels països on es parla la llengua estrangera.</p>
	<p>4. Coneixement d'algunes semblances i diferències més característiques en els costums quotidians i en l'ús d'algunes formes bàsiques de relació social entre el nostre país i aquells on es parle oficialment l'idioma estranger.</p>
	<p>5. Reconeixement i ús de fórmules i expressions bàsiques per a la relació social (demandar coses, demanar permís, demanar ajuda...) en situacions de comunicació concretes.</p>
	<p>6. Valoració de la llengua estrangera com a instrument de comunicació.</p>
	<p>7. Realització d'activitats de caràcter sociocultural relatives a l'idioma estranger estudiat.</p>
<p>9. Actitud receptiva cap a les persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent de la pròpia.</p>	<p>8. Coneixement d'algunes semblances i diferències més característiques en els costums quotidians i en l'ús d'algunes formes bàsiques de relació social, entre el nostre país i aquells on es parle oficialment l'idioma estranger.</p>

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

<p>1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un input de qualitat oral i escrit en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions).</p>	
<p>2. Interés per una progressiva utilització personal de les tecnologies de la informació i comunicació com a mitjà de contacte amb altres cultures i parlants, d'accés a la informació en altres llengües i d'autoaprenentatge.</p>	

SEGUNDO CICLO
CONTENIDOS

Bloque 1. Escuchar, hablar y conversar

	<p>1. Participación en diferentes intercambios lingüísticos orales ligados a actos de habla ritualizados, en situaciones reales o simuladas, en los que se den respuestas verbales y no verbales a preguntas sencillas, para manifestar necesidades inmediatas y/o realizar actividades de aula en contextos comunicativos.</p>
<p>2. Uso de las estrategias de comunicación básicas, verbales y no verbales (expresión, gesto, mimo, sonidos, imágenes, emplear una palabra parecida o más general, etc.), que permiten suplir las deficiencias del conocimiento lingüístico para participar en intercambios lingüísticos orales.</p>	
	<p>3. Escucha y comprensión de instrucciones y mensajes orales breves, para obtener información global y específica, producidos en diferentes situaciones de comunicación (narraciones y explicaciones de la maestra o el maestro, habla colaborativa, grabación en vídeo o DVD...) relacionados con necesidades comunicativas inmediatas, intereses propios o actividades de aula.</p>
<p>4. Uso de las estrategias de comprensión y expresión oral básicas (fijarse en la información relevante del mensaje, usar los elementos del contexto visual y no verbal) y de los conocimientos previos sobre el tema o la situación, transferidos desde las lenguas que conoce a la lengua extranjera.</p>	

	<p>5. Interacción oral en situaciones reales o simuladas para dar respuestas verbales o no verbales, en contextos progresivamente menos dirigidos.</p> <p>6. Producción de textos orales, conocidos previamente a través de la participación activa en canciones, dramatizaciones, recitaciones e interacciones dirigidas o bien preparados mediante un trabajo previo, con ayudas y modelos, que muestren interés por expresarse en actividades orales y grupales.</p>
<p>7. Uso de las estrategias de producción básicas verbales y no verbales (ritmo, entonación, expresión, gesto, mimo) para mejorar la producción oral.</p>	
	<p>8. Escucha y extracción de información concreta procedente de grabaciones multimedia e interacciones orales dirigidas para comunicarse y/o completar determinadas tareas.</p> <p>9. Reproducción de mensajes orales para expresar necesidades inmediatas en el aula.</p> <p>10. Interés por expresarse oralmente en actividades individuales y de grupo.</p> <p>11. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para comunicarse.</p>

Bloque 2. Leer y escribir
 2.1. Animación a la lectura

	<p>1. Lectura y comprensión de textos muy sencillos y variados (cartas, notas entre compañeros, cuentos, carteles, folletos, recetas, normas de aula, instrucciones para juegos...), en soporte papel y digital, para identificar y obtener información global y específica, con el fin de disfrutar de una experiencia lectora en lengua extranjera o como parte de una tarea o proyecto.</p>
<p>2. Uso guiado de las estrategias básicas de lectura fundamentales para mejorar la comprensión (fijarse en la información relevante del mensaje, releer, usar los elementos del contexto visual y verbal) y de los conocimientos previos sobre el tema o la situación transferidos desde las lenguas que conoce.</p>	
	<p>3. Acercamiento a los cuentos, cómics, diccionarios de imágenes y otros tipos de libros o textos adecuados y motivadores, con el fin de iniciar un hábito lector.</p>
	<p>4. Lectura de actividades realizadas por la propia alumna o alumno (felicidades, notas, avisos, folletos...) cada vez más elaboradas, con un fin lúdico y/o comunicativo.</p>

2.2. Desarrollo de la escritura

	<p>1. Escritura dirigida de textos breves y sencillos ya trabajados y logrados en el nivel oral, como parte de la realización de una tarea o proyecto (cartas, notas entre compañeros, cómics, carteles, folletos variados, reglamentos, álbumes) en una situación comunicativa o lúdica determinada.</p>
<p>2. Uso de las estrategias básicas en la producción de textos: decisión sobre los elementos básicos de la situación de enunciación (destinatario, propósito y contenido) planificación, redacción del borrador, evaluación y revisión del texto para mejorarlo.</p>	
<p>3. Conocimiento de diferentes textos propios de la comunicación práctica (notas, invitaciones, tarjetas...), literaria (cuentos, canciones, poemas...) y de las áreas no lingüísticas; conocimiento de los diferentes tipos de discurso que contienen (narrativo, descriptivo, explicativo...), para ayudarse en la comprensión y la producción.</p>	
<p>4. Utilización de las tecnologías de la información y la comunicación para leer, escribir y transmitir información.</p>	
<p>5. Interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos.</p>	

Bloque 3. Conocimiento de la lengua

3.1. Conocimientos lingüísticos.

3.1.1. Usos de la lengua.

<p>1. Conocimiento de la posibilidad de dar y obtener información, expresar sentimientos y deseos o dar órdenes e instrucciones, mediante los recursos lingüísticos apropiados a la situación comunicativa.</p>	<p>2. Uso de las funciones lingüísticas básicas en intercambios comunicativos sencillos, utilizando para cada una las estructuras lingüísticas adecuadas más sencillas:</p> <ul style="list-style-type: none">– Pedir y dar información personal.– Preguntar por personas e identificarlas.– Preguntar y expresar características físicas de personas, animales y objetos.– Dar y pedir información sobre localización de personas, animales o cosas.– Hablar sobre gustos y habilidades.– Preguntar y decir la hora.
---	--

	<p>3. Práctica de varios usos lingüísticos contextualizados en situaciones comunicativas reales o simuladas, utilizando los elementos lingüísticos adecuados:</p> <ul style="list-style-type: none">– Expresar aquello que ocurre en el momento.– Expresar cantidad.– Expresar posesión.– Describir lugares.– Identificar y nombrar los días de la semana y los meses del año.– Hablar de rutinas diarias.– Describir estados de ánimo.– Describir el tiempo atmosférico.
--	--

3.1.2. Reflexión sobre la lengua

	<p>1. Repetición e imitación de determinados aspectos sonoros, rítmicos, de acentuación y de entonación a través de textos orales cercanos al alumno: retahílas, relatos y canciones.</p>
	<p>2. Reconocimiento y uso de algunas formas y estructuras básicas propias de la lengua extranjera previamente utilizadas y comparación con las que utiliza en las lenguas que conoce.</p>
	<p>3. Asociación de grafía, pronunciación y significado que partan de modelos escritos y expresiones orales previamente trabajadas.</p>

	<p>4. Iniciación al conocimiento y uso de las estrategias básicas de la producción de textos (elección del destinatario, propósito, planificación, redacción del borrador, revisión del texto y versión final) a partir de modelos muy estructurados y/o comparando con las técnicas que utiliza en su propia lengua.</p>
<p>5. Interés por utilizar la lengua de forma concreta y correcta en situaciones variadas.</p>	

3.2. Reflexión sobre el aprendizaje

<p>1. Desarrollo de habilidades y procedimientos sencillos que faciliten la comunicación y el aprendizaje autónomo: asociación de palabras y expresiones con elementos gestuales y visuales, relación, clasificación, repetición, memorización, lectura de textos, observación de modelos y uso de soportes multimedia.</p>	
<p>2. Reflexión sobre el propio aprendizaje y aceptación del error como parte del proceso.</p>	
	<p>3. Uso progresivo de medios gráficos de consulta y de las nuevas tecnologías de la información y comunicación para reforzar y ampliar los aprendizajes de la lengua extranjera.</p>
<p>4. Control del propio proceso de aprendizaje (reflexión sobre el propio aprendizaje, organización del propio trabajo, búsqueda de ocasiones para usar y practicar la lengua, autocorrección...).</p>	

5. Comparación entre formas y usos de la lengua extranjera con la L1 y la L2 para adquirirlos o clarificarlos.	
	6. Confianza en la propia capacidad para aprender una lengua extranjera y valoración del trabajo cooperativo.
	7. Uso de instrumentos de consulta e información (diccionarios de equivalencias, de imágenes, de definiciones; vocabularios temáticos...), que apoyan el trabajo de lengua, lo refuerzan y lo complementan.
	8. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para hacer, organizar y aprender.
9. Valoración del propio proceso de aprendizaje en la que se afiance la confianza en sí mismo y la autoestima.	

Bloque 4. La lengua como instrumento de aprendizaje

	1. Desarrollo del vocabulario relacionado con los intereses y experiencias del alumnado, partiendo, mayoritariamente, de conceptos adquiridos ya en la L1 o la L2.
	2. Realización de proyectos sencillos y/o desarrollo de lecciones acerca de temas relacionados con los intereses y experiencias del alumnado, en los que se retomen, afiancen o ensanchen contenidos de las áreas no lingüísticas con poca demanda cognitiva.
3. Utilización de estrategias de consulta, selección y organización de la información, para la elaboración de pequeños textos que sistematicen los resultados (murales, álbumes...).	
	4. Valoración de la lengua extranjera como un instrumento para aprender, organizarse y pensar.

Bloque 5. Aspectos socio-culturales y consciencia intercultural

1. Motivación para aprender lenguas, adquirir información sobre los países dónde se hablan y las personas que viven; conocer las peculiaridades de la cultura que les son propias.	
2. Valoración de la cultura propia.	
	3. Interés y curiosidad por conocer información sobre las personas y la cultura de los países donde se habla la lengua extranjera.

<p>4. Conocimiento de algunas semejanzas y diferencias más características en las costumbres cotidianas y en el uso de algunas formas básicas de relación social entre nuestro país y aquellos donde se hable oficialmente el idioma extranjero.</p>	
<p>5. Reconocimiento y uso de fórmulas y expresiones básicas para la relación social (pedir cosas, pedir permiso, pedir ayuda...) en situaciones de comunicación concretas.</p>	
<p>6. Valoración de la lengua extranjera como instrumento de comunicación.</p>	
<p>7. Realización de actividades de carácter sociocultural relativas al idioma extranjero estudiado.</p>	
<p>8. Conocimiento de algunas semejanzas y diferencias más características en las costumbres cotidianas y en el uso de algunas formas básicas de relación social, entre nuestro país y aquellos donde se hable oficialmente el idioma extranjero.</p>	
	<p>9. Actitud receptiva hacia las personas que hablan otra lengua y tienen una cultura diferente a la propia.</p>

Bloque 6. Tecnología de la información y de la comunicación

<p>1. Uso de los medios tecnológicos básicos (cassette, vídeo...) para el acceso a un input de calidad oral y escrito en la lengua extranjera, con el propósito de facilitar la aplicación de las propias estrategias de aprendizaje (repetición, práctica de fragmentos...) o ser utilizados en las producciones propias (grabaciones de canciones o diálogos, filmaciones de pequeñas dramatizaciones).</p>	
<p>2. Interés por una progresiva utilización personal de las tecnologías de la información y comunicación como medio de contacto con otras culturas y hablantes, de acceso a la información en otras lenguas y de autoaprendizaje.</p>	

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Captar el sentit global i identificar informació específica en textos orals, relacionats amb activitats de l'aula i de l'entorn de l'alumnat, amb suport d'elements lingüístics i no lingüístics presents en la comunicació.

2. Llegir i captar el sentit global i algunes informacions específiques de textos variats i senzills, adequats a la seua competència comunicativa, sobre temes coneguts, amb ajuda d'estratègies bàsiques i amb una finalitat concreta.

3. Participar en activitats d'aula i en interaccions orals dirigides sobre temes coneguts, en situacions de comunicació quotidianes, predecibles, simulades o relacionades amb necessitats de comunicació immediates (parlar sobre habilitats i gustos, demanar permís...), respectant les normes bàsiques de l'intercanvi, com escoltar i mirar a qui parla.

4. Escriure frases i diversos textos curts significatius en situacions quotidianes i escolars, a partir de models, amb una finalitat determinada i un format establert, tant en suport paper com digital.

5. Usar formes i estructures pròpies de la llengua estrangera que continguin aspectes sonors (de ritme, accentuació i entonació) dins de diferents contextos comunicatius de manera significativa, en activitats de lectura en veu alta i on participen activament de manera oral.

6. Usar algunes estratègies per a aprendre a aprendre: demanar aclariments, observar models, acompanyar la comunicació amb gestos, realitzar associacions, utilitzar diccionaris visuals i bilingües, recuperar, buscar i recopilar informació sobre temes coneguts en diferents suports i identificar alguns aspectes personals que l'ajuden a aprendre millor.

7. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i mostrar curiositat i interès cap a les que parlen la llengua estrangera.

8. Identificar alguns aspectes de la vida quotidiana, costums i celebracions dels països on es parla la llengua estrangera, i comparar-los amb els propis.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Captar el sentido global e identificar información específica en textos orales, relacionados con actividades del aula y del entorno del alumnado, con apoyo de elementos lingüísticos y no lingüísticos presentes en la comunicación.

2. Leer y captar el sentido global y algunas informaciones específicas de textos variados y sencillos, adecuados a su competencia comunicativa, sobre temas conocidos, con ayuda de estrategias básicas y con una finalidad concreta.

3. Participar en actividades de aula y en interacciones orales dirigidas sobre temas conocidos, en situaciones de comunicación cotidianas, predecibles, simuladas o relacionadas con necesidades de comunicación inmediatas (hablar sobre habilidades y gustos, pedir permiso...), respetando las normas básicas del intercambio, como escuchar y mirar a quien habla.

4. Escribir frases y diversos textos cortos significativos en situaciones cotidianas y escolares, a partir de modelos, con una finalidad determinada y un formato establecido, tanto en soporte papel como digital.

5. Usar formas y estructuras propias de la lengua extranjera que contengan aspectos sonoros (de ritmo, acentuación y entonación) dentro de diferentes contextos comunicativos de forma significativa, en actividades de lectura en voz alta y donde participen activamente de forma oral.

6. Usar algunas estrategias para aprender a aprender: pedir aclaraciones, observar modelos, acompañar la comunicación con gestos, realizar asociaciones, utilizar diccionarios visuales y bilingües, recuperar, buscar y recopilar información sobre temas conocidos en diferentes soportes e identificar algunos aspectos personales que le ayudan a aprender mejor.

7. Valorar la lengua extranjera como instrumento de comunicación con otras personas y mostrar curiosidad e interés hacia las que hablan la lengua extranjera.

8. Identificar algunos aspectos de la vida cotidiana, costumbres y celebraciones de los países donde se habla la lengua extranjera, y compararlos con los propios.

TERCER CICLE

CONTINGUTS

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	<p>1. Escolta i comprensió d'instruccions, explicacions, interaccions orals dirigides i altres missatges orals de progressiva complexitat per a l'obtenció d'informació global i específica.</p>
	<p>2. Escolta, comprensió i extracció d'informació concreta procedent de gravacions en suport audiovisual i informàtic per a realitzar diverses tasques.</p>
	<p>3. Participació en intercanvis orals corresponents a situacions reals o simulades relacionades amb actes del parla ritualitzats, a través de respostes verbals i no verbals facilitades per rutines de comunicació, per a expressar necessitats bàsiques o per a realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.</p>
<p>4. Ús de les estratègies de comunicació bàsiques, verbals i no verbals (expressió, gest, mim, sons, imatges, etc.), per a participar en intercanvis lingüístics orals en contextos comunicatius.</p>	
	<p>5. Escolta atenta i comprensió de textos molt breus i senzills, relacionats amb activitats d'aula significatives, i produïts en distintes situacions de comunicació.</p>
	<p>6. Producció de missatges orals correctes adequats a la seua edat amb progressiva autonomia, eficàcia i complexitat de les expressions utilitzades.</p>

7. Desenvolupament d'estratègies bàsiques fonamentals per a donar suport a la comprensió i expressió oral: ús del context visual i no verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix a la llengua estrangera.	
	8. Transferència d'estratègies de comunicació de les llengües que coneix com a ajuda per a superar les dificultats pròpies de la comunicació oral.
	9. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.

Bloc 2. Llegir i escriure
 2.1. Animació a la lectura

	<p>1. Lectura i comprensió tant global com específica de textos escrits diversos, en suport paper i digital (cartes, correus electrònics, missatges entre companys, contes, cartells, prospectes, menús i horaris, receptes, normes d'aula, instruccions per a jocs, pàgines web...), adaptats a la competència lingüística de l'alumnat i relacionats amb les seues experiències i interessos, per a desenrotllar una tasca o projecte.</p>
	<p>2. Lectura i comprensió de textos escrits variats provinents o no de textos autèntics senzills o adaptats, per a buscar informació, gaudir d'una experiència lectora en llengua estrangera o com a part d'una tasca, projecte, investigació, etc.</p>
<p>3. Ús progressivament autònom d'estratègies de lectura (utilització dels elements del context visual i dels coneixements previs sobre el tema o la situació, transferits des de les llengües que coneix), per les quals identifique la informació més important, deduisca el significat de paraules i expressions no conegudes, i utilitze diccionaris.</p>	
	<p>4. Lectura de contes, còmics i altres tipus de llibres o textos adequats (en suport paper o informàtic), a fi de fomentar l'hàbit lector.</p>
<p>5. Maneig del diccionari com a element de consulta, per a conèixer el significat de les paraules i per a aprendre'n de noves.</p>	

	<p>6. Lectura de textos elaborats per l'alumnat per a comunicar-se o com a producte final d'un conjunt de tasques realitzades a l'aula.</p>
	<p>7. Valoració de la lectura d'un idioma estranger com a instrument d'aprenentatge.</p>

2.2. Desenvolupament de l'escriptura

	<p>1. Composició pròpia de textos escrits variats (cartes, correus electrònics, missatges entre companys, textos descriptius i narratius simples, textos instructius senzills, còmics, cartells, fullets variats, reglaments, ús d'aplicacions informàtiques per a tractament de textos), preparats prèviament amb la finalitat concreta de comunicar coneixements, experiències i necessitats o amb intenció literària, i/o dins d'una situació de comunicació determinada i progressivament més extensos i rics en lèxic i estructures.</p>
<p>2. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: decisió sobre els elements bàsics de la situació d'enunciació (destinatari, propòsit i contingut) planificació, redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo.</p>	<p>3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació pràctica (notes, invitacions, targetes...), literària (contes, cançons, poemes...) i de les àrees no lingüístiques, i dels diferents tipus de discurs que contenen (narratiu, descriptiu, explicatiu...), per a ajudar-se en la comprensió i la producció.</p>

4. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a produir textos i presentacions i per a transmetre informació.	
5. Interés per l'atenció, elaboració, presentació i organització dels textos escrits i valoració del paper que exercixen per a satisfer les necessitats de comunicació.	
	6. Valoració de l'escriptura en un idioma estranger com a instrument de comunicació.

Bloc 3. Coneixement de la llengua

3.1. Coneixements lingüístics

3.1.1. Usos de la llengua

1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtenir informació, expressar sentiments i desitjos, o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.	
--	--

	<p>2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, per mitjà de les estructures lingüístiques adequades més simples:</p> <ul style="list-style-type: none">- Interrogar i respondre sobre la procedència de les persones, les seues professions i llocs de treball.- Demanar i donar adreces.- Parlar de gustos i habilitats dels altres, i de fets del passat.- Preguntar i parlar sobre pertinències, dates, hores, hàbits i clima.- Preguntar i parlar sobre plans en un futur immediat.- Formular suggeriments i respondre.
	<p>3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats:</p> <ul style="list-style-type: none">- Descriure persones, llocs i objectes.- Parlar de processos senzills de manera seqüenciada.- Fer comparacions.

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

	<p>1. Pronunciació cuidada, ritme, entonació i accentuació adequats; tant en la interacció i expressió oral, com en la recitació, dramatització i lectura en veu alta.</p>
	<p>2. Pronunciació acurada i discriminació dels fonemes més característics de l'idioma estranger.</p>

<p>3. Reconeixement de l'ús i funcionalitat d'algunes formes i estructures pròpies de la llengua estrangera per a reutilitzar-les en l'expressió en les distintes situacions de comunicació.</p>	
<p>4. Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i expressions de la llengua.</p>	
	<p>5. Utilització de les estratègies bàsiques en la producció de textos (elecció del destinatari, propòsit, planificació, redacció de l'esborrany, revisió del text i versió final), a partir de models molt estructurats.</p>
<p>6. Interés per utilitzar la llengua estrangera de manera correcta en situacions variades de progressiva extensió atenent a la correcció i a l'adequació de les expressions.</p>	
<p>7. Comparació i reflexió sobre el funcionament de la llengua estrangera a partir de les llengües que coneix.</p>	

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

<p>1. Ús d'habilitats i procediments que faciliten la comunicació i l'aprenentatge autònom: associació, relació, classificació, memorització, organització, lectura i/o consulta de textos, observació de models i ús de suports multimèdia per a l'adquisició d'elements lingüístics nous o per a la consolidació dels ja adquirits.</p>	
<p>2. Control i reflexió sobre el propi aprenentatge (organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua...).</p>	

	<p>3. Implicació en el propi procés educatiu a través de l'autocorrecció i autoavaluació. Acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge.</p>
	<p>4. Valoració del treball cooperatiu, necessari per a dur a terme determinades activitats, tasques, dramatitzacions i projectes dins de la classe d'idioma.</p>
	<p>5. Ús d'instruments de consulta i informació (diccionaris d'equivalències, d'imatges, de definicions; vocabularis temàtics, manuals de gramàtica adreçats...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.</p>
	<p>6. Confiança en la pròpia capacitat per a aprendre un idioma estranger.</p>
	<p>7. Maneig de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a reforçar i ampliar els aprenentatges de la llengua estrangera</p>

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	<p>1. Desenvolupament del vocabulari relacionat amb els interessos i experiències de l'alumnat, partint, majoritàriament, de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.</p>
	<p>2. Realització de tasques, xicotets projectes i investigacions i desenvolupament de tòpics, sobre temes relacionats amb els interessos i experiències de l'alumnat, o reprement, refermant o eixamplant continguts ja adquirits en L1 o L2 i/o continguts amb poca demanda cognitiva de les àrees no lingüístiques.</p>

	<p>3. Desenvolupament de tasques, xicotets projectes, investigacions i tònics, aprofitant de continguts senzills de les àrees no lingüístiques no tractats encara, complementant el currículum impartit en la L1 o L2.</p>
<p>4. Utilització d'estratègies de consulta, selecció i organització de la informació, per a l'elaboració de xicotets textos que sistematitzen els resultats (murals, àlbums...).</p>	
	<p>5. Valoració de la llengua estrangera com un instrument més per a aprendre, organitzar-se i pensar.</p>

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

<p>1. Motivació per a aprendre llengües, adquirir informació sobre els països on es parlen i les persones que hi viuen, i conèixer les peculiaritats de la cultura que en són pròpies.</p>	
	<p>2. Interés per establir comunicació amb altres parlants amb ajuda de les noves tecnologies de la comunicació.</p>
	<p>3. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a conèixer altres cultures, per a tindre accés a informacions noves i com a mitjà per a comunicar-se i relacionar-se amb companyes i companys d'altres països.</p>
	<p>4. Coneixement de costums i ús de formes de relació social d'altres països on es parla oficialment la llengua estrangera.</p>
	<p>5. Actitud receptiva, positiva i tolerant cap a persones que parlen un idioma estranger i/o tenen una cultura diferent de la pròpia.</p>

	<p>6. Realització d'activitats de caràcter sociocultural relatives a l'idioma estranger estudiat.</p> <p>7. Coneixement i ús de fórmules d'interacció social (salutacions i comiats, normes de cortesia, tractaments...) genuïnes, que faciliten les relacions interpersonals en situacions de comunicació concretes, de manera que s'utilitzen a l'aula en els moments i contextos adequats.</p>
--	---

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

<p>1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un input de qualitat oral i escrit en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions).</p> <p>2. Utilització de diversos suports i recursos informàtics (enciclopèdies o altres documents multimèdia, Internet...) com a font d'informació en el treball per tòpics o tasques i en l'elaboració de projectes senzills.</p> <p>3. Coneixement i ús del programari adequat per al tractament de textos (planificació, textualització, avaluació i revisió), la incorporació de textos i imatges al document, i la publicació d'estos en paper o en algun programa de presentació multimèdia.</p>	
---	--

<p>4. Ús del correu electrònic per a la comunicació i intercanvi d'experiències amb companyes i companys que parlen o estudien la llengua estrangera, i la col·laboració amb estos en la planificació i posada en pràctica de projectes comuns.</p>	
<p>5. Interés per una progressiva utilització personal de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà de contacte amb altres cultures i parlants, com a accés a informació en altres llengües i com a ferramenta d'autoaprenentatge .</p>	

TERCER CICLO
CONTENIDOS

Bloque 1. Escuchar, hablar y conversar

	<p>1. Escucha y comprensión de instrucciones, explicaciones, interacciones orales dirigidas y otros mensajes orales de progresiva complejidad para la obtención de información global y específica.</p>
	<p>2. Escucha, comprensión y extracción de información concreta procedente de grabaciones en soporte audiovisual e informático para realizar diversas tareas.</p>
	<p>3. Participación en intercambios orales correspondientes a situaciones reales o simuladas relacionadas con actos del habla ritualizados, a través de respuestas verbales y no verbales facilitadas por rutinas de comunicación, para expresar necesidades básicas o para realizar actividades de aula en contextos comunicativos.</p>
<p>4. Uso de las estrategias de comunicación básicas, verbales y no verbales (expresión, gesto, mimo, sonidos, imágenes, etc.), para participar en intercambios lingüísticos orales en contextos comunicativos.</p>	
	<p>5. Escucha atenta y comprensión de textos muy breves y sencillos, relacionados con actividades de aula significativas, y producidos en distintas situaciones de comunicación.</p>
	<p>6. Producción de mensajes orales correctos adecuados a su edad con progresiva autonomía, eficacia y complejidad de las expresiones utilizadas.</p>

<p>7. Desarrollo de estrategias básicas fundamentales para apoyar la comprensión y expresión oral: uso del contexto visual y no verbal y de los conocimientos previos sobre el tema o la situación transferidos desde las lenguas que conoce a la lengua extranjera.</p>	
	<p>8. Transferencia de estrategias de comunicación de las lenguas que conoce como ayuda para superar las dificultades propias de la comunicación oral.</p>
	<p>9. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para comunicarse.</p>

Bloque 2. Leer y escribir

2.1. Animación a la lectura

	<p>1. Lectura y comprensión tanto global como específica de textos escritos diversos, en soporte papel y digital (cartas, correos electrónicos, mensajes entre compañeros, cuentos, carteles, prospectos, menús y horarios, recetas, normas de aula, instrucciones para juegos, páginas web...), adaptados a la competencia lingüística del alumnado y relacionados con sus experiencias e intereses, para desarrollar una tarea o proyecto.</p>
	<p>2. Lectura y comprensión de textos escritos variados provenientes o no de textos auténticos sencillos o adaptados, para buscar información, disfrutar de una experiencia lectora en lengua extranjera o como parte de una tarea, proyecto, investigación, etc.</p>
<p>3. Uso progresivamente autónomo de estrategias de lectura (utilización de los elementos del contexto visual y de los conocimientos previos sobre el tema o la situación, transferidos desde las lenguas que conoce), por las que identifique la información más importante, deduzca el significado de palabras y expresiones no conocidas, y utilice diccionarios.</p>	
	<p>4. Lectura de cuentos, cómics y otros tipos de libros o textos adecuados (en soporte papel o informático), con el fin de fomentar el hábito lector.</p>
<p>5. Manejo del diccionario como elemento de consulta, para conocer el significado de las palabras y para aprender nuevas.</p>	

	6. Lectura de textos elaborados por el alumnado para comunicarse o como producto final de un conjunto de tareas realizadas en el aula.
	7. Valoración de la lectura de un idioma extranjero como instrumento de aprendizaje.

2.2. Desarrollo de la escritura

	1. Composición propia de textos escritos variados (cartas, correos electrónicos, mensajes entre compañeros, textos descriptivos y narrativos simples, textos instructivos sencillos, cómics, carteles, folletos variados, resúmenes, uso de aplicaciones informáticas para tratamiento de textos), preparados previamente con la finalidad concreta de comunicar conocimientos, experiencias y necesidades o con intención literaria, y/o dentro de una situación de comunicación determinada y progresivamente más extensos y ricos en léxico y estructuras.
2. Uso de las estrategias básicas en la producción de textos: decisión sobre los elementos básicos de la situación de enunciación (destinatario, propósito y contenido) planificación, redacción del borrador, evaluación y revisión del texto para mejorarlo.	
	3. Conocimiento de diferentes textos propios de la comunicación práctica (notas, invitaciones, tarjetas...), literaria (cuentos, canciones, poemas...) y de las áreas no lingüísticas, y de los diferentes tipos de discurso que contienen (narrativo, descriptivo, explicativo...), para ayudarse en la comprensión y la producción.

4. Utilización de las tecnologías de la información y la comunicación para producir textos y presentaciones y para transmitir información.	
5. Interés por el cuidado, elaboración, presentación y organización de los textos escritos y valoración del papel que desempeñan para satisfacer las necesidades de comunicación.	
	6. Valoración de la escritura en un idioma extranjero como instrumento de comunicación.

Bloque 3. Conocimiento de la lengua

3.1. Conocimientos lingüísticos.

3.1.1. Usos de la lengua

<p>1. Conocimiento de la posibilidad de dar y obtener información, expresar sentimientos y deseos, o dar órdenes e instrucciones, mediante los recursos lingüísticos apropiados a la situación comunicativa.</p>	<p>2. Uso de las funciones lingüísticas básicas en intercambios comunicativos sencillos, mediante las estructuras lingüísticas adecuadas más simples:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interrogar y responder sobre la procedencia de las personas, sus profesiones y puestos de trabajo. – Pedir y dar direcciones. – Habla de gustos y habilidades de los demás, y de hechos del pasado. – Preguntar y hablar sobre pertinencias, fechas, horas, hábitos y clima. – Preguntar y hablar sobre planes en un futuro inmediato. – Formular sugerencias y responder.
	<p>3. Práctica de varios usos lingüísticos contextualizados en situaciones comunicativas reales o simuladas, utilizando los elementos lingüísticos adecuados:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Describir personas, lugares y objetos. – Hablar de procesos sencillos de forma secuenciada. – Hacer comparaciones.

3.1.2. Reflexión sobre la lengua

	<p>1. Pronunciación cuidada, ritmo, entonación y acentuación adecuados; tanto en la interacción y expresión oral, como en la recitación, dramatización y lectura en voz alta.</p> <p>2. Pronunciación esmerada y discriminación de los fonemas más característicos del idioma extranjero.</p> <p>3. Reconocimiento del uso y funcionalidad de algunas formas y estructuras propias de la lengua extranjera para reutilizarlas en la expresión en las distintas situaciones de comunicación.</p> <p>4. Relación entre pronunciación y representación gráfica de vocabulario conocido y expresiones de la lengua.</p>
<p>5. Utilización de las estrategias básicas en la producción de textos (elección del destinatario, propósito, planificación, redacción del borrador, revisión del texto y versión final), a partir de modelos muy estructurados.</p>	
	<p>6. Interés por utilizar la lengua extranjera de forma correcta en situaciones variadas de progresiva extensión atendiendo a la corrección y a la adecuación de las expresiones.</p> <p>7. Comparación y reflexión sobre el funcionamiento de la lengua extranjera a partir de las lenguas que conoce.</p>

3.2. Reflexión sobre el aprendizaje

<p>1. Uso de habilidades y procedimientos que faciliten la comunicación y el aprendizaje autónomo: asociación, relación, clasificación, memorización, organización, lectura y/o consulta de textos, observación de modelos y uso de soportes multimedia para la adquisición de elementos lingüísticos nuevos o para la consolidación de los ya adquiridos.</p>	
<p>2. Control y reflexión sobre el propio aprendizaje (organización del propio trabajo, búsqueda de ocasiones para usar y practicar la lengua...).</p>	
	<p>3. Implicación en el propio proceso educativo a través de la autocorrección y autoevaluación. Aceptación del error como parte del proceso de aprendizaje.</p>
	<p>4. Valoración del trabajo cooperativo, necesario para llevar a cabo determinadas actividades, tareas, dramatizaciones y proyectos dentro de la clase de idioma.</p>
	<p>5. Uso de instrumentos de consulta e información (diccionarios de equivalencias, de imágenes, de definiciones; vocabularios temáticos, manuales de gramática adecuados...), que apoyan el trabajo de lengua, lo refuerzan y lo complementan.</p>
	<p>6. Confianza en la propia capacidad para aprender un idioma extranjero.</p>
	<p>7. Manejo de las nuevas tecnologías de la información y comunicación para reforzar y ampliar los aprendizajes de la lengua extranjera</p>

Bloque 4. La lengua como instrumento de aprendizaje

	<p>1. Desarrollo del vocabulario relacionado con los intereses y experiencias del alumnado, partiendo, mayoritariamente, de conceptos adquiridos ya en la L1 o la L2.</p>
	<p>2. Realización de tareas, pequeños proyectos e investigaciones y desarrollo de tópicos, acerca de temas relacionados con los intereses y experiencias del alumnado, o retomando, afianzando o ensanchando contenidos ya adquiridos en L1 o L2 y/o contenidos con poca demanda cognitiva de las áreas no lingüísticas.</p>
	<p>3. Desarrollo de tareas, pequeños proyectos, investigaciones y tópicos, alrededor de contenidos sencillos de las áreas no lingüísticas no tratados todavía, complementando el currículo impartido en la L1 o L2.</p>
<p>4. Utilización de estrategias de consulta, selección y organización de la información, para la elaboración de pequeños textos que sistematizan los resultados (murales, álbumes...).</p>	
	<p>5. Valoración de la lengua extranjera como un instrumento más para aprender, organizarse y pensar.</p>

Bloque 5. Aspectos socio-culturales y consciencia intercultural

<p>1. Motivación para aprender lenguas, adquirir información sobre los países donde se hablan y las personas que viven, y conocer las peculiaridades de la cultura que les son propias.</p>	
---	--

	<p>2. Interés por establecer comunicación con otros hablantes con ayuda de las nuevas tecnologías de la comunicación.</p>
	<p>3. Valoración de la lengua extranjera como instrumento para conocer otras culturas, para tener acceso a informaciones nuevas y como medio para comunicarse y relacionarse con compañeras y compañeros de otros países.</p>
	<p>4. Conocimiento de costumbres y uso de formas de relación social de otros países donde se habla oficialmente la lengua extranjera.</p>
	<p>5. Actitud receptiva, positiva y tolerante hacia personas que hablan un idioma extranjero y/o tienen una cultura diferente a la propia.</p>
	<p>6. Realización de actividades de carácter sociocultural relativas al idioma extranjero estudiado.</p>
	<p>7. Conocimiento y uso de fórmulas de interacción social (saludos y despedidas, normas de cortesía, tratamientos...) genuinas, que facilitan las relaciones interpersonales en situaciones de comunicación concretas, de forma que se utilicen en el aula en los momentos y contextos adecuados.</p>

Bloque 6. Tecnología de la información y de la comunicación

<p>1. Uso de los medios tecnológicos básicos (cassette, vídeo...) para el acceso a un input de calidad oral y escrito en la lengua extranjera, con el propósito de facilitar la aplicación de las propias estrategias de aprendizaje (repetición, práctica de fragmentos...) o ser utilizados en las producciones propias (grabaciones de canciones o diálogos, filmaciones de pequeñas dramatizaciones).</p>	
<p>2. Utilización de varios apoyos y recursos informáticos (enciclopedias u otros documentos multimedia, Internet...) como fuente de información en el trabajo por tópicos o tareas y en la elaboración de proyectos sencillos.</p>	
<p>3. Conocimiento y uso del software adecuado para el tratamiento de textos (planificación, textualización, evaluación y revisión), la incorporación de textos e imágenes al documento, y su publicación en papel o algún programa de presentación multimedia.</p>	
	<p>4. Uso del correo electrónico para la comunicación e intercambio de experiencias con compañeras y compañeros que hablan o estudian la lengua extranjera, y la colaboración con éstos en la planificación y puesta en práctica de proyectos comunes.</p>
	<p>5. Interés por una progresiva utilización personal de las tecnologías de la información y la comunicación como medio de contacto con otras culturas y hablantes, como acceso a información en otras lenguas y como herramienta de autoaprendizaje .</p>

CRITERIS D' AVALUACIÓ

1. Captar el sentit global i identificar informacions específiques en textos orals variats emesos en diferents situacions de comunicació.

2. Llegir, de manera silenciosa i en veu alta, diferents textos amb vocabulari cada vegada més extens i expressions de major complexitat, amb ajuda de les estratègies bàsiques, per a obtenir informació explícita i extraure inferències directes.

3. Mantindre conversacions quotidianes i familiars sobre temes coneguts en situacions de comunicació predecibles, respectant les normes bàsiques de l'intercanvi, com escoltar i mirar a qui parla.

4. Elaborar diferents tipus de textos escrits partint de models, tant en suport paper o digital, prestant especial atenció a les fases de producció: planificació, textualització i revisió.

5. Reconèixer i reproduir amb major correcció, aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació, en diferents contextos comunicatius, i dins de l'ús de formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera.

6. Usar algunes estratègies que afavorisquen el procés d'aprenentatge com: ús de recursos visuals i gestuals, fer preguntes pertinents per a obtenir informació, demanar aclariments, utilitzar diccionaris bilingües i monolingües, buscar, recopilar i organitzar informació en diferents suports, utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació per a contrastar i comprovar informació, i identificar alguns aspectes que l'ajuden a aprendre millor.

7. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i com a ferramenta d'aprenentatge, i mostrar curiositat cap a les que parlen la llengua estrangera i interès per establir relacions personals amb l'ajuda de les noves tecnologies.

8. Identificar alguns trets, costums i tradicions de països on es parla la llengua estrangera, relacionant-los i comparant-los amb els propis per a desenvolupar una consciència intercultural.

MATEMÀTIQUES

Les matemàtiques són un conjunt de coneixements associats en una primera aproximació als nombres i les formes, que van completant-se progressivament fins a constituir una manera valuosa d'analitzar situacions variades. Permeten estructurar el coneixement que s'obté de la realitat, analitzar-la i aconseguir una informació nova per a conèixer-la millor, valorar-la i prendre decisions. La major complexitat de les eines matemàtiques que un siga capaç d'utilitzar permet, al seu torn, el tractament d'una gran varietat de situacions i una informació més rica. Per això, al llarg de l'escolaritat bàsica, l'aprenentatge d'esta disciplina ha d'anar dirigit a enriquir les possibilitats d'utilitzar-la.

S'entenen així les matemàtiques com un conjunt d'idees i formes d'actuar que comporten no sols utilitzar quantitats i formes geomètriques, sinó, i sobretot, fer-se preguntes, obtenir models i identificar relacions i estructures, de manera que, a l'analitzar els fenòmens i les situacions que es presenten en la realitat, es puguen obtenir informacions i conclusions que inicialment no hi apareixien explícites. Concebudes d'esta manera, les matemàtiques incorporen les característiques que els han sigut tradicionalment assignades i que s'identifiquen amb la deducció, la precisió, el rigor, la seguretat, etc.; però són i aporten molt més del que es dedueix d'estos termes. També són inducció, estimació, aproximació, probabilitat i temptativa, i milloren la capacitat d'enfrontar-se a situacions obertes, sense una solució única i tancada.

Tot això es reflectix en la doble funció que es dona a l'aprenentatge escolar de les matemàtiques i que manté la seua validesa, encara que amb una interpretació més àmplia: s'aprèn matemàtiques perquè és útil en altres àmbits (en la vida quotidiana, en el món laboral, per a aprendre altres coses, etc.) i, també, per tot allò que el seu aprenentatge aporta a la formació intel·lectual general, en concret les destreses susceptibles de ser utilitzades en una àmplia gamma de casos particulars, i que contribueixen, per si mateixes, a potenciar capacitats cognitives de xiquetes i xiquets.

En l'Educació Primària es busca aconseguir una eficaç alfabetització numèrica, entesa com la capacitat per a enfrontar-se amb èxit a situacions en què intervinguen els nombres i les seues relacions,

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Captar el sentido global e identificar informaciones específicas en textos orales variados emitidos en diferentes situaciones de comunicación.

2. Leer, de forma silenciosa y en voz alta, diferentes textos con vocabulario cada vez más extenso y expresiones de mayor complejidad, con ayuda de las estrategias básicas, para obtener información explícita y extraer inferencias directas.

3. Mantener conversaciones cotidianas y familiares sobre temas conocidos en situaciones de comunicación predecibles, respetando las normas básicas del intercambio, como escuchar y mirar a quien habla.

4. Elaborar diferentes tipos de textos escritos partiendo de modelos, tanto en soporte papel o digital, prestando especial atención a las fases de producción: planificación, textualización y revisión.

5. Reconocer y reproducir con mayor corrección, aspectos sonoros, de ritmo, acentuación y entonación, en diferentes contextos comunicativos, y dentro del uso de formas y estructuras básicas propias de la lengua extranjera.

6. Usar algunas estrategias que favorezcan el proceso de aprendizaje como: uso de recursos visuales y gestuales, hacer preguntas pertinentes para obtener información, pedir aclaraciones, utilizar diccionarios bilingües y monolingües, buscar, recopilar y organizar información en diferentes soportes, utilizar las tecnologías de la información y comunicación para contrastar y comprobar información, e identificar algunos aspectos que le ayuden a aprender mejor.

7. Valorar la lengua extranjera como instrumento de comunicación con otras personas y como herramienta de aprendizaje, y mostrar curiosidad hacia las que hablan la lengua extranjera e interés por establecer relaciones personales con la ayuda de las nuevas tecnologías.

8. Identificar algunos rasgos, costumbres y tradiciones de países donde se habla la lengua extranjera, relacionándolos y comparándolos con los propios para desarrollar una conciencia intercultural.

MATEMÁTICAS

Las matemáticas son un conjunto de conocimientos asociados en una primera aproximación a los números y las formas, que se van progresivamente completando hasta constituir un modo valioso de analizar situaciones variadas. Permiten estructurar el conocimiento que se obtiene de la realidad, analizarla y lograr una información nueva para conocerla mejor, valorarla y tomar decisiones. La mayor complejidad de las herramientas matemáticas que uno sea capaz de utilizar permite, a su vez, el tratamiento de una gran variedad de situaciones y una información más rica. Por ello, a lo largo de la escolaridad básica, el aprendizaje de la disciplina ha de ir dirigido a enriquecer sus posibilidades de utilización.

Se entienden así las matemáticas como un conjunto de ideas y formas de actuar que conllevan no sólo utilizar cantidades y formas geométricas, sino, y sobre todo, hacerse preguntas, obtener modelos e identificar relaciones y estructuras, de modo que, al analizar los fenómenos y situaciones que se presentan en la realidad, se puedan obtener informaciones y conclusiones que inicialmente no estaban explícitas. Concebidas de esta forma, las matemáticas incorporan las características que les han sido tradicionalmente asignadas y que se identifican con la deducción, la precisión, el rigor, la seguridad, etc., pero son y aportan mucho más de lo que se deduce de estos términos. También son inducción, estimación, aproximación, probabilidad y tentativa, y mejoran la capacidad de enfrentarse a situaciones abiertas, sin solución única y cerrada.

Todo ello se refleja en la doble función que se viene dando al aprendizaje escolar de las matemáticas y que mantiene su validez, aunque con una interpretación más amplia: se aprende matemáticas porque son útiles en otros ámbitos (en la vida cotidiana, en el mundo laboral, para aprender otras cosas, etc.) y, también, por lo que su aprendizaje aporta a la formación intelectual general, en concreto las destrezas susceptibles de ser utilizadas en una amplia gama de casos particulares, y que contribuyen, por sí mismas, a potenciar capacidades cognitivas de niñas y niños.

En la Educación Primaria se busca alcanzar una eficaz alfabetización numérica, entendida como la capacidad para enfrentarse con éxito a situaciones en las que intervengan los números y sus relaciones, per-

capacitat que permeta obtenir una informació efectiva, directament o a través de la comparació, l'estimació i el càlcul mental o escrit. És important ressaltar que per aconseguir una verdadera alfabetització numèrica no només s'han de dominar els algorismes de càlcul escrit, fa falta també, i principalment, actuar amb confiança davant dels nombres i les quantitats, utilitzar-los sempre que siga pertinent i identificar les seues relacions bàsiques.

Mostrar l'aspecte lúdic de les matemàtiques és una faceta a vegades oblidada, però que caldrà tindre en compte, ja que a través del joc podem introduir l'alumnat en la resolució de problemes, enigmes, endevinalles i/o jocs, d'una manera més motivadora i gratificant. No oblidem, per tant, que l'èxit en l'aprenentatge, l'interés, l'esforç i la curiositat que les matemàtiques desperten, dependrà, en gran part, del disseny de les activitats que es plantegen, de la motivació i de l'actitud positiva que siguen capaços de suscitar. Al mateix temps, s'haurà d'evitar la competitivitat, afavorir la cooperació i el treball en equip i donar als errors una consideració positiva, com aquells aspectes que cal reforçar o assolir per a poder continuar avançant en el referment de nous continguts.

El sentit d'esta àrea en l'Educació Primària és eminentment empíric; els continguts d'aprenentatge prenen com a referència el que resulta familiar i pròxim a l'alumnat, i s'aborden en contextos de resolució de problemes i de contrast de punts de vista. Les xiquetes i els xiquets han d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en contextos relacionats amb situacions de la vida diària, per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs.

Els processos de resolució de problemes constitueixen un dels eixos principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge matemàtic al llarg de l'etapa, ja que constitueixen la pedra angular de l'educació matemàtica. En la resolució d'un problema es requereixen i s'utilitzen moltes de les capacitats bàsiques: llegir comprensivament, reflexionar, establir-hi un pla de treball que es va revisant durant la resolució, modificar-ne el pla si és necessari, comprovar-ne la solució si s'ha trobat, fins que s'arriba a comunicar-ne els resultats.

Els continguts s'han organitzat en quatre blocs que responen al tipus d'objectes matemàtics que es manegen en cada un: Nombres i operacions, Mesura, Geometria i Tractament de la informació, l'atzar i la probabilitat. Així mateix, en cada cicle s'han inclòs uns continguts comuns a tots els blocs, que es referixen bàsicament a l'adquisició d'actituds. S'ha d'advertir que esta agrupació és només una forma d'organitzar-ne els continguts, que hauran d'abordar-se de manera relacionada. L'ensenyança de les Matemàtiques atindrà a la configuració cíclica dels continguts que estan sempre relacionats i es construeixen uns sobre altres. La resolució de problemes actua com a eix vertebrador que recorre transversalment tots els blocs i per això s'inclou amb especial rellevància en cada bloc.

El bloc 1, Nombres i operacions, pretén essencialment el desenvolupament del sentit numèric, entès com el domini reflexiu de les relacions numèriques que es pot expressar en capacitats com: habilitat per a descompondre nombres de forma natural, comprendre i utilitzar l'estructura del sistema de numeració decimal, utilitzar les propietats de les operacions i les relacions entre estes per a realitzar-hi mentalment càlculs. Els nombres han de ser usats en diferents contextos, sabent que la comprensió dels processos desenvolupats i el significat dels resultats és un contingut previ i prioritari en relació a la destresa en el càlcul. Interessa, principalment, l'habilitat per al càlcul amb diferents procediments i la decisió sobre quin és el més adequat en cada cas. Al llarg de l'etapa, es pretén que l'alumnat calcule amb fluïdesa i faça estimacions raonables, tractant d'aconseguir un equilibri entre comprensió conceptual i competència en el càlcul.

Els continguts del bloc 2, La mesura: estimació i càlcul de magnituds, busquen facilitar la comprensió dels missatges en què es quantifiquen magnituds, i s'hi informa sobre situacions reals que les xiquetes i els xiquets han d'arribar a interpretar correctament. A partir del coneixement de diferents magnituds es passa a la realització de mesuraments i a la utilització d'un nombre progressivament més gran

mitiendi obtener información efectiva, directamente o a través de la comparación, la estimación y el cálculo mental o escrito. Es importante resaltar que para lograr una verdadera alfabetización numérica no basta con dominar los algoritmos de cálculo escrito, se precisa también, y principalmente, actuar con confianza ante los números y las cantidades, utilizarlos siempre que sea pertinente e identificar las relaciones básicas que se dan entre ellos.

Mostrar el aspecto lúdico de las matemáticas es una faceta a veces olvidada pero que habrá que tener en cuenta, ya que a través del juego podemos introducir al alumnado en la resolución de problemas, enigmas, acertijos y/o juegos, de forma más motivadora y gratificante. No olvidemos pues, que el éxito en el aprendizaje, el interés, el esfuerzo y la curiosidad que las matemáticas despierten, dependerá, en gran parte, del diseño de las actividades que se planteen, de la motivación y de la actitud positiva que sean capaces de suscitar. Al mismo tiempo, se deberá evitar la competitividad, favorecer la cooperación y el trabajo en equipo y dar a los errores una consideración positiva, como aquellos aspectos que hay que reforzar o asentar para poder seguir avanzando en el afianzamiento de nuevos contenidos.

El sentido de esta área en la Educación Primaria es eminentemente empírico; los contenidos de aprendizaje toman como referencia lo que resulta familiar y cercano al alumnado, y se abordan en contextos de resolución de problemas y de contraste de puntos de vista. Las niñas y los niños deben aprender matemáticas utilizándolas en contextos relacionados con situaciones de la vida diaria, para adquirir progresivamente conocimientos más complejos a partir de las experiencias y los conocimientos previos.

Los procesos de resolución de problemas constituyen uno de los ejes principales de la actividad matemática y deben ser fuente y soporte principal del aprendizaje matemático a lo largo de la etapa, puesto que constituyen la piedra angular de la educación matemática. En la resolución de un problema se requieren y se utilizan muchas de las capacidades básicas: leer comprensivamente, reflexionar, establecer un plan de trabajo que se va revisando durante la resolución, modificar el plan si es necesario, comprobar la solución si se ha encontrado, hasta la comunicación de los resultados.

Los contenidos se han organizado en cuatro bloques que responden al tipo de objetos matemáticos que se manejan en cada uno de ellos: Números y operaciones, Medida, Geometría y Tratamiento de la información, azar y probabilidad. Asimismo, en cada ciclo se han incluido unos contenidos comunes a todos los bloques, que se refieren básicamente a la adquisición de actitudes. Es preciso advertir que esta agrupación es sólo una forma de organizar los contenidos, que habrán de abordarse de manera relacionada. La enseñanza de las Matemáticas atenderá a la configuración cíclica de los contenidos que están siempre relacionados y se construyen unos sobre otros. La resolución de problemas actúa como eje vertebrador que recorre transversalmente todos los bloques y por ello se incluye con especial relevancia en cada uno de ellos.

El bloque 1, Números y operaciones, pretende esencialmente el desarrollo del sentido numérico, entendido como el dominio reflexivo de las relaciones numéricas que se puede expresar en capacidades como: habilidad para descomponer números de forma natural, comprender y utilizar la estructura del sistema de numeración decimal, utilizar las propiedades de las operaciones y las relaciones entre ellas para realizar mentalmente cálculos. Los números han de ser usados en diferentes contextos, sabiendo que la comprensión de los procesos desarrollados y el significado de los resultados es un contenido previo y prioritario frente a la destreza de cálculo. Interessa principalmente la habilidad para el cálculo con diferentes procedimientos y la decisión en cada caso sobre el que sea más adecuado. A lo largo de la etapa, se pretende que el alumnado calcule con fluidez y haga estimaciones razonables, tratando de lograr un equilibrio entre comprensión conceptual y competencia en el cálculo.

Los contenidos del bloque 2, La medida: estimación y cálculo de magnitudes, buscan facilitar la comprensión de los mensajes en los que se cuantifican magnitudes y se informa sobre situaciones reales que las niñas y los niños deben llegar a interpretar correctamente. A partir del conocimiento de diferentes magnitudes se pasa a la realización de mediciones y a la utilización de un número progresivamente mayor

d'unitats. Ha de considerar-se la necessitat del mesurament, manejar la mesura en situacions diverses i establir els mecanismes per a efectuar-la: elecció d'unitat, relacions entre unitats i grau de fiabilitat. Es pot partir, per a això, d'unitats corporals (pam, peu, etc.), arbitràries (cordes, vares, etc.), i utilitzar les unitats tradicionals de la Comunitat Valenciana, per a passar a les mesures normalitzades, que sorgixen com a superació de les anteriors.

A través de l'estudi dels continguts del bloc 3, Geometria, l'alumnat aprendrà sobre formes i estructures geomètriques. La geometria és descriure, analitzar propietats, classificar i raonar, i no sols definir. L'aprenentatge de la geometria requerix pensar i fer, i ha d'oferir contínues oportunitats per a classificar, construir, dibuixar, modelitzar i mesurar, i desplegar la capacitat per a visualitzar relacions geomètriques. Tot això s'aconsegueix establint relacions constants amb la resta dels blocs de l'àrea i amb altres àmbits com el món de l'art o de la ciència, però també assignant un paper rellevant a la part manipulativa a través de l'ús de materials (geoplans i mecanos, trames de punts, llibres d'espills, material per a formar poliedres, etc.) i de l'activitat personal (realitzant plegats, construccions, etc.) per a arribar al concepte a través de models reals. A este mateix fi pot contribuir l'ús de programes informàtics de geometria dinàmica.

Els continguts del bloc 4, Tractament de la informació, l'atzar i la probabilitat, adquireixen el seu ple significat quan es presenten en connexió amb activitats que impliquen altres àrees de coneixement. Igualment, el treball ha d'incidir de forma significativa en la comprensió de les informacions dels mitjans de comunicació, per a suscitar l'interés pels temes i per a ajudar a valorar els avantatges que els coneixements estadístics proporcionen en la presa de decisions, normalment sobre qüestions que estudien altres àrees. Tenen importància en els continguts que afavorixen la presentació de les dades de forma ordenada i gràfica, i permeten descobrir que les matemàtiques faciliten la resolució de problemes de la vida diària. Al seu torn, els continguts d'este bloc han de ser un inici en l'ús crític de la informació rebuda pels diferents mitjans.

L'ús de la calculadora anirà introduint-s'hi com a instrument de suport per al càlcul mental, la busca de regularitats, la comprovació o l'estimació de resultats, així com a ferrament economitadora de temps en processos en què interese més valorar les estratègies i els mecanismes utilitzats en la resolució, que en el resultat mateix. No considerar-la com a substituta de processos logicomatemàtics, els quals s'hauran de fer-se sense calculadora. També haurem de tindre en compte els grans avanços tecnològics que en poc de temps s'han produït en la nostra societat i que, en gran part, afecten l'educació i, com no, les matemàtiques. Per la qual cosa, en la mesura que corresponga, s'inclouran o incorporaran a l'ensenyança-aprenentatge de les matemàtiques com a suport tecnològic de primer orde i com a ferrament d'aprenentatge motivadora al mateix temps que pràctica. Al mateix temps, estos avanços fan que la informació arribe amb gran celeritat i en abundància, raó per la qual haurà de ser analitzada i seleccionada des d'una perspectiva crítica.

Finalment, de manera general, ha de garantir-se que l'alumnat que acaba l'Educació Primària ha assolit un domini acceptable del càlcul –el que es coneix com les quatre regles–, una comprensió de la lectura que li permet entendre l'enunciat d'un problema: la informació que rep i les preguntes que se li plantegen, un coneixement suficient del sistema mètric decimal i del sistema de mesurament del temps, un llenguatge geomètric mínim per a referir-se amb propietat al món que el rodeja i, finalment, els coneixements estadístics imprescindibles per a entendre la informació que li arriba pels mitjans de comunicació. Tot això permetrà la seua promoció a la següent etapa de l'educació bàsica en condicions adequades per a cursar amb aprofitament la matèria homònima en l'Educació Secundària Obligatoria.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENROTLLAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Els continguts de l'àrea s'orienten de manera prioritària a garantir el desenrotllament més òptim de la competència matemàtica en tots i cada un dels seus aspectes, la qual cosa inclou la majoria dels concei-

de unidades. Debe considerarse la necesidad de la medición, manejando la medida en situaciones diversas, y estableciendo los mecanismos para efectuarla: elección de unidad, relaciones entre unidades y grado de fiabilidad. Se puede partir, para ello, de unidades corporales (palmo, pie, etc.), arbitrarias (cuerdas, varas, etc.) y utilizar las unidades tradicionales de la Comunitat Valenciana, para pasar a las medidas normalizadas, que surgen como superación de las anteriores.

A través del estudio de los contenidos del bloque 3, Geometría, el alumnado aprenderá sobre formas y estructuras geométricas. La geometría es describir, analizar propiedades, clasificar y razonar, y no sólo definir. El aprendizaje de la geometría requiere pensar y hacer, y debe ofrecer continuas oportunidades para clasificar, construir, dibujar, modelizar y medir, desarrollando la capacidad para visualizar relaciones geométricas. Todo ello se logra estableciendo relaciones constantes con el resto de los bloques del área y con otros ámbitos como el mundo del arte o de la ciencia, pero también asignando un papel relevante a la parte manipulativa a través del uso de materiales (geoplanos y mecanos, tramas de puntos, libros de espejos, material para formar poliedros, etc.) y de la actividad personal (realizando plegados, construcciones, etc.) para llegar al concepto a través de modelos reales. A este mismo fin puede contribuir el uso de programas informáticos de geometría dinámica.

Los contenidos del bloque 4, Tratamiento de la información, azar y probabilidad, adquieren su pleno significado cuando se presentan en conexión con actividades que implican a otras áreas de conocimiento. Igualmente el trabajo ha de incidir de forma significativa en la comprensión de las informaciones de los medios de comunicación, para suscitar el interés por los temas y para ayudar a valorar las ventajas que los conocimientos estadísticos proporcionan en la toma de decisiones, normalmente sobre cuestiones que estudian otras áreas. Tienen importancia en los contenidos que favorecen la presentación de los datos de forma ordenada y gráfica, y permiten descubrir que las matemáticas facilitan la resolución de problemas de la vida diaria. A su vez, los contenidos de este bloque deben iniciar en el uso crítico de la información recibida por diferentes medios.

El uso de la calculadora se irá introduciendo como instrumento de apoyo para el cálculo mental, búsqueda de regularidades, comprobación o estimación de resultados, así como herramienta economizadora de tiempo en procesos en los que interese más valorar las estrategias y mecanismos utilizados en la resolución, que en el mismo resultado. No considerándola como sustituta de procesos lógico-matemáticos, que deberán hacerse sin ella. También deberemos tener en cuenta los grandes avances tecnológicos que en poco tiempo se han producido en nuestra sociedad y que en gran parte afectan a la educación y, como no, a las matemáticas. Por lo que en la medida que corresponda se incluirán o incorporarán a la enseñanza-aprendizaje de las matemáticas como soporte tecnológico de primer orden y como herramienta de aprendizaje motivadora a la vez que práctica. Al mismo tiempo, estos avances hacen que la información llegue con gran celeridad y en abundancia por lo que deberá ser analizada y seleccionada desde una perspectiva crítica.

Por último, de modo general, debe garantizarse que el alumnado que termina la Educación Primaria posee un dominio acceptable del cálculo, lo que se conoce como las cuatro reglas, una comprensión de la lectura que le permita entender el enunciado de un problema: la información que recibe y las preguntas que se le plantean, un conocimiento suficiente del sistema métrico decimal y del sistema de medición del tiempo, un lenguaje geométrico mínimo para referirse con propiedad al mundo que le rodea y, finalmente, los conocimientos estadísticos imprescindibles para entender la información que le llega por los medios de comunicación. Todo ello permitirá su promoción a la siguiente etapa de la educación básica en condiciones adecuadas para cursar con aprovechamiento la materia homónima en la Educación Secundaria Obligatoria.

CONTRIBUCIÓN DEL ÁREA AL DESARROLLO DE LAS COMPETENCIAS BÁSICAS

Los contenidos del área se orientan de manera prioritaria a garantizar el mejor desarrollo de la competencia matemática en todos y cada uno de sus aspectos, lo que incluye la mayor parte de los conociemien-

xements i de les destreses imprescindibles per a això. És necessari subratllar, no obstant això, que la contribució a la competència matemàtica s'aconsegueix en la mesura que l'aprenentatge dels dits continguts va dirigit precisament a utilitzar-lo a l'hora d'enfrontar-se a les múltiples ocasions en què les xiquetes i els xiquets empen les matemàtiques fora de l'aula.

El desenvolupament del pensament matemàtic contribueix a la competència en el coneixement i la interacció amb el món físic perquè fa possible una comprensió més bona i una descripció més ajustada de l'entorn. En primer lloc, amb el desenvolupament de la visualització (concepció espacial), les xiquetes i els xiquets milloren la seua capacitat per a fer construccions i manipular mentalment figures en el pla i en l'espai, la qual cosa els serà de gran utilitat en l'ús de mapes, la planificació de rutes, el disseny de plans, l'elaboració de dibuixos, etc. En segon lloc, a través de la mesura s'aconsegueix un millor coneixement de la realitat i s'augmenten les possibilitats d'interactuar-hi i de transmetre informacions cada vegada més precises sobre aspectes quantificables de l'entorn. Finalment, la destresa en la utilització de representacions gràfiques per a interpretar la informació aporta una eina molt valuosa per a conèixer i analitzar millor la realitat.

Les Matemàtiques contribueixen al tractament de la informació i a la competència digital en diversos sentits. D'una banda perquè proporcionen destreses associades a l'ús dels nombres, com ara la comparació, l'aproximació o les relacions entre les diferents formes d'expressar-los, facilitant així la comprensió d'informacions que incorporen quantitats o mesures. D'altra, a través dels continguts del bloc homònim es contribueix a la utilització dels llenguatges gràfic i estadístic, essencials per a interpretar la informació sobre la realitat. En una escala més menuda, la iniciació en l'ús de calculadores i d'altres tecnologies per a facilitar la comprensió de continguts matemàtics està també unida al desenvolupament de la competència digital.

Els continguts associats a la resolució de problemes constitueixen l'aportació principal que des de l'àrea es pot fer a l'autonomia i la iniciativa personal. La resolució de problemes té, almenys, tres vessants complementaris associats al desenvolupament d'esta competència: la planificació, la gestió dels recursos i la valoració dels resultats. La planificació està ací associada a la comprensió en detall de la situació plantejada per a traçar un pla i buscar-hi estratègies i, en definitiva, per a prendre decisions; la gestió dels recursos inclou l'optimització dels processos de resolució; per la seua banda, l'avaluació periòdica del procés i la valoració dels resultats permet fer front a altres problemes o situacions amb més possibilitats d'èxit. En la mesura que l'ensenyança de les matemàtiques incidisca en estos processos i s'hi plantejen situacions obertes es millorarà la contribució de l'àrea a esta competència. Actituds associades a la confiança en la pròpia capacitat per a enfrontar-se amb èxit a situacions incertes estan incorporades a través de diferents continguts del currículum.

El caràcter instrumental d'una part important dels continguts de l'àrea proporciona valor per al desenvolupament de la competència per a aprendre a aprendre. Sovint és un requisit per a l'aprenentatge la possibilitat d'utilitzar-hi les eines matemàtiques bàsiques o comprendre informacions que utilitzen suports matemàtics. Per al desenvolupament d'esta competència és necessari incidir també, des de l'àrea, en els continguts relacionats amb l'autonomia, la perseverança i l'esforç per a abordar situacions de creixent complexitat, la sistematització, la mirada crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. Finalment, la verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què; reflexió que potencia el desenvolupament d'estratègies que faciliten aprendre a aprendre.

Per a fomentar el desenvolupament de la competència en comunicació lingüística des de l'àrea de Matemàtiques s'ha d'insistir en dos aspectes. D'una banda, la incorporació de l'essència del llenguatge matemàtic a l'expressió habitual i l'adequada precisió en el seu ús. D'altra banda, és necessari incidir en els continguts associats a la descripció verbal dels raonaments i dels processos. Es tracta tant de facilitar l'expressió com de propiciar l'escolta de les explicacions dels

tos y de las destrezas imprescindibles para ello. Es necesario subrayar, sin embargo, que la contribución a la competencia matemática se logra en la medida en que el aprendizaje de dichos contenidos va dirigido precisamente a su utilidad para enfrentarse a las múltiples ocasiones en las que las niñas y los niños emplean las matemáticas fuera del aula.

El desarrollo del pensamiento matemático contribuye a la competencia en el conocimiento e interacción con el mundo físico porque hace posible una mejor comprensión y una descripción más ajustada del entorno. En primer lugar, con el desarrollo de la visualización (concepción espacial), las niñas y los niños mejoran su capacidad para hacer construcciones y manipular mentalmente figuras en el plano y en el espacio, lo que les será de gran utilidad en el empleo de mapas, planificación de rutas, diseño de planos, elaboración de dibujos, etc. En segundo lugar, a través de la medida se logra un mejor conocimiento de la realidad y se aumentan las posibilidades de interactuar con ella y de transmitir informaciones cada vez más precisas sobre aspectos cuantificables del entorno. Por último, la destreza en la utilización de representaciones gráficas para interpretar la información aporta una herramienta muy valiosa para conocer y analizar mejor la realidad.

Las Matemáticas contribuyen al tratamiento de la información y competencia digital en varios sentidos. Por una parte proporcionan destrezas asociadas al uso de los números, tales como la comparación, la aproximación o las relaciones entre las diferentes formas de expresarlos, facilitando así la comprensión de informaciones que incorporan cantidades o medidas. Por otra, a través de los contenidos del bloque homónimo se contribuye a la utilización de los lenguajes gráfico y estadístico, esenciales para interpretar la información sobre la realidad. En menor escala, la iniciación al uso de calculadoras y de herramientas tecnológicas para facilitar la comprensión de contenidos matemáticos, está también unida al desarrollo de la competencia digital.

Los contenidos asociados a la resolución de problemas constituyen la principal aportación que desde el área se puede hacer a la autonomía e iniciativa personal. La resolución de problemas tiene, al menos, tres vertientes complementarias asociadas al desarrollo de esta competencia: la planificación, la gestión de los recursos y la valoración de los resultados. La planificación está aquí asociada a la comprensión en detalle de la situación planteada para trazar un plan y buscar estrategias y, en definitiva, para tomar decisiones; la gestión de los recursos incluye la optimización de los procesos de resolución; por su parte, la evaluación periódica del proceso y la valoración de los resultados permite hacer frente a otros problemas o situaciones con mayores posibilidades de éxito. En la medida en que la enseñanza de las matemáticas incida en estos procesos y se planteen situaciones abiertas se mejorará la contribución del área a esta competencia. Actitudes asociadas con la confianza en la propia capacidad para enfrentarse con éxito a situaciones inciertas están incorporadas a través de diferentes contenidos del currículo.

El carácter instrumental de una parte importante de los contenidos del área proporciona valor para el desarrollo de la competencia para aprender a aprender. A menudo es un requisito para el aprendizaje la posibilidad de utilizar las herramientas matemáticas básicas o comprender informaciones que utilizan soportes matemáticos. Para el desarrollo de esta competencia es también necesario incidir desde el área en los contenidos relacionados con la autonomía, la perseverancia y el esfuerzo para abordar situaciones de creciente complejidad, la sistematización, la mirada crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. Por último, la verbalización del proceso seguido en el aprendizaje ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué, lo que potencia el desarrollo de estrategias que facilitan el aprender a aprender.

Para fomentar el desarrollo de la competencia en comunicación lingüística desde el área de Matemáticas se debe insistir en dos aspectos. Por una parte la incorporación de lo esencial del lenguaje matemático a la expresión habitual y la adecuada precisión en su uso. Por otra parte, es necesario incidir en los contenidos asociados a la descripción verbal de los razonamientos y de los procesos. Se trata tanto de facilitar la expresión como de propiciar la escucha de las explicaciones de

altres, la qual cosa desenrotlla la pròpia comprensió, l'esperit crític i la millora de les destreses comunicatives.

Les Matemàtiques contribueixen a la competència cultural i artística des de la consideració del coneixement matemàtic com a contribució al desenrotllament cultural de la humanitat. Així mateix, el reconeixement de les relacions i formes geomètriques ajuda en l'anàlisi de determinades produccions artístiques.

L'aportació a la competència social i ciutadana es referix, com en altres àrees, al treball en equip, que en Matemàtiques adquireix una dimensió singular si s'aprèn a acceptar els altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes.

OBJECTIUS

L'ensenyança de les Matemàtiques en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Utilitzar el coneixement matemàtic per a comprendre, valorar i produir informacions i missatges sobre fets i situacions de la vida quotidiana, i reconèixer el seu caràcter instrumental per a altres camps de coneixement.

2. Reconèixer situacions del seu medi habitual per a la comprensió o el tractament de les quals es requerisquen operacions elementals de càlcul, formular-les per mitjà de formes senzilles d'expressió matemàtica o resoldre-les utilitzant els algorismes corresponents, valorar el sentit dels resultats i explicar oralment i per escrit els processos seguits.

3. Apreciar el paper de les matemàtiques en la vida quotidiana, disfrutar amb el seu ús i reconèixer el valor d'actituds com l'exploració de distintes alternatives, la conveniència de la precisió o la perseverança en la busca de solucions, i l'esforç i interès pel seu aprenentatge.

4. Conèixer, valorar i adquirir seguretat en les pròpies habilitats matemàtiques per a afrontar situacions diverses, que permeten disfrutar dels aspectes creatius, estètics o utilitaris i confiar en les seues possibilitats d'ús.

5. Elaborar i utilitzar instruments i estratègies personals de càlcul mental i mesura, així com procediments d'orientació espacial, en contextos de resolució de problemes, i decidir, en cada cas, els avantatges del seu ús i valorar-ne la coherència dels resultats.

6. Conèixer i utilitzar les unitats de mesura tradicionals de la Comunitat Valenciana.

7. Utilitzar de forma adequada els mitjans tecnològics tant en el càlcul com en la busca, tractament i representació d'informacions diverses, així com per a l'ampliació dels continguts matemàtics i la seua relació amb altres de les distintes àrees del currículum.

8. Identificar formes geomètriques de l'entorn natural i cultural, utilitzant el coneixement dels seus elements i propietats per a descriure la realitat, i desenrotllar noves possibilitats d'acció.

9. Utilitzar tècniques elementals d'arreglada de dades per a obtenir informació sobre fenòmens i situacions del seu entorn; representar-la de forma gràfica i numèrica i formar-s' en un juí.

10. Resoldre i plantejar problemes matemàtics usant un llenguatge correcte i els procediments adequats de càlcul, mesura, estimació i comprovació de resultats.

11. Inventar i formular problemes matemàtics usant de forma lògica i creativa la comunicació oral, la comprensió lectora i l'expressió escrita.

12. Emprar adequadament el llenguatge matemàtic per a identificar relacions i conceptes apresos i per a comprendre i anomenar-ne uns altres de nous.

13. Fomentar la utilització del llenguatge propi del camp científic amb precisió, tant de les Matemàtiques com del conjunt de les ciències.

14. Comprendre la necessitat de l'argumentació per mitjà de raonaments lògics en l'estudi de les Matemàtiques.

15. Desenrotllar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels textos escrits utilitzats en l'àrea.

16. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició i la resolució de problemes.

los demás, lo que desarrolla la propia comprensión, el espíritu crítico y la mejora de las destrezas comunicativas.

Las Matemáticas contribuyen a la competencia cultural y artística desde la consideración del conocimiento matemático como contribución al desarrollo cultural de la humanidad. Asimismo, el reconocimiento de las relaciones y formas geométricas ayuda en el análisis de determinadas producciones artísticas.

La aportación a la competencia social y ciudadana se refiere, como en otras áreas, al trabajo en equipo que en Matemáticas adquiere una dimensión singular si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas.

OBJETIVOS

La enseñanza de las Matemáticas en esta etapa tendrá como objetivo el desarrollo de las siguientes capacidades:

1. Utilizar el conocimiento matemático para comprender, valorar y producir informaciones y mensajes sobre hechos y situaciones de la vida cotidiana y reconocer su carácter instrumental para otros campos de conocimiento.

2. Reconocer situaciones de su medio habitual para cuya comprensión o tratamiento se requieran operaciones elementales de cálculo, formularlas mediante formas sencillas de expresión matemática o resolverlas utilizando los algoritmos correspondientes, valorar el sentido de los resultados y explicar oralmente y por escrito los procesos seguidos.

3. Apreciar el papel de las matemáticas en la vida cotidiana, disfrutar con su uso y reconocer el valor de actitudes como la exploración de distintas alternativas, la conveniencia de la precisión o la perseverancia en la búsqueda de soluciones, y el esfuerzo e interés por su aprendizaje.

4. Conocer, valorar y adquirir seguridad en las propias habilidades matemáticas para afrontar situaciones diversas, que permitan disfrutar de los aspectos creativos, estéticos o utilitarios y confiar en sus posibilidades de uso.

5. Elaborar y utilizar instrumentos y estrategias personales de cálculo mental y medida, así como procedimientos de orientación espacial, en contextos de resolución de problemas, decidiendo, en cada caso, las ventajas de su uso y valorando la coherencia de los resultados.

6. Conocer y utilizar las unidades de medida tradicionales de la Comunitat Valenciana.

7. Utilizar de forma adecuada los medios tecnológicos tanto en el cálculo como en la búsqueda, tratamiento y representación de informaciones diversas, así como para la ampliación de los contenidos matemáticos y su relación con otros de las distintas áreas del currículum.

8. Identificar formas geométricas del entorno natural y cultural, utilizando el conocimiento de sus elementos y propiedades para describir la realidad y desarrollar nuevas posibilidades de acción.

9. Utilizar técnicas elementales de recogida de datos para obtener información sobre fenómenos y situaciones de su entorno; representarla de forma gráfica y numérica y formarse un juicio sobre la misma.

10. Resolver y plantear problemas matemáticos usando un lenguaje correcto y los procedimientos adecuados de cálculo, medida, estimación y comprobación de resultados.

11. Inventar y formular problemas matemáticos usando de forma lógica y creativa la comunicación oral, la comprensión lectora y la expresión escrita.

12. Emplear adecuadamente el lenguaje matemático para identificar relaciones y conceptos aprendidos y para comprender y nombrar otros nuevos.

13. Fomentar la utilización del lenguaje propio del campo científico con precisión, tanto de las Matemáticas como del conjunto de las ciencias.

14. Comprender la necesidad de la argumentación mediante razonamientos lógicos en el estudio de las Matemáticas.

15. Desarrollar estrategias de comprensión lectora en los mensajes transmitidos por los textos escritos utilizados en el área.

16. Utilizar un lenguaje correcto, con el vocabulario específico de las matemáticas, en la exposición y resolución de problemas.

PRIMER CICLE CONTINGUTS

CONTINGUTS COMUNS A TOTS ELS BLOCS

– Disposició per a utilitzar els nombres, les seues relacions i les operacions per a obtenir i expressar informació, per a la interpretació de missatges i per a resoldre problemes en situacions reals.

– Gust per la presentació ordenada i neta dels càlculs i els seus resultats.

– Curiositat per conèixer i utilitzar la mesura d'alguns objectes i temps familiars i interès per la interpretació de missatges que continguin informacions sobre mesures, fent-hi una especial referència a les pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana. Atenció en la realització de mesures.

– Interès i curiositat per la identificació de les formes i els seus elements característics.

– Confiança en les pròpies possibilitats, i curiositat, interès i constància en la busca de solucions.

– Participació i col·laboració activa en el treball en equip i en l'aprenentatge organitzat a partir de la investigació sobre situacions reals. Respecte pel treball dels altres.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres naturals

– Xifres i nombres.

– Els nombres naturals menors que mil: lectura, escriptura i ordenació segons distints criteris (major/menor que, igual, anterior, posterior).

– Expressió de quantitats en situacions de la vida quotidiana.

– Orde numèric. Utilització dels nombres ordinals. Comparació de nombres en contextos familiars.

– El Sistema de Numeració Decimal: valor posicional de les xifres.

Operacions

– Operacions amb nombres naturals: addició i sostracció.

– Comprovació de la propietat commutativa de la suma.

– La multiplicació com a suma de sumands iguals i viceversa. Les taules de multiplicar.

– Expressió oral de les operacions i el càlcul.

Estratègies de càlcul

– Escripció de sèries ascendents i descendents de cadència 3, 4, 5, 10 o 100 a partir d'un nombre donat, i de cadència 25 o 50 a partir d'un nombre acabat en 0 o en 5.

– Continuació, oral o mental, de sèries de cadència 1, 2 i 10 a partir d'un nombre donat, i de cadència 5 a partir d'un nombre acabat en 0 o en 5, tant de forma ascendent com descendent.

– Descomposicions additives de nombres menors que 1.000, atenent al valor posicional de les seues xifres.

– Identificació de nombres parells i imparells en una llista de nombres menors que 1.000.

– Construcció i memorització de les taules de multiplicar.

– Desenrotllament d'estratègies de càlcul mental per a la busca del complement d'un nombre a la desena immediatament superior, per al càlcul de dobles i mitats de quantitats i per a resoldre problemes de sumes i restes.

– Càlcul aproximat. Estimació i arrodoniment del resultat d'un càlcul fins a la desena més pròxima, elegint entre diverses solucions i valorant les respostes raonables.

– Resolució de problemes que impliquen fer càlculs, explicar oralment el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat i pes

– Comparació d'objectes segons la longitud, la capacitat o el pes, de manera directa (sense mesuraments).

– Unitats de mesura: el metre, el centímetre, el litre i el quilogram.

– Comparació entre els múltiples i submúltiples d'una mateixa unitat principal del Sistema Mètric Decimal.

PRIMER CICLO CONTENIDOS

CONTENIDOS COMUNES A TODOS LOS BLOQUES

– Disposición para utilizar los números, sus relaciones y operaciones para obtener y expresar información, para la interpretación de mensajes y para resolver problemas en situaciones reales.

– Gusto por la presentación ordenada y limpia de los cálculos y sus resultados.

– Curiosidad por conocer y utilizar la medida de algunos objetos y tiempos familiares e interés por la interpretación de mensajes que contengan informaciones sobre medidas, con especial referencia a las propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana. Cuidado en la realización de medidas.

– Interés y curiosidad por la identificación de las formas y sus elementos característicos.

– Confianza en las propias posibilidades, y curiosidad, interés y constancia en la búsqueda de soluciones.

– Participación y colaboración activa en el trabajo en equipo y el aprendizaje organizado a partir de la investigación sobre situaciones reales. Respeto por el trabajo de los demás.

Bloque 1. Números y operaciones

Números naturales

– Cifras y números.

– Los números naturales menores que mil: lectura, escritura y ordenación según distintos criterios (mayor/menor que, igual, anterior, posterior).

– Expresión de cantidades en situaciones de la vida cotidiana.

– Orden numérico. Utilización de los números ordinales. Comparación de números en contextos familiares.

– El Sistema de Numeración Decimal: valor posicional de las cifras.

Operaciones

– Operaciones con números naturales: adición y sustracción.

– Comprobación de la propiedad conmutativa de la suma.

– La multiplicación como suma de sumandos iguales y viceversa.

Las tablas de multiplicar.

– Expresión oral de las operaciones y el cálculo.

Estrategias de cálculo

– Escritura de series ascendentes y descendentes de cadencia 3, 4, 5, 10 ó 100 a partir de un número dado, y de cadencia 25 ó 50 a partir de un número acabado en 0 o en 5.

– Continuación, oral o mental, de series de cadencia 1, 2 y 10 a partir de un número dado, y de cadencia 5 a partir de un número acabado en 0 o en 5, tanto de forma ascendente como descendente.

– Descomposiciones aditivas de números menores que 1.000, atendiendo al valor posicional de sus cifras.

– Identificación de números pares e impares en una lista de números menores que 1.000.

– Construcción y memorización de las tablas de multiplicar.

– Desarrollo de estrategias de cálculo mental para la búsqueda del complemento de un número a la decena inmediatamente superior, para el cálculo de dobles y mitades de cantidades y para resolver problemas de sumas y restas.

– Cálculo aproximado. Estimación y redondeo del resultado de un cálculo hasta la decena más cercana escogiendo entre varias soluciones y valorando las respuestas razonables.

– Resolución de problemas que impliquen la realización de cálculos, explicando oralmente el significado de los datos, la situación planteada, el proceso seguido y las soluciones obtenidas.

Bloque 2. La medida: estimación y cálculo de magnitudes

Longitud, capacidad y peso

– Comparación de objetos según longitud, capacidad o peso, de manera directa (sin mediciones).

– Unidades de medida: el metro, el centímetro, el litro y el kilogramo.

– Comparación entre los múltiplos y submúltiplos de una misma unidad principal del Sistema Métrico Decimal.

- Mesurament amb instruments i estratègies no convencionals.
- Utilització d'unitats usuals i instruments convencionals per a mesurar objectes i distàncies de l'entorn.
- Ús de les mesures pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.
- Estimació de resultats de mesures (distàncies, grandàries, pesos, capacitats...) en contextos familiars. Explicació oral del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en el mesurament.
- Resolució de problemes de mesura explicant el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Mesura del temps

- Unitats de mesura del temps: minut, hora, dia, setmana, mes i any.
 - Lectura del rellotge convencional: les hores senceres i les mitges.
 - Selecció i utilització de la unitat apropiada per a determinar la duració d'un interval de temps.
- Introducció al sistema monetari de la Unió Europea.
- Valor de les diferents monedes i bitllets, amb l'euro com a unitat principal, i comparació entre ells.
 - Utilització de preus d'articles quotidians.

Bloc 3. Geometria

La situació en l'espai

- Localització elemental d'objectes en l'espai: dins de, fora de, damunt de, davall de, a la dreta de, a l'esquerra de, entre, etc.
- Descripció de la posició d'objectes de l'entorn respecte de si mateix: davant-darrere de mi, damunt-davall de mi, a la meua dreta-esquerra.

- Línies obertes i tancades; rectes i corbes.

- Ús de vocabulari geomètric per a descriure itineraris.

- Interpretació i descripció verbal de croquis d'itineraris i elaboració d'estos.

Formes planes i espacials

- Aproximació intuïtiva als conceptes de punt, recta i pla.
- Distinció intuïtiva entre superfície plana i superfície corba.
- Identificació de figures planes en objectes i àmbits quotidians: triangles, quadrilàters, cercles i quadrats.
- Elements geomètrics bàsics: costat, vèrtex, interior, exterior, frontera.

- Identificació dels cossos geomètrics en objectes familiars: cubs, ortoedre, prismes, piràmides, cilindres i esferes.

- Descripció de les formes geomètriques utilitzant el vocabulari geomètric bàsic. Classificació de figures i cossos geomètrics amb criteris elementals.

- Formació de figures planes i cossos geomètrics a partir d'altres per composició i descomposició.

- Construcció i dibuix a mà alçada de triangles i quadrilàters, en particular rectangles.

Regularitats i simetries

- Busca d'elements de regularitat en figures i cossos a partir de la manipulació d'objectes.

- Interpretació de missatges que continguin informacions sobre relacions espacials.

- Resolució de problemes geomètrics explicant oralment i per escrit el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics estadístics

- Descripció verbal, obtenció d'informació qualitativa i interpretació d'elements significatius de gràfics senzills relatius a fenòmens pròxims.

- Utilització de tècniques elementals per a l'arreglada i ordenació de dades en contextos familiars i pròxims.

Caràcter aleatori d'algunes experiències

- Experiències el resultat de les quals depèn de la sort. Utilització, en el llenguatge habitual, d'expressions relacionades amb la probabilitat.

- Medición con instrumentos y estrategias no convencionales.
- Utilización de unidades usuales e instrumentos convencionales para medir objetos y distancias del entorno.

- Uso de las medidas propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana.

- Estimación de resultados de medidas (distancias, tamaños, pesos, capacidades,...) en contextos familiares. Explicación oral del proceso seguido y de la estrategia utilizada en la medición.

- Resolución de problemas de medida explicando el significado de los datos, la situación planteada, el proceso seguido y las soluciones obtenidas.

Medida del tiempo

- Unidades de medida del tiempo: minuto, hora, día, semana, mes y año.

- Lectura del reloj convencional: las horas enteras y las medias.

- Selección y utilización de la unidad apropiada para determinar la duración de un intervalo de tiempo.

Introducción al sistema monetario de la Unión Europea.

- Valor de las diferentes monedas y billetes, con el euro como unidad principal, y comparación entre ellos.

- Manejo de precios de artículos cotidianos.

Bloque 3. Geometría

La situación en el espacio

- Localización elemental de objetos en el espacio: dentro de, fuera de, encima de, debajo de, a la derecha de, a la izquierda de, entre, etc.

- Descripción de la posición de objetos del entorno respecto de sí mismo: delante-detrás de mí, encima-debajo de mí, a mi derecha-izquierda.

- Líneas abiertas y cerradas; rectas y curvas.

- Uso de vocabulario geométrico para describir itinerarios.

- Interpretación y descripción verbal de croquis de itinerarios y elaboración de los mismos.

Formas planas y espaciales

- Aproximación intuïtiva a los conceptos de punto, recta y plano.

- Distinción intuïtiva entre superficie plana y superficie curva.

- Identificación de figuras planas en objetos y ámbitos cotidianos: triángulos, cuadriláteros, círculos y cuadrados.

- Elementos geométricos básicos: lado, vértice, interior, exterior, frontera.

- Identificación de los cuerpos geométricos en objetos familiares: cubos, ortoedros, prismas, pirámides, cilindros y esferas.

- Descripción de las formas geométricas utilizando el vocabulario geométrico básico. Clasificación de figuras y cuerpos geométricos con criterios elementales.

- Formación de figuras planas y cuerpos geométricos a partir de otras por composición y descomposición.

- Construcción y dibujo a mano alzada de triángulos y cuadriláteros, en particular rectángulos.

Regularidades y simetrías

- Búsqueda de elementos de regularidad en figuras y cuerpos a partir de la manipulación de objetos.

- Interpretación de mensajes que contengan informaciones sobre relaciones espaciales.

- Resolución de problemas geométricos explicando oralmente y por escrito el significado de los datos, la situación planteada, el proceso seguido y las soluciones obtenidas.

Bloque 4. Tratamiento de la información, azar y probabilidad

Gráficos estadísticos

- Descripción verbal, obtención de información cualitativa e interpretación de elementos significativos de gráficos sencillos relativos a fenómenos cercanos.

- Utilización de técnicas elementales para la recogida y ordenación de datos en contextos familiares y cercanos.

Carácter aleatorio de algunas experiencias

- Experiencias cuyo resultado depende de la suerte. Utilización en el lenguaje habitual, de expresiones relacionadas con la probabilidad.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a tres xifres, i indicar el valor posicional de les xifres segons distints criteris (major/menor que, igual, anterior, posterior).

2. Formular problemes senzills en què es necessite comptar, llegir i escriure nombres fins al 999.

3. Comparar quantitats xicotetes d'objectes, fets o situacions familiars, i interpretar i expressar els resultats de la comparació, així com arrodonir-los fins a la desena més pròxima.

4. Calcular mentalment sumes i restes de nombres menors que deu.

5. Calcular sumes i restes, assegurant-se, per mitjà d'algun tipus d'estimació, que el resultat obtingut no és absurd.

6. Conèixer i memoritzar les taules de multiplicar de tots els nombres, de l'1 al 10.

7. Calcular mentalment el doble d'un nombre de dos xifres significatives menors que cinc i la mitat d'un nombre de dos xifres parell, diferents de 0. A més, fer mentalment càlculs de sumes i restes sense portar-ne.

8. Resoldre problemes de la vida quotidiana, de forma raonada, per mitjà de l'addició, la sostracció i la multiplicació.

9. Formular oralment un enunciat de la vida real i una pregunta que es corresponga amb una suma o resta de dos nombres qualssevol menors o iguals que deu.

10. Identificar els distints tipus de monedes i bitllets de curs legal.

11. Ordenar segons el valor les monedes i els bitllets de curs legal i saber a quantes monedes del rang immediatament inferior equival una moneda o bitllet de fins a 20 euros.

12. Mesurar objectes, espais i temps familiars amb unitats de mesura no convencionals (pams, passos, taulells, etc.) i convencionals (quilogram; metre, centímetre; litre; dia i hora), utilitzant els instruments al seu abast més adequats en cada cas. Utilitzar també les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana (fanecada, arrova, tafulla, etc.).

13. Expressar correctament la localització d'un objecte en l'espai.

14. Descriure el desplaçament d'un objecte en l'espai en relació a si mateix, utilitzant els conceptes d'esquerra-dreta, davant-darrere, damunt-davall, prop-lluny i pròxim-llunyà.

15. Identificar figures planes en imatges oferides en distints suports i en materials i objectes de l'entorn, reconeixent-ne els seus elements bàsics.

16. Identificar cossos geomètrics senzills: cubs, ortoedre, prismes, piràmides, cilindres i esferes. I rebre i emetre informació de forma oral o escrita.

17. Obtindre informació i comunicar oralment la informació obtinguda a partir de gràfics senzills.

18. Formular i resoldre problemes senzills en què intervinga la lectura de gràfics.

19. Resoldre problemes senzills relacionats amb objectes, fets i situacions de la vida quotidiana, seleccionant les operacions de suma i resta i utilitzant els algorismes bàsics corresponents o altres procediments de resolució. Explicar el procés seguit per a resoldre un problema.

20. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels diferents textos.

21. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.

SEGON CICLE CONTINGUTS

CONTINGUTS COMUNS A TOTS ELS BLOCS

– Confiança en les pròpies possibilitats i constància per a utilitzar els nombres, les seues relacions i operacions per a obtenir i expressar informacions, i manifestar iniciativa personal en els processos de resolució de problemes de la vida quotidiana.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Leer, escribir y ordenar números naturales de hasta tres cifras, indicando el valor posicional de sus cifras según distintos criterios (mayor/menor que, igual, anterior, posterior).

2. Formular problemas sencillos en los que se precise contar, leer y escribir números hasta el 999.

3. Comparar cantidades pequeñas de objetos, hechos o situaciones familiares, interpretando y expresando los resultados de la comparación, así como redondear hasta la decena más cercana.

4. Calcular mentalmente sumas y restas de números menores que diez.

5. Calcular sumas y restas, asegurándose, mediante algún tipo de estimación, de que el resultado obtenido no es disparatado.

6. Conocer y memorizar las tablas de multiplicar de todos los números, del 1 al 10.

7. Calcular mentalmente el doble de un número de dos cifras significativas menores que cinco y la mitad de un número de dos cifras pares, distintas de cero. Además, realizar mentalmente cálculos de sumas y restas sin llevar.

8. Resolver problemas de la vida cotidiana, de forma razonada, mediante la adición, la sustracción y la multiplicación.

9. Formular oralmente un enunciado de la vida real y una pregunta que se corresponda con una suma o resta de dos números cualesquiera menores o iguales a diez.

10. Identificar los distintos tipos de monedas y billetes de curso legal.

11. Ordenar según su valor las monedas y billetes de curso legal y saber a cuántas monedas del rango inmediatamente inferior equivale una moneda o billete de hasta 20 euros.

12. Medir objetos, espacios y tiempos familiares con unidades de medida no convencionales (palmos, pasos, baldosas, etc.) y convencionales (kilogramo; metro, centímetro; litro; día y hora), utilizando los instrumentos a su alcance más adecuados en cada caso. Utilizar también las unidades de medida propias y tradicionales de la Comunidad Valenciana (hanegada, arroba, taulla, etc.).

13. Expresar correctamente la localización de un objeto en el espacio.

14. Describir el desplazamiento de un objeto en el espacio en relación a sí mismo, utilizando los conceptos de izquierda-derecha, delante-detrás, arriba-abajo, cerca-lejos y próximo-lejano.

15. Identificar figuras planas en imágenes ofrecidas en distintos soportes y en materiales y objetos de su entorno, reconociendo sus elementos básicos.

16. Identificar cuerpos geométricos sencillos: cubos, ortoedros, prismas, pirámides, cilindros y esferas. Y recibir y emitir información de forma oral o escrita.

17. Obtener información y comunicar oralmente la información obtenida a partir de gráficos sencillos.

18. Formular y resolver problemas sencillos en los que intervenga la lectura de gráficos.

19. Resolver problemas sencillos relacionados con objetos, hechos y situaciones de la vida cotidiana, seleccionando las operaciones de suma y resta y utilizando los algoritmos básicos correspondientes u otros procedimientos de resolución. Explicar el proceso seguido para resolver un problema.

20. Utilizar estrategias de comprensión lectora en los mensajes transmitidos por los diferentes textos.

21. Utilizar un lenguaje correcto, con el vocabulario específico de las matemáticas, en la exposición de situaciones con contenido matemático y en la resolución de problemas.

SEGUNDO CICLO CONTENIDOS

CONTENIDOS COMUNES A TODOS LOS BLOQUES

– Confianza en las propias posibilidades y constancia para utilizar los números, sus relaciones y operaciones para obtener y expresar informaciones, manifestando iniciativa personal en los procesos de resolución de problemas de la vida cotidiana.

– Interés per la presentació neta, ordenada i clara dels càlculs i dels seus resultats.

– Disposició per a desenvolupar aprenentatges autònoms en relació amb els nombres, les seues relacions i operacions.

– Confiança en les pròpies possibilitats i per compartir amb els altres els processos que utilitzen la mesura per a obtenir i expressar informacions i per a resoldre problemes en situacions reals.

– Interés per la presentació neta i ordenada del procés i l'expressió de mesures.

– Interés per l'elaboració i per la presentació cuidadosa de les construccions geomètriques.

– Confiança en les pròpies possibilitats i constància per a utilitzar les construccions geomètriques i els objectes i les relacions espacials.

– Confiança en les pròpies possibilitats, i curiositat, interès i constància en la interpretació de dades presentats de forma gràfica.

– Gust per compartir els processos de resolució i els resultats obtinguts. Col·laboració activa i responsable en el treball en equip.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres naturals, decimals i fraccions.

– Els nombres naturals menors que el milió: lectura i escriptura.

– El Sistema de Numeració Decimal: valor posicional de les xifres.

– Orde entre els nombres. Notació.

– Arredoniment de nombres naturals a les desenes i centenes.

– Concepte de fracció com a relació entre les parts i el tot.

– Fraccions pròpies. Representació gràfica.

– Fraccions equivalents a una fracció pròpia.

– Ordenació de fraccions senzilles.

– Iniciació al nombre decimal: dècimes i centèsimes.

– Escriptura decimal i fraccionària d'un nombre no natural.

Operacions

– Operacions amb nombres naturals: addició, sostracció, multiplicació i divisió entera per un nombre de dos xifres.

– Identificació i ús dels termes propis de la multiplicació: factors, multiplicand, multiplicador i producte.

– Utilització en situacions familiars de la multiplicació per a efectuar recomptes, en disposicions rectangulars i en problemes combinatoris en què intervé la llei del producte.

– Identificació i ús dels termes propis de la divisió: dividend, divisor, quocient i resta.

– Utilització en contextos reals de la divisió per a repartir i per a agrupar.

– Ús de la relació que hi ha entre dividend, divisor, quocient i resta com a prova de la divisió, en casos senzills.

– Utilització dels nombres i el càlcul numèric per a resoldre problemes en situacions reals, explicant oralment i per escrit els processos de resolució i els resultats obtinguts.

Estratègies de càlcul

– Descomposició, de forma additiva i de forma aditiu-multiplicadora, de nombres menors que un milió, atenent el valor posicional de les seues xifres.

– Construcció de sèries numèriques de cadències 2, 10, 100 a partir de qualsevol nombre i de cadències 5, 25 i 50 a partir de múltiples de 5, 25 i 50 respectivament, tant ascendents com descendents.

– Utilització dels algorismes estàndard, en contextos de resolució de problemes, de suma, resta, multiplicació i divisió per una xifra.

– Elaboració i ús d'estratègies de càlcul mental.

– Estimació de resultats, assegurant-se, per mitjà d'algun tipus d'estratègia, que el resultat obtingut és raonable.

– Utilització de la calculadora en la resolució de problemes de la vida quotidiana quan, a juí del mestre, ho aconselle la complexitat dels càlculs.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat, pes i superfície

– Unitats del Sistema Mètric Decimal i equivalències.

– Interés por la presentación limpia, ordenada y clara de los cálculos y de sus resultados.

– Disposición para desarrollar aprendizajes autónomos en relación con los números, sus relaciones y operaciones.

– Confianza en las propias posibilidades y por compartir con los demás los procesos que utilizan la medida para obtener y expresar informaciones y para resolver problemas en situaciones reales.

– Interés por la presentación limpia y ordenada del proceso y la expresión de medidas.

– Interés por la elaboración y por la presentación cuidadosa de las construcciones geométricas.

– Confianza en las propias posibilidades y constancia para utilizar las construcciones geométricas y los objetos y las relaciones espaciales.

– Confianza en las propias posibilidades, y curiosidad, interès y constancia en la interpretación de datos presentados de forma gràfica.

– Gusto por compartir los procesos de resolución y los resultados obtenidos. Colaboración activa y responsable en el trabajo en equipo.

Bloque 1. Números y operaciones

Números naturales, decimales y fracciones.

– Los números naturales menores que el millón: lectura y escritura.

– El Sistema de Numeración Decimal: valor posicional de las cifras.

– Orden entre los números. Notación.

– Redondeo de números naturales a las decenas y centenas.

– Concepto de fracción como relación entre las partes y el todo.

– Fracciones propias. Representación gràfica.

– Fracciones equivalentes a una fracción propia.

– Ordenación de fracciones sencillas.

– Iniciación al número decimal: dècimes y centèsimas.

– Escritura decimal y fraccionaria de un número no natural.

Operaciones

– Operaciones con números naturales: adición, sustracción, multiplicación y división entera por un número de dos cifras.

– Identificación y uso de los términos propios de la multiplicación: factores, multiplicando, multiplicador y producto.

– Utilización en situaciones familiares de la multiplicación para efectuar recuentos, en disposiciones rectangulares y en problemas combinatorios en los que interviene la ley del producto.

– Identificación y uso de los términos propios de la división: dividendo, divisor, cociente y resto.

– Utilización en contextos reales de la división para repartir y para agrupar.

– Uso de la relación que existe entre dividendo, divisor, cociente y resto como prueba de la división, en casos sencillos.

– Utilización de los números y el cálculo numérico para resolver problemas en situaciones reales, explicando oralmente y por escrito los procesos de resolución y los resultados obtenidos.

Estrategias de cálculo

– Descomposición, de forma aditiva y de forma aditivo-multiplicativa, de números menores que un millón, atendiendo al valor posicional de sus cifras.

– Construcción de series numéricas de cadencias 2, 10, 100 a partir de cualquier número y de cadencias 5, 25 y 50 a partir de múltiplos de 5, 25 y 50 respectivamente, tanto ascendentes como descendentes.

– Utilización de los algoritmos estándar, en contextos de resolución de problemas, de suma, resta, multiplicación y división por una cifra.

– Elaboración y uso de estrategias de cálculo mental.

– Estimación de resultados, asegurándose, mediante algún tipo de estrategia, de que el resultado obtenido es razonable.

– Utilización de la calculadora en la resolución de problemas de la vida cotidiana cuando, a juicio de la maestra o del maestro, lo aconseje la complejidad de los cálculos.

Bloque 2. La medida: estimación y cálculo de magnitudes

Longitud, capacidad, peso y superficie

– Unidades del Sistema Métrico Decimal y equivalencias.

- Expressió en forma simple d'una mesura de longitud, capacitat o pes donada en forma complexa i viceversa.
 - Sumar i restar mesures de longitud, capacitat, pes i superfície donades en forma simple.
 - Elaboració de mesuraments usant instruments i unitats de mesura convencionals en contextos quotidians, utilitzant també les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.
 - Elecció de la unitat més adequada per a l'expressió d'una mesura.
 - Comparació i ordenació d'unitats i quantitats d'una mateixa magnitud.
 - Elaboració i utilització d'estratègies per a mesurar.
 - Estimació de mesures d'objectes de la vida quotidiana.
 - Explicació oral i escrita del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en el mesurament.
 - Interès per conèixer i utilitzar la mesura i per expressar els resultats numèrics dels mesuraments, manifestar les unitats utilitzades i explicar oralment i per escrit el procés seguit.
- Mesura del temps
- Lectura correcta en rellotges analògics i digitals. Utilització de mesures de temps (segon, minut, hora, dia i any).
 - Equivalències entre diferents unitats de temps.
 - Expressió en minuts i segons d'una quantitat de temps donada en forma complexa.
 - Càlcul de l'hora abans o després d'un interval de temps donat.
- Sistema monetari de la Unió Europea
- Unitat principal: l'euro.
 - Múltiples i submúltiples de la unitat principal.
 - Equivalències entre monedes i bitllets.

Bloc 3. Geometria

La situació en l'espai

- Localització precisa d'elements en l'espai.
- Representació elemental d'espais coneguts: plans i maquetes. Descripció de posicions i moviments en un context topogràfic.

- Localització de punts, donat un sistema de referència ortogonal, utilitzant coordenades cartesianes.
- Interpretació de croquis i plans senzills.
- Línies rectes i corbes. Rectes paral·leles, perpendiculars i oblíques.

- Relació entre el concepte d'angle i el de gir.

Formes planes i espacials

- Figures geomètriques. Elements bàsics: costat, vèrtex, base, diagonal, angle, eixos de simetria.
- La circumferència i el cercle. Elements bàsics: centre, radi, diàmetre, corda i arc.
- Cossos geomètrics: reconeixement de prismes, piràmides i cossos redons. Elements bàsics de poliedres: cares, vèrtexs i arestes.

- Classificació de figures i cossos geomètrics utilitzant diversos criteris.

- Identificació de figures planes i espacials en la vida quotidiana.
- Descripció de la forma d'objectes utilitzant el vocabulari geomètric bàsic.

- Construcció de figures geomètriques planes a partir de dades i de cossos geomètrics a partir d'un desenvolupament. Exploració de formes geomètriques elementals.

- Comparació i classificació d'angles: rectes, aguts, obtusos, plans, majors de 180 i complets.

Regularitats i simetries

- Transformacions mètriques: translacions, girs i simetries.
- Identificació de translacions, girs i simetries en l'entorn familiar i en la naturalesa.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics i taules

- Arreplega i registre de dades sobre objectes, fenòmens i situacions familiars utilitzant tècniques elementals d'enquesta, observació i mesurament.

- Expresión en forma simple de una medida de longitud, capacidad o peso dada en forma compleja y viceversa.

- Sumar y restar medidas de longitud, capacidad, peso y superficie dadas en forma simple.

- Realización de mediciones usando instrumentos y unidades de medida convencionales en contextos cotidianos, utilizando también las unidades de medida propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana.

- Elección de la unidad más adecuada para la expresión de una medida.

- Comparación y ordenación de unidades y cantidades de una misma magnitud.

- Elaboración y utilización de estrategias para medir.

- Estimación de medidas de objetos de la vida cotidiana.

- Explicación oral y escrita del proceso seguido y de la estrategia utilizada en la medición.

- Interés por conocer y utilizar la medida y por expresar los resultados numéricos de las mediciones manifestando las unidades utilizadas y explicando oralmente y por escrito el proceso seguido.

Medida del tiempo

- Lectura correcta en relojes analógicos y digitales. Utilización de medidas de tiempo (segundo, minuto, hora, día y año).

- Equivalencias entre diferentes unidades de tiempo.

- Expresión en minutos y segundos de una cantidad de tiempo dada en forma compleja.

- Cálculo de la hora antes o después de un intervalo de tiempo dado.

Sistema monetario de la Unión Europea

- Unidad principal: el euro.

- Múltiplos y submúltiplos de la unidad principal.

- Equivalencias entre monedas y billetes.

Bloque 3. Geometría

La situación en el espacio

- Localización precisa de elementos en el espacio.
- Representación elemental de espacios conocidos: planos y maquetes. Descripción de posiciones y movimientos en un contexto topográfico.

- Localización de puntos, dado un sistema de referencia ortogonal, utilizando coordenadas cartesianas.

- Interpretación de croquis y planos sencillos.

- Líneas rectas y curvas. Rectas paralelas, perpendiculares y oblicuas.

- Relación entre el concepto de ángulo y el de giro.

Formas planas y espaciales

- Figuras geométricas. Elementos básicos: lado, vértice, base, diagonal, ángulo, ejes de simetría.

- La circunferencia y el círculo. Elementos básicos: centro, radio, diámetro, cuerda y arco.

- Cuerpos geométricos: reconocimiento de prismas, pirámides y cuerpos redondos. Elementos básicos de poliedros: caras, vértices y aristas.

- Clasificación de figuras y cuerpos geométricos utilizando diversos criterios.

- Identificación de figuras planas y espaciales en la vida cotidiana.

- Descripción de la forma de objetos utilizando el vocabulario geométrico básico.

- Construcción de figuras geométricas planas a partir de datos y de cuerpos geométricos a partir de un desarrollo. Exploración de formas geométricas elementales.

- Comparación y clasificación de ángulos: rectos, agudos, obtusos, llanos, mayores de 180° y completos.

Regularidades y simetrías

- Transformaciones métricas: traslaciones, giros y simetrías.

- Identificación de traslaciones, giros y simetrías en el entorno familiar y en la naturaleza.

Bloque 4. Tratamiento de la información, azar y probabilidad

Gráficos y tablas

- Recogida y registro de datos sobre objetos, fenómenos y situaciones familiares utilizando técnicas elementales de encuesta, observación y medición.

- Lectura, interpretació i elaboració de taules de doble entrada d'ús habitual en la vida quotidiana.
 - Construcció de taules de freqüències absolutes.
 - Interpretació i descripció verbal d'elements significatius de gràfics senzills relatius a fenòmens familiars.
 - Realització de gràfiques senzilles: pictogrames, diagrames de barres.
 - Disposició a l'elaboració i presentació de gràfics i taules de forma ordenada i clara.
- Caràcter aleatori d'algunes experiències
- Valoració dels resultats d'experiències en què intervé la sort, per a apreciar que hi ha successos més o menys probable i la impossibilitat de predir un resultat concret.
 - Introducció al llenguatge de l'atzar.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a sis xifres, indicant el valor posicional de les seues xifres.
2. Calcular sumes, restes i productes, i dividir un nombre de fins a sis xifres per un altre nombre de dos xifres, comprovant aritmèticament la correcció del resultat obtingut.
3. Multiplicar un nombre per la unitat seguida de zeros i per desenes i centenes completes.
4. Intercalar nombres naturals, decimals i fraccions entre dos nombres donats.
5. Fer mentalment càlculs senzills sobre les quatre operacions.
6. Efectuar la divisió de dos nombres, i expressar la igualtat que relaciona dividend, divisor, quocient i resta.
7. Resoldre problemes de la vida quotidiana per mitjà d'una o de dos operacions aritmètiques i comprovar que els resultats obtinguts són raonables.
8. Assegurar-se, per mitjà d'algun tipus d'estimació, que els resultats obtinguts en la resolució de problemes de la vida quotidiana són raonables i donar-los amb l'aproximació adequada.
9. Formular, de manera congruent, enunciats de la vida real i preguntes que es corresponguen amb una suma, una resta, una multiplicació o una divisió senzilles.
10. Llegir, escriure i representar fraccions el denominador del qual siga un nombre menor que deu, així com ordenar fraccions del mateix denominador.
11. Reconèixer si es pot o no adquirir un article qualsevol, comparar el preu que marca amb una quantitat de monedes de curs legal, llegir, escriure i ordenar els nombres que marquen diferents preus, amb notació decimal fins als cèntims, si és necessari.
12. Triar adequadament la unitat de mesura, segons la quantitat de magnitud que es mesure, en situacions de la vida real, i establir equivalències, amb nombres positius, entre la unitat triada i altres unitats d'eixa magnitud: longitud (quilòmetre, metre, decímetre, centímetre); capacitat (litre, decilitre, centilitre); pes (quilogram i gram); temps (any, mes, dia, hora, minut, segon).
13. Fer, en contextos reals, estimacions i mesuraments triant, entre les unitats i instruments de mesura usuals, els que millor s'ajusten a la grandària i la naturalesa de l'objecte que s'ha de mesurar, tenint en compte les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.
14. Situar i expressar correctament la localització d'un element en un croquis o en un pla senzill.
15. Distingir en el pla: recta, semirecta i segment.
16. Mesurar angles amb el transportador. Classificar, anomenar i comparar angles.
17. Identificar figures planes i cossos geomètrics, i anomenar i reconèixer els seus elements bàsics (costats, vèrtexs, cares, arestes, angles, diagonals i eixos de simetria).
18. Classificar figures planes i utilitzar la quadrícula per a expressar la mesura de la superfície de quadrats, rectangles i triangles rectangles.

- Lectura, interpretació y elaboración de tablas de doble entrada de uso habitual en la vida cotidiana.
 - Construcción de tablas de frecuencias absolutas.
 - Interpretación y descripción verbal de elementos significativos de gráficos sencillos relativos a fenómenos familiares.
 - Realización de gráficas sencillas: pictogramas, diagramas de barras.
 - Disposición a la elaboración y presentación de gráficos y tablas de forma ordenada y clara.
- Carácter aleatorio de algunas experiencias
- Valoración de los resultados de experiencias en las que interviene la suerte, para apreciar que hay sucesos más o menos probables y la imposibilidad de predecir un resultado concreto.
 - Introducción al lenguaje del azar.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Leer, escribir y ordenar números naturales de hasta seis cifras, indicando el valor posicional de sus cifras.
2. Calcular sumas, restas y productos, y dividir un número de hasta seis cifras por otro número de dos cifras, comprobando aritméticamente la corrección del resultado obtenido.
3. Multiplicar un número por la unidad seguida de ceros y por decenas y centenas completas.
4. Intercalar números naturales, decimales y fracciones entre dos números dados.
5. Realizar mentalmente cálculos sencillos sobre las cuatro operaciones.
6. Efectuar la división entera de dos números, expresando la igualdad que relaciona dividendo, divisor, cociente y resto.
7. Resolver problemas de la vida cotidiana mediante una o dos operaciones aritméticas y comprobar que los resultados obtenidos son razonables.
8. Asegurarse, mediante algún tipo de estimación, de que los resultados obtenidos en la resolución de problemas de la vida cotidiana son razonables y darlos con la aproximación adecuada.
9. Formular, de manera congruente, enunciados de la vida real y preguntas que se correspondan con una suma, una resta, una multiplicación o una división sencillas.
10. Leer, escribir y representar fracciones cuyo denominador sea un número menor que diez, así como ordenar fracciones de igual denominador.
11. Reconocer si se puede o no adquirir un artículo cualquiera, comparando el precio que marca con una cantidad de monedas de curso legal, leyendo, escribiendo y ordenando los números que marcan distintos precios, con notación decimal hasta los céntimos, si es necesario.
12. Elegir adecuadamente la unidad de medida, según la cantidad de magnitud que se mida, en situaciones de la vida real, estableciendo equivalencias, con números positivos, entre la unidad elegida y otras unidades de esa magnitud: longitud (kilómetro, metro, decímetro, centímetro); capacidad (litro, decilitro, centilitro); peso (kilogramo y gramo); tiempo (año, mes, día, hora, minuto, segundo).
13. Realizar, en contextos reales, estimaciones y mediciones escogiendo, entre las unidades e instrumentos de medida usuales, los que mejor se ajusten al tamaño y naturaleza del objeto a medir, teniendo en cuenta las unidades de medida propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana.
14. Situar y expresar correctamente la localización de un elemento en un croquis o en un plano sencillo.
15. Distinguir en el plano: recta, semirecta y segmento.
16. Medir ángulos con el transportador. Clasificar, nombrar y comparar ángulos.
17. Identificar figuras planas y cuerpos geométricos, nombrando y reconociendo sus elementos básicos (lados, vértices, caras, aristas, ángulos, diagonales y ejes de simetría).
18. Clasificar figuras planas y utilizar la cuadrícula para expresar la medida de la superficie de cuadrados, rectángulos y triángulos rectángulos.

19. Utilitzar les nocions bàsiques de moviments geomètrics, per a descriure i comprendre situacions de la vida quotidiana i per a valorar expressions artístiques.

20. Construir taules senzilles d'arreglada de dades, proporcionades des de diversos mitjans (premsa, llibres, informàtics), reconeixent i indicant la freqüència absoluta d'eixes dades, i expressar el resultat de forma gràfica.

21. Obtindre i comunicar informació, de forma clara i ordenada, a partir de l'estudi i la representació de pictogrames i diagrames de barres senzills.

22. Resoldre problemes relacionats amb l'entorn que exigisquen certa planificació, aplicant dos operacions amb nombres naturals com a màxim, així com els continguts bàsics de geometria o tractament de la informació i utilitzant estratègies de resolució.

23. Entendre els missatges dels diferents textos que descriuen situacions amb contingut matemàtic.

24. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.

TERCER CICLE CONTINGUTS

CONTINGUTS COMUNS A TOTS ELS BLOCS

– Capacitat per a formular raonaments i per a argumentar sobre la validesa d'una solució, i identificar, si és el cas, els errors.

– Utilització del mesurament i les mesures per a resoldre problemes, comprendre i transmetre informacions.

– Interés per utilitzar amb atenció i precisió diferents instruments de mesura i ferramentes tecnològiques, i per utilitzar unitats adequades.

– Interés per la precisió en la descripció i representació de formes geomètriques.

– Disposició a l'elaboració i presentació de gràfics i taules de forma ordenada i clara.

– Obtenció i utilització d'informació per a la realització de gràfics.

– Valoració de la necessitat de reflexió, raonament i perseverança per a superar les dificultats implícites en la resolució de problemes.

– Confiança en les pròpies possibilitats i interés per utilitzar les ferramentes tecnològiques en la comprensió dels continguts funcionals.

– Col·laboració activa i responsable en el treball en equip, manifestant iniciatives per a resoldre problemes que impliquen l'aplicació dels continguts estudiats.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres enters, decimals i fraccions

– Ús en situacions reals del nom i grafia dels nombres de més de sis xifres.

– Equivalències entre els elements del Sistema de Numeració Decimal: unitats, desenes, centenes, etc.

– Arredoniment de nombres naturals a les desenes, centenes i milers.

– Estimació de resultats, i assegurar-se, per mitjà d'algun tipus d'estratègia, que el resultat obtingut no és absurd.

– Comprovació de resultats per mitjà d'estratègies aritmètiques.

– Iniciació a la divisibilitat: múltiples, divisors, nombres primers i nombres compostos.

– Criteris de divisibilitat per 2, 3, 5, 9 i 10.

– Las fraccions: fraccions equivalents, reducció de dos o més fraccions a comú denominador.

– Ordenació de conjunts de nombres de tipus diferents.

– Els nombres decimals: valor de posició. Ús dels nombres decimals en la vida quotidiana.

– Arredoniment de nombres decimals a la dècima, centèsima o mil·lèsima més pròxima.

19. Utilizar las nociones básicas de movimientos geométricos, para describir y comprender situaciones de la vida cotidiana y para valorar expresiones artísticas.

20. Construir tablas sencillas de recogida de datos, proporcionados desde distintos medios (premsa, libros, informàtics), reconociendo e indicando la frecuencia absoluta de esos datos, y expresar el resultado de forma gràfica.

21. Obtener y comunicar información, de forma clara y ordenada, a partir del estudio y la representación de pictogramas y diagramas de barras sencillos.

22. Resolver problemas relacionados con el entorno que exijan cierta planificación, aplicando dos operaciones con números naturales como máximo, así como los contenidos básicos de geometría o tratamiento de la información y utilizando estrategias de resolución.

23. Entender los mensajes de los diferentes textos que describen situaciones con contenido matemático.

24. Utilizar un lenguaje correcto, con el vocabulario específico de las matemáticas, en la exposición de situaciones con contenido matemático i en la resolució de problemes.

TERCER CICLO CONTENIDOS

CONTENIDOS COMUNES A TODOS LOS BLOQUES

– Capacidad para formular razonamientos y para argumentar sobre la validez de una solución, identificando, en su caso, los errores.

– Utilización de la medición y las medidas para resolver problemas, comprender y transmitir informaciones.

– Interés por utilizar con cuidado y precisión diferentes instrumentos de medida y herramientas tecnológicas, y por emplear unidades adecuadas.

– Interés por la precisión en la descripción y representación de formas geométricas.

– Disposición a la elaboración y presentación de gràfics i taules de forma ordenada i clara.

– Obtención y utilización de información para la realización de gràfics.

– Valoración de la necesidad de reflexión, razonamiento y perseverancia para superar las dificultades implícitas en la resolución de problemas.

– Confianza en las propias posibilidades e interés por utilizar las herramientas tecnológicas en la comprensión de los contenidos funcionales.

– Colaboración activa y responsable en el trabajo en equipo, manifestando iniciativas para resolver problemas que implican la aplicación de los contenidos estudiados.

Bloque 1. Números y operaciones

Números enteros, decimales y fracciones

– Uso en situaciones reals del nombre y grafia de los números de más de seis cifras.

– Equivalencias entre los elementos del Sistema de Numeración Decimal: unidades, decenas, centenas, etc.

– Redondeo de números naturales a las decenas, centenas y millares.

– Estimación de resultados, asegurándose, mediante algún tipo de estrategia, de que el resultado obtenido no es disparatado.

– Comprobación de resultados mediante estrategias aritméticas.

– Iniciación a la divisibilidad: múltiplos, divisores, números primos y números compuestos.

– Criterios de divisibilidad por 2, 3, 5, 9 y 10.

– Las fracciones: fracciones equivalentes, reducción de dos o más fracciones a común denominador.

– Ordenación de conjuntos de números de distinto tipo.

– Los números decimales: valor de posición. Uso de los números decimales en la vida cotidiana.

– Redondeo de números decimales a las dècima, centèsima o mil·lèsima més cercana.

– Relació entre fracció i nombre decimal. Aplicació a l'ordenació de fraccions.

– Nombres positius i negatius. Utilització en contextos reals.
– Sistemes de numeració en cultures anteriors i influències en l'actualitat. La numeració romana.

Operacions

– Propietats de les operacions i relacions entre estes utilitzant nombres naturals.

– Potència com a producte de factors iguals. Quadrats i cubs. Potències de base 10.

– Addició i sostracció de fraccions amb el mateix denominador. Producte d'una fracció per un nombre.

– Operacions amb nombres decimals.
– Jerarquia de les operacions i usos del parèntesi.
– Explicació oral, amb el llenguatge adequat, del procés seguit en la resolució de problemes numèrics.

Percentatges i proporcionalitat

– Càlcul de percentatges d'una quantitat.
– Expressió de parts utilitzant percentatges. Correspondència entre fraccions senzilles, decimals i percentatges.

– Augments i disminucions percentuals.
– Reconeixement de proporcionalitat directa, o de la seua absència, en situacions diverses.

– Utilització de la regla de tres en situacions de proporcionalitat directa: llei del doble, triple, mitat,...

Estratègies de càlcul

– Automatització dels algorismes de les operacions i de la comprovació dels resultats.

– Utilització d'operacions de suma, resta, multiplicació i divisió amb distints tipus de nombres, en situacions quotidianes i en contextos de resolució de problemes.

– Descomposició de nombres naturals atenent el valor posicional de les seues xifres.

– Utilització de la taula de multiplicar per a identificar múltiples i divisors.

– Obtenció dels primers múltiples d'un nombre donat.

– Obtenció de tots els divisors de qualsevol nombre menor que 100.

– Descomposició de nombres decimals atenent al valor posicional de les seues xifres.

– Càlcul de tants per cent bàsics en situacions reals.

– Estimació del resultat d'un càlcul i valoració de respostes numèriques raonables.

– Resolució de problemes de la vida quotidiana utilitzant estratègies de càlcul mental i relacions entre els nombres, explicant oralment i per escrit el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

– Regles d'ús de la calculadora.

– Verificació amb la calculadora dels resultats d'operacions efectuades amb llapis i paper.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat, pes, superfície i volum

– Unitats del Sistema Mètric Decimal.

– Equivalències entre les mesures de capacitat i volum.

– Expressió en forma simple d'un mesurament donat en forma complexa i viceversa.

– Ordenació de mesures d'una mateixa magnitud.

– Desenrotllament d'estratègies per a mesurar figures de manera exacta i aproximada.

– Realització de mesuraments usant instruments i unitats de mesura convencionals.

– Estimació de longituds, capacitats, pesos, superfícies i volums d'objectes i espais coneguts; elecció de la unitat i dels instruments més adequats per a mesurar i expressar una mesura, tenint en compte les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana i la seua equivalència amb unitats convencionals.

– Explicació oral i escrita del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en mesuraments i estimacions.

– Relación entre fracción y número decimal. Aplicación a la ordenación de fracciones.

– Números positivos y negativos. Utilización en contextos reales.
– Sistemas de numeración en culturas anteriores e influencias en la actualidad. La numeración romana.

Operaciones

– Propiedades de las operaciones y relaciones entre ellas utilizando números naturales.

– Potencia como producto de factores iguales. Cuadrados y cubos. Potencias de base 10.

– Adición y sustracción de fracciones con el mismo denominador. Producto de una fracción por un número.

– Operaciones con números decimales.
– Jerarquía de las operaciones y usos del paréntesis.
– Explicación oral, con el lenguaje adecuado, del proceso seguido en la resolución de problemas numéricos.

Porcentajes y proporcionalidad

– Cálculo de porcentajes de una cantidad.
– Expresión de partes utilizando porcentajes. Correspondencia entre fracciones sencillas, decimales y porcentajes.

– Aumentos y disminuciones porcentuales.
– Reconocimiento de proporcionalidad directa, o de su ausencia, en situaciones diversas.

– Utilización de la regla de tres en situaciones de proporcionalidad directa: ley del doble, triple, mitad,...

Estrategias de cálculo

– Automatización de los algoritmos de las operaciones y de la comprobación de los resultados.

– Utilización de operaciones de suma, resta, multiplicación y división con distintos tipos de números, en situaciones cotidianas y en contextos de resolución de problemas.

– Descomposición de números naturales atendiendo al valor posicional de sus cifras.

– Utilización de la tabla de multiplicar para identificar múltiplos y divisores.

– Obtención de los primeros múltiplos de un número dado.

– Obtención de todos los divisores de cualquier número menor que 100.

– Descomposición de números decimales atendiendo al valor posicional de sus cifras.

– Cálculo de tantos por ciento básicos en situaciones reales.

– Estimación del resultado de un cálculo y valoración de respuestas numéricas razonables.

– Resolución de problemas de la vida cotidiana utilizando estrategias de cálculo mental y relaciones entre los números, explicando oralmente y por escrito el significado de los datos, la situación planteada, el proceso seguido y las soluciones obtenidas.

– Reglas de uso de la calculadora.

– Verificación con la calculadora de los resultados de operaciones efectuadas con lápiz y papel.

Bloque 2. La medida: estimación y cálculo de magnitudes

Longitud, capacidad, peso, superficie y volumen

– Unidades del Sistema Métrico Decimal.

– Equivalencias entre las medidas de capacidad y volumen.

– Expresión en forma simple de una medición dada en forma compleja y viceversa.

– Ordenación de medidas de una misma magnitud.

– Desarrollo de estrategias para medir figuras de manera exacta y aproximada.

– Realización de mediciones usando instrumentos y unidades de medida convencionales.

– Estimación de longitudes, capacidades, pesos, superficies y volúmenes de objetos y espacios conocidos; elección de la unidad y de los instrumentos más adecuados para medir y expresar una medida, teniendo en cuenta las unidades de medida propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana y su equivalencia con unidades convencionales.

– Explicación oral y escrita del proceso seguido y de la estrategia utilizada en mediciones y estimaciones.

– Comparació de superfícies de figures planes per superposició, descomposició i mesurament.

– Sumar i restar mesures de longitud, capacitat, pes, superfície i volum en forma simple donant el resultat en la unitat determinada per endavant.

Mesura del temps

– Unitats de mesura del temps i les seues relacions. La precisió amb els minuts i els segons.

– Equivalències i transformacions entre hores, minuts i segons, en situacions reals.

– Càlculs senzills amb mesures temporals.

– Càlcul de l'hora abans o després d'un interval de temps donat.

Sistemes monetaris.

– Equivalències entre les diferents monedes i bitllets.

– Conversió entre l'euro, el dòlar i la lliura esterlina.

Mesura d'angles.

– L'angle com a mesura d'un gir o obertura. El sistema sexagesimal. Mesura d'angles i ús d'instruments convencionals per a mesurar angles.

– Càlculs senzills amb mesures angulars.

Bloc 3. Geometria

La situació en el pla i en l'espai

– Posicions relatives de rectes i circumferències.

– Angles en distintes posicions: consecutius, adjacents, oposats pel vèrtex...

– Sistema de coordenades cartesianes, punts cardinals. Descripció de posicions i moviments per mitjà de coordenades, distàncies, angles, gir...

– La representació elemental de l'espai, escales i gràfiques senzilles.

– Utilització d'instruments de dibuix i programes informàtics per a la construcció i exploració de formes geomètriques.

Formes planes i espacials

– Figures planes: elements, relacions i classificació.

– Classificació de triangles atenent els costats i els angles.

– Relacions entre costats i entre angles d'un triangle.

– Classificació de quadrilàters atenent el paral·lelisme dels seus costats. Classificació dels paral·lelepípedes.

– Concavitat i convexitat de figures planes.

– Identificació i denominació de polígons atenent el nombre de costats.

– Perímetre i àrea.

– La circumferència i el cercle. Elements bàsics: centre, radi, diàmetre, corda, arc, tangent i sector circular.

– Cossos geomètrics: elements, relacions i classificació.

– Poliedres. Elements bàsics: vèrtexs, cares i arestes. Tipus de poliedres.

– Cossos redons: con, cilindre i esfera.

– Formació de figures planes i cossos geomètrics a partir d'altres per composició i descomposició.

Regularitats i simetries

– Reconeixement de regularitats i, en particular, de les simetries de tipus axial i de tipus especular.

– Traçat d'una figura plana simètrica d'una altra respecte d'un eix.

– Introducció a la semblança: ampliacions i reduccions.

– Interès i perseverança en la recerca de solucions davant de situacions d'incertesa relacionades amb l'organització i utilització de l'espai. Confiança en les pròpies possibilitats per a utilitzar les construccions geomètriques i els objectes i les relacions espacials per a resoldre problemes en situacions reals.

– Interès per la presentació clara i ordenada dels treballs geomètrics.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics i paràmetres estadístics

– Recollida i classificació de dades qualitatives i quantitatives.

– Construcció de taules de freqüències absolutes i relatives.

– Comparación de superficies de figuras planas por superposición, descomposición y medición.

– Sumar y restar medidas de longitud, capacidad, peso, superficie y volumen en forma simple dando el resultado en la unidad determinada de antemano.

Medida del tiempo

– Unidades de medida del tiempo y sus relaciones. La precisión con los minutos y los segundos.

– Equivalencias y transformaciones entre horas, minutos y segundos, en situaciones reales.

– Cálculos sencillos con medidas temporales.

– Cálculo de la hora antes o después de un intervalo de tiempo dado.

Sistemas monetarios.

– Equivalencias entre las distintas monedas y billetes.

– Conversión entre el euro, el dólar y la libra esterlina.

Medida de ángulos.

– El ángulo como medida de un giro o abertura. El sistema sexagesimal. Medida de ángulos y uso de instrumentos convencionales para medir ángulos.

– Cálculos sencillos con medidas angulares.

Bloque 3. Geometría

La situación en el plano y en el espacio

– Posiciones relativas de rectas y circunferencias.

– Ángulos en distintas posiciones: consecutivos, adyacentes, opuestos por el vértice...

– Sistema de coordenadas cartesianas, puntos cardinales. Descripción de posiciones y movimientos por medio de coordenadas, distancias, ángulos, giros...

– La representación elemental del espacio, escalas y gráficas sencillas.

– Utilización de instrumentos de dibujo y programas informáticos para la construcción y exploración de formas geométricas.

Formas planas y espaciales

– Figuras planas: elementos, relaciones y clasificación.

– Clasificación de triángulos atendiendo a sus lados y sus ángulos.

– Relaciones entre lados y entre ángulos de un triángulo.

– Clasificación de cuadriláteros atendiendo al paralelismo de sus lados. Clasificación de los paralelepípedos.

– Concavidad y convexidad de figuras planas.

– Identificación y denominación de polígonos atendiendo al número de lados.

– Perímetro y área.

– La circunferencia y el círculo. Elementos básicos: centro, radio, diámetro, cuerda, arco, tangente y sector circular.

– Cuerpos geométricos: elementos, relaciones y clasificación.

– Poliedros. Elementos básicos: vértices, caras y aristas. Tipos de poliedros.

– Cuerpos redondos: cono, cilindro y esfera.

– Formación de figuras planas y cuerpos geométricos a partir de otras por composición y descomposición.

Regularidades y simetrías

– Reconocimiento de regularidades y, en particular, de las simetrías de tipo axial y de tipo especular.

– Trazado de una figura plana simétrica de otra respecto de un eje.

– Introducción a la semejanza: ampliaciones y reducciones.

– Interés y perseverancia en la búsqueda de soluciones ante situaciones de incertidumbre relacionadas con la organización y utilización del espacio. Confianza en las propias posibilidades para utilizar las construcciones geométricas y los objetos y las relaciones espaciales para resolver problemas en situaciones reals.

– Interés por la presentación clara y ordenada de los trabajos geométricos.

Bloque 4. Tratamiento de la información, azar y probabilidad

Gráficos y parámetros estadísticos

– Recogida y clasificación de datos cualitativos y cuantitativos.

– Construcción de tablas de frecuencias absolutas y relativas.

- Iniciació intuïtiva a les mesures de centralització: la mitjana aritmètica, la moda i el rang. Aplicació a situacions familiars.
- Realització i interpretació de gràfics senzills: diagrames de barres, poligonals i sectorials.
- Anàlisi crítica de les informacions que es presenten per mitjà de gràfics estadístics.
- Caràcter aleatori d'algunes experiències.
- Els experiments els resultats dels quals depenen de la sort: experiments aleatoris.
- Iniciació intuïtiva al càlcul de la probabilitat d'un succés en experiments realitzats per l'alumnat.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals, indicant el valor posicional de les seues xifres, i calcular sumes, restes, multiplicacions i divisions; comprovant el resultat obtingut per mitjà de l'aplicació de propietats numèriques i relacions fonamentals de les operacions aritmètiques.
2. Completar, segons corresponga, expressions numèriques donades, de la forma: $a+\hat{c}=b$; $a-\hat{c}=b$; $\hat{c}-a=b$; $a\hat{x}\hat{c}=b$; $a:\hat{c}=b$; $\hat{c}:a=b$; on a i b són nombres naturals qualssevol menors o iguals que mil.
3. Intercalar nombres naturals, decimals i fraccions entre dos nombres qualssevol donats.
4. Llegir i escriure nombres naturals, de fins a quatre xifres, amb nombres romans. Utilitzar els nombres romans en diferents contextos.
5. Expressar en forma de potència un producte de factors iguals, i viceversa, distingint base i exponent.
6. Descompondre en factors primers un nombre menor o igual que mil, així com obtenir múltiples i divisors d'un nombre menor o igual que cent.
7. Escriure en forma de polinomi un nombre natural, de fins a sis xifres, per mitjà de potències de base deu.
8. Resoldre problemes de la vida quotidiana, per mitjà de l'ús de les operacions aritmètiques, comprovant els resultats de manera raonada. Formular, de manera congruent i connexa, i amb llenguatge clar, enunciats de la vida real i qüestions que es corresponguen amb una expressió matemàtica donada, de la forma: $(a+b)$; $a-b$; axc ; $a:d$, on a, b, c i d siguin nombres naturals.
9. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, aproximació i comprovació de resultats numèrics en les operacions matemàtiques amb nombres naturals i nombres decimals.
10. Llegir, escriure, ordenar fraccions i nombres decimals. Operar amb fraccions i nombres decimals i resoldre problemes senzills en què s'utilitzen la fracció, el nombre decimal, la relació entre ells, l'arrodoniment i el tant per cent.
11. Resoldre i formular distintes situacions problemàtiques en què s'utilitzen unitats i equivalències del Sistema Mètric Decimal (longitud, capacitat i pes), del sistema monetari i de la magnitud temps.
12. Seleccionar, fent prèviament estimacions en contextos reals, els instruments i les unitats de mesura usuals més adequats, tenint en compte les pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana i les seues equivalències, així com expressar amb precisió mesures de longitud, superfície, pes, capacitat i temps.
13. Classificar, anomenar i mesurar angles i transportar-los per a la seua addició i sustracció geomètrica.
14. Identificar en el pla posicions de dos rectes (paral·leles, perpendiculars, obliqües), de dos circumferències, i d'una recta i una circumferència.
15. Utilitzar les nocions geomètriques de paral·lelisme, perpendicularitat, simetria, perímetre i superfície per a descriure i comprendre situacions de la vida quotidiana.
16. Reconèixer i traçar les bases i les altures de triangles, trapezis i paral·lelograms.
17. Dibuixar i construir formes geomètriques en diferents suports i amb diferents instruments.
18. Descompondre un polígon qualsevol en el menor nombre de triangles, quadrats o rectangles. Calcular el perímetre i l'àrea de figu-

- Iniciación intuitiva a las medidas de centralización: la media aritmética, la moda y el rango. Aplicación a situaciones familiares.
- Realización e interpretación de gráficos sencillos: diagramas de barras, poligonales y sectoriales.
- Análisis crítico de las informaciones que se presentan mediante gráficos estadísticos.
- Carácter aleatorio de algunas experiencias.
- Los experimentos cuyos resultados dependen de la suerte: experimentos aleatorios.
- Iniciación intuitiva al cálculo de la probabilidad de un suceso en experimentos realizados por el alumnado.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1. Leer, escribir y ordenar números naturales, indicando el valor posicional de sus cifras, y calcular sumas, restas, multiplicaciones y divisiones, comprobando el resultado obtenido mediante la aplicación de propiedades numéricas y relaciones fundamentales de las operaciones aritméticas.
2. Completar, según corresponda, expresiones numéricas dadas, de la forma: $a+\hat{c}=b$; $a-\hat{c}=b$; $\hat{c}-a=b$; $a\hat{x}\hat{c}=b$; $a:\hat{c}=b$; $\hat{c}:a=b$; donde a y b son números naturales cualesquiera menores o iguales que mil.
3. Intercalar números naturales, decimales y fracciones entre dos números cualesquiera dados.
4. Leer y escribir números naturales, de hasta cuatro cifras, con números romanos. Utilizar los números romanos en distintos contextos.
5. Expresar en forma de potencia un producto de factores iguales, y viceversa, distinguiendo base y exponente.
6. Descomponer en factores primos un número menor o igual que mil, así como obtener múltiplos y divisores de un número menor o igual que cien.
7. Escribir en forma de polinomio un número natural, de hasta seis cifras, mediante potencias de base diez.
8. Resolver problemas de la vida cotidiana, mediante el uso de las operaciones aritméticas, comprobando los resultados de forma razonada. Formular, de manera congruente y conexa, y con lenguaje claro, enunciados de la vida real y cuestiones que se correspondan con una expresión matemática dada, de la forma: $(a+b)$; $a-b$; axc ; $a:d$, donde a, b, c y d sean números naturales.
9. Utilizar la calculadora para la estimación, aproximación y comprobación de resultados numéricos en las operaciones matemáticas con números naturales y números decimales.
10. Leer, escribir, ordenar fracciones y números decimales. Operar con fracciones y números decimales y resolver problemas sencillos en los que se utilicen la fracción, el número decimal, la relación entre ellos, el redondeo y el tanto por ciento.
11. Resolver y formular distintas situaciones problemáticas en las que se utilicen unidades y equivalencias del Sistema Métrico Decimal (longitud, capacidad y peso), del sistema monetario y de la magnitud tiempo.
12. Seleccionar, haciendo previamente estimaciones en contextos reales, los instrumentos y unidades de medida usuales más adecuados, teniendo en cuenta las propias y tradicionales de la Comunitat Valenciana y sus equivalencias, así como expresar con precisión medidas de longitud, superficie, peso, capacidad y tiempo.
13. Clasificar, nombrar y medir ángulos y transportarlos para su adición y sustracción geométrica.
14. Identificar en el plano posiciones de dos rectas (paralelas, perpendiculares, oblicuas), de dos circunferencias, y de una recta y una circunferencia.
15. Utilizar las nociones geométricas de paralelismo, perpendicularidad, simetría, perímetro y superficie para describir y comprender situaciones de la vida cotidiana.
16. Reconocer y trazar las bases y las alturas de triángulos, trapezios y paralelogramos.
17. Dibujar y construir formas geométricas en distintos soportes y con diferentes instrumentos.
18. Descomponer un polígono cualquiera en el menor número de triángulos, cuadrados o rectángulos. Calcular el perímetro y el área de

res planes, a partir de dades o mesurant sobre el paper o sobre el terreny.

19. Interpretar una representació espacial (croquis d'un itinerari, plànol de cases i maquetes) realitzada a partir d'un sistema de referència i d'objectes o situacions familiars.

20. Saber construir taules senzilles de recollida de dades no agrupades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, programes informàtics), per a facilitar la representació per mitjà de diagrames de barres i sectorials, calcular la mitjana aritmètica i la moda, i interpretar correctament els resultats.

21. Elaborar, llegir i interpretar representacions gràfiques d'un conjunt de dades relatives a l'entorn immediat.

22. Determinar els resultats d'un experiment aleatori senzill i alguns dels successos associats a este.

23. En un context de resolució de problemes senzills, anticipar una solució raonable i buscar els procediments matemàtics més adequats per a abordar el procés de resolució. Valorar les diferents estratègies que s'ha de seguir i perseverar en la recerca de dades i solucions precises, tant en la formulació com en la resolució d'un problema. Expressar de manera ordenada i clara, oralment i per escrit, el procés seguit en la resolució de problemes.

24. Conèixer les estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos per diferents textos.

25. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.

figuras planas, a partir de datos o midiendo sobre el papel o sobre el terreno.

19. Interpretar una representación espacial (croquis de un itinerario, plano de casas y maquetas) realizada a partir de un sistema de referencia y de objetos o situaciones familiares.

20. Saber construir tablas sencillas de recogida de datos no agrupados, proporcionados desde distintos medios (prensa, libros, programas informáticos), para facilitar la representación mediante diagramas de barras y sectoriales, y calcular la media aritmética y la moda, interpretando correctamente los resultados.

21. Realizar, leer e interpretar representaciones gráficas de un conjunto de datos relativos al entorno inmediato.

22. Determinar los resultados de un experimento aleatorio sencillo y algunos de los sucesos a él asociados.

23. En un contexto de resolución de problemas sencillos, anticipar una solución razonable y buscar los procedimientos matemáticos más adecuados para abordar el proceso de resolución. Valorar las diferentes estrategias a seguir y perseverar en la búsqueda de datos y soluciones precisas, tanto en la formulación como en la resolución de un problema. Expresar de forma ordenada y clara, oralmente y por escrito, el proceso seguido en la resolución de problemas.

24. Conocer las estrategias de comprensión lectora en los mensajes transmitidos por diferentes textos.

25. Utilizar un lenguaje correcto, con el vocabulario específico de las matemáticas, en la exposición de situaciones con contenido matemático y en la resolución de problemas.